

Papæ
men.

no. Papam appellant, Græco utiq; è son-
te verbo huc cadente: παππός enim
blandientium puerorū patribus vox
est: unde Homerus de Diomede ait
illa:

Ἰδοὺ δὲ μὲν παππὸς ποτὶ γυνεῖσι παππῶδες
ἔλεον· ἐκ πολέμοιο. &c. Hoc autē est,
Nā hunc cum pueri patres blado ore saluant
Ex bello uenientem, &c.

Inde quoque Latinis Papas pro patre est dictus,
Altor pueri, quo uerbo utitur auctor. ualde bo-
nus, Iuuenalis in Satyra:

Timidus prægustet pocula Papas.

Augustinus certē, atque Hierony-
mus ut illorum usus ferebat, hoc no-
mine sese consalutare soliti. Non pu-
det Stancare te non solum apud in-
uictum, verum etiam apud doctū Re-
gem, Papæ nomē exagitare ut recēs,
atq; nouum: cum uetus sit, atq; pris-
cum, ex ipsius etiā scripturæ imis p-
ductum sensibus. Quō enim, quæso,
tu alio nomine melius appellaueris
pastorem illum summum, atq; com-
munem

munem omnium gentium patrem,
quā eo, quo obseruantes filij Græ-
corum more, indulgentem appellant
parentem? Iam de Cardinalibus ipsis
horribilis est tuacæcitas, qui in epi-
stola Pauli ad Galat. scripta, Petrū,
Ioannem, atq; Iacobum, colūnas in
Apostolico coetu à Paulo, uocitari nō
animaduertas. Quid porrò Cardina-
les ipsi, à Cardine rerum dicti, in illo
orbis terræ consilio aliud sūnt, quā
columnæ quædam: qui in sede A-
postolicā consilium suum plēnū pru-
dentix & fidelitatis, uniuersæ Eccle-
siæ præstant? Sed quoniam Regibus,
atq; magistratibus politicis, summè,
ut uideri vis, studēs: quā in hoc ipso
tibi constes, opere precium fuerit co-
gnoscere: idq; ex eisdem Canonibus
tuis, in quibus Polonum Regem, mil-
le petis artibus. dum enim illi Ponti-
ficialem potestatem defers, immo dū
illum Pontificibus dominum impo-
nis, nullam auctoritatem, nullum hō-

Cardina-
liū nomē:

17.1996
WIN

XVI, 8° 12

IK435/96

STANISLAI

ORICHOVII ROXO-

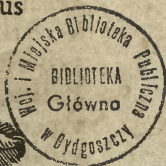
LANI CHIMÆRA:

SIVE

De Stancari funesta Regno
Poloniæ Secta.

XVI, 8° - 124

Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt
ad vos in vestitu ouium, intus
autem sunt lupi rapaces.

COLONIÆ,
Apud Maternum Cholinum.

ANNO 1563.

M. Z. Materno suo S. D. P.

Itto tibi pro meo singulari in
te studio ac amore, Confessio-
nis Catholicę Stanislai Oricho-
uij Sarmatę, diuino loqui viri,
contra funestam in regno Polonię Stan-
cari sectam fętidissimam, exemplar vnũ,
mihi à Secretario Polonico nuper datũ.
Quod vt elegantioribus typis tuis, primo
quoque tempore in octauo (vt vocāt) ex-
cusum prodeat, ac in manibus nostratum
versari incipiat, vehemēter precor. Opus
profectò admirandũ, siue rerum maie-
statem, siue vim ac impetum dicendi, quo
rapere ac expugnare videtur animos, siue
etiam incredibile, ac supra quã dici po-
test ardentissimũ, pro defendenda aũta
Religione, contra Stancari in regno Polo-
nico venena, zelũ spectes. Auctor hic quũ
in Saxonia aliquandiu stipendia fecisset,
confusoq; hoc in sectarum salo dubiè na-
uigasset, nuper in portũ Ecclesię Catho-
licę tranquillum, veluti in placidũ vene-
randę matris sinũ, sese recepit, edito hoc
egregio animi sui verè Catholici specimi-
ne. Bene atque feliciter vale, mi Materne,
&, quod facis, pro tua virili Ecclesiam ius-
uare non cessa.

SACROSAN- CTO CONCILIO OECV-

MENICO TRIDENTINO STA-
nislus Orichouius Roxolanus, se,
suaq; omnia dicta, scripta, gesta, quæ
praua ac recta, dijudicanda, purè
simpliciter, & absque condi-
tione subijcit, infra-
scripto Chiro-
grapho
suo.

Ancientissimi Patres, ac iu-
stissimi Ecclesiæ Catho-
licæ iudices, cuius vni-
uersitatis corpus Tri-
lenti, in sanctorū com-
munionē, repræsenta-
tis vnanimes, summa cum remitten-
dorum, & retinendorum peccatorū
potestate: habentes in sinu comple-
xūque vestro vitam æternam: cuius
adipiscendæ, extra vestrum consen-
sum, nulla facultas vlli datur: en ego
à finibus terræ ad vos clamo, dum

§ 2 anxia-

P R A E F A T I O

anxiatur cor meum, ac vobis de me-
 dia Roxolania, ad Tyrani flumen,
 (Dnestrum vocant accolæ) Carpa-
 tho monti subiecta, supplex manus
 tendo, cum principe publicanorum
 illo, in conspectu, confessuq; vestro,
 fraudata compēsans quadruplo. Nā-
 que ego honorem debitum, non ho-
 mini, sed ordini vestro, sepe detraxi:
 atq; commune vestrum patrimoniū
 multum vexaui, dicendo in vos, quæ
 non oportuit: scribēdo de vobis, quæ
 non licuit: agendo contra vos, quæ
 nō decuit agere, dicere, scribere. De-
 fraudauit igitur vos, cum hæreticis dū
 cōiuro, dicto, scripto, facto. In qui-
 bus tot, ac tantis damnis, detrimen-
 tisq; vestris, ex auctoritate vestra re-
 sarcieendis, nolite, pro indulgentia ve-
 stra, aliud à me expectare velle, præ-
 ter illud quadruplū, *Pater peccauit, in cæ-
 lum coram te:* Vos enim vniuersi, in vno
 ordinis vestri principe PIO III. Ro-
 mano Petro, omnium nostrū vnus
 pater

AD PATRES CONCILII.

pater estis: à quo pater ego, non tam
 ætate, quàm temeritate adolefcētior
 filius, substantiam, pro mea rata par-
 te, acceptam, Lenones Saxonicos se-
 cutus, cum meretricibus Germanicis
 in regione longinqua, & abs te ô pie
 pater, disiuncta, consumpsi, profudi,
 abliguriui. Nec solùm priuatam rem,
 sed etiam publicam inibi cōfeci. Nā,
 & nomen patrium intereà loci ami-
 seram: Euāgelicus, pro christiano vo-
 citatus: & de tanto patrimonio, q̄ à
 te pater acceperā, cuius generis sunt,
 verbum purum putum, & sacramen-
 tum, ne iter quidem ad sepulchrum
 patriū, gurges, & helluo à te proscri-
 ptus, reliquum mihi feceram. Vnde
 eò iā mihi reciderat res, vt in regio-
 ne illa Saxonica fame dominante, sa-
 turari siliquis porcorum cuperem, &
 optarem: quas subulcus ille lutulen-
 tus, Luther⁹, in volutabra ingerebat
 suis illis immanissimis porcis, Germa-
 nię sanguine saginatis: quorum ante-

P R A E F A T I O

signani, atque duces hi fuerunt: Caroloſtadius, Pomeranus, Melächthō, Balthazar, Bucerus, Zuinglius atque Oecolampadius. mitto alios, illius impuriffimi, periuriſſimiq; ſubulci cœnoſos porcos. Erant autem illæ ſiliquæ, omni farina caſſæ, quibus inferciebamur nos quoque ſtulti adoleſcentuli: Nempe, Cuncti mortales præquè omnes ſunt ſacerdotes: Nullū ſacrificium eſt Miſſæ: Euchariftia, panis eſt ac vinum à propola, atque de cupa: Pœnitétia, Confirmatio, Vnctio, Votum, triſtia ſunt Deo impiorum ludicra: Eleemoſynæ, ieiunia, pœces, pannus mulieris mēſtruatæ ſunt. Certitudo gratiæ Dei erga nos, ſemper præ nobis ferenda: ne qui fortè, ex incertitudine gratiæ voluptatem fidētis interpellet peccati obex. Hac ego ſœda rerum ac verborū, à famelico Luthero, VVittemberge paſcebar ſagina, qui veterum hæreticorum cœno, vt putebat ipſe, ita candorem in-

euntis

AD PATRES CONCILII.

euntis adolescentiæ meæ imbuebat. Et, nisi Deus, misertus nostri, præsentem mihi periclitanti porrexisset manum, in eodem cœno pereundū mihi fuerat & ipsi, in quo lutulentus ille porcorum Saxoniorum grex uniuersus, ab legione demonum depressus, atque demersus, cum vestigio interijt. Horum ego itaque perditorū miserrimo, acerbissimoq; exterritus casu, reuocaui gradum ab hoc illorū præcipitio: &, receptui canente Ecclesia Christi, respexi me aliquando, atque me collegi ex illo ærumnoso sectarū salo, quo iactabar adolescēs: in eum me portum recepi, quē vnū mihi restare cernebā trāquillum: ipsius nempe peccati confessionē. Quē portum tutū, & clausum, dū hæreticorū virāt classes, maxima & miserrima naufragia fecerūt: & ad Sathanæ saxa proiecti, foedè perierūt, Videbā porrò, o pater, fiducia ingenij, despicentiāq; tui, appetētia autem vanæ

PRÆFATIO

laudis, collapsum funditus fuisse me.
 Quapropter, vt me erigerem iacentē,
 ac dissipatum colligerē, principio ip-
 so, ingenium ad malū procliue, dam-
 nauī meum: deinde, te patrem eum
 datum esse nobis iudicauī, qui melius
 consulere filijs, ac prospicere posses,
 q̄ nos ipsimet nobis. Postremò, glo-
 riolam illam, quam spiritus parit ma-
 lignus atq; procax, omnem protriui
 & conculcaui: ac pedibus tuis, totam
 vt antè, ita etiam nunc subieci. Mitto
 patrocinium eius, litem prodo, cau-
 sam desero. Contere tuo arbitratu pa-
 ter aspidem & Basiliſcū pede tuo de-
 xtero, qui faucibus meis, multum or-
 dini tuo afflabat mali. Conculca leo-
 nem illum, quem ego oratorem, con-
 tra te piscatorem, ex Ciceronis atque
 Demosthenis logodædali produxerā
 ludo. Iā nec Draco sophistes, sub lau-
 reola inanissimæ laudis in me delite-
 scat, qui ex Græcorum sophismatum
 foetore cretus, audaci adolescentiæ
 meæ

AD PATRES CONCILII.

meæ in scribendo contra te, obrepebat furtim. Duc igitur in altū nauim, laxa retia, sanctissime piscator, in hāc capturam: & hęc, ex mari veliuolo dictorum, scriptorū, factorumq; meorum, retibus tuis piscare monstra: præhende, extingue, dele. Macta in me aspidem, occide Basiliscum, interfice leonem, iugula draconem, & purum putum Christianum, simplici fide baptismi contentum, me tibi, ac tuis adiunge: vt sim in ouili tuo, nullam habēs meam peculiarem iustitiā, neq; sapientiam, neque prudentiam, neque doctrinam. quibus priuatim elati nostri parentes primi, se, & nos miseros perdiderunt. Quapropter ab hac subiectione mea præsentī similitudo absit, temeritas remoueat, malitia faceſſat, ostentatio fileat. quæ, cū ex opinione ingenij, oriantur mala, hoc vnum his tot incommodis meis remedium esse arbitror: vt sub iudicium tuum grauissimum mea cuncta

§ 5 cadant:

AD PATRES CONCILII.

cadant : vtq; te auctore, & magistro iustissimo, sapientissimo, prudentissimo, doctissimoq;, intelligendi, & viuendi, summis illis bonis, quæ commemorauit, in Ecclesia Catholica cū omnibus communiter viuam: particeps per te factus, omnium timentium Deum, & custodientium mandata eius.

Vt autem intelligas, quàm me præteritorum pœniteat, pudeat, pigeatque: mitto ad te confessionem meæ fidei, quam eandem Catholicam esse arbitror, publicis literis, monimentisq; consignatam. Chimæram insuper addidi, monstrum horrédum, ingens: cui mille nocendi artes, nomina mille: quam ego, patriæ nostræ pestem anhelantem, sagittis de tua pharetra depromptis, nuper hîc in Roxolania confixi pater: quæ in Papatum tuum, hoc est in patrimoniū nostrū cōmune, omni impetu irruerat, Rēpublicā cōuertebat: ordinē ex ea tollebat,

PRÆFATIO AD PAT. CON.

lebat, & in chaos in ordinatū quod-
 dam, cuncta in Sarmatia reducebat.
 Porro, extincto hoc mōstro, illud pla-
 num fecisse me Sarmatis meis arbi-
 tror, vt sacerdotis vsus nullus est, nisi
 seruiat altari, ita regis quoque vsum
 nullum esse, nisi is ministret: sacerdo-
 ti. Magnum opus, & arduum, ac viri-
 bus nostris impar: sed audendū erat
 cōtra immaniū hereticorū vim, & im-
 pressionē: atq; hæc etiā ardua cōtra
 illos fuerāt tentanda. Qui non prius
 regna se euertere posse sperant, q̄ te
 pater, vnā cū tuis socijs, de custodia,
 vigiliaque Ecclesiæ deiiciant. Quam
 aut id rectè, atq; ordine, proque tua
 amplissima dignitate fecerim, tuū sit
 iudiciū, tua existimatio. Surge ergo,
 ac sede ô pater, & comede de hac ve-
 natione, ab orco in lucē reducis tui
 filij, vt Benedicat mihi aīa tua. Tibi
 em̄ soli ideo cōcredita est summa be-
 nediçtio, vt cui tu benedixeris, es-
 set Benedictus: Cui aut maledixeris,
 esset

PRÆFATIO AD PAT. CON.
esset maledictus. Ex osculo autē bea-
tos pedes tuos, qui scabellum pedū
Christi Dei mei sunt: ac te veneratō,
vt decet patrem, filius supplex peto,
& quæso, vt me pro tua auctoritate
pastoritia, cum Stancarana secta, tan-
quam cum funesta Chimæra, duello
coram rege meo commissum,
aspicias: ac me benedictione
tua cælesti prosequare,
in aciem iam pro-
deuntem.

REVE-

REVEREN-

DO PATRI D. AN-

DREÆ PRZECZLAVIO, DECA-

no Posnaniensi, ac Cracoui-

ensi Scholastico, Iaco-

bus Gorscius.

S. D.

Himæram Stanislai O-

richouij, opus diuinũ,

& ijs temporibus, cùm

Ecclesiæ Catholicę ne-

cessariũ, tũ verò Reip.

nostræ salutare, ita vt R. P. tua voluit,

& iudicio doctorum subieci, & vehe-

menter ab eis approbatum: vt & ma-

turè & emendatè typis excusum, in

publicum prodiret, pro mea singula-

ri, & in R. P. tuam obseruantia, & in

Orichouium amore, curauit. Equidè

Orichouius, non alios solũ, quod

semper fecit, in hoc opere, sed etiam

seipsum superauit. Nec facilè dictu

est, vtrũ in eo plus studium Eccle-

sia

fiæ Catholicæ, ac religionis Auitæ
 defendendæ, an impetum dicendi,
 quo in hostes Ecclesiæ fertur: ac re-
 rum variarum & maximarum scien-
 tiam admirari debeamus. Magnū in-
 genium Orichouij, magna artiū ma-
 gnarum cognitio, tanta vis dicendi,
 quanta maxima, in homine esse pote-
 rit: tantus ardor religionis Auitæ, su-
 um in locum restituendæ, vt hoc ip-
 sius volumen, quod in lucem damus,
 testatur, quātus in paucis inuenitur.
 Nō horum hoc diuinum ingenium,
 temporum est: non huius tempesta-
 tis vis dicendi: tāta libertas in patriæ
 salute, religioneq; patria tuēda, quan-
 ta nec in CRASSIS, neq; in AN-
 tonijs illis, principibus Romanis: q
 non modò pignoribus, sed ne lingua
 quidem sibi euulsa, quò minùs, vel spi-
 ritu ipso, libidines malorum Ciuium
 refutarent, se coërceri posse profite-
 rentur. Non terretur Orichouius tur-
 ba armatorum, non dimouetur cu-
 iusquam

E P I S T O L A.

iusquam gratia, à patriæ, religionisq;
 eius, quam cum materno lacte hau-
 sit, defensione: tanto impetu in legū
 patriæ, religionisq; hostes, qui in vi-
 sceribus Regni huius hærent, fertur:
 quantum illi, nisi temeritate illa, qua
 omnia contemnunt, abutantur, nun-
 quam sustinere poterint. Vmbram,
 Stancare, Orichouij, cum tuis illis dis-
 solutis scopis, quibus religionem Ca-
 tholicam profligas, ipse cum tuis ca-
 nonibus reformatorijs, hinc pfligan-
 dus, ferre non poteris. Nihil prælidij
 tibi, tua peruersa malitia, qua scripta
 Sacra deprauas, & ad tuos sensus im-
 pios auertis, præstabit. Impar tibi,
 Stancare, certamen est, à nobis veri-
 tas, à nobis sincera & vera religio
 Patrum: à te mendacia, à te impietas
 stant: tu in omni genere eruditio-
 nis, ieiunus, aridus, inops: Oricho-
 nius omnium bonarum artium di-
 ues, omnis eruditionis, tam diuinæ,
 q̄ humanæ refertissimus. Tu è lacu
 nescio

nescio quo hauris: Orichouius, è fontibus liquidis, ac vberrimis fundit: Aurū Orichouius purius, quā Tagus voluit: tu facce ac cœno æstuas, ille errantes tuasque peste infectos ad viam reuocat, medicinamque à te vulneratis adhibet: tu à veritate animum bonorum auertis, atque ad interitū præcipitas. Tu tuo iudicio omnes condemnas, ac præ te neminem hominem esse putas, non nisi tui cerebri opiniones corruptas sequeris: Orichouius, tale suum ingenium, tantam eruditionem, quanta in hominē cadere potest, iudicio omnium bonorum subiicit: Nihil in publicum absque auctoritate eorum, penes quos est religionis christianę potestas, clauisque Petro à Christo traditæ, in manus hominum venire vult. Quæ eius modestia, potestatisque ordinatæ obseruantia, summam illam eius vim, & ingenij & Tullianę ac Demosthenicę eloquentiæ impetum, omniumque rerum maximarum scientiam,

EPISTOLA.

tiam, tanquam gemmam, aurum cui includitur, exornat, atque omnibus gratissimam reddit. Tuas istas fœces sua natura fœdas, temeritas tua, contemptusq; nō legum modò ac hominum, sed etiã ipsius DEI, fœdissimas, omnibus inuisas, præter eos quorum tu, tua peste sensum infecisti reddit. Sed te cum tuis hêreticis ac impijs fœcibus, quibus aspergis & fœdas Rēpublicam nostram mitto: eò vnde digressus sum redeo, atque ad Chimæram Orichouij (opus & iudicio Doctorum, & re ipsa, vt admirandum, ita Ecclesiæ Catholicæ, cuius auctoritas in eo firmis lateribus, maxima vi dicendi, pia contentione, ac vero illo Zelo, qui christianum pectus effodit, defenditur: & Reipub. huic nostræ, cuius saluti consulitur, cuius periculis, belloque illi, cuius classicum tu Stancare inflas, occurritur, & salutare & necessarium) euoluendam penitusq; cognoscendam, non eos mo-

EPISTOLA.

dò, quorum vel maxime interest, tanta propugnacula Ecclesiæ ac ordinis sacri tenere, ac vulnerum suorū medicamenta cognoscere, sed etiam iuventutem dicēdi studiosam hortor: non solum ob eā pietatem, quā hoc volumen summam spirat: sed etiam, ut quæ sit vis dicendi, quis artis differendi, quis maximarum artium & scientiarum vsus, hinc (quod facilè fuerit) cognoscat: nec minùs quàm Tullianis opibus, ac Demosthenicis dicēdi neruis, suā eloquētiam & instruat & cōfirmet. Imo quis vsus sit eloquētiæ illius, magnarumq; artium, quæ veteribus mirādæ fuerunt, in religione tuenda, videant: & quem fructum studiorū expectare debeant, cognoscāt. SED plurib⁹ agere nolo, ad tuā P. P. Andrea Przeczlaui opus, à quo scriptum accepi, Typis excusum remitto: ac & grauissimo & limatissimo iudicio tuo, iterū illud subijcio, ut ordinata potestate, qua in munere

Pon-

EPISTOLA.

Pōtificio vteris : partesq; Optimi &
Clarissimi Pontificis Philippi Pad-
neuij sustines, comprobatum, in ma-
nibus piorum versari incipiat . Vale
Princeps Optime, nosq; tui studiosis-
simos, ac Orichouium, alterum in He-
resi profliganda Herculem, tua be-
neuolentia complectere, & auctori-
tate tuere. Vale. Datum è Col-
legio maiori : 17. Calen.

Maij. Anno Christi:

1 5 6 2.

C R A C O V I Æ.

2 2

MELCHIAR PVDLOVSKI
Stanislao Orzechouio.

Sive petis manibus calamos, siue ora recludis,
Et calamum dulcem, & ora diserta refers.
Incluta nam Pallas, Orichoui, & magnus Apollo,
Munere te tanto duxerat esse parem,
Ut posses manibus calamos, atq; ore referre:
Sunt pauci tantum, qui meruere decus.
Græcia grandiloquum duntaxat magna Periclem:
Et iactat Marcum Roma superba suum:
Quod fontes poterant defendere fulmine linguæ:
Et poterant trepidos soluere sæpe reos.
Non minus ipse tuas potis est extollere laudes
Sarmata quisq; bonus, si modò recta sapit.
Defendunt illi uitijs fastuq; nocentes:
Tu populum purgas Ecclesiamq; Dei.
Siue igitur calamos laxaueris, atq; diserta
Ora recluseris, ô quàm tua uerba nitent?
Pars stupet altiloquæ donum immortale Minervæ,
Utq; cohortanti, diffluat ore Sophos:
Pars stupet ut uariè oppugnans hæc perfida môstra,
A quibus indignè temnitur Ecclesia,
Perfida môstra petis uerbis strictaq; securi,
Quæ hic concussa iacent, arte manuq; tua.
Stancare quem dices, qualémue putaueris illum,
Quem docta en Pallas Marsq; superbus amat?
Stancare frustra tuas referes ad prælia uires,
Cassus tu causa. spes tibi nulla manet.

Iuppi.

Iuppiter ipse tua hæc Orichoui cœpta secundet,
Intrepidus pugnes, hoc duce uictor eris.
Non igitur cesset tua sternere castra malorum:
Dura securis, qua monstra maligna petis.

DE RELIGIONIS IN POLO
nia mutatæ statu. Laurentius Gosliczki.

Hic, ubi Relligio constans, pietasq; manebant:
Vixit & in populo, non temerata fides:
(Credere quis quondam potuit mutarier ista)

Nunc uirtus, pietas, exulat atq; fides.
Atq; ubi sancta dabat de lege arcana, sacerdos,
Furcifer hoc profugus, nunc facit & fatuus.
Quæq; prius sacros cogebat Curia patres,
Nunc decore, & sacris, despoliata ruit.
Singula si referam, pereunt pietatis auitæ:
Sacra, fides, cultus, relligioq; simul.
Quorum si causam cupias cognoscere, librum
Hunc lege, quem doctus scripsit Orichouius.

IN STANCARVM IDEM.

Stancare, dic tandem quo te tua gloria ducit,
Stultitia aut quando, desinet esse tua?
Tantane te cepit temnendi obliuio recti,
Ut te falsa diu, sic adamare iuuet?
Dicq; diu quam te ludibria stulta iuuabunt,
Aut finem quando, stultitia ista feret.
Desine Christicolas procaci offendere lingua,
Desine & hunc populum, conscelerare Dei.

Si uerò haud cessas, strictam uevere securim,
Aptata est, collum mox feritura tuum.

Io. Demetrii Solikouski, in ortum Chi-
mææ.

In thalamum Fastus Contentio uenit iniqua,
Nec mora conceptum uentre reclusit onus.
Prodiit à Stygijs hinc seuæ Chimera tenebris:
Antè leo, medio caprea, sine draco.
Astu, ui, bello, coniunctis uiribus una hæc
Sarmaticos miserè depopulatur agros.
Quam Deus à nostris pestem depellito terris,
Inq; Acheronteos oro reconde lacus.
Sed facis ante preces, mittès qui inhibere superbã:
Christicoli possit militis arte feram.

GREGORIUS MACER.

Multifidã Heretici, et Stãcar genuère Chimæ
Cuius iã multo tẽpore flãma furit. (rã,
Nunc Deus afflictum quò mundum peste leuaret,
Hæc Orichouio fortia tela dedit.
Ipse quibus totum possit defendere mundum:
Bellerophontea scismata falce secans.
Hæc acies ferri ualida, hæc inuicta securis
Auferet ecce tuum, Dira Chimera caput.
Quiq; diu errores uerbis latuère politis,
Huius ab eloquio mox rete gente cadent.
Surgite Sarmaticæ gentes, animamq; cathenis
Eripite, Hereticos hocq; fugate Duce.

Sancta

*Sancta Patrum Synodus Tridentum lecta uenito,
Auxiliumq; Duci iam dato iamq; nouo:
Qui nunc Hercule a superum uirtute robustus,
Monstra animae ex sacra religione leuat:
Pacifcat sauis mentes erroribus olim
Implicitas, puram & sternit ad astra uiam.
Hic gerit exuias hostis, clauamq; trinodem,
Hydra ferox ista est interimenda manu.
Viue precor longum superis donantibus æuum:
Heresiomastix, fortis, acute, potens.*

IACOB. VANGROVECEN.

STancarus ut peperit mostrosa mole Chimæra,
Extimuit partus protinus ipse suos.
Sarmaticos, dixit, nunc nunc uastabimus agros
Hac duce: quis tantis uiribus obstiterit?
Audiit ista fremens Orichouius, atq; sic curim
Aerata ualida corripit ipse manu:
Poscit equum, (credo delapsus Pegasus illi
Adfuit) inscendit, tergaq; pressit equi.
Stancare, quis tibi nunc animus? quæ corpore uires?
Victus eris, iam iam Stancare uictus eris.

ALIUD IN STANCARVM.

STulte quid exultas? Orichouius ipse Chimæra
Belierophontæo tollere more potest.

FINIS.

ALBERTI VEDRO-
gouij Hendecasyllabi.

C Vr nomen dedit huic libro Chimerae,
H Ic scriptor bonus, artifex peritus:
I N regno uidet esse nunc Chimeras,
M Onstrosos homines, Deum negantes.
Ae Què nam licet omnibus patrare,
R ES (quæcunq; placent) satis nefandas,
A Quouis sapiente condolendas.

I D E M.

Discite Pontifices, exëplo Bellerophontis,
Flammiuomum monstrum, tollere de me-
Sit labor hic uester, curate fideliter istud, (dio.
Ne qua Chimera sit, in relligione nocens.
Concutit hoc monstrum, sat dura credo securi,
Intrepidus miles, Sarmata grandiloquus.

AD SERENIS-

SIMVM ET CHRISTIA-

NISSIMVM PRINCIPEM ET

Dominum, D. SIGISMUNDUM AVGU-

STUM, IAGellonem; Poloniæ Regem, Ma-

gnum Ducẽ Lithuanix, Russix, Prussix;

Masouix; Samogitiæque, &c.

Dominum, & Hæ-

redem.

STANISLAI ORICHOVII

ROXOLANI, CHIMÆRA: si-

ue de Stancari funesta Regno

Poloniæ Secta.

EX Mosis est, SIGIS-

MVNDE AVGVSTE

REX, eum, qui homici-

dam viderit, nec Magi-

stratui fugientẽ demon-

strauerit, reum esse cæ-

dis. Contra hanc legem, ne commit-

tam, defero ad Maiestatem tuã Fran-

ciscum Stancarum, plus quã Sica-

rium, plus quã homicidã, plus etiã

q̃ parricidam. Qui Mantua ex Italia

pulsus, quòd contra rempub. fecerat;

A

cùm

Homicidij

LEX:

cùm in Poloniam exul venisset: mox primo aduentu, non quoduis membrum, sed collũ atq; caput regni tui, hoc est, Regalem atq; Pontificialem potestatem, percitus hæresi, inuasit: ac libris etiam per Poloniam dissipatis, accerrimè oppugnauit, vt cõcõnib; seditiosè, & populariter concitatis, Pontificialem potestatem si sustulisset, nec Regali potestati tuæ vllum locum in Polonia relinqueret. vt ita ociosam vitã apud nos viueret: & impunitate pposita, sectas è sectis, quas vellet, sereret. Neq; verò ego, p mea fide, vnum Hæreticum, ad Maiestatiẽ tuã defero, sed ceteros omnes, eiusdem generis maleficos, sceleratosq;: qui, aliundè pulsi, in regnum tuũ, tanquàm in Asylum, confugiũt. vbi illis, nõ modò impunè, sed etiam cũ summa gloria liceret viuere. Quos ego tamen vniuersos, veluti mōstra quẽdã, ex dissimilibus atq; repugnãtib; studijs, inter ipsos, cõflatos, in vno Francisco

cisco Stancaro, Maieſtati tuę, demonſtrabo. Nam is, cūm ex omnibus veteribus & recentibus ſectis: omnia Hæreticorum venena delibaffet, vnā ex omnibus fecit hærefim, in qua, tanq̄ in ſpeculo, vis & natura multiplex hæreticorum cernitur: quę præter ceteras hærefes tantò nocentior eſt, quantò omnes aliæ, ſimulatione pietatis, infra Stancaranam hærefim ſunt. Nam ceteræ ſectæ, apertè cum Eccleſia bellum gerunt: hic, pacem ſimulans, ſtudioſè omnia contra Eccleſiam colligit: & tanquàm tela, ex veterum hæreticorū pharetris deprompta, in medullis atq; viſceribus Eccleſię deſigit. Ex qua etiã ratione, venit mihi in mentem, Stancari hærefim appellare Chimæram: quam à Bellerophonte fuiſſe interfectã, tradit Homerus. Stancar enim, Leonē de tribu Iuda, fronte ſimulās: ſentétia, Draco eſt ille inſidiſſimus, qui nos inſectat, et calcaneo noſtro inſidiat̄ affiduiſſimè. Et quoniam,

ST Ancari
hærefis.

CHIMÆ.
ra.

niam, vt institui dicere, id monstri ge-
 nus Græcorum Poëtæ appellât Chi-
 mæram : quæ, antè Leonem, cauda
 Draconem, media parte capellâ præ-
 se ferret. ab hac nomenclatione, in ap-
 pellanda Stancari hæresi, quæ rugit
 vt leo, lædit vt Draco, foetet vt capra,
 discedere nolui. Peto aüt à tua Maie-
 state, vt me ditionis atque potestatis
 suæ hoïem, cum Francisco Stancaro,
 tanq̃ Bellerophontem cum Chimæ-
 ra, in oculis regni sui, pro legibus, &
 pro religionibus decertantē, clemen-
 ter audiat. Cui, Stācaro inq̃, cum nul-
 lus esset in sua patria locus consisten-
 di, is in Maiestatibus tuæ regno repen-
 tē censor morum, lator legū, auctor reli-
 gionū prodiit: hocq; sibi amplissimū
 esse duxit, Pontifices, patres regni tui
 amplissimos, reos idololatrię apud te
 facere, cum ipse Mantuæ, baiulus dio-
 bolaris, operariorū esset vltimus. Et
 quoniam hæc illum impunè agere,
 quouis homicidio grauius est, lege
 cum

STANcar
 exul, cēfor
 Poloniæ.

cum eo agam: &, quod lex Mosis iubet, hunc hæreticum ad Maiestatem tuam deferã, qui nunq̃ ea in nostra repub. conari ausus fuisset, nisi & Regalem, & Pontificialem potestatem pariter contempsisset: &, nisi Polonicum genus nostrum, in perspiciendis fallacijs hæreticorũ, existimasset stupidũ esse, & bardum. Et vt ita rē esse, via & ratione demonstrẽ, primũ dicam de genere Stancaranzæ sectæ: deindè, de Regũ officio: tũ ad extremum, de retinẽda maiorum religione. Hæc, dũ disputo, & ordine, quo proposui, demonstrẽ, quæso, obtestorq̃; vt, Maiestas tua, quasi in iudicio sedēs, ex regali folio, benignum, & clementem sese præbeat mihi iudicem: &, quod eius facio, patriæ dulcissimæ, charissimæq̃; causa, me facere, Maiestas tua existimet, quam artibus hæreticorũ cõuelli, & in postremum certamẽ, atq; discrimen adduci, ingemiscẽdũ est. Par aut̃ est, in tanto ani-

DIVISIO
LIBRI.

morum, atq; rerum motu, pro salute communi, omnes oīa experiri. Neq; verò in postrema felicitatis suæ parte Maiestas tua deputet, in hac tanta tē pestate sectarum, quas in his nouissimis temporibus excitauit Sathan, etiam equestris ordinis viros reperiri, qui contra immanium hæreticorum audaciam, pro legibus, atq; religionibus patrijs, præclarè possint consistere. Itaq;, Deo duce, consciētia teste, Maiestate autē tua iudice, aggrediar ad ipsum Stācari crimē, ac Stancarū, contra Maiestatem fecisse, conuincā: quòd is priuatus, rempublicam administrare in Polonia fuerit ausus.

OMmodiùs ergò fecisses, Frācisce Stancare, si q̄ apud plerosq; in Rozolania, de me detraxisti, ea vel corā me præsentē dixisses, vel q̄ ingenuū decet, edēdis scriptis, quæ minitaris, refutasses. Sed quoniā adhuc
cuni-

cuniculis abs te oppugnor, nūc, si videt, in medium prodi, ac latus apertū pete: en tibi ego mei corā Maiestate Regia facio copiā. Quanq̃ aut̃ res hęc misera & calamitosa est, me ciuē, abs te peregrino: ingenuum, à fugitiuo: equitē, ab exule: postremò, Catholici, ab hęretico, in crimen vocari: tm̃, ne defugisse certamē pro veritate, cōtra falsitatem videar, libet mihi cominus tecū conferre nūc pedē. Ad quā rem, duæ me causæ adhortātur: Vna est, charitas meorū, qui abs te capti, è ciuitate Dei in ciuitatē Diaboli sunt traducti: Altera est, hęreseos crimen, cuius tu nomine eiectus è Mātua, pulsus ex Italia, prohibitus à Germania, nullū aliū receptū habuisti, nisi in ijs nostris partib⁹, in quas irrepsisses nūq̃, nisi prius ingeniū nostrū contēpsisses: & nisi nos sine rege atq; lege viuere existimasses: vt ita sublato metu regis, atq; legis, fraudes, atq; fallacias hęreticas tuas, impuni⁹ apud nos, q̃

A 4 alibi,

alibi, sereres. Quamobrē, vt & illos,
 oratione mea redimā abs te captos:
 & te, hominem mobilē, auctoremq;
 futilem doceā, neq; auctoritatē ad te
 cohibendum, neq; facultatē ad refel-
 lendū, nobis in Polonia deesse, expli-
 cabo: atq; excutiā te, tanq̄ hydrā, ex
 sinu nostro, ac simulatione nudatū,
 constituā te ante Maiestatis oculos:
 & eorū in primis, qui posthabitis re-
 iectisq; maioribus suis, te ducem im-
 pietatis, ad occasum, interitumq; pa-
 trię, sunt secuti: quibus tu fretus, cum
 tibi in tua ciuitate neq; honos neq;
 locus esset vllus, repētē in nostra re-
 pub. instaurator morū, restitutor reli-
 gionū, ac corrector legū, extitisti: ni-
 hil veritus Regē, neq; regni reuerens
 legem, in quo, quantū sit tuū crimē,
 videro hoc posteriūs. Antequam autē
 ad id, quod proposui, aggrediar, ma-
 culæ quædā eluendę mihi sunt priūs,
 quas tu mihi, nominiq; meo asper-
 gis de tuo.

Et,

Et, ne fortè longior sim, bona tua
 venia, in medium iam prodeo, & abs
 te quæro, cuius tandè culpæ me reū
 facias? Apostata es, inq̄es. Quī quæ-
 so, Apostata ego sum, quē in gremio
 Ecclesiæ Catholicæ, grauitè, cōstan-
 terq̄ue cernis viuere? At, sacrificulus
 es, inquis, quo tu verbo meā, vt opi-
 nor, à sacrificio, notas abstinentiam.
 Equidem, do hoc tibi, atq; concedo,
 me inter sacerdotes publicos, tantif-
 per sacrificasse, quo ad licuit, & quo-
 ad fas fuit: cū autem sacerdos duxif-
 sem vxorem, à sacrificio me funditū
 remoui, & quod Canō iubet, in ordi-
 nē redegi, ita vnus de multis factus,
 offero nunc Deo cor contritū & hu-
 miliatum, quod ne despiciat Deus,
 supplex plebe in media, posco. An
 ego te imitarer arrogantem, atq; con-
 tumacem? cui parū erat visum mu-
 lieroso sacerdoti vxorem ducere, cū
 qua tibi connubij ius aliter nō erat,
 nisi si à sacrificio, & à sacris admini-

Diluuntur
 obiecta.

VXOR
 Orichouj

strandis abstineres: ni etiã sacrilegio
statas solēnesq; ceremonias sacerdo-
tij pollueres, atq; impijs ī Ecclesiã in-
troductis sacris, omnia sacra vetera,
vnã cū sacerdotio, ex Ecclesia exter-
minares. Hanc, inquam, ego singula-
larem cōtumaciam atq; insolentiam
tuam, ad euertendam Ecclesiæ disci-
plinam, vxore ducta, imitarer potiùs,
quàm consuetudini parerem, legibus
cederem, denique Canonis præscri-
pto à lacris vetitis abstinerem: vt ex-
emplo ex te sumpto, incestu sacerdo-
tium, scelere verò matrimonium, cō-
taminarem, præsertim cū ita à maio-
ribus edocti sumus, Sacerdoti post
consecrationem nubenti, sacra face-
re ius non esse: quod si fecerit, ince-
stū esse. Vides, atq; adeò animaduer-
tis, si cōtentio quædam, & compara-
tio inter nos fiat, te intēperanter Ec-
clesiæ labefactasse mores, perfregisse
leges, Canones etiam de medio sustu-
lisse, dū maxima quæq; minutis in re
bus

bus includis, ac Sacerdotiū cū Matri-
 monio præposterè coniungis: quod
 te facere, vetabat illa Ecclesiæ regu-
 la, quæ in spacio curriculoque beatæ
 vitæ, ex imo ad summum progredi:
 non autem cōtrà regredi, nos iubet.
 At vide, quàm in mea parte, omnia il-
 la, lex, mos, Canon, salua integraque
 adhuc maneant: vxorem enim ego sa-
 cerdos, contra legem duxi: sed idē ta-
 men eius legis pœnam sustinui: abro-
 gationem nempe sacerdotij. Hæc
 enim mulcta sola sequitur meum fa-
 ctum, legis atque Canonis præscri-
 pto. Qua de re in Varzauiensī Syno-
 do publicè nuper à nobis est actum,
 atque disputatū. Est in manibus Ora-
 tio, in quam te commētarios parare
 audio: veruntamen, vt sementem fe-
 ceris, ita metes. Sed ad rem. Cū
 factum, Stancare, in ducenda vxore,
 par sit nostrum, audi, quàm ipsius
 facti conditio sit inter nos dispar:
 tibi enim, in dissensione, ac dissidio,
 per

Oratio
 Varzauien-
 sita.

VXOR
Stancari.

STANISLAI ORICHOVII

per summum Ecclesię contemptum,
vxoꝛ ducta est: mihi verò, summa vo-
luntate, ac iudicio ipsius Ecclesię, hec
eadem est adiudicata. quid ita? quia
pœnam legis sustinui: &, quod obe-
dientē decuit, Canonis iussu, à sacris
me remoui: tu contra, & pœnam le-
gis contemnis, & sacris te immisces:
si tamen, sacra sunt illa tua putanda,
in quibus, profanum fit, quicquid est
inter hoïes, diuini atq; humani iuris.
Quæ dū cōtra ius, atq; fas, agis atque
moliris, satis ostendis, te vxorem pos-
sidere, non illā, quæ, Ecclesiæ præscri-
pto, in manum viri cōuenit, sed hāc,
quæ tātummodò coëmptione vxor
viri habetur, cū qua tibi Ecclesiæ ho-
sti, non matrimonium, sed contuber-
nium est: nec, coniunctio vestri, sacra-
mētum, sed periurium esse censetur.
Quicquid enim, extra Ecclesiam est,
peccatum est. Habes de sacrificio, &
de matrimonio meo, ac tuo: nempè,
alterum, quid præstet alteri: nunc vi-
deamus

deamus cætera. Grammatici nomen obiectum est mihi abs te, vt probrū: perinde, ac si ego tibi nunc, puerorū elementa, & non bonis artibus incē-
 sas faces admoueam: ac te illis perse-
 quar fugientem, vt nusquam iam lo-
 cum habeas contra me cōsistendi, ita
 te conscientia transuersum agit, ac p̄-
 cipitem impellit. Itaq; homo p̄ceps
 ac deuius, arripis maledictum ex tri-
 uio, ac me asinum vocas, cū ipse vel
 ob id maximè quouis asino sis stul-
 tior, qui ab imis vnguibus vsq; ad ver-
 ticē summū, filios Ecclesiæ leones es-
 se, non potueris tandiu cognoscere,
 præsertim cū ab ijs ipsis vexatus, ra-
 ptatus, laceratusq; sæpe fueris. Quòd
 si adhuc, insecti vngues nostri in tecō
 ficiendo quid valeāt, non sentis, rugi-
 tus leonis illius de tribu Iuda, cuius
 Ecclesiā spernis, faxo vt æstuantē ac
 tergiuersantem te aliquando obruat
 atque opprimat, vt aliquando condi-
 scas, quid sit, fugitiuū, homines inge-
 nuos,

Stācar re-
 fellitur re,
 nō verbis.

STANISLAI ORICHOVII

nuos, liberaliterq; educatos, inuadere, & in aliena repub. clamorosum esse: cum sis mutus in tua, immodò verò cum nullam habeas tuam. Et quoniam ea quæ dixi, vera sunt adhuc omnia, ideo quoq; iustum est, vt tu desertor patriæ tuæ, hostis nostræ, quod mox apparebit, veritatis, fidei, iustitiæ, atque ois diuinæ, atque humanæ sapientiæ partes, nobis relinquas: nobis inquã, qui in cõmunionem Ecclesiæ Catholice viuimus, & q; mutua charitate cõiuncti inter nos, atq; copulati sumus. Quãdoquidem, Augustino teste, qui habet charitatem, habet omnes virtutes, omniumq; magnarum rerum atque artium scientiam. Quòd si nos eiusmodi in Ecclesia Catholica sumus, quid de te futurum est, qui Ecclesiam contempsisti, qui altare contra altare extruxisti, q; coetus ipse tuos fecisti, qui tunicam Christi discidisti, qui vetera sacra aboleuisti, noua instituisti, pœnas legum contempsisti,

obe-

STANear
Ecclesiæ
hostis.

obedientiam abiecasti: postremò religionem patriam atq; auitam prodidisti. Quæ, inquam, pœna tanto facinori debetur alia, quàm vt periurus & mendax, impius atq; fugax, triste semper agires æuum? hasq; parricidij in Ecclesiam admissi, tanquam alter Caym, pœnas dependas? vt à facie vniuersæ terræ eiectus, nusquam habeas vbi pedem ponas in tuo: vt ita, periorum te pœna maneat: diuina exitiū: humana dedecus. Et tamen adhuc, cum vbi hæreas contra me, non habeas, detracturum te mihi esse asinam pellem, minitaris, ignarus in Polonia nullos nasci asinos: vt in Italia, nulli nascuntur leones, quibus pelles detrahantur. Sed, sim asinus, sanè nō tamen Cumanus, certè quidem, quē tu me videri vis: sed ille asinus ego sum, cui ipse Christus clitellas imposuit, atque eundem, suorum discipulorum vestimentis stratum, cōscēdit, Hierosolymā ingressurus. I tu nunc,

tan-

STANcar
contume-
liosus in
Orichout-
um.

STANISLAI ORICHOVIÏ

Stācar afi-
nus.

tantus scilicet gladiator, atq; bestiari-
us, & me asinū, Christo subiectum,
adoriare, spoliandum: præsertim, cū
re vera Mātuanus sis asinus ille, qui,
excusso sessore Christo, Diabolo ter-
gum substraueris: qui te, totū obfes-
sum, ac possessum, cū tua familia, du-
cit ac tradit Orco: ut ita, tu incultus,
& syluestris asinus, quem Apostolica
ritè religauit manus, in impiorum se-
dem, atq; in sceleratorum regionem,
hinc concedas infra Iudam prodito-
rem, parricidij tui æternas poenas da-
turus.

STANcar
excutitur.

Sed, iam tempus est, vt, absterfis,
quasi fuligine, maculis, quib⁹ me pas-
sim tuis scriptis aspersisti, te vicissim
inspiciamus, ac videamus paucis, vbi
sis, Qui sis, vnde sis: his enim capitibus re-
rum, excutiemus sectam, atq; vitā tu-
am. Proinde, ô tu onager inculte, &
indomite, cui cum ramis palmarum,
sub Christo domino Hierosolymam
intransi, obuiam à pueris Hosiāna cō-
cinen-

cinētibus, proditum nunquam est: tu, inquam, a sine, quoniam te æquiparas nobis, caulas tuas velim mihi ostendas: nam ego tibi stabula iam demonstrabo mea. Est mihi genitrix Polonia, procreatrix Ecclesia, altrix Roxolania, patria Peremissia: postremò, Orichouianum est mihi natale rus, atq; solum. Ostendi breuiter, omnes res nostrę, quemadmodũ essent: nunc vicissim, cuiatem te esse dicas, nobis ostendas velim. Núm Mantua te genuit? at illa te vt spurium atque subditũ in locum alterius agnouit: mox, ex vrbe expulit, exterminauit, eiecit. Núm Italia te aluit? at illa, te ex numero hoĩm eijciendum, ex finibus humanę naturę exterminandũ putauit. Sed tu hoc loco ad Ecclesiã Catholicam (credo) quasi in arcem, omnium gentium communem, con fugies: vt cùm nullius ciuitatis, neq; gentis sis, Ecclesię tamẽ respectu, totius mundi incolam atq; ciuẽ te esse,

Orichouij
natio:

Stácar pá-
tria pũl-
sus

B

possis

Stancar A-
nathema .

possis dicere. At vide quàm hæc inanis tibi sit gloriatio: Etenim cùm te Oriens, Occidens, Meridies atq; Septentrio, hoc est, ipse orbis terrarum, gentiumq; omnium vitat: & tanquã auspiciũ malum detestatur: quæ regio, quæ ora, quæ plaga orbis erit, quæ te incolam agnoscat, atque ciuẽ suum esse dicat? Num si ad Oriẽtem fueris profectus, Occidens te sibi vèdicabit? aut si Meridies repetet, Septentrio suum esse cõfirmabit? immò verò, *ἡ κόρα*, omnes te insulæ, portus, prouinciæ, reijcient, abigent, atque expellent: ac te in sola terrarum vltimarum, tanquam portentum cū vestigio exterminandum putabunt: ne contagio tua bonis, vmbraue obfit: Quid ita? quia istorum omnium, cor est vnum: anima vna, & labium vnum: vniuersi isti vnum atq; idem dicunt. Quid illud est? *Vnus Deus, Vna Fides, Vnum Baptisma:* Quid præterea? *Vnum Quile:* Quid postremò? *Vnus*

In Ecclesia
vera vnũ
omnes dicunt.

Pastor.

Pastor. Hoc ergo vnum, illud est quod dicunt, & in quo vno vniuersæ Christianorum gentes consentiunt: qui vt Deum vnum, ita & ouile confidentur vnum, atque pastorem vnū: qui sanè pastor, Papæ nomen habet **PAPA**, infigne, ad decus & ad gloriam: quòd pater patrum is sit: dux & signifer ouium Christi: custos pacis, ac vindex cupiditatum in ipso Christi ouili: quod sanè ouile ob huius pastoris eximiam præstantiam, **Papatus** **Papatus**, appellatur: ita, vt hæc tria, eiusdem sint rationis nomina, *Ouile, Ecclesia, atq; Papatus.* Quis dicit hoc? vniuersitas, inquam, generis humani, & consensus nationum omnium. Omni autè in re (vt dixit quidam) consensus omnium gentium, lex naturæ putanda est. Quàm autè hoc verū sit, docuit nos, nō tantum Ecclesiæ lex, sed etiā cōmunis vita, vsusq; rerū. An ne hoc quidem sentis, Pij Quarti vocatu, à **Papæ auctoritas.** quatuor Patriarchalibus sedibus,

STANISLAI ORICHOVII

Tridentum ad Concilium, legatos
nunc mitti? Vidimus nuper, Constā-
tinopolitani Patriarchæ, Leopoli in
Roxolania, Legatum: qui in Lithua-
niam illinc flexit iter, oratū Regem,
ne per vos, huius regni funestam pe-
stem, optimus Rex, gentem in Roxo-
lania Græcam, à Romana, id aut est,
à Catholica fide, patiat abduci: At-
qui Legato illi viro præstati, atq; Ga-
latiæ Archiepiscopo, è Villa Triden-
tū directū est iter. Si ergo edicto Pa-
pæ, tantus Patriarcha, euocatus è pa-
tria, ita adest, ut is, q Papæ Romano
parere didicit: si idem Alexandrinus,
atq; Antiochenus, Patriarchæ faciūt,
tres pstantissimi Ecclesiæ Catholicæ
præsides, atq; custodes: quomodo Pa-
pam eis p̄stare negaueris: cuius voca-
tu, tres dij (vt ita dicam) isti veniunt:
non solū vt socij, verum etiam vt Pa-
pæ subiecti? nam, ni ita esset, nun-
quam illi ex edicto, neque ex De-
creto Pij Quarti, in Cōcilium voca-
ti,

ti, Tridentum, tanto interuallo, veni-
 rent. Sed valuit apud illos mos, valu-
 it Ecclesię lex: deniq; valuit illa, in Pe-
 tro vniuersis commendata vox, *Pasce*
agnos meos. Quod, cū ita sit, quam tu
 tandem hīc latebram perfidię tuę, in
 quam te cōijcias, quæres? aut, quo-
 modo Papatū non idem, quod oui-
 le Christi: denique, quod Ecclesiam
 Catholicam esse, dices? cū luce pa-
 lam videas, ipsum orbem terrarum,
 atque adeò ipsas cæli plagas quatu-
 or, edictō Pii Quarti, Tridētum nūc
 cōcurrere? Qui Pius, inquam, Papa, Cōcilium
Tridenti-
num.
 Ecclesię cupienti, ac vestras, Stanca-
 re, hæreses exhorrescenti, tandem ali-
 quando signum dedit, vt qui Ecclesi-
 am saluam, ac defensam volunt esse,
 Tridentū, ad edictam diē, concurrāt.
 Hæc profectò sunt, non adumbrata,
 sed expressa signa, Papatum, summā
 potestātē esse, in Ecclesia sancta Dei.
 fac enim alius Patriarcharum, atque
 Episcoporum, aut etiam Regum, aut

denique mortalium omnium, Concilium Tridenti Oecumenicum edicat, aderit nemo, nemo inquam, responderebit vocatus. Quid ita? quia soli Romano Petro illud dictum est, *Tibi dabo claves, Pasce agnos meos.* Quæ diuina atq; cælestes voces, quoniam in solo Papa viuunt, vigentq;, ideo edicta illa Romana, quæ ex hoc orbis terræ oraculo eduntur, suapte vi, & natura mouent & impellunt, atque inclinant vniuersos homines, ad parendum & obediendum summi pastoris edicto. Transfer hoc (vt dixi) in quouis alium, nihil egeris, neque profeceris: parebit enim, & obediet inuitus nemo. Quod cum ita sit, doce, quàm tibi cum hoc ipso Papatu conueniat: vt deinde nos, locum tibi in Ecclesia Catholica, bona cum gratia assignemus: ne vagus, ac deuius errare solus videare, in vita mortalium. Sed tamen intelligo, quàm tibi pulchrè cum Papatu cōueniat, & quàm ille

Stācar ho-
stis Papa-
tus.

ille cum tuis sensibus congruat. Vidi ego enim nuper, ac magno quidem cum dolore, in tuis literis illa scripta ad non neminem, legi: cuius ego reticebo nomen, ne qua ex tua summa indignitate, labes illius dignitati aspergatur. Meministiñ' ad quem ex Mense Februario hæc scripseris:

Doleo te cum Papatu rediisse in gratiam: nam in Papatu certum est saluari neminem. Num fallo te? si negas, Chirographo conuincam. Si ergo tibi Papatus idē quod exitium est, quomodo cum Ecclesia Catholica consentis? aut quomodo in ouili Christi, sedem stabilē & domicilium certū habebis, cūm Papatui tantopere aduersere? qui cum Ecclesia, & cum ouili Christi idem est.

Itaq; tu amisso Papatu, ex ouili Christi excidisti: Ecclesiam item, fidē postremò, atq; ipsum Deum funditùs perdidisti, qui extra Papatū, neq; scitur, neq; cognoscitur, neq; piē colit: in quo etiam oīa insunt salutaria re-

Papatus salutaris res.

media, quæ ad vitam piè degendam,
& ad salutem attinēt æternam. In Pa-
patu enim solo, via est ad vitam æter-
nā disposita: de qua, qui siue ad de-
xtram, siue ad sinistram declināt, nul-
lam lucem præsentis vitæ, nullā spem
futuræ habere possunt. Hic enim, ac
nusquā alibi, purum putum Dei vi-
uit verbum: hic eius verbi sensus vi-
get rectus: hic oīm quæ fiunt, quæq;
dicuntur, ordo ac modus. Et ne in re
nota, & peruulgata multus, & inso-
lens sim, sic habeto; in solo Papatu
oēm salutaris vitæ rationē rectè, atq;
ordine includi, extra quem horrent,
squallentq;, oīa: ita, vt si Papatum tol-
las, nihilo plus agas, quàm si solē hūc
è mundo tollas: vt ita lateant omnia
crassis occultata, & circumfusa tene-
bris, sempiternaq; nocte maneant of-
fusa: vt ita quasi cōmuni luce priua-
ti, omnib⁹ salutaris vitæ cōmodis cæ-
ci careamus. Ad quem casum, tu no-
bis documento es: vnde enim horri-
bilis

bilis ista cæcitas euenit tibi, vt in clarissima rerum luce positus, inter rectum & prauum, & inter verū & falsum quid intersit, nescias: & tanquā vespertilio, etiam manifestū lumen, noctem putes.

Sumpstisti in Papatu Mosis legem, quā statim Machometi Alchoranū, egressus è Papatu, reddidisti. Ita Euāgelium quoq; in Papatu tu quidem accepisti, sed eius Euangelij sensum inde tecum nō exportasti: sed ita versutus & fallax in hoc deprauādo exististi, vt quę sua sponte nota erāt, atq; apud omnes peruulgata, incerta, obscuraque reddideris. Qualia sunt illa in tuis Canonib. immò verò in tuis deprauationibus: Viuorum celestiu, qui Deum aspiciat, esse adhuc neminem: Missam ita cantari, vt canitur, idololatriam esse. Illa verba, *Hoc est corpus meum*, pro memoriali quodam accipienda esse: In cœna panem datū, illo corpore cassum, quod postridie

Stancari
cæcitas.

demum cruci fuerat affixum. Præter-
 eo alia mala, nugatoriaq; tua: quæ tu
 nisi ex Ecclesia exisses, & nisi ipso tal
 pa extra Ecclesiam cæcior esses, nun
 quam deprauasses: teneres utiq; , ac
 crederes illis adductus verbis: Hodie
 mecum eris in paradyso. Sanctos Dei
 homines, diuino aspectu frui: Missam
 etiam, Titulum esse loquentem: Ti-
 tulum autem, mutam esse missam: si
 verè dici in Papatu intellexisses, ali-
 ter illam haberi, quàm habetur, fas es-
 se non diceres. Nam ut Titulum, nisi
 Hebraicè, Græcè, atq; Latinè, perscri-
 bi nefas est, ita Missam, si eam ad Ca-
 nonem reuoces, nisi eisdem linguis
 decantari, fas nō est. Qua de tota re,
 in Mediatore nostro, copiosius est cō-
 tra te disputatum. Iam verò, cùm illa
 plana, atq; pura verba, *Hoc est corpus meū,*
 illo tuo, hoc significat, interpretaris
 obliquè: non satis doces, te sola ver-
 ba ex Papatu transfugam extulisse:
 sensus autem istorum verborū, in Pa-
 patu

Missam cum
 titulo con-
 uertitur.

ST Ancari
 scena.

patu reliquisse. Nam hæc expositio, quam tu sequeris, nõ interpretatio, sed deprauatio verbi est. Idem enim, hæc verba deprauando facis, quod faceret caupo quispiã versutus, atq; calidus, qui ad cœnam vocatis cõuiuis, non vinum q̃ promisit, sed hæderam signum vini, quod dissimulauit, in cauponula compotoribus suis propinaret. huic tu veteratori, similem Christum Dominũ facis? qui vt colluisse cœna in suprema nobiscũ videatur, corpus pollicitus, signum corporis panem exhibuit: & sanguinẽ professus, vinum indiciũ sanguinis nobis propinauit. Hæ præstigiæ atq; fallaciæ, Stancare, vestræ sunt, non verborum vis, & interpretatio. Quæ pura, puta verba, ideo vos deprauatis: quia caretis illa luce, quæ illuminat fideles homines; & quæ nusquam alibi, nisi in Papatu lucet, splêdetq; per sese semper: qua tu orbatus cùm sis, mirum non est, si obtusior sit acies tua:

In Papatu
solo lux.

tua: ad hæc etiam verba in Euágelio
 vsitata, ac trita consideranda: præfer-
 tim cum poena oīs, quæ oculis tuis
 debetur, ad cæcitatem mentis sit cõ-
 uersa: quæ te cupiditate cæcū rapit,
 & in sensum improbum secū trahit:
 in quo tibi pereundum est, nisi resipi-
 scis, & nisi ad Papatum redis, ex quo
 profugisti, extra quem nemini potest
 esse vita (vt ait Ennius) vitalis. Et quo-
 niam cum Papatu & Ecclesiã, & ouile
 Christi pariter amisisti, noli tã san-
 cto, augusto que Ecclesiæ nomine ad
 tuam desperatam fugam tegendam,
 abuti: noli putare te intus esse, cum
 extrà proiectus sis: noli mētiri te in-
 ter pisces bonos in vasa conditū te-
 neri, cum foràs cum malis piscib. da-
 tus atque emissus sis, quorum pisciū
 illi sunt pisces pessimi: Arius, Mace-
 donius, Eutiches, atq; Nestor. ex ho-
 rum enim tu sceleratorum fraude at-
 que mendacio vnum quoddam, tan-
 quam marinum monstrum, cõcretus
 es,

Stancar
 pulsus ex
 Ecclesia.

es, omni diritate, atq; immanitate ter-
 rimum animal. ita vt etiam hære-
 tici ipsi, quamuis scelerati, & impij,
 tamen te ex æquo omnes horreant:
 & quasi vnus ex ijs non esses, detestē-
 tur te ab se ortum, vt portentum pro-
 digiumq; naturæ. Nihil temporis cau-
 sa fingo, Stācare: habeo enim ex Hel-
 uetia literas in te graues, quibus tu
 ab immanib; illis Hæreticis, Ecclesię
 hostis iudicaris: & tāquam piscis ma-
 li ominis atq; nominis, in hoc vasto
 huius vitæ salo, conuitijs ab ijs iacta-
 ris. ita tu piscis nequam, eiectus è sa-
 gena cælestis regni, in hæreticorum
 plagas incidisti: è quibus nunquam
 te exues. quin cū inter Catholicos
 non sis, ne inter hæreticos quidem ti-
 bi vllus iam restet locus: vt ita vndi-
 que fugatus pulsusq;, ad illos insipiē-
 tes postremò confugias, qui dicunt
 in cordibus suis: Non est Deus.

Et hercle nomine ipso tuo, tanq̃
 cōiectura certa, ducor ad suspicandū,
 te

STANCAR
 hæreticis
 inuisus.

STANCAR
 Arianus.

te vnum ex illis esse. Grammatici em̄ certant, & in eo perseuerāt: Punicana nomina, maximam partem, Ar & Al, syllaba terminari: vt sunt Agar, Magal, Amilcar, Annibal, & quę sunt eiusdem modi cætera. Stancar quoq; vocabulum, cū ipsius vocis sono, nescio quid Punicum recinat atq; redo leat, suspicionem affert te non Italū, sed Pœnum esse: Punicana nō Christiana fide præditum: & si capiendū ex nomine, omen est, cū in Europa nusquā sit tibi tuta fides, ad Pœnos tibi iam recurrentū esse intelligo, à quibus ortus fuit auctor tuus Arius: homo acutus vt Pœnus, & vt tu, nimis studiosus: qui Alexandria profectus, illa mirifica sapiētia vestra, Ægyptum primò, deinde vicinas gentes imbuit: Patri (videlicet) consubstantialem nō esse Filium. & cū veluti in sacro Cereris cursus lampada, hęc amentiam alijs post se reliquisset, Macedonius exortus est in Græcia: qui

Arius.

**Macedo-
nius.**

erro-

errore suo Arii errorem cumulans,
 Spiritum sanctum infra filiū posuit.
 Inde p̄fecti Eutiches, Dioscorus at-
 que Nestor, dogmata attulerunt, quibus
 tam Filium, quā Spiritum Filij fun-
 ditus sustulerunt: ipsi etiam Deo Pa-
 tri vix, aut ne vix quidem in rerū na-
 tura aliquid loci reliquerunt. Nam si
 Filius, par suo Patri non est, nec spiri-
 tus supererit filij, ex patre, filioquē
 quali patri procedens, vt ijs dissimili-
 tudinis gradibus, in diuinitatē intro-
 ductis, Deus ipse Patris nomē ad ex-
 tremum amittat, neque etiam Deus
 vllus sit omnino: Nam si is, qui alias
 res facit, generātes similes specie in-
 ter ipsas atq; forma, ipse nil genera-
 bit, quod quidem par naturaliter, &
 illi æquale sit: genitor non erit, quia
 non generat: non erit etiā pater, quia
 carebit filio: non erit Deus, quia nō
 erit omnipotens: cūm careat vi atq;
 potestate generandi, ac simile sibi p-
 creandi: vt propter hanc sterilitatem

Eutiches.
 Nestor.

Ariana hæ-
 resis negat
 Deum.

Generare
 sibi simile,
 est summū
 in natura.

STANISLAI ORICHOVIĪ
naturæ diuinæ, atq; summā illius (vt
ita dicam) orbitatem, Deus pater na-
turalis nullus habeatur, neq; vocet̃:
cū tamen extremum & vltimū bo-
nū in natura sit, posse generare sibi
simile: quo bono solū carere Deū,
dicere, quanta tandem ea fuerit diui-
næ maiestatis offensio? quantaq; exe-
cratio? Qua de re non solū à Theo-
logis, verū etiā à Philosophis copio-
sè disputatur. Ac vide, vt isti quatuor
Euangelistæ tui, eodem pertineant
omnes. Dixit Arius, Filius est creatu-
ra: Macedonius, Spiritus est creatu-
ra filij: Eutiches, Christus est cæleste
corpus quoddam, ex diuina & huma-
na mixtum natura: Postremò, dixit
Nestorius: Christus homo est, non
Deus: omnium istorum in hoc om-
nis stat error, quòd arbitrantur Deū
neq; generare aliū sibi æqualē Deū:
neque hunc eūdem ex aliquo Deo,
hominēue generari. Hæc igitur est fi-
des Punica, quam Pœni maiores tui
in

Euāgelistę
Stancari.

Fides Pu-
nica.

in Ægypto primò fundârūt: deinde
 tota Græcia dissipârunt, & in vniuer-
 sas Oriētis plagas propagârūt. Ex hoc
 tu fontē, atq; ab hoc principio Puni-
 co profluxisti nobis in Poloniã Pœ-
 nulus, agitator Ariani dogmatis, atq; Nestoriani adiutor. ^{Stancar} ^{Nestorianus.} Quid enim tibi
 vis illo effato tuo, *Christus Mediator est se-*
cundum humanitatem tantum, nisi vt creda-
mus, Christum purum putum esse:
 qui absq; sine sit via, in qua postremū
 illud nō sit, in quo viator acquiescat.
 quē utiq; huius viæ finem, diuinitatē
 Chri esse, affirmat Catholica fides.
 Quem finem viæ, cum huius finis viā
 exæquās Augustinus, diuinitus illud
 protulit: Humanitas absq; diuinita-
 te, nō est mediatrix: Diuinitas abs-
 que humanitate, non est mediatrix.
 vt hoc, tanquam elogio, per te ex Ec-
 clesia sublato, diuinitate vacuum ha-
 beamus Christum. quod quidem o-
 lim sensit Dioscorus, atque Nestor:
 neque enim generare, neque gene-
 C rari

rari Deum, ab Arrio (vti iam dixi) fuerant edocti.

Peremissi-
ense collo-
quium.

Sed hoc loco, obijcitur mihi abs te Peremissiense colloquium, in quo ais me de Mediatore tecum cōsensisse. Quid ni assentirer tibi, Mediatoris nomen à medio duci: quod inter extrema est interiectum. quo sanè respectu, homo Christus Iesus Mediator humanitate tātummodò est. Et quoniam in illo colloquio quæstionem attuleras: nūm peræquè Christus, vt humanitate interiecta, ita diuinitate quoque intermedia, Mediator est. de hoc postremo negaui: de illo autem primo tibi concessi. Quorsum enim attinebat repugnare vera dicenti: id enim quod in medio ponitur, interiectum inter extrema esse dicitur. Porrò illius interiecti extremum, atque vltimum, finis appellatur: quo referri omnem intermedij rationem oportet: atq; ita à colloquio discessū est. Sed tu post tamen, cū Catholicus ex collo-

Medij ra-
tio.

colloquio abijſſes, repente factus es
 Pœnus: ac mox redijſti ad tuos. nam
 p̄ municipia Roxolanię diſcurrens,
 rumores improbiffimos diſſipaſti: nē
 pe me hoc tibi dediſſe, atq; in eo tecū
 conſenſiſſe, in Mediatore Chriſto, di
 uinitatē eſſe fruſtrā: magnū & impu
 dens mēdaciū, teſtor coronā illam,
 in qua diſputatū eſt. vt em̄ à te nihil
 de Chriſti diuinitate in diſputatione
 adferebatur: ita viciffim à me, relatū
 de illa nil fuit: in ſola humanitate, om
 nis nobis tū ſtetit, & hæſit ſermo. Sed
 ne tu auctōritate mea, aliquos indu
 cas in falſas opiniones tuas, erroresq;
 turbulētos, ac ſuperſtitiones pene a
 niles: audi atq; attēde, Stācare, q̄ me
 abs te ſegregem. Dico itaq;, ad p̄ſo
 nā Mediatoris abſoluendā, humani
 tate ac diuinitate p̄quē opus eſſe: ra
 tione tamē diuerſa. id q̄ definitio ip
 ſa Mediatoris apud Ioannē planum
 nobis facit. Ego ſum (inq̄ Chriſtus)
 via, veritas, ac vita. cur via? quia p̄ me

Stancar ca
 lumniator

Orichouij
 de Media
 tore ſentē
 tia.

itur: cur veritas? quia ad me venit: cur vita? quia in me manetur. Humanitas Christi, est via, per quam de potestate Diaboli transit ad Deum viator: Diuinitas verò, est finis viæ eius, in quo tanq̃ in extremo, atq; vltimo bonorum omniũ, idem viator acquiescit: qui finis, nō foris petitur, sed in via ipsa inest: vt in eodẽ subiecto atque indiuiduo, & via, & huius viæ finis intus includatur. Quamobrẽ, si separatim à me requiras, vtrũ Christũ Mediatorem esse Dei & hominum, humanitate tantũ, credã: ita esse confitebor. quid ita? quia humanitas Christi intermedia est, quæ tanq̃ via, ducit viatorem ad Deum. Rursus autem, si quæras nũm diuinitate quoque sola, Mediator idem Christus sit, ita esse (dubio procul) profitebor. quid ita? quia diuinitas Christi, finis est defixus in hac via, ad quem tendit viator. Quare, si singulatim respondendum est: ita ad humanitatem solam Mediatore

atorem referam, qua via ille est: vt hunc eundem ad diuinitatem solam refero, qua finis huius viæ, Deus est: At si coniunctim, in communionem illa naturarum, vnam & eandem Christi personam cōsideramus: vnus & idem Christus, via, veritas, et vita, Dei & hominum Mediator est. Hæc est si des mea, Stancare, quam etiam eandem, Ecclesiæ Catholicæ esse existimo: cum qua ego errare malo, quàm tecum benè loqui: si tamen Ecclesia errare potest, quæ columna est, & firmamentum veritatis: quæ in Mediatore Christo, neque infinitam, sine fine ponit viam: neque finem in hoc eodem viatori præscribit, nulla præmonstrata via.

Fides Ca-
tholica.

Quocirca Ecclesia Dei, dum Mediatorem Christum ponit, idem facit, quod peritus metator, ponenda via, faceret. vt eñ is, viatori definitā sine monstrat viā, ac noīe viæ, finem quoq; cōprehēdit: ita Ecclesia Chri-

Ecclesiæ
de media-
tore sen-
tentia.

sti, dum Mediatorem hominē Christum esse ponit, finem quoq; completur Iesu Christi nomine: id est, diuinitatem ipsam, quæ inest in Christo homine. At quoniam tu à Mediatoris officio diuinitatem Christi illa vocula, *Tantum*, apertè excludis, nunq̄ effugies, quin Christum cum Nestorio diuidas, hominemq; illum esse, purum putū dicas. Nam quòd erroris tui Paulum auctorem producis, ex illis verbis: *Vnus em̄ Deus, vnus & Mediator Dei et hoīm, homo Christus Iesus: Id contra te facit: ac te Nestorianæ perfidiæ, maximopere coarguit. Neque enim illud tuum improbū, & perfidiosum, Tantum*, in ijs Pauli verbis, vsquam apparet: vtpote cū nihil ad Mediatorem Christum attineat. Paulus enim dilucidè planeq; homine atq; Iesu, Mediatorem Christum ita circumscribit, & definit: vt hominē ad Christi humanitatem, Iesum verò ad ipsius diuinitatē referat.

Porro

STANcar
Christum
diuidit.

Porro nomine Iesu diuinitatē nota-
 ri, vir pius atq; doctus Bernardus, in
 sermone de Circumcisiōe Dñi, infra
 scriptis verbis testat: Magnū & mira-
 bile sacramentū, circūciditur puer, &
 vocatur Iesus. Et infra: Sed agnosce
 Mediatorem Dei, & hominum, qui
 ab ipso natiuitatis suæ exordio, diui-
 nis humana sociat, ima summis. Et in
 frà, Circūcisio veritatē susceptę pro-
 bat humanitatis: & nomen quod est
 super omne nomē, gloriā indicat ma-
 iestatis. Circūcidiť tanq̃ verus Abra-
 hæ filius: Iesus vocatur tanquā filius
 Dei. Hæc ille. Ergo Paulus non pro-
 te, sed contra te est: dum Mediatorē
 Christū, homine atque Iesu, hoc est,
 Dei filio comprehendit. Tu verò, dū
 Paulo illud tuum, *Tantum*, inijsis, qđ
 moliris, aut conaris aliud, quàm vt di-
 uinitatē à Christi persona, cū Nesto-
 rio funditùs excludas? Aut ergo
 delenda tibi est illa vocula, *Tantum*,
 qua Mediatorem circumscribis: si

Nomē Ie-
 sus, dei no-
 men est.

Bernardi
 verba.

Paulus re-
 fellit Stan-
 carum.

STANISLAI ORICHOVII

rem & sententiam Pauli, tecum face-
re probas: aut si hanc voculã Media-
tori Christo inseris, confiteare Chri-
stum diuinitate cassum, atque inanẽ
te ponere.

Stancar
blasphemus in
Christũ.

At id ipsum te studere, iudicio no-
bis est, de Sacramento altaris tuum,
Stancare, commentum. quid enim
quæso tibi vis, cùm in sacramento al-
taris Christũ, ita vt natus ille est, ne-
gas adesse præsentem? & cùm illius
corpus certo celi, quasi locas solio, di-
uinitatem autem eius híc in terris e-
tiam versari nobiscum, & ad sua sacra
adesse, non abnutas? nisi ne Christus
Deus & homo, vnum quoddam in-
diuiduum esse à nobis credatur? quã
sententiã si in manus sumas atq; totã
explices, nil nisi fidem Punicam quã
suprà exposui, illam esse dicas. Quid
enim refert vtrum dicas, Christus nõ
est vbiq;, an Christus non est Deus.
nam esse vbiq;, Dei est proprium:
quod enim vbiq; est, idem Deus sit

Vbiq; est
Christus.

ne-

necesse est: & quod Deus est, id quo-
 que necessariò est ubiq;. Ergo si Chri-
 stus non est ubiq;, Christus omnino
 Deus non est. Hic tu nolo illã quæ-
 ras latebrã errori tuo, qua soles, tan-
 quã atramento Sepia, te tutari apud
 imperitos. Christus est ubiq; diuini-
 tate, Christus non est ubique huma-
 nitate. neq; enim distinctio natura-
 rum quæ in Christo sunt, controuer-
 siã facit, vtrum videlicet diuinitate,
 an ne humanitate Christus sit, nec ne
 sit ubique. sed nũm illud ipsum indi-
 uiduum, vel potius vnitas illa perso-
 næ Christi, gemina constans natura,
 quæ de aluo virginali integro castissi-
 moque prodijt: ad tres in diuinitate
 personas, nullam addiderit agnascen-
 do personam quartam: & nũm illud
 indiuiduum, natum ex virgine, cũ pa-
 tre & spiritu ita vnum sit: vt vbiubi
 Deus pater & Deus spiritus sit, ibidẽ
 in carne sua adsit natus quoq; Deus
 filius. quòd si alicubi diuinitate eius

præfente, de hac humanitas eius ab-
 fuerit, fequetur neceffariò ex carne
 ac verbo vnum indiuiduum natura-
 liter factum nõ effe: aut fi vnum indi-
 uiduum illud eft, diuina & humana
 conftans natura, vnum è duobus fe-
 qui eft neceffe: aut Deo patri fuo di-
 uinitate æqualem filium non effe,
 cùm illi haud fcio, an præcipua con-
 ditio diuinitatis illa defit, effe vbiq;
 vt voluit Arrius: aut hominem illũ
 Deo vacuũ effe, vt pofuit Neftorius.
 Quis enim non videt eò rem fpecta-
 re totam? vt cùm Deus trinus & v-
 nus, híc in terris etiam nobifcum fit
 præfens, cælumq; atq; terram idẽ im-
 pleat, fi humana filij caro cælo feclu-
 fa abfuerit in terris à perfona filij, qn
 Deus & homo nõ fit vnus Chrs, fed
 fint duæ personæ: quarum altera, hu-
 manitatem Chrifti in cælo: altera ve-
 rò, diuinitatẽ Chri in terris, fepara-
 tim cõtineat. Nõ ergo verbũ caro fa-
 ctum eft ita, vt vna eademq; vnione,
Dei

Dei filius vnitus sit anime & carni: quādoquidem in terris Deus homo non est, ille qui terris excedens clauditur nunc cēlō. Atqui hæc est illa ad vnguē Nestorij secta, q̄ duas in vna Christi persona naturas diuinitus copulatas, errore diuellebat: ac Deum ab homine separabat, quo mysteriū salutis nostræ funditus deleret. Huius tu tanq̄ alter hæres sentētiae, animaduertisne qualia nam ex Africa tua in Poloniam nostram mōstra importaueris primus? vt si iam tantum regnū horum cōtagione malorum afflictū cadat, quod dij omen obruant: te auctore vili, eoq̄ Pœno cecidisse videatur. vt ita nos Poloni, Stancarana secta cadamus, vt Arriana hæresi Alexandria, cūcta q̄; Ægyptus, tum vniuersa Græcia cecidit: atq; eius perfidiæ Arrianae, in teterrima seruitute, horribiles illa nunc dat pœnas.

Vtinā verò, Stancare, vel ipsō tuo nomine, fidem Punicā olfecissemus tuam,

Nestorij
secta.

Stancar pri-
mus in Po-
loniam Ar-
rianus.

tuam, cum primùm illā multis perfidiæ inuolucris obtectā, in Poloniam inferebas: nunquam eas turbas adueniens nobis dedisses, nunquā in summum certamen atq; discrimen patriā nostram adduxisses. At cum nos Opici literaturā illā tuam Hebraicam stupemus, cumq; te patria profugū naufragumque regno ac mœnibus nostris recipimus, ac te in Polonia sedes, ac domiciliū collocare patimur, in impiam & capitalem fraudem illā incidimus: vt non tantū locū daremus inter nos, sed etiam tibi erudiendā publicè in nobilissimo totius Sarmatiæ Gymnasio, Cracouiæ pubem traderemus, quasi homini docto, pio item atque Catholico viro. Sed simulatio nulla est diuturna. obrepseras enim ad nos, vt vellere suo amicta ovis: verū oblitus tui, in illo Gymnasio cum vlulare incepisti, mox te vlulatu ipso lupū esse prodidisti. Redi enim in memoriam, atq; illam diē
 re-

Stanc. Cra
 couiæ do-
 ccc.

recordare, qua tu Psalmum illum,

Cum inuocarem exaudiuit me Deus, &c.

enarrasti: quid tum egeris ac dixeris:

quæ tua tum ignoratio tui? quæ in-

scitia? aut quæ impietas fuit? cum qu-

dem quasi Gygantum dux, bellū ipsi

cælo atque cælitibus omnibus infer-

res, atque omnes de cælo exturbare

conarere: tâta quidem impressione,

vt etiam virginem matrem necdum

in cælo esse, Christumque coram in-

tueri negares: & nisi Nicolaus Sza-

dek Gymnasiarchus, Samuëlem Cra-

couiensem Episcopum per literas ad-

monuisset, te nō id agere, vt Psalmos

interpretarere ex pacto, sed vt Psalmos

ipsos funditus euerteres, in qui-

bus honorem suum Christus cū san-

ctis suis apertè partitur: non erat no-

bis diutius Cracouię abs te expectan-

da Punica illa vox: *Christus non est Deus.*

Itaque tu eius impię fraudis ergo ca-

ptus, ac Lipouicium in custodiã ab

Episcopo illo dato fuisti: vnde postea

cu-

Pinczouie
fis familie
laus.

custodibus precio corruptis, furtim
elapsus, Pinczouium, Cracouiensis
municipij oppidum, te contulisti: vn
de tanquam ex equo Troiano, innu
merabiles viri in nostra repub. omni
præstantia virtutis excellentes pro
dierunt. Hinc enim in Polonia *Cardi
nales*, hinc Archiepiscopi, Palatini,
Castellani, auctores publici consilij,
atq; bello duces strenui extiterunt.
Hunc ergo tu locū honestissimū, ac
reipub. saluberrimum, ausus es hære
ticorū primus, cōtagione sceleris Ar
riani contaminare: vt quod oppidū,
patrū auorūq; memoria fuerat tem
plum pietatis, ac domicilium religio
nis, in id tu excitatos ab inferis, illos
hoies veteres, impios atq; sceleratos,
Arrios, Macedonios, Eutichetas atq;
Nestorios, ausus es introducere.

Pinczouie
ses conuin
cuntur Ar
rianismi.

Quam autem verū sit id, quod ti
bi crimini nunc do, testis locuples tu
ipse es, qui Franciscum Lysmaninū,
Petrum Statorium, Martinum Cro
uici-

uiciū, ac totā Pinczouianā scholam,
 Arriani dogmatis infimulas: vt illi te
 vicissim Nestoriani criminis conuin-
 cunt. Atqui rem ita esse, aude nega-
 re, si potes: in manibus sunt scripta
 tua, quibus Arrianismi Pinczouien-
 ses oēs reos facis: tibi etiā nō alia cau-
 sa è Pinczouio fugæ turpis fuit, p̄ter
 Nestoris sectā, ob quā tu & oppido,
 & cōmercio ab Arrianis illis extermi-
 natus es. Tu, tu inq̄ Stācare, illas Ar-
 rianas faces, iam olim orbis terre cō-
 sensu cum Arrio extinctas, in Polo-
 nia ab integro incendiisti: Tu Mace-
 doniū, tu Eutichetem, tu Nestoriū:
 qui aut vnde essent, quidue profite-
 rentur singuli, Pinczouiū docuisti pri-
 mus. Tu indagator Arrianæ prauita-
 tis, tu auctor Macedoniani sceleris,
 tu ppagator Nestorianę execratiōis,
 tu amplificator Zuinglianę impietatis,
 oppido in illo extitisti: & cū ab hac
 Punicana hæresi satis scitè instru-
 ctus, & compositus grassator in illud
 oppi-

Stancar
 Pinczouiū
 sectis va-
 stat.

oppidum inuasisses, quid erat tã san-
 ctum legibus, quid tam augustũ reli-
 gionibus, quod nõ violasset inibi au-
 dacia tua? reminiscere paulisper, atq;
 recordare, quódnam principium de-
 disti illic adueniens: mox enim Puni-
 co incitatus furore, in templa irru-
 isti, imagines diuorum sustulisti, me-
 morias martyrum deleuisti, altaria e-
 uertisti, sacra profanasti, gazam Eccle-
 siasticam diripuisti, denique sacerdo-
 tes publicos ex oppido exterminasti:
 Postremò, vt tanquã ex Syngrapha,
 agere ac rapere nos doceres omnia,
 Canones reformatorios nobis con-
 scripsisti: quorum Canonũ illa sum-
 ma est, vt licere nobis arbitremur, ve-
 tera patrum instituta, nouis impieta-
 tibus permutare: veteres religiones
 abrogare, nouas instituere, bona sa-
 cerdotum diripere, & in illorum lo-
 cum alios substituere: Regi non pa-
 rendum, nisi præscripto tuo imperan-
 ti: Sacerdoti non obediendum, nisi
 iussu

Cano. edi-
 cta Stanc.

iussu tuo Ecclesiæ præsidēti. Hæ sunt
 leges, hi Canones viuendi, primo ad-
 uentu tuo Pinczouij à te conscripti.
 hoc etiam munus abs te illo in oppi-
 do editum est, dormitantibus Ponti-
 ficibus, oscitantibus verò Magistrati-
 bus: qui dum tibi, furoriq; tuo in illa
 reipub. nocte tēpore non occurrunt,
 quam ipsi suo decori defuerint, præ-
 sens iā sensit: postera etiā ætas, nepo-
 tesq; nostri, magno suo malo, experi-
 entur. Quorū, quæ & quanta, Dij im-
 mortales, illa de nobis fuerit quære-
 la? quòd non eadem hæc illis incolu-
 mia, ac salua restituiamus: quæ à maio-
 ribus nostris p̄ manus tradita accepi-
 mus. O custodiā nostri patrimonij in-
 felicem. O miseros & ærūnosos poste-
 ros nostros, quibus nullam partem sa-
 næ, & saluæ reipub. gustare, nobis au-
 ctoribus, licebit.

Magistrat-
 tus negli-
 gentia:

Sed tamē cū te furiam, ex sedibus
 hærebi vnā, luctificāq; Alecto, hoiēs
 non phiberent: & tu æquè sacra atq;

S T A ncar
 Pinczouio
 pellitur:

D profa-

profana rueres, raperes, ac passim oppido in illo sterneres omnia: Deus ipse, misertus nostri, interea loci diutius te furere noluit: sed ex eadem peste tua, quasi ex Eumenidum sede, excitatos, tanquam Megeras quasdam illas, in te parentem, atq; creatorē in Polonia huius familiæ Sacramentaria, Lysmaninum, Statorium, Scebre finum, atq; Blandratam, mitto alios, immisit: qui te, quod furias Tartareas decet, genitorem suum, intestino morsu lacerarent, atq; conficerent. Quo quidem in certamine diro atq; horrifico, idem vobis euenit, quod viperis solet: quæ cū sunt commissæ, imbecilla à valētiore laniat: vt ita lacerata, ad extremū communi concedat ex antro, atq; aliud inde petat latibulū, in quo recreet. quod vobis quoq; vsu euenisse videmus. cū enim tu impressionem Arrianorum Pinczouiesium non ferres, ac plagas atq; mortem metueres, eiectus illinc, in oppidum

dum Ruffiæ deuium Dubecium profugifti: vt ex illa iactatione Arriana, in hoc recessu, naufragus te potiffimū reficeres, ac recreares, vbi tibi de tua hæresi moleftus effet nemo. Cæterū non id agitur nunc abs te, vt veteris perfidiæ maculas, noua emēdatione, intereā loci eluas: sed vt illa consilia, contra salutem Ecclesię dudum inita, per ocium expedias. Itaq; fit magna mutatio loci, non autem ingenij tui dūm te Dubecium è Pinczouio trās fers. nam mox quā illuc venisti, nō tanquam vnus è schola declamator ad clepsydrā latras, sed vt Politicus legislator, leges ad normam promulgas: quibus iuuentutem Regni deprauas atq; disciplinam reipubl. nostræ labefactas.

Stācar Dubecium venit.

Stācar legislator.

Exhibe quæso, Francisce Stancare, exhibe librarium illud legum tuarum, atque Polonis spectandum pponere, vt Poloni, serò licet, sed tamen aliquādo intelligant, vt tu Maiestati

Stācar maiestatis re

STANISLAI ORICHOVII
huius Regni per scelus, atq; latrocini-
um minueris: cùm homo priuatus at-
que alienigena, ea q̄ solius regis sunt,
in Polonia contra auctoritatem, ma-
iestatemq̄ue regiam, rogas atq; admi-
nistras. nam quantum tandem hoc
crimen maiestatis est? quòd hunc Ca-
nonem, tâquàm machinam ad expu-
gnandam rempubl. nobis proponas,
infra scriptis verbis.

EX PRÆFATIONE

Canonum Stancari, ad Ma-
iestatem Regiam.

QVòd si M. T. hoc sacrosactum, & necessari-
um officium neglexerit, nobiles tui, qui &
ipsi gladium gestant, auctoritate diuina, tenentur
& debent, Sathanæ & eius religioni ualedicere:
atq; Christo, & uerbo eius se totos consecrare.
Immò quilibet à Deo mandatum habet, ut inuito
etiam toto mundo (in causa religionis loquor) do-
ctrinam Filij Dei amplectatur: attestante uoce il-
la cælitus delata, Hunc audite. Vnde Apostoli
dixerunt principibus sacerdotum: Obedire Deo
magis oportet, quàm hominibus.

Annc

Anne hoc Canone, illa summa
 potestas maiestatis atq; imperij, de re
 pub. nostra nō tollit? an nō lege Apu
 leia, immò lege Polona, capitis pœ-
 na debetur tibi? qui summū regis im-
 perium, cum subiecta illi nobilitate
 communicas? Quid enim supererit
 regi? aut quid iam præstat rex mihi?
 si lege tua in Polonia gladius omni-
 bus patet: & æquè promptus est mi-
 hi & alijs, vt ipsi regi? At qui hic est il-
 le gladius vester, Stancare, cuius mu-
 cronem vos Hæretici in republ. no-
 stra, ita defigere cogitatis, vt illum in
 Boëmia olim, nuper verò in Germa-
 nia, atque Anglia defixistis: vt ad ex-
 tremum dissidio domestico, belloq;
 ciuili exorbeatur sanguis noster, ac
 iugulis nostris gladius iste vester he-
 betetur. Sed te ocij & pacis hostē, cū
 Canone tuo tam lepido, magnus ille
 æternis supplicijs, tam viuum quàm
 mortuū, mactet Iupiter: qui præter
 Sigismundum Augustum Iagellonē,

Regis Ma
 iestas lædi
 tur.

GLadius
 Hæredico
 rum.

gladium in Polonia mortalium aliū
 ferrevoluit neminem. Tu etiā Sigif-
 munde Auguste, optime atq; clemē-
 tissime REX, quibꝰ oculis aspicias hęc?
 an hęc verborum portenta tuas pati-
 entissimas aures non offendunt? En
 hic fugitivus, summum ius maiestatis
 atq; imperij tui, cū tibi subiecta nobi-
 litate cōmunicat. En gladium nobis
 in manum dat, gladio ex altera parte
 respōdentem tuo. En viā demonstrat
 nobis, qua obedientiam abijciamus:
 nec tibi repugnanti pareamus, cui su-
 mus subiecti, omni diuina atq; huma-
 na lege. Quo etiam maiore malo ma-
 ctandus est abs te hic Italicus latro,
 qui te tam iustum, atque clementem
 Regem, ab Auis atque Atauis in Po-
 lonia regnantem, exæquare cum ti-
 bi subiectis ausus est. Vide atque
 animaduerte, Magnanime REX,
 quorsum euadat istorum latronum
 impunita licentia. Gladium hic
 nobis fabricat cōtra te, subiectos
 tecum

Hereticorum
 licentia
 peribit
 regnum.

tecum exæquat, modum nouandarū rerum nobis demonstrat: & tamen hic uiuit: Viuit? immò verò uiuente, uidente, ac sentiente te, in tuo regno quas uult fert leges, & illas nobis præscribit, legibus patrijs cōtrarias. O dij immortales, ubinam gentium sumus, aut quid denique speramus, si istius hæc tanta læsæ maiestatis iniuria, impunita discesserit. profectò enim, ut res ire cœpit, Boëmica, Germanica, atque Anglicana, nihil iam nos morantur fata, quin amissa republica, sine legibus atque Magistratibus, dissipati hæresibus, triste agitemus æuum. Sed tamen in hoc occafu nostro, heus tu ô Stancare, scire ex te uolo, quænam te regni lex docuit, nobilitatem Polonicam suū quoque habere gladium, regio gladio aduersum? aut qui Polonus mos fugitiuo tibi oñdit, ius esse nobilitati, semoto rege, nouis rebus studere, & ad summā regni posse absq; rege cōsulere?

In Polonia
solus
Rex gladiū
per-
tat.

Nos enim Poloni, ita legibus atque
 maiorum institutis edocti sumus, in
 Polonia præter regem, auctorem pa-
 cis, ac vindicem libertatis nostræ, qui
 gladium portet, esse prorsus aliū ne-
 minē. Quòd si q̄ gladius penes nobi-
 litatem alter est, is in vagina manet
 cōditus: nec prius à nobis educitur,
 quàm rex sub vexillo signum pugnæ
 in hostem dederit: ad eundem mo-
 dum, conuētus agere, & rempub. ge-
 rere, nisi rex auctor fuerit, tam non
 licet, quàm latrocinari apud nos li-
 cet nemini. Quapropter, abi tu hinc
 in malam crucem, malumq̄; crucia-
 tum, cum gladio tuo, & cum istis Ca-
 nonibus tuis tortuosis, quibus de-
 prauare Poloniam, & euertere cona-
 ris. Nos enim hac lege subiecti no-
 stro regi sumus, vt illo armato vno,
 nos in Polonia æqualiter omnes in-
 ermes simus: ex illo pendeamus, il-
 lius auctoritate nitamur: deniq; si-
 gnum ab illo expectemus, quo con-
 curra-

Apud Po-
 lonos ma-
 gna aucto-
 ritas regis.

curramus, & quid publicè agamus
vniuersi. Magnum nomen est apud
nos, magna dignitas, magna maie-
stas Regis, quæ vt Dei forma ac spe-
cie præditum miramur, atque sequi-
mur cuncti.

Sed vide atq; attende, Stancare, Pontifices
quorsum serpat peccâdi libido, cum è Polonia
enim de maiestate Regis tātum de- tolluntur,
traxisses, quantum libitum est tibi,
mox ad alterum Magistratum euer-
tendum, nempe ad Pontifices ipsos
transis, quos cum vestigio è regno
exterminas: vt sublato sacerdotio,
tollatur etiam summa illa regni lex,
quæ regio sacramento continetur.
in quo est hoc expressum, vt tam Sa-
cerdos, quàm plebs, in ditiōe regia,
& retinendi, & amittendi iuris sui,
summam haberet potestatem. Con-
tra hoc Sacramentū facit hic Canon
tuus, quo sacerdotes è regno pellis,
& bona eorum diripis: vt ita præ Ca-
nonib; tuis reformatorijs, citò apud

D 5 nos

STANISLAI ORICHOVII
nos omnia ex libertate, in seruitutē
cōcīdant. Sed Canonem ipsum au-
diamus.

STANCARI CA-
non XI.

ET quoniam quatuor sunt. Et infrā: Et quoniā
vobis nō sunt tales Episcopi. quales doctrina
Apostolica, & ueterū Canones præscribunt: ideo
prospiciemus de alijs, qui non quæstum, nō digni-
tatē regalem, neq; diuitias capientes, sed officium
desiderantes, exequantur. Tales enim Episcopos,
qui non officium, sed quæstū, sed dignitates mun-
danas, sed diuitias quærent, fugiendos nobis de-
scribunt sacra litera. Et infrā: Dabimus itaq; ope-
ram, ut non nisi idonei ministri eligantur, & ne-
mini eorum citō manus imponantur: sed uiri con-
stituantur boni testimonij, pleni spiritu sancto
& sapientia.

Sacramen-
tum Regis
violatur.

Quam tu tandem hoc Canone in
Polonia moliris ac struis pestem? aut
quantam ad licentiam iuuentuti im-
peritæ aperis fenestram? nos scilicet,
de tui Canonis sentētia, Episcopos,
hoc est, antiquiorem reip. nostrę par-
tem, è regno pellemus? ac bona illo-
rum

rū diripiemus? q̄ ministris abs te in illorū locū suffectis, attribuamus? At ne id fiat, sacramentū Regis obstat, quo se Rex noster regno suo obligavit illo die, cū illi Archiepiscopus Gneznensis diadema imponebat. nihilne illud ad salutē Episcoporum & Ecclesiarū valebit? nihil (inqs) salus populi suprema lex esto, q̄ in Idololatria Papistica periclitat̄ tota: ad quā tuēdā, Rex sacramēto obligat̄ nullo. hęc tua ratio est. Sed intereā dū istos idololatras è regno pellim⁹, quos tu tādē p̄ ijs alios, cælicolas scilicet, nobis substitues? Eos (inquis) qui dabūtur à me. Sed qs tu es, qui sacramento Regem in Polonia libereres? q̄ Episcopos à prima Christianæ fidei origine in Polonia institutos, loco & ordine suo moueas? & pro ijs nobis de fugitiuorū tuorū grege alios Episcopos substituas? q̄ Ecclesijs præsent, q̄ primo loco in Senatu sententiam dicant, & qui regio capiti apicē imponent?

LIBER 30
1015

Episcoporum auctoritas in Polonia.

LIBER 30
1015

nant? hoc nos tantum, tam præstans,
 tam eximium munus, ab Stancaro
 fugituo petemus potius, quàm de
 illius sacrosancta manu illud capie-
 mus, cui illud est dictum, *Pasce agnos
 meos?* Quid est, Stancare, aliud furere,
 si hoc non est, summum regni ordi-
 nem, omni dignitate spoliare, & eam
 ad humiles & ad fugituos velle trās-
 ferre? Iam cùm sacerdotum bona di-
 ripienda auidè das plebi, non apertè
 furis, atque in nostra patria baccha-
 ris vinolentus? An tu nõ vinciendus,
 non loris cõstringendus es? qui hac
 rapinarum illecebra, ad domesticum
 latrocinium, apud nos inuitas impe-
 ritam plebem? Ne tu pulchrè iam in
 Polonia processisti: Nactus enim es
 complures nimium dociles ad tuos
 Canones discipulos, qui pulsus è Pa-
 rochijs sacerdotibus, diripuerunt pa-
 trimonium Ecclesiæ Christi: & per
 Canonem tuum id sibi licere putã-
 runt, quod ne Regi quidem ipsi per
 leges

**Stancari
 furor.**

**Ecclesiarũ
 bona direp-
 ta.**

leges in Polonia licet. Nemini enim apud nos vis infertur, nemo bonis multatur, neque sedibus suis à rege pellitur priùs, quàm in cõmuni Baronum regni iudicio fuerit regi condemnatus. Hac lege satis contra vim etiam regiam munita sunt sua in Polonia bona cuique: cùm tamen nulla lex apud nos esset, quæ reliqua aduersus vim atque impressionem tui Canonis sacerdotum illorum fortunas tutaretur: quin nullo iudice, nulla lege cõuicti, iuxtà sacris ac profanis bonis suis exuti, rem fortunasque suas amitterent. Quo enim in iudicio, aut quo iudice legitimo, quaue lege sacerdotes illi, quorum bona diripuitis, rerum capitaliũ rei à vobis facti, sunt cõdemnati? Non fuit vllum de ijs iudicium, Stancare: non fuit gladius ille tuus, quem in Polonia prius nobilitati in manum dedisti: iudex sacerdotum illorũ fuit, cuius gladij mucro quàm acer sit, in sacerdotibus

In Sacerdotibus communis violatur libertas.

STANISLAI BORICHOVI
tibus experti sumus: in visceribus hu-
ius regni aciem illius, nisi nos Deus
respicit, paulò post experturi. Nã si
sacerdotes per vim, atq; per seditio-
nẽ vestrã, bona sua in Polonia amit-
tent, quomodo hæc eadẽ cæteri oës
in diffidio, belloq; ciuili retinebunt?
p̄sertim cùm sacerdotũ fundi eo iure
in Polonia sint, quo q̄ sunt optimo.

Sed cùm tu hunc in modum regis
maiestatẽ minueris, sacerdotalẽ verò
auctoritatẽ funditùs sustuleris, restat
videre, quæ reliqui apud nos summa
fiat: vt quantum tibi præclaro Cano-
num talium apud nos auctori debeat
mus, liquidius cognoscamus.

STANCARI CANON reformatorius XVI.

VT autem tales in Ecclesia ministri, de qui-
bus diximus, haberi queant, constituemus
(Deo fauente) scholam purã & sincerã Theolo-
giæ, cui præficiemus viros solidè doctos, & uerè
Deum timentes. Addeamus etiam & linguas, nec-
non & Dialecticam, & Rhetoricam, si Ecclesiarũ
nostra-

CHIMÆRA. INATE 32
rum facultates tulerint: Immò Ecclesiarū thesau-
ros in hunc sacrosanctum usum, in promouendo
regnum Dei. bona fide conuertemus, &c.

Vt impurus heluo turbat Remp.
Scholā eī Theologiæ hoc Canone STANcar
in Polonia instauraturum se pollice Scholam
tur, de Sacerdotū bonis. ô impuden- condit.
tiam animaduertendā. Sed quis tan-
dem Deorum aut hominū, locum ti-
bi in nostra patria assignauit: in quo
tu huic scholæ tuæ Theologicæ sedē
collocares? quis autē te in nostra pa-
tria hominem aduenā & exulē, ino-
pem & vagum, opera publica exædi-
ficare iussit? aut q. tu es? qui hoc mu-
nus in Polonia vsurpes tibi? cū sit
opus vnū Regiū hoc maximè, Gym- Gymnasia
nasia instituere, scholis locū in ijs de- ædificare
ligere, artes pbare, quibus iuuentus opus regiū
erudiat ad ciuitatis disciplinā. id qd
à VVladislao Jagellone, huius Augu-
sti, optimi Regis nostri proauo, cla-
rissimo atq; bellicosissimo rege, abso-
lutū atq; pfectū est, annis ab hīc plus
centum

STANISLAI ORICHOVIĪ

centum sexaginta: qui Cracouiæ, in
principe totius Sarmatiæ vrbe, nobi

Gymnasiū
Cracoui-
ense.

25. X. A. T. 2

malobis

31200

lissimum Gymnasium condidit: atq;
excellentes ingenio atq; doctrina vi-
ros, in illud introduxit primus, q̄ ad

humanitatem huius regni informa-
rent pubem. Itaq; ab hoc initio oīm

bonarum atq; magnarum artium di-
sciplina profecta, vsq; ad memoriam

nostram in hoc Gymnasio remāsit:
tanta quidem utilitate gentis nostræ,

atq; gloria, vt quicquid pietatis, quic-
quid religionis, quicquid deniq; bo-

næ frugis in Polonia vsquam est, id
vniuersum Gymnasio Iagellano refe-

ratur à nobis acceptū. Ab illo enim
fonte atq; capite, profluxerunt in Po-

ad 1110

370 0111

1110 1110

lonia oēs liberales doctrinæ & inge-
nuæ, sine quibus ferū & immane est,

quicquid in moribus hominū vspiā
est. Quid enim homo ignauus atque

iners aliud est, quàm bustum quod-
dam, & vt quidam ait, insepulta viui

hominis sepultura? Nolo hoc in loco
sigil-

figillatim harū liberaliū artium Magi-
stros proferre, q̄ doctrinis, atq; inge-
nij laude in illo Gymnasio & olim vi-
guerunt, & nunc florent maximè. si-
ue tu eruditum puluerem illum Ma-
thematicorum spectes, siue obscurita-
tem naturæ consideres, siue ad legū
iurisq; prudentiam animum referas,
siue Theologiam cogites, non hanc
vestrā, Stancare, emētītā, zelo atq; cō-
tentione plenam: sed illam veram, cui-
ius hæc vestra emula, atq; pellex est:
quæ Cracouiensium inquā Theolo-
gorum Theologia, vt apud Iacobum
est, primū quidem pudica est: dein-
de pacifica, modesta, suadibilis, bonis
consentiens, plena misericordiæ &
fructibus bonis, iudicās sine simula-
tione. Huiusmodi scholā, tanq̄ domi-
cilium quoddā Theologiæ, ab Iagel-
lone rege Cracouiæ olim habemus
conditā: cui tu dū scholā aliā, nescio
quam, tanquā æmulam & aduersariā
grauē cōparas, quid agis aliud, quā vt

E opus

opus illud Jagellonis regium vetus,
hac tua noua schola, tanquam machi-
na apposita, labefactes, deiicias, atq;
euertas? O nos ferreos, qui hæc te co-
nari patimur impunè.

THEOLO-
gia Stanca
II.

Sed tamen ô noster Lycurge, quo-
niam te latore vniuersam remp. no-
stram, quasi Penelopes telam retexe-
re iam libet, quam tandem tu in hac
tua, quam statuis, Academia, Theolo-
giam traditurus nobis es? eámne, cū
qua è Pinczouiensi Lycæo, abs te cō-
dito, pulsus ac spretus es? At illam Ne-
storianam esse, Pinczouientes Peripa-
teticī tui, abs te profecti, coarguunt:
& hæc eandē Punicanam esse, omnes
Catholici conuincunt. Bene igitur
habet, cū tuam Theologiam, quam
tu nobis obtrudis, & amici, & aduer-
sarij tui exagitent, vt noxiam illā Epi-
methei Pandorā : in qua, Dei permis-
su, ad humani generis pestem, omnia
insunt veneficia: atque omnes doli,
machinæ, fallacię, præstigiæ veterum
hære-

hæreticorum, in hac eadem facile deprehenduntur inclusæ. quæ quantò tectior, tantò est nocentior, dum aciem animorum nostrorū illo verborum splendore perstringit *Ecclesia, Concilia, Patres*. Sed vt quasi præteriēs, hūc fucū quoq; tibi eripiā, si Stancare agnoscis Patres, cum Patribus ad communionem Ecclesiæ consenti: si Cōcilijs auscultas, Concilia in summo Pastore Romæ constituendo audi: si Ecclesiam iactas, partem eius, in qua viuis, defini. rem enim opinor spectari oportere, non verba. Quod si nulla Ecclesiæ in parte viuis, si summum pastorem Romæ contemnis, si patrū fide simplici ad tuas simulationes abuteris, tam tu Theologus es, quàm est Geometres ille, qui in Geometrica omnibus aduersatur Geometris, dissidens ab ijs in omni intelligentia, notioneque communi. Omnes enim Theologi, id autem est, omnes Christiani homines pij, ac viri ritè

Fucus Stancari:

colentes Deum, statuunt esse in terris coetum aspectabilem hominum timentium ac laudantium Deum, quatuor cęli plagis inclusum: in quo ciuitas est illa sancta Hierosolyma, quatuor patriarchalibus sedibus, sub vno pastore Romano Petro definita, atque circumscripta. Ab hoc tali coetu, immo ab hac Ecclesia Catholica, studio ac voluntate quoniā abhorres, noli metiri, te in Ecclesia ætatem agere, vel Concilijs parere, vel in patrum auctoritatibus acquiescere: cum & patrum, & Conciliorum, & Ecclesię hostis aperteprehendere. neque Theologum te esse dico potius, quā verorum Theologorum hostem. Postremò, neque Theologiam artem hanc, qua tu te venditas, potius, quā sectam ex vetere turba, & colluione hereticorum depromptam appelles, ut ita rei atque verbi, par sit apud te ratio.

Sed tamen, ut ad id quod proposui redeam, si fastidimus Theologiam

am tuam, at Dialecticem (credo) recipimus. Ô ratiocinationem miseram, atque infelicem. siquidem nos dicimus abs te argumenti conclusionem: qui non è fumo (vt ille ait) dare lucem cogitas, sed vt lucem nobis eripias, & quasi noctem quãdam rebus offundas, id agis. Legat qui vult scripta tua, nihil in ijs consonum rationi scriptũ reperiet. Dij boni, quilibus ac quantis illa tua scatent mendis, quibus quasi captionibus, & prestigijs circumueniuntur abs te imperiti? Nam cùm ἀπόδειξις, quæ demonstratio Latinis est, sit ratio rei dubiæ faciens fidem: dic per Mercurium ipsum vafrum & callidum deum, quidnam certi, exploratiq̃ue penes te habeas, quo tu rebus apud nos dubijs facias fidem? Et ne longius à Canonibus tuis abeam, rempublicam nostrã, atque in ea Ecclesiam te velle constituere, Canonibus tuis ostēdis, infra-scriptis ad Maiestatem Regiã verbis.

STANISLAI ORICHOVII
STANCAR EX PRÆ-
fatione Canonum ad
Maieſtatem Re-
giam.

*Statim à quibusdam nobilibus tuis pijs legitimè
ſuocatus fui, ut ſuas Eccleſias reformarem: &
in illis puram Chriſti doctrinā pro falſa, ac uerā
religionis pietatem pro impio cultu idololatrigo,
reſtituerem: mores ac diſciplinā tam cleri ſui, q̄ po-
pulorum ſuorū, corrigerē. hīc ſtatim hos Canones
reformationis conſcripſi, & reformationem ip-
ſam non temerè ſum aggreſſus.*

Paralogiſ-
mus Stan-
cari.

Quæ malum eſt iſta argumenta-
tio? à quibusdā nobilibus tuis, o Polone
Rex, priuatim in tuum regnum voca-
tus ſum: ergo vniuerſam rempublicā
atque in ea Eccleſiam regni tui ego
Stancar corrigam, atque cōſtituam.
Quis Dialecticorum argumentatus
iſto modo vnq̄ eſt? aut quis ex parte
totū, atq; adeo ipſum vniuerſū vnq̄
collegit? Quæ eſt iſta obſecro tua Dia-
lectica, q̄ nos delirare non autem ar-
gumentari docet? nam quantum ad
concluſionem huius tui argumenti
atti-

attinet, demonstrandum tibi prius fuerat, illis ipsis quibusdam nobilibus, à quibus te vocatum esse in Poloniã scribis, licuisse per leges, atq; iura regni, corrigendæ reip. atq; constituendæ Ecclesię causa, priuato officio, nulla autem auctoritate publica, tantũ munus priuatim in Polonia tibi assignare. Quod quoniam non demonstras, incertum dubiumq; facis, vtrũ corrigere, atq; constituere remp. nostram tibi liceat, nec ne liceat. Pari Dialectices inscitia laberis in ipsis Episcopis quoque, cùm illud pro argumento ponis.

EX EADEM PRÆFATIONE Stancari.

Quia quidã Episcopi abominãdã idololatriã defendũt. falsã doctrinã docent, bonis Ecclesiarũ abuiũtur, Sardanapalicè uiuunt, luxuriantur, scortãtur, & inebriãtur, corrigi nolunt: cùm sciant, si res ad iudiciũ delata esset, se causam suam tueri nõ posse: illicò ad maiestãtẽ tuã accusarunt

STANISLAI ORICHOVII

Et nobiles illos, & me, cum quibusdam pijs ministris, seditionis auctores, ac rerum nouarum amatores, unde, non cognita causa, omnes condemnati sumus: ac negotium reformationis impeditum fuit. Et infra: Dabimus itaque operam, ut non nisi idonei ministri eligantur, &c.

Stancar cæ
cus in Dia
lecticis.

Huius connexi ratio, quæ claudicet vide: vt enim id quod cõsequitur in connexo, necessarium esse tibi concedam: illud primum quod antecedit, & vnde hoc sequitur, necessarium esse, tibi prius fuerat demonstrandum. dicis enim, Episcopos apud nos impuros esse, atque sceleratos. Quis es tu, qui alienos seruos iudicas? ac principes Ecclesiæ Dei, patresque regni amplissimos, incesto ore tuo laceras? quo autem iudice didicisti, omnes Episcopos in Papatu sceleratos esse? Sed fac ita esse: illud dicas mihi velim, quomodo priuata vitæ crimen, auctoritatẽ publici muneris in Episcopis minuet? Sed procedat tibi id quoque: illud tamen restat adhuc quærendum:
si Epi-

si Episcopi quos nunc habemus, ex Polonia exterminādi sunt, vnde, aut qua ex gente vel secta, Episcopos nobis alios pro ijs (vt polliceris) substitues? Dabuntur (inquies) à me. Quis porrò tanti muneris dispensandi tibi fecit potestatem? quis inquā hoīm aut deorum ille fuit, qui te cum ista potestate ad nos misit? si homo, priuilegium exhibe: si Deus, signum ostende: vt credamus tibi fas esse, pulsus veteribus Episcopis, nouos in eorū locum sufficere. Nam & Moses signum dederat Israëli, anteq̃ sacerdotiū institueret Arontis: & Titus Cretensibus literas Pauli Archiepiscopi sui exhibuerat prius, q̃ vel presbyteros, vel diaconos in Creta, ex auctoritate renunciaret. At cū tu neq; priuilegium, neq; signum vllum das, quo tibi hæc tanta apud nos ꝑcurare, iusq; fasq; sit, quomodo tu pro ijs Episcopis, quos in manibus habemus, alios nobis substitues, q̃ iustè ac legitimè,

in Polonia muneri præfint Episcopa-
li? Animaduertis, nisi fortè ipso talpa
cæcior es, te Dialectica ita nosse, vt
cæcus alba atque atra nouit. vnum
etiam addam, in quo genus quodnā
fit Dialectices tuæ, hoc sole clarius
apparebit. nam cū præsentiam cor-
poris Christi ex sacramento altaris,
Canone expugnas tuo: hoc argumē-
tum ponis, tam materia, quàm for-
ma ipsa claudum.

Contra sa-
cramentū
altaris so-
phisma
Stancari.

*Omne corpus naturale, est in aliquo circumscri-
pto loco:*

Corpus Christi est corpus naturale:

*Ergo corpus Christi, est in aliquo circumscripto
loco.*

Non est igitur vbiq; corpus Christi:
neque in Sacramento, neque in celo
vno temporis puncto illud est. Hic
occurrit illud Flacci:

Spectatum admissi risum teneatis amici.

Quis em̄, non dico Philosophorum,
aut Theologorum, sed zonariorum,
mediusfidius, atque ipsorum baiulo-
rum, illud tibi dederit? omne corpus

naturale esse in circumscripto loco: præsertim cum ingentem hanc celi mole, corpus naturale, in loco circumscripto non esse cernamus. aliter enim in rerum natura, esset infinita in omnes partes magnitudo: quod natura ipsa aspernat. Quod cum ita sit, syllogismus a hic tuus in prima figura ex ambabus particularibus propositionibus cum constet, facile declarat, quam Dialecticam tu teneas: nempe eam, quam aut materia ad argumentum subiecta, aut forma eius argumenti, aut utroque semper claudicet: & quæ ob eam ipsam causam loquax, temeraria, turbulenta, ac seditiosa est: integra mutilas, solida decurtans, expressa adubrans.

Et ne verbis tantum acumen tuum laudare videar, explicabo paucis Canonibus tuos, in quibus mirificus Dialecticus es. Concilia enim œcumenica in Canonibus tuis laudas, vitam atque mores sacerdotum, ad Conciliorum normam probas: aduersus Concilia
aliquid

Cæli corpus non est in loco.
a Propositio enim eius, cum in vniuerso genere sit falsa, particularis locum teneat necesse est: alioquin falsum stancarum sumit. Dialectica stancari qualis.

Gladio stancarum suo iugulatur.

aliquid noui fieri vetas. Dij appro-
bent, habemus adhuc Stācaro patro
no Concilia œcumenica salua. Sed
vide, vt error te, quasi æstus quidam,
à proposito abripiat, & in saxa laten-
tia in hēresi tua torqueat. Nam si Cō-
cilium Nicœnum, si Constantinopo-
litanum, si Ephesinum, si Chalcedo-
nense, si Tholetanū, si Agathense de-
nique apud Stancarum valet: ergo il-
lud quoq; apud eundē valeat neces-
se est, in Ecclesia Catholica Romanū
Papam principatū tenere: à quo de-
inde Episcopi isti, quos nunc habe-
mus, & cæteri sacerdotes publici in
sacerdotio profluerent. Quis dicit
hoc? ipsa, inquam, Concilia: quæ tu
contra Episcopos nostros vltro citas.
Non igitur Papa idololatra, neq; E-
piscopi nostri pellendi, spernendiq;
sunt: neq; alij p̄ ijs accipiēdi à nobis
sunt: cū tam apertè Conciliorū œ-
cumenicorum decretis, & Papæ, &
Episcoporum nostrorum præstantif-
si-

fima constituatur apud nos auctori-
 tas. Quò te hìc vertes, ò Pœnule? aut
 quod atramētum effundes, ò Sepia,
 vt nos instantes effugias? Nā in quā-
 cunq; partem te verteris, dandæ tibi
 manus omnino sunt. Si enim Conci-
 lia œcumenica apud te valent, Papat-
 tus etiam ipse valeat necesse est : qui
 Conciliorum œcumenicorum sæpe
 munificentissimis decretis honesta-
 tus est : ac certis sacerdotij gradibus,
 quasi stellarū splendidissimis globis,
 ab eisdem Concilijs est distinctus, at-
 que illustratus. Contrà verò, si Papat-
 tus apud te idem quod nihilum est,
 neq; Concilia etiam aliquid apud te
 erunt, in quibus omnibus princeps
 semper fuit Papæ auctoritas. Sed di-
 ces fortasse, id quod etiam in collo-
 quio nostro Peremisliensi cùm dixif-
 ses, risus oim factus fuerat maximus.
 dixeras enim, te non plus Concilijs
 tribuere, quàm fides Catholica po-
 stulat : perinde, quasi Concilia œcu-
 me-

Concilio-
 rum sum-
 ma fides.

menica aliter sentiant, quàm fides Catholica postulat. In quibus id agitur, ut omnia salutaria communibus sententijs, cõsultisq; decernantur, quibus Ecclesiæ cõtinetur salus. Verùm tu amissa Ecclesia Catholica, cum vnà quoq; generales sententijs amiseris, singulares persequeris: & quod peculiare omnium Hæreticorum est, tam ex scripturis, quàm ex Concilijs atq; patribus, omnes vndique sententiolas syllabatin cõquiris, carpis, atq; delibas: eas autem maximè, quæ ad iurgandũ pro te, cõtra æmulos faciunt: cum tamen nihil tam resistat & repugnet tibi, quàm scripturarũ patrumq; auctoritates, si ita uti sunt, pleno atq; integro rerũ, atque verborum sensu abs te proferantur. Sed tamen, quantum ad Conciliorum fidem attinet, non videtur tibi Concilium œcumenicum idem esse, quod arbor frugifera & fructuosa est? Decreta etiam Conciliorum, non similitudinem quandam gerunt, speciemque fru-

Conciliũ
arbori si-
mile.

fructuum? ita opinor. Ergo, vt arbor bona bonos fert fructus, sic bona Cōcilia, bona ferant decreta necesse est.

Quòd si Concilia decreta ferunt viciosa, Concilia quoque ipsa, vnde hæc manant, flagitiosa sint oportet: non secus, quàm si fructus mali sunt, arbor quoque eorum fructuum mater, mala viciosaque sit necesse est.

Quare caue tu in Concilio œcumenico verum falso, ac bonū malo, hoc est, tenebras luci, arte hac tua admisceas. Nam tibi aut totum Conciliū, cuius partem vsurpas, comprobandū est: aut si partem eius reijcis, totū Cōcilium funditū est reijciendum. Etenim si spiritu Dei illa Concilia, quorum tu auctoritate contra Episcopos nostros niteris, & acta, & transacta sunt, nulla societas in ijs fuit, neque

communitas spiritui vestro nequā: quo partes vestræ non tam fiunt, q̄ subito exortæ ad nihilum recidūt: & quasi fumus tumidus, & turgidus, & in

Spiritus hereticorum qualis.

ven-

STANISLAI ORICHOVII
ventum dispersus, cum vestigio eua-
nescunt.

Ἐταρῶν ἡρ-
ετικῶν ἀπὸ
ἑπιπέδου ἑπι-
πέδου ἑπι-
πέδου.

Quamobrem, si Conciliorum fi-
de cum Episcopis pugnas, eadem au-
toritate te conuictum esse hæreseos
crimine, ab Episcopis nostris, confi-
teare: ac publicis execrationibus pe-
sti futuræ deuotum, pulsumq; & eie-
ctum ex Ecclesia Dei. Quid ita? quia
in Constantinopolitano Concilio
œcumenico primo, ita in vos hæreti-
cos extat perscriptum:

Ἐπιπέδου ἡρ-
ετικῶν ἀπὸ
ἑπιπέδου ἑπι-
πέδου ἑπι-
πέδου.

Hæretici
hominis
definitio.

Hoc est, Hæreticos appellamus, tam illos, qui olim
ex Ecclesia proscripti sunt, quàm eos, qui postea
à nobis excommunicati sunt. Insuper eos, qui fidē
quidem sanam simulant se profiteri, separant se
tamen, & contrarias coitiones faciunt aduersus
nos regulares Episcopos. Præterea, si qui ab Ec-
clesia

*clesia criminibus certis dudum conuicti, & excom-
municati sunt, siue clericalis, siue laicalis ordinis il-
li fuerint: ijs nullo modo liceat accusare Episcopos
prius, quàm ex proprio crimine emerferint.*

Audis, Stancare, quàm apertè hac
ipsa definitione Cōcilij tenere, qua
tu in hæreticos relatus, & tribu Chri-
stiana motus, communi suffragio ex
piorū cœtu pelleris, & alienus Chri-
stiano Catalogo esse iudicaris. Nam
& cum Nestorio contra diuinitatem
Christi consensisti, & fidem sanam ne-
glexisti: & à Catholica Ecclesia te se-
parasti, & aduersum legitimos Episco-
pos coitiones fecisti: & infinitis cri-
minibus conuictus, ex Italia proscri-
ptus, confiscatus, ac pulsus fuisti. Et
tamen his tu tot ac tantis sceleribus
obstrictus, ac nefario Ecclesiæ, tan-
quam patriæ parricidio, obligatus cū-
sis, in medium clericus infamis, con-
tra legitimos Episcopos tuos prodis,
vt tanquam improbus & impurus fi-
lius, parêtes tuos nō solū accuses, sed

F reos

reos etiã maiestatis facias priùs, quã te de ijs tot, tam claris, tamque manifestis criminibus, apud Episcopos tuos legitimè purgaueris. Vidésne ô furia, vt collum in eosdem laqueos vltro inferas, quib⁹ Episcopos nostros præceps, ac deuius captas? priùs em̄ quàm Episcopos auctoritate Conciliorum peruertas, ipse luculentam ac mortiferam plagam accipias, quam tibi Concilia ipsa imponunt insanabilem. Ita forex indicio suo perit: ac stultus suo, quemadmodum dicitur, gladio conficitur.

ST Ancar
Orator
qualis?

Sed tu in Dialecticis, quàm Sophistes argutulus sis, satis superq; vidimus: nunc in Rhetoricis vicissim, quãtus Orator sis, videamus paucis. Visne igit̄ te Oratorē, ex ipsa definitione Oratoris spectemus? ita opinor faciendū est. Itaq; ῥήτωρ Græcis, Orator Latinis, à Fabio dicit̄ esse vir bonus, dicendi peritus. Tu vir bonus es, quem Mantua è ciuitate eiecit, tanquam

quam abortum? quem Italia vt ho-
stem patriæ exterminauit? cui nullus
intra Oceani ostium, neque apud hæ-
reticos, neque apud Christianos, lo-
cus est consistendi? Si igitur omnes
mortales acerbè, & penitus te ode-
runt, quomodo summè iniustum te
non esse defendes, in tanto odio atq;
dissidio? Habet enim hoc iniustitia,
vt eum etiam hominem in quo inest,
non modò alijs, sed ipsum sibi inui-
sum faciat. Quòd si tu iniustus, quo-
modo vir bonus es, detracta opinio-
ne probitatis? quæ probitas (inquã)
iustitia constat, à qua tu alienissimus
es? non reddis enim vnicuique quod
suum est, aliena etiam arrogas, & ti-
bi concedi postulas. nam homo pri-
uatus, & alienigena cùm sis, accipis
tamè Magistratū in Polonia præde lo-
co: in quo te insolèter iactes, atq; in
eo curationes, & quasi dispensationes
regias, atq; Pōtificias administres. nã
in Polonia, ad summã rerū cōsulere,

Stancar in-
iustissim⁹.

STANISLAI ORICHOVII

Regium est: religionibus verò præesse, opus est apud nos Pontificium. Quod quoniam ab iustis magistratibus auertis, & in te priuatum & exulem transfers, quæ iniustitia capitalior poterit hac vna reperiri? Iam cū nulli præposito ordinis tui legitimo subiectus sis, nulli potestati in Ecclesia sublimiori pareas: postremò, nullum pastorem agnoscas: sed sis vnum indiuiduum quoddam vagum, errās, ac vitam communem perturbans, leges perfringens, conspirationem bonorum labefactans: seruos in dominos, subiectos in præsides, & optimū quemque incitans, & inflammans: potēsne tantis in facinoribus sceleris & perfidiæ, viri boni nomen retinere? homo igitur nequam, & improbus cū sis, illa facultas, si quam fortè habes, minimum ipsa per se in te valet, semota iustitia.

Sed fac valere te dicendo, perge ergo tenere istam viam dicendi, quā
insti-

instituísti: & quasi ex altiore loco, ad præscriptum tuorum Canonum, reformationis tuæ causam, Rhetoricè apud Polonum Regem exaggera, apud quem si verè agere voles, hoc dicis.

AVDIAT HÆC REX,
ac sensibus imis, res
est non parua,
reponat.

Ego sum Stäcar ille, Sigismunde Auguste Rex, qui pulsus ex mea patria, tuorum nobiliū quorundã uocatu, me ad te in Poloniã exul potissimū ex Italia contuli: quòd uidebam, nisi ego corrector ciuitatis in tuo regno accessissem: Poloniam, scelere Pontificum incitatam semel, in procliue lapsuram fuisse. Ego remedium præsens egrotæ, ac propè desperatæ Poloniæ affero: atq; ijs Canonibus, quos tibi exhibeo, illi subuenio. Quæ ut reficiatur collapsa, primò duobus illi ad eam rem opus est gladijs: Vnus est, quem tu gestas: Alter uerò, penes nobiles tuos esse debet: quo illi ad summam regni utantur, gladius in munere Regio si cesset tuus. Deinde, pestis ac pernicijs regni tui, Pontifices, agris atque urbibus sunt abs te primo quoque tempore

Medulla
Canonū
Stancari.

STANISLAI ORICHOVII

exterminandi, & cum uestigio ex Polonia tollendi. Sunt enim exitium regni tui, hostesq; Dei: corrigi à me nolunt: nec me correctorem ferunt, qui tibi pro ijs impuris et sceleratis, offero de secta classeq; mea alios Pontifices te dignos, ac regno tuo ministros idoneos. Quos ut mecum unà sustententes, nulla te horum idololatrarū capiat misericordia: quin Archiepiscopatus, Episcopatus, Canonatus, Abbatia, Præbendæ, Parochiæ, ac quicquid sacerdotiorum, ac vasorum sacrorum etiam in sanctiore ærario templorum est, diripiatur: & mihi correctori, meisq; scholis atq; ministris à me tibi datis attribuat. uti nos ijs rebus satius est, qui Apostoli Christi sumus: quàm eisdem abuti eos, qui idololatræ in tuo regno sunt. Nulla res te deterreat, quò minus id fiat: non Priuilegia uetera Regni, non mos maiorum, non sacramentum quo te obligasti: omnia ista cedant Canonibus meis reformatorijs, ex puro puto uerbo depromptis. Nihil te laurea illa, regalisq; apex atque diadema sollicitet, quòd more uetusto, Gneznensis Archiepiscopus capiti imponebat tuo. hæc enim nugalia Papistica sunt omnia: unctiones inquam, Coronationes, atque regum ipsorum apices, in Patu excogitata: ad infatuandos reges gloriosos. Nusquam enim habetur scriptum, illo apice, atque illa unctione decorandos reges esse. potes sine ijs insignibus, atq; infulis regni sedere regali in solio.

lio, cum purpura, & sceptro ornatu regio: etiam si absit diadema. quod uel ob hoc maxime inuisum tibi esse debet, quod eius apex crux est: quæ cum ex omnibus templis, ac triuijs, locisq; publicis toto regno à nobis in præsentia tollatur, ne in diademate quoq; salua permaneat: immò si aliter nõ potest, cum diademate unà intereat potius, quàm auctoritatem regis, & regni dedecoret. Quòd si desiderium harum nugarum ferre non potes, leniet illud ministri à me dati: qui hæc procurabunt, cum usus fuerit, & ipsi. Quamobrem, nulla res te remoretur, neq; salutẽ istorum à te deprecetur, quin sublatis ex Polonia Episcopis, regnũ tuũ Papatu, id autem est idololatria, primo quoq; tempore liberares. Nihil apud te ualeat illa, quibus isti pugnat maxime: nempe Episcoporum ipsorum sempiterna successio, Ecclesiarũ consensus, tũ doctrina miraculis approbata. omnia hæc, si rem ad rationem meorum Canonum reuoces, nihil sunt: unde tanquã è fonte uiuo, salus ac uita tibi, regnoq; tuo scaturit. Proinde, nõ tantum hos præsentem, sed etiã illos ueteres Episcopos, quorum exemplis isti pugnant, Adalbertos, Prædotas, atq; Stanislaos aspernare. nam hi primi superstitionem ad cõsimilem idololatriam, in septingentesimum prope annum in Polonia tua propagarunt. à quibus per summã malitiam, ueneficijs atque præstigijs, Vuladislaus agello proauus tuus, impulsus, & inductus, impia

STANISLAI ORICHOVII

fraude, & ipse se obligauerat, & Lituaniam suā
contaminauerat, introductis in eam ex Papatu E-
piscopis, qui gentem illam baptizarent: & sacra,
atque ceremonias in Lituania instituerent, Papi-
stico ritu. Quare collige te magnanime Rex, ac sa-
luti tuæ, regniq; tui, dum tempus ad eam rem est,
consule. In præceptis patrum tuorum ne ambula-
ueris: sed Canones meos salutare tantummodò
audi, de promptos ex ipsius diuinitatis armamen-
tario. Quos ubi cognoueris, apertè uidebis merū
Antichristi regnum: in quo qui perseuerauerint,
uitam amittent æternam. Quo cognito, statim illi
ualedicere debes, & te totum cum regno tuo sua-
uissimo, regno Christi consecrare. Accipe itaque
hilari animo prudētissime Rex, hos Canones re-
formationis: & hos libros quoq; qui necessitatem
reformandi regnum tuum ostendunt, diligenter
lege: & ne patiaris amplius te cum regno tuo sub
regno Sathanæ detineri.

x +
Verba Stā
cari ad li-
teram.

Stancar ty
rannidē in
Poloniam
inducit.

Præclara & digna, Stancare, Pœ-
no Oratio: in qua Rhetorices tuæ of-
ficia præclarè absoluis. palparis em̄,
& adularis plebi, dum illi maximos
quæstus prædasq; ex sacerdotum bo-
nis proponis, & rapinis illius imbe-
cillitatem aucuparis. Sed qui tu tan-
dem

dem quæso hac oratione regem nostrū doces, ô Stancare: nisi quod crudelissimum oīm Tyrannorum Phalarim abs te doceri par esset? qui in tauro æneo inclusos homines succēsis ignibus torrebat. Tyrānidē enim apertē doces, alienā à genere, ac nomine nostro: atq; oblitus nobis Iagellonas Reges esse, Dionysios, & Pisistratos, nescio quos, Canonib; tuis in Polonia instituis. à quibus crudeli dominatu premamur, qui ad arbitrium huius regni inuertant statum: dum quidem Tyrannidi illorum, nō communis regni conditio, lexq; nō Regis sacramentum obstabit.

Sed mitto Tyrannos, quos exper
 tum genus nostrum nunquam est: ac
 ne vnquam experiatur, Deum peto:
 quæsoq; Regibus ipsis, Archiepisco-
 po cum Papatu ex Polonia sublato,
 quid fiet? aut quomodo regium no-
 mē in Polonia cohærebit: si nulla vi,
 nullo (vt ita dicam) Archiepiscopali

Sublato Ar-
 chiepisco-
 po, tolli-
 tur ex Po-
 lonia Rex.

STANISLAI ORICHOVII
numine continebitur? cùm declaran-
di, atq; regio apice coronandi Regis,
legibus regni, penes Archiepiscopũ
Gneznẽsem, summa sit apud nos po-
testas. vt lex infra scripta docet.

LEX DE CORONATIONE.

Quantum ad Coronationes Regum & Regi-
narum regni Poloniae pertinet: statuendo
decernimus, & statuimus, quòd nullus alius ad Co-
ronationẽ ipsorum Regum, & Reginarum se de-
cetero, & in perpetuum intromittet, & corona-
bit, præter Archiepiscopũ Gneznensem, pro tem-
pore existentem.

ALIA LEX.

Regem liberè electum, nemo alius coronare
debet, præter quàm Dominus Archiepisco-
pus Gneznensis, cum ijs Episcopis, qui ad hoc se-
cundum ueterem consuetudinem pertinent.

Iamne sentis Stancare, vt rex in
Polonia cũ Archiepiscopo ita cohæ-
reat, vt ruere Archiepiscopus absq;
Rege nullo modo possit. Etenim sci-
re ex te Stancare volo, Archiepisco-
po cum vniuerso Papatu ex Polonia
de tua sententia exploso, eiectoq;ue,
quis

quis in Polonia coronabit Regem?
quis capiti regio imponet diadema?
quis Regem amiciet purpura? quis
illum exornabit sceptro, atq; aureo
malo decorabit? si quidem Gnezen
sis Archiepiscopus, exornator Regi-
us, auctorq; legitimus, Canone tuo
(vti iam dixi) fuerit ex Polonia subla-
tus? Pellantur, inquires, è Christiano
regno istæ ineptiæ penè aniles, qui-
bus barbarorum reges olim sicbât il-
lustres. At regni lex verat aliter quen-
quam, nisi coronatū in Polonia do-
minari. Quid tum inde inquires? ni-
hil apud nos valeat, quod scriptura
nō valet. ad illū enim nobis solū est
attendendum, de quo est dictū: *Hunc
audite*: qui nihil de coronandis Regi-
bus docuit. At (ego inquam) amitte-
mus summi imperij insignia, plurimo
sudore, atq; sanguine maiorū parta,
ni illis exornatos habuerimus reges.
Quid tū postea (inquires) omnia hæc
gentes quærunt, quæ ignorant Deū.

At

At (inquam ego) nomen etiam Regis, regniq; cum ijs insignibus potestatis regiæ, vnà apud nos interibit? Intereat (inquies) regnum mûdi, & omnis ornatus sæculi, modò Christus me auctore in Polonis regnet: q; sine hisce infulis, probè regnare no- uit in suis. At (inquam) nos ipsum etiam Christum spinis coronatum, in suo regno videmus esse Regem. namq; hunc sub corona amictû purpura, quod Regem decuit: declaratû à Pilato solennibus illis verbis: Ecce rex vester, esse scimus. Probè dicis, spinis (inquies) non autem auro coronario. Cuius cuius (inq;) modi Corona fuerit, non laboro, dum modò hoc constet, vt Christum absq; corona in regno suo Regem non esse: sic in mortalium repub. nisi coronatû, neminè verè dici posse, neq; haberi regē. eò enim spectat regalis illa corona in Regibus, quò Reges cōmonefiant, se administratos esse, & quasi

sa-

Christus
rex coro-
natus.

Quare co-
ronentur
reges.

satellites quosdam in hominum vita, illius summi ac spinis coronati Regis. Qui quidem rex, caput est eorū hominum, inter quos regnum possident isti mortales reges nostri, qui inter Christianos omni vi carebunt, potestateq; regia, si illa nota fuerint cassi: qua nos adducti iudicemus, assentiamusq;, regib; nostris vllū esse cum rege Christo commerciū, à quo vis vera potestasq; regnādi legitima in germanos reges deriuatur.

Sed tu Solymanum fortasse Turcam, conciuem tuū Babyloniū, hoc loco obijcies nobis: absq; Pontificia corona, ac sceptro, purpuraq; regia, eodem iure apud suos regnantem: quo regnant nostri quoq; apud nos coronati, ac purpurati reges. Tam ille, Stancare, rex est, quàm illius Tyranni Christus caput est. cū enim hic eius capitis non sit mēbrū: quomodo illa corona, si quæ intantum illud tetigit caput, in illo seruitio misero

Christiani reges differunt à paganorum regibus.

fero tetroq; Coronæ instar Christi regis est? aut quomodo is Tyrannus, legitimã regnandi potestatẽ à Chro rege habet, cùm tantopere Chro regi aduersetur? Vis illa, atq; tyrannis cuncta in Turcia est, nõ aut potestas, dignitasue regia: quæ aliter non fit, nisi ex Christo, & sacerdote, & rege summo tota pendeat. Nec verò hic Tyrannus tantum regie potestatis, à sacerdotio Christi seiunctus cùm sit, expers est: sed etiam veteres illi reges ac Tyrãni, terra mariq; quondã potentes: vt Nabuchodonosor, Cyrus, Alexander, Romulus: mitto alios, q; summa vi oppressos imperio coërcebant: extra Ecclesiã positi, longè aberant à splendore nomineq; regio. Quid enim illi erant aliud, quàm excussores quidam, viuentes latronum ritu: vt tantum haberent, quantum rapere potuissent? Itaq; principiũ imperij, & quasi seminariũ dominatus istorũ, dolus ac vis: nõ aut fides, neq;

pie-

pietas fuit. Nam & Gyges ille Lydorū rex, vt apud Herodotū est, oportunitate fallacis annuli vsus, & reginæ stuprum intulit: & interfecto rege, tyrannidem in Lydia occupauit primus. Cyrus quoq; iugo Lydorū repulso seruitutis, per astutias pares imperium à Lydis in Persas conuertit. Quid Macedo Alexander, quæ vitia & peccata prætermisit: cūm Persis imperium idem auertit? Iam Romani rerum Domini, imperium Oceano, famam dum terminant astris: nō è fratricida Romulo exorti, vi, & armis in tantam potentiā ascenderāt? vis ergo inerat in horum imperijs, quæ eodem quo paratur, frangitur & infirmatur ferro. Nullus in horum regnis splendor regius, nulla amplitudo regalis fuit. Tyranni illi hominum oppressorum, non reges: immò verò cupiditatum suarum fuerāt serui: æquè ab regno Dei, vt à communi generis humani societate abhorren-

STANISLAI ORICHOVIÏ
rentes, nec propter vllam aliam cau-
sam, nisi q̄ illis defuit suprema Pon-
tificialis manus, qua & regale fastigi-
um illis imponeretur, ac vis & pote-
stas regia diuinitùs in illorū animos
inserireretur. Et quoniā hæc ipsa tam
potens, tamq̄; magnifica Pontificia-
lis manus extra Iudæam, id est, extra
Ecclesiam nusquam est, reges quoq̄;
veros ac germanos, nisi in Ecclesia,
nusquam alibi esse, confitendum est.
Qui quidem à sacerdote summo ritè
creati ac declarati reges, à falsis regi-
bus hoc differunt: quia illi sua, isti ve-
rò suorum curant commoda: illi sō-
luti sunt legibus, isti contrà legibus
sunt ligati: illi supra legem, isti viuūt
sub lege: illi dominātur seruis, isti im-
peritāt liberis: illos in dominatu co-
ercet nemo, istos delinquētes in re-
gno, idem qui creat, sacerdos conti-
net. Postremò, illi nulla religione
iurisiurandi obstringuntur, isti, nisi
regali sacramento obligentur, in ve-
ris

ris regibus non habentur:

Et ne fortè sine corollario ab hac contentione regum, ac tyrannorum discedamus: sic habeto. causam aliam in vita tyrannidis non esse, nisi summi sacerdotis despiciatum. neq; enim priùs Saul ex rege in tyrannū se conuerterat, quā Samuelem sacerdotem summum contēpserat. Non priùs sanguinarius Achab, ac Iczabel, oīa diuina atq; humana apud Iudæos turbauerant, quā Heliam despexerāt. Sed quid vetera colligo? ecce in manibus duo feri, atq; importuni tyrāni, Valachus atq; Moschus: quorum alter ab oriēte, alter ab aquilone nobis imminēt: q̄ quamuis Christianas gētes imperio p̄mant, tamē quòd sacerdotem summū non agnoscunt, neq; in illius sunt manu, nullis legib. viuunt: nullo etiā superioris potestatis metu, in crudeli dominatu illorum frenatūr furor. nihil apud eos valet ius, nihil mos, neque fas: id iustum inibi, quod

Tyrānorū
origo:

G tyrān=

tyranno utile: id lex, quod eidem cōducibile est. Et ne fortè solos Valachos atq; Moschos, hac conditione seruitutis, ex contemptione ac despicentia summi sacerdotis, premi putet: refer aspectum ad eas gentes, quæ à summo sacerdote desciuerunt: vestigium liberi populi in ijs nullum offendes. At in regibus rectè & ordine declaratis, secus est: quos in munere regio redundātes, & superfluētes regali licētia, reprimit ac redigit in ordinem superior Pontificalis potestas. ita vt nisi reges principi illi potestati pareāt, erratoq; desistant, paratus sit portus atq; pfugium aduerso illos oppressis: ipsa nimirū regni abrogatio.

Coronati-
onis sacra-
mentum.

Nec verò temerè fit, quòd diadema Regio capiti imponitur Pontificali manu: inde enim liquet: hos terrestres reges, summo illi Pontifici, & cælesti regi subditos, ob propugnationem amplissimi sacerdotij Christi, quæ Ecclesiæ est Dei viuentis, esse institutu-

stitutos. Quocirca illo coronationis sacramento, à Pontifice duo regibus proponuntur: Vnum est, vt intelligant reges, in regno Christi, pro pace contra bellum, pro iustitia contra iniustitiam, pro fide contra perfidiã, pro veritate contra falsitatem, Stancare, vestram: non tam hominis, quã Dei manu se vnctos esse. Quam sanè rem, luculenter illustribus verbis Samuel sacerdos expressit in Saulo rege, dũ illi iã peruncto, osculum fert: atque illa solennia addit verba, Ecce vnxit te Dominus super hæreditatẽ suam, in principem: & liberabis populum suum de manibus inimicorũ eius, qui in circuitu sunt. Alterum est, vt rex certò sciat, sub potenti illa manu Christi (manus enim sacerdotis, manũ Christi est) se curẽ esse Deo: neque solũ munus regium, verum etiã incredibile quoddã animi robur, vnguẽti mysterio, regibũ in exequendo munere regio, à sacerdote tribui.

id quod ex eo intelligi potest, cum Samuel summus sacerdos, armum hostiæ apposuit Saulo, futuro regi. Vnguntur enim regi humeri, & lacertorum tori: quòd in ijs membris naturaliter vis inest, & incitatio quædam ad pugnam. cum tamen Pontificum ipsorum præcipuo iure, capitis vngatur vertex: vt inde intelligatur, summum sacerdotem regibus idem esse, quod caput membris suis est. neque reges veros esse, neq; potestatem regalem aliter illos habere posse, nisi ex Samuelis illi osculo, hoc est, ex obseruantia atque obedientia summi sacerdotis pendeant. Quæ enim alia vis ad regis Christi coronam reges nostros aggregauerit, si manus Pontificalis extrema non accesserit? aut si osculum sacerdotis maximè defuerit, splendorique, fastigioque regio? nam sacerdotis vnguento, vis omnis ac potestas regis Christi, in tuèdo regno Dei, cū regibus nostris communica-

Osculum
sacerdotis

nicatur : osculo autem regum ipsorum, obseruantia erga Sacerdotes Christi sancit : vt sacerdotū auctoritate Reges nixi, Regis regum Christi omnes tueantur regnum, magistro, ac duce summo Sacerdote.

Iurè igitur coronati reges, à coronatione recta ad oscula pedum beatorum summi sacerdotis proficiscuntur: vt in principe vrbe, quam elegit Dominus Deus, apud sedē pōtificialem, primā p̄fiteantur obseruantia suam erga ministrum Christi: & sese cum hoc principe summa fide coniūctos esse, in osculo pacis testificētur. Qua sanè maxima grauissimaque ceremonia, exprimitur omnis illa mortalium regum humilis & abiecta, sub potenti manu immortalis Christi regis, subiectio. Non pedibus morituri hominis (crede mihi) honos ille amplissimus, à regibus nostris Romæ habetur: vt tu admodum mentiris: sed ipsi Christo Deo & Domino nostro,

Oscula
pedum.

quem celso in solio sedens minister ille, in vrbe Roma repræsentat: quæ qui rex spernit, Christum regem spernit; ac nomen iusq; regium amittit, nullumq; est illi cum Christo rege commercium. Neque verò est, quod tu illo Petri exemplo hæc oscula contemnes, ac morem maiorum reprehendas: qui Cornelium procidentem ad pedes suos reprehendit, ac venerationem illam iniustam detestatus est. Neque enim Cornelius veniebat, vt administrum Dei, ad ipsum Petrum: sed veniebat, vt ad ipsummet Deum. erat enim Atheos, & , vt nunc vocat, gentilis: qui virtute præstantes homines, deos esse indutos specie humana, gentium superstitione adductus, existimabat. Quo etiam errore, apud Lycaones Paulo atque Barnabæ sacrificatum penè fuit. Igitur Petrus in Cornelio non factum, sed propositum reprehendit ipsius facti: hominemq; se esse, non Deum, Corneliū docuit. Surge, inquit

Petrus cur
osculū pe-
dū recusa-
uit.

inquiens: nam & ego ipse homo, nō Deus, vt tu putas, sum. At si Cornelius venerationem illam exhibuisset Petro, nō vt Deo ipsi, sed vt Dei ministro, nunquam Petrus illum à pedibus suis remouisset: neq; piè id ille fecisset, si venerationem illam in sua persona Deo fieri, ab homine pio prohibuisset.

Sed vt eò reuertar, vnde huc declinauit oratio: animaduertísne? si tuo p̄cepto Poloni Papam relinquūt, & abijciūt, vt Archiepiscopo vacēt, atq; careāt. neq; em̄ is nisi à Papa Romano, testimonio Conciliorū oīm, creari ritè potest. Quòd si Archiepiscopus in Polonia nullus fuerit, neque rex, neq; Regium nomen, neque vis, potestasq; regis, vllō modo in Polonis subsistet. Ius em̄, vti iā est demonstratum, in Polonia aliter regem fieri non est, nisi Gneznēsis Archiepiscopus eius coronationis auctor fuerit. Neque verò est, q̄ de sinu tuo nobis

Rex in Polonia absque Archiepiscopo non est.

apponas rapaces illos furunculos tuos, qui operas in coronado & inaugurando rege pro Archiepiscopo in Polonia nobis dent. Qui em̄ sunt fugitivi & incircumcisi latrones isti, qui tantū munus apud nos exequantur? vt quibus nisi in carnificina, locus in Polonia alius nō est, eis tu munus declarandi & inaugurandi regis, in nostra repub. assignes? Samuēle, Samuēle, inquam Stancare, ad declarandum, coronandumq; in Polonia Saulum, nobis opus est. qui non solum coronam regio capiti imponat, humeroq; peruncto regi Polono regium munus iniūgat: sed etiam vim atque facultatem regij muneris, pro salute nostra exequendi, eidem attribuat: vt ita à suprema, eaq; legitima potestate, Rex Polonus renūciatus, possit verè Dei minister dici, oīaque in Polonia rectè, atq; ordine, exque republica facere & efficere. Quamobrem cū tu nō Aaron, sed ipse sis

Aby

Abyron: neq; Samuel, sed merus ^{ST Ancas} _{Abyron.} filius
 Abadon: neq; etiā grex tuus cuneus
 fit prophetarū ille, quo in medio rex
 noster pphetet: sed sit cœtus impius
 filiorū Chore, cū quo, si hūc sequat̄,
 rex noster ad inferos videns, viusq;
 descēdat, qua mēte, aut quo ore au-
 des, explosis veris Leuitis, sublatisq;
 ex Polonia legitimis sacerdotib; dñi,
 alienissimos hoīes, ad offerēdū incē-
 sum coram Dño submittere? q̄ in ta-
 bernaculo testimonij vngant, coro-
 nent, atq; instituāt Polonos reges?
 Cur in tāto sacrilegio, horribiliq; p-
 iurio, ignē illū sacrilegij ac piurij vl-
 torē nō metuis? q̄ 250. viros vno pū-
 cto tēporis in solitudine cōsumpsit,
 ob cōsimile scelus? Deniq;, cur hiātē
 ac patentē iā tibi terrā illā nō paues?
 q̄ te Dathanū atq; Abyronē, contra
 summū sacerdotē Chri murmurātē,
 absorbeat? O nimium oblite tui: qui
 quāta apud inferos tibi sacrilego pa-
 rata sit poena, nō vides. quanq̄, si ef-

set in magistratibus nostris ea seueritas, q̄ esse debebat, iā te nobis quoq; iustas ac debitas præsenti supplicio poenas persolvere oportebat. q̄ ausus es hæreticorum primus, aures regis nostri incesto ore tuo polluere ac violare: & ea consilia contra maiestatem regis & regni, imperitæ multitudini subministrare, quibus regem & regnum, nos ad extremum amittamus.

Archiepiscopo ex Polonia sublato libertas regni collitur.

Quid si etiam doceo: Archiepiscopo à sua procuratione amoto, te non solum regem atq; regnū ex Polonia exterminare, sed etiā tetram, dirāque in vnius dominatu seruitutem in Polonia comparare: parūmne cōstabit Stancare, te hostē patriæ, ac perduellem regni, reū maiestatis esse? Quapropter, antequam infero hoc ego tibi crimē maiestatis, principio omnium ciuium meorum clamabo, orabo, atq; implorabo fidem, vt adsint: cognoscant, animaduertāt, quā indignē

dignè nobis Polonis à fugitiuis ijsce, eripiat̃ patrimoniũ dignitatis, libertatis, salutis. Ad quam rem, vt cõpendio fugitiui isti perueniant, hanc sibi muniunt, atq; affectant viã, vt Gneznensem Archiepiscopum deiciãt de reipu. præsidio, & de custodia regni deturbent. oia enim hæc salutaria, q̃ moribus, q̃ maiorum institutis, q̃ legibus in nostra rep. continentur, latēt in tutela, ac præsidio vnus Gneznensis Archiepiscopi, contra vim, libidinemq; regum potentiorum. Solus enim hic ex omnibus in Polonia regibus est oppositus, ne regum effusæ in omni intemperantia libidines, sese vnquam incitarēt in libertatem communem. Pro qua sanè ratione, solus ante alios Gneznensis Archiepiscopus in Polonia, non Senator regni, vt alij: sed pater patriæ, vt nemo: non internuncius, sed Legatus Apostolicus: non secundus, sed Primas, hoc est, vir primarius populi in

nostra rep. appellatur more patrio. Atqui insignes isti, & pulcherrimi tituli, vim, & (vt ita dicam) numen ipsius Archiepiscopi in rep. magis, q̄ in ipsa re diuina declarant. Eten̄, quantum ad rem diuinam attinet, satis est illi antistitem sacrorum dici, & Pontificum minorū præsidem. At si rep. spectes, iste ipse & Pater, & Legatus, & princeps omnium in Polonia est. Princeps, inquam, quia is, & inaugurat, & exautorat, vt mox apparebit, reges: tum in Senatu primæ sententiæ auctor est: & si rex nouis rebꝯ stitens cunctetur, comitia illum habere ius est. Deniq;, idē à sede Apostolica in Sarmatiam auctor & magister publicè religionis est Legatus, ob id, ne peregrinæ aduentitiæq; hæreticorum doctrinæ vnq̄ perturbarēt tranquillum reip. nostræ statum. Postremò Archiepiscopus hic pater regni appellatur reuerēdissimus, q̄ omnes cæteri in Polonia cum hoc vno colati,

lati, filiorū sunt loco: adeò, vt quantumuis licet alij excellent, tamen p̄cipuo iure hunc vnum reuereant cuncti, & colant vniuersi. Quanq̄ autem hæc p̄stātissima Archiepiscopi Gneznensis in Polonia auctoritas, ex iure nostro ciuili sua sponte appareat: tamen exēplis quoq; demonstrabo id, quod dicimus, eiusmodi esse. inde enim facilè cōstabit, auctoritatem Archiepiscopi patrię potestatis loco, antiquitūs apud reges Polonos semper fuisse: atq; hanc eandem idem apud nos valere oportere, si rempub. volumus esse saluam. Et vt hoc in patrię exemplo, tanq̄ in illustri monumento, cuiusmodi sit, demōstrem, ex annaliū vetustate eruenda mihi est eius rei memoria, atq; ex regum ipsorum cōmentarijs repetenda, quæ apertè declarat, Archiepiscopi auctoritatē principem in Polonia semper fuisse. Ponam itaq; ad verbum id, quod extat perscriptum, Chronicorū lib. 3.

¶ Mi-

Archiepi-
scopus ex-
autorat re-
gem.

¶ Miecislao Monarcha ab Archiepi-
scopo, & Gedeone Episcopo monar-
chatu deiecto, in Kazimirum Ducē
Sandomiriēsem principatus fuit trās-
latus. Et infra: Et ne tales consuetu-
dines in posterum ab aliquo innoua-
rentur, placuit omnes trāsgressores,
horrēdo anathemate innodare. Sdi-
flaus itaq; Gneznensis Archiepisco-
pus, cum cæteris Episcopis omnibus
Pōtificialib⁹ indutis, Gedeone Cra-
couiensi, Zirosiao Vladislauieſi, &c.
astante Kazimiro Monarcha, & Ba-
ronum multitudine, in hunc modū
pronunciauit:

Qui agrestiū annonā, aut res qual-
cunq; vi, aut quouis alio pacto tulerit,
aut auferri iusserit: anathema sit.

Qui legatiōis, aut necessitatis pu-
blicæ vel priuatę occasione, cuiuspiā
quadrupedem & iumentum in anga-
riam acceperit, vel accipi iusserit: ana-
thema sit.

Qui bona Pontificum aut Eccle-
sia-

fiasticarum personarum rapuerit, occupauerit, distraxerit, etiam si persona sit illustris, & Regali, Ducali, aut quacunque alia præfulgeat dignitate: anathema sit.

Qui Episcoporum spoliatores acceptauerit, veluti sacrilegij particeps & consentaneus, &c. anathema sit. Et responsum est à Ducibus, & vniuerso populo, Amen.

En hîc apertè audis, vt rex ab Archiepiscopo in Polonia exauref: audis vt is anathemati subijciat: audis vt ab anathemate ne persona quædem illustris ac regalis excipiatur: deniq; audis ipsum Polonum regè, vltro sese Archiepiscopo subijcientè, & anathemati illius regios suos propemodū fasces submittentè, ad eiusque execrationes publicas solenne Amen supplicem respōdentè. Quid aliud expectamus, quo maiorum disciplina clarius nobis innotescat, q̄ hoc exemplo innotuit? Summus regni

STANISLAI ORICHOVIÏ
regni Monarcha ad pedes Archiepi-
scopi abiectus hîc iacet, & tanq̃ mi-
nor maiorem, ac filius patrem, subie-
ctusq; principem tremit, horretq;ue:
ne quid imprudens aduersus inter-
dictum Pontificium, in regno suo cõ-
mittat. Quid aliud quæso est, impe-
rare regibus, si hoc non est, vitæ mo-
dum anathematis poëna illis præscri-
bere? Quid verò libertati cõmuni cõ-
tra regalem vim aduocatũ esse aliud
est, si hoc non est, regibus edicere, vt
illi æquè à publicis vt à priuatis, tum
ab sacris & à prophanis rebus manus
suas regias abstineant?

Archiepi-
scopus ex-
communi-
cat regem.

Verumenimuerò illud est ad om-
nem posteritatem in Iacobo Archi-
episcopo exemplum memorabile:
Gneznensem Archiepiscopum, tam
domi q̃ foris, tam pace quàm bello,
Polonicæ libertatis præsentem cer-
tumq; custodem esse. Hic enim Iaco-
bus, Tetrarchas regni, ab Vuladislai
fratris impij obsidione liberare cu-
piens,

piens, regem à Poznania iussit recedere: ni faceret, contra suam auctoritatem factum videri. Et quoniam animus illius viri magnus, & excelsus commemorabilis est, quo ille in subiectum sibi regem est usus: ideo opere precium fuerit, ex annalibus ad verbum memoriã illã veterem attingere, quæ sic est: His itaq; probris, reuerendus pater Iacobus Metropolitanæ Gneznēsis Ecclesiæ Archipræsul lacessitus, quadriga vectus, quia grādatus, & senex erat: habitu Archiepiscopali indutus, suaq; tiara, seu infula ornatus, in Vuladislai tabernaculum ingressus est: atq; è sella principi Vuladislao, ne alienas possessiones raperet, persuadebat. Et infrà. Vuladislaius autem huic prudenti persuasione, & Catholicæ correctioni, nullo pacto acquiescere voluit. Iccirco Iacobus, Gneznensis Archiepiscopus, vir iam senio confectus, è sella cui insidebat sese erigens, inquit: Auctoritate

H omni-

omnipotentis Dei, cuius ego minister indignus, officium gero, te monitum, & rebellem excōmunico: Pharaonicaq; obstinatione induratum Anathematizo, ac veluti incorrigibilem diuinę vltioni te puniendum referuo. Hęc ibi.

Quid ad hanc auctoritatem, seueritatemq; addi potest? acta res est in castris, cum crudeli atq; audaci rege: & tamen Archiepiscopum illum diuinũ, & singularem virum, & Rex ipse, & exercitus tulit: nec illius Archiepiscopi animum perstrinxit splendor Regius: neq; perculit præsentis exercitus metus, quin pro rep. pro libertate cōmuni, proq; legibus sese iniusto regi, magno aĩo opponeret. Cui cùm non obtemperaret Rex, vix vna intercesserat dies, cùm castris ab hoste exutus, turpiter fugere, & obsidione illã intermittere, fuerit coactus. Qua sanè plaga illius Regis mone-mur, æternam illã Archiepiscopi auctori-

toritatem, Deo ipsi ratam ac fixam esse. Sed tamen & Ianusius Archiepiscopus ob vim allatam Paulo Cracouienſi Episcopo, Boleslaum pudicū interdicto affecerat: nec prius eo illū leuauerat, quàm Episcopo illi ab Rege satis fieret. Sed hæc vetera, ppiora videamus.

Lis erat capitalis Kazimiro magno de decumis agri vectigalis sacerdotum, cum Bodzanta Cracouienſi Episcopo: quæ, (vt memoriæ traditū est) ad iurgiū exceſſerat. Iaroslauſ tamen Archiepiscopus, ex auctoritate controuersiam illam disceptauit, legesq; tulit eas, quibus ad hanc diē ea vectigalia Poloni decumarum nomine pendunt, quæ imposita olim fuerūt Iaroslai decreto. Quid illa eiusdem Bodzantæ Episcopi in Kazimirum magnū excōmunicatio, qua is eum regem ex Ecclesia ob erepta bona Ecclesiæ Cracouienſi, tum etiā ob adulterium eiecerat: parūmne

Archiepi:
scopus Rea
gem iudi-
cat.

declarat pontificiam in Polonia au-
 thoritatem principem esse? Multa sci-
 ens, in medio quæ occurrūt, præter-
 eo. Sed tamen illud memorabile est
 Sbygnei de Sienno, Episcopi Cardi-
 nalis patrum auorumq; memoria ex-
 emplum, qui Kazimiro III. huius no-
 stri Sigismundi Augusti optimi Re-
 gis, Auo, noua quædam & capitalia
 aduersus rem Ecclesiasticam moliēti
 restitit: atq; illum, quod Episcopū de
 cuiꝛ liberè refutauit. Nam cū Kazimi-
 rus effuso in bellū Prutenicū ærario,
 vnde faceret sumptum in rem milita-
 rem non haberet, omni Ecclesiarum
 Gaza, q̄ fuit maxima, sibi suppedita-
 ri volebat ad vsū belli copiosè. Eius
 sentētiæ vehementer ab omnibus E-
 piscopis reclamatū quidē fuit: sed ta-
 mē ceteri vim Regis cū non ferrēt,
 solus Sbygneus Cracouiēsis Episco-
 pus irruenti in ærarium Kazimiro se-
 se opposuit Pontificio habitu. Verba
 etiā ab animi magnitudine p̄fecta, il-
 la

Episcopus
 regē repel-
 lit ab æra-
 rio.

la addidit, stans in ipsi⁹ ærarij limine:
 Quô ruis ô Rex, facer hic locus est,
 mea possessio, nihil hic patet tibi: si
 p̄gis, Boleslaū repræsenta, ac me Sta-
 nislaō vtitor. Diuus enim Stanislaus Diui Sta-
 nislai mo-
 is.
 ante CCCC. annos Boleslao Regi
 cōsimili animo pro Ecclesiæ suæ fun-
 do sese opposuerat, cęsusq; ob id à Ty-
 ranno fuerat. Sed tamen ex ijs paucis
 quæ retuli intelligi licet, à maioribus
 nostris Archiepiscopo Gneznensi i- Archiepis-
 copus in
 Polonia li-
 bertatis
 custos.
 deò datum fuisse in Polonia principa-
 tum, quô coërceretur summa il' a, &
 immoderata Regia potestas: vt si rem
 ad rationem reuoces, nil aliud Gne-
 znensem Archiepiscopum in republ.
 nostra esse dixeris, quàm moderato-
 rem quendam Regiæ potestatis, ac
 communis libertatis præsidem.

Atqui is ipse Archiepiscopus pro-
 pter excellentiam atq; præstantiam Archiepis-
 copus sū-
 mo hono-
 re in Polo-
 nia.
 dignitatis, habet in Polonia iustam,
 ac debitam, tam priuatim quàm pu-
 blicè venerationem. Primùm enim

Rex ipse obligatur ab illo obedientie sacramento, vt non aliter nisi obedientiam Ecclesiæ, Petriq; sedi, apud Archiepiscopum professo, quod mox apparebit, diadema imponatur Polono Regi. Qua etiam opinor ex causa Rex in literis, ad Archiepiscopi titulum, dominū addit, hunc in modum illi scribens: Reuerendissimo in Christo patri, domino Ioanni Prze-rembski, Archiepiscopo Gneznensi, &c. Haud potest grauioribus verbis à Rege Archiepiscopus salutari, q̄d mini nomine ab illo salutatur. Neq; verò tantum pondus esset in verbo, nisi in ipsa re iustus, ac debitus inesset honos. Qui sanè Regius mos in scribendo satis declarat, quò loco in Polonia, quòue honoris Archiepiscopus sit gradu, nulli enim Senatorum præter Archiepiscopum, & Episcopos eius tituli à Rege habetur honos. Iam quanta vulgò adhibeatur legibus aduersum hunc in Polonia oim gene-

generum, atq; ordinum reuerentia,
leges prolatae docent.

L E X.

Si quis turpia uerba coram domino Archiepiscopo protulerit, pœnam eidem domino Archiepiscopo L. aliàs piatnnadziesta persoluat.

A L I A L E X.

Si quis coram domino Archiepiscopo gladium
uel cultellum extraxerit, siue aliquem uulnerauerit, siue non, pœna siedmadziesta puniatur, eide
domino Archiepiscopo applicanda.

Tam graue, & sanctum nomen Archiepiscopi in Polonia apud nos est, ut cum illius sancto religiosoq; numine regni summa cõtineat, ipse summa religione sanctimoniaq; ab omnibus colatur, obserueturq;.

Sed hoc loco ogganniet Stancar, Archiepiscopus cur & tanto in honore Gneznensem Archiepiscopum apud Polonos non esse: neq; cum hac tâta potestate, quanta nos illum præditum volumus uideri in Polonia, illum nunc uersari cõtendet: contraq; ac dico rē euenire. Nā

& in subscriptionibus ad Reges, & ad
 Reginas, deuotas creaturas Archiepi
 scopi, & Episcoporum plerique, sese per
 scribere non erubuerunt: & ad aras
 ornatu illo penè Tragico induti, cū
 Euāgelio pacis sacro in medio ad mu
 lierum etiam pedes (ô rem indignā)
 procubuerunt. Atqui, vtinam id verè
 nobis obijci non posset. vera em̄ hęc
 sunt omnia, quæ ex miserrima ambi
 tione, honorumq; contentione pro
 fluxerunt ad Ecclesiam Christi, dum
 dignitatis oblitus in petitionis curri
 culo Episcoporum alter, alteri apud
 reges studio præcurrit. cū enim per
 rectum cursum Episcopi quidam cō
 sequi Episcopatus nō possunt, ad am
 bitionem turpem confugiunt: om
 niaq; precibus, largitionibus, atq; pa
 ctionibus tentant, dum modò in pe
 titione præcurrant, & euolent altiùs.
 à quo studio & cupiditate, quæ sor
 des, quæ vanitas, aut leuitas, atq; fu
 tilitas abesse potest? nō est sanè, quòd
 in

in hoc tali hominum genere spiritū illum Helix quisquā expectet, qui cōterat petras, aut deserta commoueat. Nimirum hi homines frigent, iacēt-que semper, qui hoīm potentium artificio, & studio: non autē instinctu, inflatuq; diuino ad illos summos in Ecclesia honores prouecti peruenerunt. Sed tamen eius rei culpa causaq; maximam partē Regum ipsorum est, qui ius legendorū Episcoporū ab iustis collegijs auerterūt, & ad seip-
 sos per vim, cōtrā quā fas fuit, trāstulerūt. quō fit, vt Episcopatus, magnū illud, & præclarū in Ecclesia Christi munus, sit proiectus ab ipsis regibus in mediam contentionem, hominib. cupidis pro præda, manubijsq; hosticis. vnde, qui Episcopi victores euadunt, videántne nō satis sit id, quod in Decretis patrū in tales Episcopos extat perscriptū Dist: Lxi. cap. Nulla ratio finit. & c. An tu putas aliam causam sectarum harū quotidianarū,

*Ignauia
Episcopo-
rum Sectarū
causa.*

quibus opprimimur, existere, præter
ignauiam Episcoporum? quorum impe-
dita, & oppressa mens conscientia,
cū ipsa se damnet, orbetq; luce, p-
pter vim nefandi sceleris, cōcepti ex
nundinatione rerum sacrarum, fit, vt
neq; erigere se aduersus eorum arbi-
trium, quibus cōstricti beneficijs ser-
uiūt, vllō modo possint: neq; animo
atq; consilio vacui occursare audent
sectis, hominum potentium aut gra-
tiam sequuti, aut potentiam illorum
veriti. Vixisses in Polonia Stancare
Stanislai Szczepanouij tempore, aut
te ad illa tēpora reseruasset fortuna,
quō in Polonia Iacobi, Zdislai, Ianu-
sij, Iaroslai, atq; Sbignæi, (mitto ali-
os) Archiepiscopalis vigebat auctori-
tas, vnus vsuram horæ tibi ad viuen-
dū in Polonia illi non dedissent. Ma-
gistratib; etiā, atq; ipsi regi ex auctori-
tate mādauiissent, vt primo quoq; tē-
pore prouiderent, ne quid detrimen-
ti Resp. ex vestris sectis acciperet, ni
hoc

hoc Rex, magistratusque faceret, cōtra remp. videri factū, illi pronunciauissent: vitam prius sibi deesse, q̄ animum talem aduersus vestras hæreses maluissent. Quid ita? quia vigebat in illis viris spiritus dei, beneficijs principum obligati non erāt, iuris sui fuerant: munus etiam suum rectè, & ordine ita administrabant, vti volebāt: ideo Regibus formidolosi, ceteris autem omnib⁹ metuēdi, Ecclesiā Christi administrabant. At nunc, quoniā ratio veteris disciplinæ, quam à patribus acceperamus, tota iam ferè interijt, tantum licentiæ vobis hæreticis ad quiduis audendum in Polonia datur, quantum vos vultis: Episcopi cōticuēre omnes, intētiq̄ue ad vestros furores ora muta tenent: verbo vobis molesti non sunt, nec edictis Regem, nec interdictis reliquos magistratus in vos fatigant: dant, & concedunt vobis impunitatem rerū omnīū sempiternā: Ecclesiæ verò Dei,

præ-

Episcopi
veteres cur
fortes.

præter illam desperatam vocem, & Domine salua nos perimus, nihil relinquunt.

Christus
nunquam
deest suæ
Ecclesiæ.

Sed fuerint sanè Episcopi quantumuis muti, surdi, atq; cæci aduersus vestras Stancare hæreses: tamen illius summi Episcopi, Chri Dei nostri, aperti stât supra nos oculi, patêt etiã aures ad p̄ces nostras: q̄ nō dormitat, neq; vnq̄ dormiet, qui suū custodit Israël. Is vigil, ac nostri custos fidelis, pulsatus, efflagitatusq; Israëlis sui p̄cibus, mittet ad nos prophetas, & sapiētes, nō de tuo impuro sodalitia, quo te fallacissimè Regi n̄ro venditas: sed de suo æterno sacerdotio, quod ab illo ortū, sempiterna serie, iuicē succedētiū sibi Episcoporū, p̄petuat: immò tâto antè ille ad nos à se missos ipsos hos nostrates p̄phetas excitabit, ex hoc graui veterno, quo illi sunt occupati: q̄b̄ dormitãtib̄, atq; alias res agētib̄, vos Arriani, Nestorianique in agro dñi, triticeæ semen-

femēti superseminastis apud nos zi-
 zania. Nō est Stācare q̄ alios aduer- Sacerdotes
 sum vos antesignanos atq; duces fla- viri à Petri
 gitemus, præter eos, quos ad nos in sede.
 Sarmatiā Christus sacerdos, atq; rex
 sua manu à Petri misit sede. Qui si e-
 uigelaerint, munusq; suum respexe-
 rint, non erit cur veterum Pontifi-
 cum vim seueritatemq; in vos hæreti-
 cos requiramus. An ego Stanislaum,
 aut Iacobum illum veterem, aut Zdi-
 slaum, aut Iarosslaum, quorum suprā
 mentionem feci in vos hæreticos po-
 stulem? cū habeamus tam præsen-
 tem cōtra vos ducem Ioannē Pręre-
 biū, Regni Poloniæ primatē, eiusdē
 loci, atq; ordinis hoīem, genere, vir-
 tute, doctrina præstantē: cui diuini-
 tūs adiunguntur hæc lumina regni,
 Paulus Tharso, Leopoliensis Archie-
 piscopus, Philippus Padnicuius, Cra-
 couiensis: Iacobus Vchanius, Cui-
 uiēsis: Andreas Czarnkouius, Poz-
 naniensis: Andreas Noskouius, Pō-
 cen-

census: Valentinus Herborth, Pręmis-
 liensis: Nicolaus Volscius, Chęmen-
 sis: Leonardus, Camenecensis: Vale-
 rianus, Vilnensis Episcopi, quibus ad
 summā Episcopalem nihil deest, ni-
 si fortasse leue illud, p grege suo vel-
 le mori. Quos ego nominatim hoc
 loco iccirco retuli, vt si iā à vobis hæ-
 reticis, quod deus prohibeat, cada-
 mus victi, sequens intelligat ætas, qui-
 busnam patronis Ecclesię Polonorū
 opes corruerint. Verum enim uerò si
 in ijs Episcopis nostris inerit fides ea,
 quę esse debet in ministris Christi, &
 in dispēsatoribus mysteriorum Dei,
 facilè illi sese ad suum munus, pen-
 sumq; reuocabūt. volent certè in ca-
 put (vt Mosis verbis vtar) non in cau-
 dā populorum, penes nos esse: cūq;
 illos Christus anteposuerit omnibus
 Regibus, atq; principibus, cunētisq;
 populis: & desinēt regū affectatores,
 principū anteambulones, populorū
 verò asētatores, velle videri: istabūt
 præ-

Pontifici-
 alis aucto-
 ritas.

præcepto, atq; exēplo Pauli, opportunè, & importunè: obsecrabunt regem, arguent Senatū, increpabunt populum, & extento vt aiunt digito, aduentatē tempestatē, ac fulgentē mucrone frameam Polonis demonstrabunt: & quasi tuba signū dabunt, quo concurrant vniuersi, ad hoc fatale incendium vestrum restinguendū, priusquam vniuersi conflagremus: p̄sertim cū tua manu subiecti Poloniæ ignes iam edunt flammā: cuius ardorem tu hæreticorum primus in omnes regni Polonię partes quoquo versus dissecasti, atq; hoc incendium in fortunas nostras à te excitatum, si nō tuo, at Archiepiscopi, Episcoporumq; nostrorum sanguine nisi è vestigio extinguit, ac funditū delet, toti regni deflagratio consequat̄ necesse est.

Et quoniā contra ingentes has turbas, horribilesq; tempestates vestras, in Gneznensi Archiepiscopo tantū situm esse præsidij Polonis sentis, STANcar
Archiepif-
copum op
pugnat
Cur.
ideò,

ideò, veluti Archipyrata Nauarchum
 de puppi, Archiepiscopū de præsidio
 reipub. conaris deijcere, vt hoc deie
 cto, depressoq; , facilius Sarmatiam to
 tam, in hoc tanto sectarū turbine, sub
 mersam, postea obruas. Ad quam tu
 rem, Canone tuo aditū paras tibi, cū
 quidem exemplum Salomonis emen
 titū satis scitè regi nostro ad imitādū
 proponis: vt quemadmodū Salomō
 Abiatharum Pontificatu priuauerat,
 sic Rex noster Antistitem Gneznen
 sem Archiepiscopatu priuaret: Sed,
 vt omnes intelligāt quātus tu, ac qua
 lis sis vertumnus, q, quasi araneola,
 quicquid libas, venenum malū facis,
 ponam primò verba tua ex præfatio
 ne Canonum ad maiestaté Regiam:
 deinde eorū verborum fallacias bre
 uiter, strictimq; refellam.

VERBA STANCARI.

Ex Canonibus.

Verū, cū Deus Regibus, Principibus &
 magistratibus civilibus subiecit Episcopos,
 Archiepiscopos

Archiepiscopos, sacerdotes (mitto Papā & Cardinales, quorū nulla prorsus mentio in uerbo aei habetur) & ministros oēs Ecclesiarum, tuū in primis officiū est ō Auguste Rex, tuas Ecclesias reformare. Nōne Salomon priuauit sacerdotio summū Pontificem Abiatharū, atq; relegauit eū. &c.

Itane tandem Stācare abuteris auri-
 ribus, maiestateq; summi Regis? ne-
 que erubescis tantū regē fieri impu-
 dentiaē tuæ testem? apud quē oīa hęc
 præfari, de Regibus præferēdis Epi-
 scopis, de instaurandis Ecclesijs, po-
 stremò de exemplo Abiatharis sacer-
 dotis: quō tuas theses contra digni-
 tatē ordinis pbabiliter exponas. Ac
 de primo illo uelim Stancare, bona
 uenia, nos doceas, quo loco, aut quo
 uocali, scriptōue dicto, magistratui ci-
 uili, Deus sacerdotes suos vnq; subie-
 cit? profer vnum locū scripturæ, sed
 integrum, sed incorruptum: non aut
 ut soles, mutilatum, neq; diminutū:
 quod ubi feceris, uincēs. Neque verò
 scripturæ fidem tantū ego hoc loco

Episcopi
 nunq̄ regi-
 bus subie-
 cti.

Sacerdotes
semper præ
stantiores
Regibus.

contra te imploro, sed omnes leges, non solum imperatorias, sed etiam ex gentium superstitione natas: tum fabulas poetarum ipsas, apud quos sacerdotum nomen, præter cæteros mortales, præcipuo in honore sanctum semper fuit. Etenim Chryses, ut apud Homerum est, sacerdos Apollinis, cum infans, & scepro redimenda filia, honorabilis extitit Achæis: & ab Agamemnone Rege violatus, idem exitio fuit Græcis. Plena poetarum eiusdemmodi fabulis sunt omnia: quæ in rebus fictis nulla essent, nisi in vita hominum aliquando vera extitissent. Iam Leges ipsæ civiles, de Flamine Diali, quàm multæ sunt in Romanorum iure, quibus sacerdotis summi, princeps sancitur auctoritas? Quæ tanta fuit, ut ipsius prætoris edicto, flamen dialis, apud Romanos eximeretur ex reis. verba edicti adscripsi; *Sacerdotem uestalem, flaminem Dialem, in omni mea iurisdictione iurare non cogam. Quod idem est,*
ac si

ac si prætor ita ediceret: Ab iure, iurisdictione potestateq; mea prætoriam Sacerdotes, Pontifices, flamines, immunes sunt. Quid verò Christianis iam temporibus leges imperatoriæ, de sacrosanctis Ecclesijs & de Episcopis late: parùmne declarant, regibus in sacerdotes vim, potestatemq; imperandi nullam esse? Constantinus ille, re & nomine magnus, libellos accusatorios ab Episcopis inuicem sibi editos, in ignem abiecit, & exussit, illo subsequutus, Deus ab homine non esse iudicandos. Si igitur Constantini imperatoris, non iam elogio, sed decreto Episcopi Dij quidam sancti sunt, qua fronte, aut quo supercilio deos hominibus subijcis, ac reos iudicibus anteponis? Sed ne sit vlla fabularum, neque legum, neque exemplorum apud te ratio, ad scripturam ipsam qua tu fides frustra, te deducã, q̃ tu extra sinum, gremiumque Ecclesiæ positus, non plus intelligis, quàm

STANcar
psittac⁹ in
scriptura.

Moses sa-
cerdos.

Samuel sa-
cerdos.

Psittacus intelligit nostrum *χάρης*. Nec mirum: odio enim atq; diffidio, non paci neq; ocio studēs, comparas hæc adiumēta doctrinæ. Verùm, vt à Mo se incipiam, non videtur vir ille tibi fuisse Leuites? nō Aaronte fratre in sacerdotio maior? nō Dei optimi ma ximi interpres internunciusq;? & ta men is tenebat non modò auctorita- tem, sed etiam imperium in omnes, quantumuis libet, sanctissimos magi stratus: subiectus autem populo in il lo, magistratui erat nulli. Quin verò Pontificialem obedientiam in popu lo dei sanxerat vitæ exitio. En hoc Mo sis exemplo, edictoq; liquet falsum es se id, quod tu asseris, nempe Regibus ac magistratibus ciuilibus, Episcopos, Archiepiscopos, Deū subiecisse: sed tamē imperium Pontificalis præstā- tiæ declaratur Samuelis exemplo, in Saulo rege maximè: qui eiusdem sa- cerdotis ore, ac manu & renunciatus rex, & de gradu regio vicissim deie- ctus

Etus fuit : tanta quidem auctoritate, vt eodem temporis puncto Samuele administro, vnà cū populi sui regno spiritum quoque suum in Dauidem regem Deus transferret, cum omni vi, potestateque regia. Et ne multa, si omnes scripturæ angulos excutias, reges ac ciuiles magistratus in populo Dei sacerdotibus aliquando præstitisse, nusquam reperies: immo cōtrā ac dicis, in scriptura sunt oīa, in qua Abraham sacerdos, & propheta, Eliezerum suæ habebat procuratorē domus: sic Moses in rebus gerendis ministris & satellitibus vtebatur Iosue atq; Pnicha: sic Samuel, Saulum, atq; Dauid: sic Nathan atq; Sadoch, Salomona: sic Helias, Azachelem ac Iehu: sic alij sacerdotes summi, alios reges in populo dei, suis imperijs, & pcurationibus obnoxios habebant: nec vnquam secus esse in illis literarū sacrarū voluminibus deprehēdes.

Abiatharis exemplū falsū profert Stancar.

Sed tu Abiatharis exēplo pugnas,

I 3 & in-

& instas, quem Pōtificatu à Salomone rege motum, & in prædia rustica relegatum fuisse scribis. Equidem tuam Stancare impudentiam satis mirari non possum, qui apud tantum Regem falsum profiteri non erubueris. Neq; enim Abiatharum istum Pontificem maximum fuisse vlla docet libri Regum litera, neq; hunc eundem Rex Salomon sacerdotio ex auctoritate priuatum, in prædia rustica indénatum relegauerat: sed cùm Adonias filius maior incidisset apud Dauidem patrem in suspicionem regni appetendi, Abiatharus autem cum illo faceret aduersus Salomonem designatum à patre Regem, Sadoch, & Nathan sacerdotes summi, Abiatharum pro hæretico condemnatum, ac secessionis reum, ad Dauidem Regem detulerunt: eumq; monuerunt, prouideret Rex, ne quid motu in illo detrimēti respub. acciperet Abiatharo duce. quod etiam est factum: Sadoch enim,

enim, & Nathan sacerdotes postulan-
 te patre, Salomonem vnixerunt, ac de-
 clararunt regem. Cæterùm, mortuo
 Dauide, cùm idem Abiatharus cum
 Adonia secessionem nihilominus ad-
 uersus Salomonem moliretur, ab eo
 dem Rege, pro eo, ac dudum ab Epif-
 copis delatus fuerat, in agrum relega-
 tur: vt vel illa occupatioue rustica, frã
 gerei hominis importuni furor. Rem
 gestam qui plenè scire volet, legat Re-
 gum libros. Quamobrem hoc de Abi-
 atharo exemplum pro nobis contra
 te facit. nos enim asserimus, & præ
 nobis libenter illud ferimus, Impera-
 tores, atq; Reges edictorum, atque
 decretorum Episcopalium, contra
 vos hæreticos, ministros, atque
 explicatores esse debere: quod quam
 verum sit, vel hoc ipsum Abiatha-
 ris exemplum probat. Neque enim
 hic priùs à Salomone rege relegatur:
 quam factionis conuictus Regi à sa-
 cerdote summo fuerat delatus. quòd

Reges Episcoporuna
 ministri.

Mos hære-
ticorum
in citãdis
scripturis.

tamen exemplũ profers viciosè, vt tibi res hæc alienissima, à tua causa in errore tuo suffragari videat̃. id quod tu more hæreticorum facis, quorum nemo vnq̃ fuit, qui contra veritatem pro falsitate fidẽ non imploraret scripturæ. quorum tu instituto hinc inde colligis, ac syllabatim delibas oës ex scripturis sentētias, à pposito tuo alienas. Dicis em̃ relegatũ, & amandatum fuisse Abiatharum à Salomone rege secessionis nomine: quod sanè factum posterius in re gesta fuit. illud autem prætermittis, quod relegationem, & amandationẽ hanc antecesserat, nempe delationem Nathani prophetæ: Et Zadochi sacerdotis, quæ ritè non poterat fieri, nisi re in iudicio sacerdotũ prius agitata, atq; cognita: Neq; enim aliter decuit, neque oĩno potuit, sacerdos ille summus sacerdotem seditiosum Regi deferre: nisi in iudicio ritè conuictum. Quapropter hoc Abiatharis exẽplũ

eò

Abiatharis exẽplũ docet, & fit munus regum.

eò spectat, vt discrimen inter Pontificialem, atq; Regalem potestatem nominamus. non eò, vt sacerdotem magistratui politico subiectũ esse doceamus. Dum enim Abiatharum Nathã ad Regem pro hæretico defert, satis indicat atq; innuit, cognoscendi criminis Pontificum præcipuas partes esse: cùm autem Rex delatum Abiatharum relegat atq; amandat, ostendit & declarat, poenas in criminosos exequendi regium munus esse. Non igitur Abiatharis exemplum sacerdotem infra Regem ponit, sed sacerdotis summi, reges atq; magistratus politicos, ministros & satellites esse demonstrat. quando quidem Pontificũ iudicia, rectè & ordine facta, aperte regibus hoc exemplo imponant necessitatem res iudicatas à sacerdote summo exequendi. Quæ sanè vis, potestasq; sacerdotum incredibilis, nõ tibi spectare videtur illud edictum: **QVOD**cunq; ligaueris, erit ligatũ,

Petri sum-
ma pote-
stas nulli
subiecta.

Quodcunq; solueris erit solutum?
Quid enim, quæso, aliud est, illa li-
gandi atq; soluendi summa potestas,
quàm in tota dignitate principatus
quidam eximius, quo nihil in quóq;
genere nec potest, nec debet esse præ-
stantius? I tu nunc Stancare, & si aut
per naturam fas est, aut per leges li-
cet, subijce Petrum Regi, ac ligandū
liganti, soluendumq; soluēti, deniq;
filium patri, postremò ouem pastori
antepone: præsertim cū ipsum hūc
Petrum, & clauibus cęlestis regni au-
dias honestari, & illi inferorum por-
tas palam videas subijci. Tum etiam
potestatem tantam attribui, vt nemo
omnium mortalium Petri ligādi at-
que soluendi subterfugiat legem. tan-
ta vis, tanta auctoritas, tantaq; pote-
stas Petri est, vt nisi sub hoc pastore
censeatur esse nemo. Si enim soli Pe-
tro pastori illud à Christo domino
dictum est, Pasce agnos meos, Om-
nibus recipiando illud dictum est

pro-

profecto. Vniuersi agni Christi, à Petro pascuntur: Si quidem ista recipiantur: vt & si pastor Petrus sit, agni CHRISTI sint: & si agni sint, sit pastor Petrus: qui, quod pastorem decet, ouium Christi villis vestitur, lacte illarum pascitur, atq; ouilibus gregis Christi sustentatur. cum tamen præter operas pastoricias, in ouile Christi hic impendat nihil. Nullius enim regum, neq; Tyrannorum is pastor, fundus populus est. neq; vectigalis, neq; stipendiarius, neque tributarius. nam Christus regum rex, hunc principem ministrum, ac vicarium, in ouili suo, statere illo, ex ore piscis deprompto, in perpetuum liberauit omnibus tributis, stipendijs, vectigalibus, fundis: tantum ille statere valuit, vt finem afferret in Petro omnium pontificiorum tributorum. Quamobrem, si neque tributa regibus terræ, liberatore Christo Petrus pendit, sed omnes reges terræ

Petrus liber à tributis.

ræ tributarios habet: et si omnes cuiusq; generis politicos magistratus iudicat, à nullo autem illorum iudicat, quomodo is non princeps est? aut quomodo is Regib⁹ terræ fasces submittet suos? cuius amplitudinē, quasi in altera libræ lance, si appēdas, nō solūm hos reges terræ, quos tu summo pastori impiè anteponis: sed terras, mihi crede, ea lanx, & maria deprimat necesse est. tanta vis, tantūq; pondus in principe Petro est. In quo vno, quoniam oēs sacerdotes includuntur publici, quis huic sacerdotū choro, cælesti atq; eximio, istos terrenos reges, humi serpētes, ac mortalia curantes, anteponat? Qui nisi in ipso hoc prophetarum cuneo permāserint, carēt spiritu domini: nō prophetant, nō mutantur in viros alios: sed feri, immanes, & inculti perstant esse Tyranni. Nec mirum, sacerdos enim summus, maximè est iudex: Est lux, est sal mundi huius: id autem est ipso-

Sacerdotes præstāt
Regibus.

ipſorum regum terræ. cæci em̄ ſunt & infulſi reges terre (pace veſtra dixim ō Reges) niſi ſacerdotū cōdiant ſale, & niſi illorū illuſtrent luce: poſtremò niſi à ſacerdotibus vera à falſis, recta à prauis, deniq; mala à bonis doceantur diſcernere. Qui reges inquã, niſi neminem læſerint, honeſtè vixerint, ius ſuum vniciq; tribuerint: præſtò a deſt ſacerdos ſummus, cenſor morum, & magiſter veteris diſciplinæ & ſeueritatis: qui delinquētē in officio regē notet, & ſi ſit opus, gradu moueat. Non Saul de regno decidit, notatiōe atq; animaduerſione Samuelis? Non Athalia Ocholia regis mater, crudelis mulier, ſummi ſacerdotis iuſſu eſt interfecta? Non Oziã regi execratione ſacerdotis, lepra fuerat inuſta? mitto vetera compluria, vt Heliã, cuius deuotione aduerſus Achab, quinquagenarius vnus, & item alter ic̄tu fulminis deſlagrauit: vt Elizeum, qui probris, maledictisq;

Reges abſque ſacerdote nihil ſunt.

Reges ſubiectioni ſacerdoti.

Documen
tum horu
pila

ctisq;, reges impios vexauit. Propio-
 ra videamus, ac nostra: Simō Petrus,
 sacerdos summus, Ananiā atq; Zaphi-
 rā, fraudatores agrorū, ex auctorita-
 te affecit morte subita: cuius vim, vir-
 tutēq; in prouincia Apostolica imi-
 tati successores, plerisq; Rom. impe-
 ratorū ob maleficia, imperiū abroga-
 rūt. Sed illud tñ est horribile, ac pti-
 mescendū, quod nomē, vimq; impe-
 rij à Græcis hoīb⁹ quondā nobilissi-
 mis, Pōtificates Romanos, Petri succes-
 sores, ad Germanos trāstulissē vide-
 mus. Quod sanè tam miserabili casu,
 euentuq; rerū accidit, vt cū honore,
 insignibus, atque ornāmētis impera-
 toriē potestatis, libertas quoque vnā
 Græciæ ceciderit. Ex quo nimirū do-
 cumētū nos capere Deus voluit, qd
 esset nobis, regib⁹ que nostris extime-
 scendū: si vestras Stācare hæreses se-
 cuti, à sacerdotio Christi, atq; ab illi⁹
 sacerdotib⁹ nos segregauerimus: qui
 eandem nunc pestem patriæ nostræ
 nefariē

Pontifex
 Rom. impe-
 rium abro-
 gavit Græ-
 cia.

Documen-
 tum horri-
 bile.

nefariè struis, & moliris, qua Græcia
olim funditùs corruit: quæ Arriano
vestro artificio inducta, Papam, Car-
dinales, atq; Episcopos dū sibi subij-
cit, iura, leges, imperium, libertatēq;
amisit. Tanta vis est in summo sacer-
dote in vtramq; partem, vel ad secun-
das res, vel aduersas. Sed iam ad pro-
positum reuertamur.

Confiteare igit te insidias Regi no-
stro facere, ac māsuetudine illius im-
moderatè ad errorē tuū abuti, cum
nō solūm regē sacerdotib; præficias:
verū etiā instaurandarū Ecclesiarum
prouinciā Regi nostro attribuas, &
ad illam lepram Oziæ è puincia re-
gia illum deuoces: qua percussus fuit
rex ille, dum Pontificali muneri suā
regalem inijcit manum. Ad Pontifi-
ces enim id muneris, quicquid est,
referendum est: ad illum autē in pri-
mis, cui ter denunciatum illud est,
Pasce agnos meos. Quem oēs Christianæ
gentes summę venerationis nomine

STANcar
abutitur
māsuetudi-
ne Poloni
Regis.

Papæ no- Papam appellant, Græco utiq; è fon-
 men. te verbo huc cadente: παππάς enim
 blandientium puerorū patribus vox
 est. Unde Homerus de Diomede ait
 illa:

ὅθεν μὲν παῖδες ποτὶ γυνάσι παππάσους
 ἔλθόντ' ἐκ πολέμοιο. &c. Hoc autē est,
 Nā hunc cum pueri patres blādo ore salutant
 Ex bello uenientem, &c.

Inde quoque Latinis Papas pro patre est dictus,
 Altor pueri, quo uerbo utitur auctor ualde bo-
 nus, Iuuenalis in Satyra:

Timidus prægustet pocula Papas.

Augustinus certè, atque Hierony-
 mus ut illorum vsus ferebat, hoc no-
 mine sese consalutare soliti. Non pu-
 det Stancare te non solum apud in-
 uictum, verum etiam apud doctū Re-
 gem, Papæ nomē exagitare ut recēs,
 atq; nouum: cum uetus sit, atq; pris-
 cum, ex ipsius etiā scripturæ imis p-
 ductum sensibus. Quò enim, quæso,
 tu alio nomine melius appellaueris
 pastorem illum summum, atq; com-
 munem

munem omnium gentium patrem, quàm eo, quo obseruantes filij Græcorum more, indulgentem appellant parentem? Iam de Cardinalibus ipsis horribilis est tua cæcitas, qui in epistola Pauli ad Galat. scripta, Petrû, Ioannem, atq; Iacobum, colūnas in Apostolico coetu à Paulo vocitari nō animaduertas. Quid porrò Cardinales ipsi, à Cardine rerum dicti, in illo orbis terræ consilio aliud sunt, quàm columnæ quædam : qui in sede Apostolica consilium suum plenū prudentiæ & fidelitatis, vniuersæ Ecclesiæ præstant? Sed quoniam Regibus, atq; magistratibus politicis, summè, vt videri vis, studes: quàm in hoc ipso tibi constes, operę precium fuerit cognoscere: idq; ex eisdem Canonibus tuis, in quibus Polonum Regem, mille petis artibus. dum enim illi Pontificalem potestatem defers, immo dū illum Pontificibus dominum imponis, nullam auctoritatem, nullum hō

Cardinaliū
nomē:

STANISLAI ORICHOVII
nozem regium in Polonia illi reliquū
facis. Nolo tanta in re criminationi-
bꝰ meis credi, verba Canonis tui ad-
scripsi, quæ apertè declarant, quam
tu rationē cum Rege nostro habeas.

STANCAR IN
Canonibus.

*S*i iustum est petere licentiam à Deo malefacien-
di, ita etiam licet petere licentiam à supremo
Magistratu benefaciendi: sed à Deo non licet pete-
re licentiam malefaciendi: Ergo neque licentiam
benefaciendi à superioribus petere debemus. et c.

Ex hoc lo-
bo ad Re-
gem oīs cō-
fert ora-
tio.

Sume in manus Argumentū hoc
Stancari, Sigismunde AVguste Rex,
omnium, qui vnquam regnarunt in
Polonia, regum patientissimè, atque
lenissimè. omnis enim iam mihi tan-
to in discrimine patriæ ad te cōferen-
da oratio est. sume inquam argumen-
tum hoc in manus, atque eius argu-
menti complicatam notionem euol-
ue: vt videas, quæ insidiæ tendantur,
ac parentur ab hæreticis, contra tu-
am auctoritatem dignitatemque re-
giam,

giam, quæ vt in Polonia penes nos sit: ei rei inprimis hîc studet Stancar: Priùs enim à Stancaro sacerdotium apertè petebatur: nunc autem regia maiestas tua cuniculis ab illo oppugnatur: eoq; res ducitur, vt Stancar tibi in Polonia pollicitus primas, ne secundas quidem relinquat, neq; tertias. Sed quid dixi tertias? imo verò gradum tuum regium infirmat, tollitq; hic Stancar: dum quidem aduersus regalem tuam Celsitatem, tanquam laqueum huiusmodi necit argumentum: Vt à Deo non licet petere licentiam malefaciendi, ita neque licentiam benefaciendi à superioribus petere debemus. Itaq; hoc argumêto inuito etiam rege, atq; reclamante Senatu, ad id cuiq; tam priuatim, quàm publicè est aggrediendum, quòd quisq; optimũ factu esse duxerit. Igit Rex in Polonia fuerit nullo vsui: si qdè Stancaro magistro, dux sibi in agêdo, & auctor in Polonia quisq;

Regia maiestas ex Polonia tollitur:

est. Nihil iam valebunt regia tua edicta, neq; interdicta Auguste Rex. ad omnia enim mandata, iudicia, ac iussa tua, hæreticorum libidini contraria, opponetur illud Stācaranum dogma, Licentiam benefaciendi à superiori potestate non esse petēdam, sed contrā nitendum: Cui sententię si erit apud te aliquid loci, & si illam pateris in tuo regno radices agere, atq; etiam propagari, rues alto à culmine ô Rex: potestas etiam tua regia locū vbi consistat, præ hac sententia reperire non poterit. ita tu cōtravim, atque audaciā hæreticorum, à qua hærebis (vt aiunt) cedesq; hæreticis, illo refutatus, Licentiam benefaciendi à regibus petendam non esse. vnde ea lege in Polonia viues, vt si etiā ex hæreticorum libidine deflagratio ipsius regni, legumq; interitus cōsequatur: tamen in iubendo, & vetando imperium tuum, recuset ille idem noster benefaciendi p̄textus. Et vt pro mea
debita,

debita, eaq; summa erga maiestatem tuam obseruantia, atq; fide agam tecū apertius, vide quæso Magnanime Rex, ecquid tibi in tota auctoritate regia, præ hoc Canone Stancari superfit salui. caput esse arbitror, pro curationis regię: nil noui aduersus leges in regno pati fieri. de hoc capite quantum commodum fuerit, hoc Canone Stancari hæreticorum quisque detrahet, atque deducet. dicet enim hæreticus id, quod iam omni simulatione, atque dissimulatione sublata apertè isti dicūt, Legibus esse parendū ijs, qui non repugnant, neq; obfistunt pietati, quam ego colo. Valeant etiam (dicet idem) priuilegia regni: sed illa, quæ potestatem benefaciendi mihi non adimunt. Quod si tu nomen tuum Regium contra apponas? id quoq; refutabūt hæretici hoc Canone quem adscripsi.

STANCAR IN
Canonibus.

K 3 *Supra*

STANISLAI ORICHOVII

Supremo Magistratui, nempè Christo, parendū
 Est magis, quam locum tenentibus, qui in supre-
 mum regem sunt rebelles.

Hæretico-
 rum inten-
 tio,

Vidēsne, Rex inuictè, vt tua maie-
 stas, atque excelsitas Regia, hoc Ca-
 none ex altissimo dignitatis gradu
 sternatur humi, extingaturq; , ac de-
 leat funditus, vt nulla vis, nulla prin-
 ceptis regis auctoritas, præ hoc Cano-
 ne amplius apud nos extet salua. At-
 qui id istos velle, eoq; rem ducere,
 etiam ne argumentatio quærenda,
 aut coniectura tibi capienda est? præ-
 fertim cùm videas, noua compluria
 in regno iniussu tuo quotidie magis,
 magisq; à p̄ditis hominib; fieri: tanta
 qdē impunitate, atq; licētia, vt leges
 rogēt, edicta cōscribāt, cōuētus agāt,
 pecunias in cōmune conferāt, duces
 & antesignanos designēt. Quā aut id
 verū sit, q̄ dico, eosdē Canones Stan-
 çari citabo testes, quib; id apertè fit.

STANCARI CA-
 NON XVII

Vt

VT hæc omnia in perpetuo cursu & bono ordine retineri possint, decernimus, ut singulis tribus mensibus pastores cōueniant, hoc est, Synodi habeantur, in quibus de omnibus istis diligēs fiat inquisitio & omnia ordine, & ritè cognoscantur. Si enim numerus Ecclesiarū creuerit, ob commoditatem ad singulos sex menses transferentur Synodi. Cæterum in hac nostra ciuitate, ubi schola constituetur, singulis octo diebus in causa religionis conuenient ministri.

CANON XXIX.

Volumus, & mādamus, ut pastores oēs sibiipsis librū parent, in quo Catalogum oīm animarum sibiipsis subditarum, conscribent, ut sciant quānam, accedere possint ad prædicationes uerbi Dei, & qui noniac qui ad sacramentum Eucharistiæ sint admittendi, quīue non admittendi.

CANON XXXI.

Statuimus, & ordinamus, ut aliquot studiosi sex prouētibus Ecclesiarū alantur, ut bonarum artium, linguarū, & puræ theologiæ studijs imbuti, promoueri possint in pastores, & rectores Ecclesiarum, ut in illis pura doctrina doceatur, retineatur & conseruetur.

CANON XLI.

Mandamus, & præcipimus ut cista, siue capsula cū foramine i tēplo more maiorū collo-

STANISLAI ORICHOVII

çetur, ad recipiendum eleemosynas, quas populus pro gratitudine beneficiorum Dei, proq; necessitate pauperum Deo offeret. Hæc duabus clauibus munietur, quarum una apud pastorem, altera uerò apud unum ex consulibus sit.

In Polonia
Regalis po-
testas eua-
nescit.

Animaduertis opinor Sigismunde Auguste Rex, pro tua sapientia pstanti, ut ijs Canonibus obscureretur, & euanescat ex Polonia regalis tua potestas, & ut imago nulla reipu. in tuo regno amplius relinquatur. Enim mandant, decernunt, iubēt, statuunt, administrant hæretici, in tuo regno quæ volunt: nulla auctoritate tua, neq; potestate interposita. Quid autem aliud est regē exautorare, maiestatem minuere, dignitatem regalē diripere, deniq; coronā ipsam regiā ante regis oculos conculcare, quam publicè p imperio, velle, iubere, mādare, statuere, administrare, decernere in omni summa regni, sine arbitrio, nutuq; tuo regio? Acerbissimū porrò illud est, audaciam istorū perditio-

ditorum eò iam esse progressam, vt
 librarium etiam legum suarum ti-
 bi penè insultantes obtrudant vltro,
 ac nomen tuum regiũ ei libro inscri-
 bant, in quo regalem tuam potentiã,
 celsitatemq; despiciunt, proterũt, &
 conculcant: vt ita ante tuos oculos
 nomen regis cum vestigio regni, nõ
 modò ex domibus ac mentibus Po-
 lonorum, verum etiã ex iudicijs tuis,
 legumq; ipsarũ literis ab istis facilius
 deleať. profectò (vt res adhuc ire cœ-
 pit) verendum est ne hac licentia ad
 idem malum Polonia citò recidat:
 quo consanguinea nobis Boëmia o-
 lim periit, & quo etiam nũc Germa-
 nia afflictaur. Ac Vēceslaus quidem
 Boëmiæ rex Caroli IIII. imperato-
 ris clarissimi patris, degener filius, dũ
 ad eiusmodi hæreticorum sententias
 obsurdesceret, nec ea, quæ à catholi-
 cis viris monebať, audiret: & de om-
 ni statu suo regio ipse periclitatus est:
 & Boëmiam hæreticorum incendio,

Vt Boëmia
 olim, ita
 Polonia
 peribit se-
 ctis.

flammaq; deflagratam vidit. post cuius mortē cūm Sigismundus Imperator, Vēceslai frater, pereunti patriæ, cōtra sectā Husianā opem ferret, homini vilissimo, ac Boëmorū vltimo, Ioanni Ziscæ, ex Boëmia turpi fuga cedere fuerat coactus: ita hic Ziska, posteaq; hæreticorum manum fecisset, seseq; regni spolijs aduersus vim Imperatoriam cōfirmasset, nobilissimum regnum diripuit, afflixit, dispulit: cuius crudele ac domesticū latrocinium, ex Husiana secta cōflatū, quantum fuerit florentissimi quondam regni illius, etiā nunc testantē ruinæ, Sed hæc vetera fortasse, nos ppiora aspiciamus. Princeps illa gentiū, atq; imperatrix Germania, nonne Lutherana hæresi, tanq; classico truci, excitata fuit, ad bellum Carolo V. Imperatori suo faciendum? Quid illa multitudo hominum agrestium, aduersus dominos in eadē Germania per hæreticos congregata ex seruis: pa-

rum-

Ziska reg-
nū Boëm.
afflixit.

Germaniæ
calamitas
vnde.

rúmne exempli nobis est? vt dū ad-
 huc salui, integriq; sumus, Stancara-
 nam sectā in Polonia opprimamus,
 & cum vestigio extinguiamus, priuf-
 q̄ illa, tanquam turbine aliquo, aut
 subita tempestate, peruertamur? Nā
 quanta iam procella patriæ nostrę ex
 hac secta immineat, qui turbo, & tē-
 pestas pacis, & ocij in Polonia inde
 sensim existat, quis non videt? Ziska
 Ziskas inquam, hæc secta nobis par-
 turit, & pariet, nisi antè sit occur-
 sum.

Vt autē Stancaranae sectę, Augu-
 ste Rex, os, oculos, vultuq; agnoscas,
 effigiem & simulacrumque eius tibi
 proponā, atq; in hac vna secta oēs se-
 ctas tam veteres, q̄ nouas digito ex-
 tento (quod aiunt) tibi ostendam.
 In hac enim Stancari secta exoletus
 viuit, vigetq; Arrius, dominatur Ma-
 cedonius, regnat Nestorius: Aërius
 verò eius sectæ proram tenet atque
 puppim. Nā & hic itidē (vt Stancar)
 Laicum

Imago Stā
 caranae so-
 ctæ.

Laicum adæquabat Clerico, ac ieiunia tollebat, & sacrificium fieri vetabat, purgatoriumq; delebat. Ex horū ergo colluione natus Stancar, non erat eo contentus, quod à maioribus suis assumpserat: sed etiam ex recentibus hæreticis, plurima addens, atq; mutans, oēs flosculos carpit ac delibat. Reliquū verò quod videtur, reprobat ac repudiat. Calvinus dixit mediatorem Deo patre esse minorem. ex hoc ipso Stancar diuinitatem eximit, humanitatē autē solā in Mediatore relinquit. Ad eundem modū in coena quoq; à Luthero is idem sumit panē, reijcit corpus: à Zuinglio itidem signa coenæ sibi adsciscit, res aut signatas è coena eijcit: coenamq; corpore, & sanguine tam in signo, q̄ in signato cassam & inanem, memoriolam quādam esse dicit quondam passi pro nobis Christi: ita hic Stancar, non corpus, neq; sanguinē præfens cū pane atq; vino, vt Lutherus:

neq;

neq; signa tractabilia rerum signatarum, ac creditarum, vt pertendebat Zuinglius: sed absolutè panem cibarium, atq; vinum cuparium, in cœna nobis dat. Quamobrem cum æquè ab hæreticis, vt à Catholicis in cœna hoc suo memoriali pane sese Stācar segregasset, præ gaudio veri scilicet reperti, illa Iambica furens videlicet poëta exclamauit:

*Cœna Papiſtica mala,
Lutherana multò peior,
Caluini omnium peſſima,
Cœna Stancari diuina.*

Atqui hoc elogio Stancari multi-
iuges damnantur cœnæ. Priuùm em̄ Stācar cœnas dānat:
catholica cœna ab Stancaro reijcīt,
in qua sub panis atque vini specie,
Christus integer piè percipitur. De-
inde cœna reprobat Lutherana, q̄
non speciem panis neq; vini: sed ip-
summet panem, atque vinū cū cor-
pore ac sanguine Christi impiè con-
iunxit. Deniq; damnatur cœna Cal-
uini,

uini, quæ corpus ac sanguinem ab altaris sacramento cælo terraq; ausu sacrilego secludit. Quid porro de ipso epulone, ac cœnarum censore Stancar sentiendum sit, ipse se indicat, & aperit nobis, cum in sua cœna præter panem atq; vinum à propola, atq; de cuppa, nihil à se requirendum amplius esse antè denunciaret: vt ita reiectis catholicis, atq; hæreticis cœnis oibus, sola Stancarana supersit cœna, cuius caput memorialis, isq; cibarius panis est. Iam de Anabaptistarum hæresi illum quasi arietem, quo regum politiam expugnet, producit, Licentiam benefaciendi à superioribus petendam non esse. Et ne fortè absque auctore Christo mentiri videatur Stancar, habet Lucam testem illo, Ecce duo gladij hic. Itaq; hic hæreticus cum se tanquam scorpius posterior cum superioribus hæreticis, veluti cum scorpionibus, nexu, iectu, morsuq; copulauisset, & illorum pestilentissimis erroribus

Stancar Anabaptista

roribus affingit atq; annectit, ꝑ cauda de suo, non pestilentem errorem aliquem, sed ipsammet pestilentiam, qua prægrauatæ superiores hæreses, ad extremum oēs cōcidant: &, qꝫ viperis est, vna hæresis nascens, alteram parturientem intestino morsu conficiat. Nam sectarum ac viperarum eadem natura est: Vt enim vipera, viperam pereundo gignit: sic hæresis, aliã heresim occasu parturit suo: &, vt vipera nascēdo viperam extinguit, antequàm ex ea nascatur, ita hæresis eam, ex qua nascitur, hæresim dudū circumrodit priùs, quam postea ligurit, totamq; deuorat. Grauis in Ecclesia super cœnam Lutheri fuit hæresis: successit huic Zuinglij longè grauior, quæ genitoris sui Lutheri cœnã funditùs extinxit, ita, vt ne vestigium quidē cœnæ Lutheranae amplius iam vsquam extet. Hòrum postea impiorum partu editus Stancar, in eodem scelere & auum suum Lutherum,

Hæreses viperis similes.

Lutheri hæresis de cœna extincta.

rum, & patrem Zuinglium, vno mor-
 su vtrumque enecat. Cùm enim hic
 ex Lutheri cœna, corpus: ex Zuinglij
 autem, signum corporis sustulisset:
 suam memorialem cœnã fecit: quã
 oës, non solùm Lutherane, sed etiam
 Zuinglianæ de medio tollunt, ac de-
 lentur cœnæ. quandoquidẽ in Stan-
 carana cœna, præter panem, atque vi-
 num cœnæ materiam, de vera cœna
 nihil superest amplius. Habemus er-
 go, magnanime Rex, Stancarana se-
 ctam, immanium hæreticorũ nocte
 fatam, viperinis aculeis contra ipsos
 etiam parentes suos instructam, quã
 in hoc excitauit Deus, vt hac affligat
 nostræ ætatis hæreses occulto luo,
 atq; intestino morfu. Sed intereã ta-
 men dum se in viscera sua hæc Stan-
 carana hæresis incitat, & quod vipe-
 ræ enectæ fame solent, cõsumptis so-
 cijs reliquias ipsa suas, quasi caudam
 suam rodere, versusque caput suum,
 ipsa se rodendo, serpere cœperit: ca-
 uen-

Stacarĩ se-
 ctã vnde
 fata.

uendum ac vehemēter pertimescendum tibi est, ne illius cruoris virus, in tuo regno venena spargat, vnde funesta pestis tibi, ac pernicies reip. nascatur. Est enim dira lues Stancarana secta hæc, cuius ego vt faciem, atque staturam maiestati tuæ iam ostendi, ita breuiter quoq; parētes illius, gentisq; incunabula, Maiestati tuæ Regiæ demonstrabo: vt ab ipsis incunabulis cognita atque perspecta huius sectæ malefica natura, atque iniusta, cum vestigio illam agris atque urbibus tuis extermines.

L DE

STANISLAV ORICHOVII
DE OFFICIO
REGIS, PARS SE-
CVNDA.

Fabulosa
Græcia.

INGVNT Græcorū Poëtæ, quodam tēpore terrā informē ac sterilē fuisse, q̄ cū Iouis fatu repētē parere cœpisset, alibi genuit pecudes, cæterasq̄ bestias: in Græcorū aut̄ solo homines, mōstris permistos, generavit: hinc enim Cētimanus Briareus, hinc Centaurorū genus, hinc Charybdis vorax, succinētāq̄; canibus Scylla: quæ mōstra atque portenta in Græcia nasci ideo finguntur, quòd Græcia, vt homines artibus erudiuit, præceptisq̄; suis absoluit: ita opinionū cōmentis eosdē opleuit, errorūq̄; corruptelis deprauauit: vt quos modò optimarū artium

rium disciplinis, Deorum quasi gentiles effecisset, eosdē fictis fabulis, in immanissima ac foedissima monstra mutaret. An tibi non videtur, pulsus cælo Saturnus ab Ioue filio, ad parricidiū hortari sceleratos filios? quid captus à cælitibus idem Iupiter, & cōiectus in robur, parūmne multitudinem armat aduersus magistratū? Iam Ganymedis raptus, non pudorē soluit, legesque naturæ confundit? mitto eiusmodi exempla compluria.

Quæ cū horreret Plato, poetas ex ea ciuitate, quam animo fingebat, e-dicto sustulit. Nec verò heroicis secu-
Plato pel-
lit poetas
è ciuitate
sua.

lis tantū, ante Christum natum, solenne in Græcia fuit falso verum inficere, verū etiam Apostolicis temporibus multò magis, cū Sathan à nato, præsentique iam Deo Græcorū artificio hoīes studeret auertere.

cū em̄ ex Iudeorū gēte, Catholica
Catholica
fides ī Græ-
cia floret.
 fides effloresceret, & in alias etiam nationes redundaret, magnū illi attulit

incremētum Græcia. prima enim ea
 prouincia fuit, in qua Christi Eccle-
 sia placidum caput suum ex Iudæorū
 angustijs extulit, incredibiliterq; ex-
 celluit: hīc illa primū collocupleta
 uit sese, & quasi domicilium vitæ col-
 locauit in suo, regnumq; naſta Græ-
 corum, Oceano, astrisque imperium
 suū terminauit. Cæterū ingenij ve-
 teris memor Græcia, fabulas multi-
 iuges, instituto suo, Euangelio admis-
 cuit, quibus candorem Ecclesiæ infe-
 cit, hæreticosq; alteros planè poëtas
 cōtra Ecclesiam produxit. Quem e-
 nim requirimus Homerum poëtam
 mendaciorem in fabula, cum hæreti-
 corum Græcorū libros legimus? aut
 quos Cyclopa, Briariosq; flagitam⁹,
 Græcos cū in manibus habeamus
 ab illis ortos Machometanos, Tur-
 cas, atq; Arabas Agarenos? qui præ-
 ter formam & speciem, nihil habent
 dignum hominis natura. Ac verò hæ-
 resis nil nisi fabula est: ut enim in fa-
 bula,

Hæreses è
 fabulis or-
 ta.

Hæresis
 est fabula.

bula, sic in secta, quam hæresim Græci vocāt, nec verę, nec verisimiles res continentur: & vt à poëtis fabella imprudentium adulatur animi, ita quoq; ab hæreticis secta, tãquam laqueo, capiuntur imperiti. Proinde Paulus apostolus hereses ac sectas, ineptas & aniles fabulas appellat. Neq; enim aliud sunt, si ad viuũ refeces, et ad rē, ad veritatē attingas. Quid em̄ quæso hæresis habet Arrij, quàm fabulam execti cæli à filio Saturno, ne vis vlla inesset in cælo generandi, specieque simile producendi? Iam Manes Persa, cùm falsã imagine humanæ formæ Christum induit, nõ tibi videtur Circe, aut multiplices illas mutationes referre Iouis optimi, maximiq;, scilicet? Sed quid vetera repeto, quasi recentia ac noua desint.

M. Lutherus seruum arbitrium fingens, non tibi fatalē parcarum necessitatem, legisq; perpetuæ & æternæ vim, quam pronæã appellabant Stoi

ci, videtur in Ecclesiam introducere? Zuinglius etiam, atque eius auditor Calvinus, terris Chrm cessisse, à nobisq; abesse dum autumat, nō hoc idem valet, ac si Thetis apud Homerū flebili narraret Achilli, abesse à cælo Iouem, ad p̄stātes Æthiopas profectum? Iam ipse Stancar, dū memoriali pane, ac vino suā instruit cœnā, nō epulatur Homericō cum Ioue Iuuentate pocula ministrante? Sed qđ verbis opus est? hæresis est nulla, quæ Græcorum aliqua non exoriatur ex fabula: id qđ grauis Ecclesiæ auctor Epiphanius multis demōstrat exemplis in sectarum libro, quæ vtique nil sunt aliud, q̄ merę nuge, & vt David canit, vanitates & insanix falsę: q̄ pœna sunt peccati eorum hominū, qui plus sapiunt q̄ oportet sapere. Neq; ecclesię communi sensu sunt contenti, ac videri, quàm esse malunt sapientes. Sed illud tamen in hæresibus, illud mirabile est: Nullam esse, quæ
 spe-

Hæresis
 pœna pec-
 cati est.

speciem veri non præ se ferat, & quæ fronte, & oratione terribilis non sit, parum attendentibus, & quasi graui-ter lippientibus: veluti hic Stancar, quàm truculentus, quàm terribilis à fronte? vt vestibula atq; aditus ad sectam facit illustres? vt fallendi viam munit speciosis causis illustribusque verbis? vt ne Paulus quidem ad veritatem potuerit melius. Quàm enim illa sunt magnifica, ac diuina, Reformatio, Ecclesia, Religio, Mores, Concilia, Patres. At in his verbis amplissimis quantum lateat cœnum, inspicere, ac moue, foetebit. nihil enim Stancar olet ex Philosophia vera, atq; germana, nihil ex Mosis lege, nihil ne è patrum quidem disciplinis, quod vitam beet aut instruat communem. quicquid enim in Stancarana secta est, pestis ac pncies regni tui est. neq; vlla rã detestabilis pestis est, quæ non nobis ab hoc homine nascatur: quem si recipimus, & si eius funestam sectam

Stancar fu-
nestus.

inueterascere in Polonia, & corroborari patimur, primùm Regiam maiestatem euerti, deinde libertatem cōmunem trucidari est necesse. Quomodo enim aut maiestas tua consistet aduersus gladium nostrum, ac befaciendi prætectum? aut libertas nostra saluabit, si in regno tuo, auctore Stancaro, versa & mutata in licentiam fuerint omnia.

CHIMÆ-
RA.

Ac mihi quidem, si proprium, & verum Stancaranæ sectæ nomen quæ ratur, fatalis quædam incidisse in Poloniam videtur Chimæra, ex veteribus Græcorum fabellis composita, immo monstrum verius, ex contrarijs, diuersisq;, atq; inter se repugnantibus hæreticorum studijs concretū, quam utique Chimæram non solum poëtarum, verùm etiam hæreticorū parēs Homerus, festiuè depinxit hoc carmine.

πρόσθε λίωρ, ὅπιθεν δὲ δράκων, μίση δὲ χίμαιρα,
δεινὸν ἀποπνύουσα πῦρ δὲ μίνθ' αἰθομένοιο.

Id est.

Antè leo, caudaq; Draco, medioq; Capella,
 Expirans ignis fulgentis dira uenena.

Rugitus em̄ leonis ille est: A deo non licet petere licentiam malefaciendi: Quid em̄ à summo bono aliud quis petat, nisi bonum? At retro, atque à tergo, sibilo mox subsequitur Draco, atq; illud regno tuo inhalat virus, Licentiam benefaciendi à regibus petendam non esse. Nihil enim rectè, neq; ordine, exq; rep. in ciuitate agit, nisi patres auctores fuerint. Iam inter Leonem & hūc Draconē, illa occultatur Capra, Etiā inuito summo magistratu, inferiores debent in iurisdictionibus suis suas Ecclesias reformare. Quæ sententia quouis odore Caprino foedior, tetriorq; est. tollit enim ciuilem disciplinam, ac fenestram ad licentiam pandit, per quā ex libertate in seruitutem labamur: & vt in dominatu, seruitus: in seruitute dominatus apud nos cōstituat.

Sed tamen ego hanc exanguem, & estuantem Chimæram, veluti Bellerophōtes alter, demōstratiōe veri, quasi præteriens maectabo, & ad ratiocinationis calculos hoc commentum reuocabo. Dico itaq; huius argumēti hanc esse formam: Vt malefaciendi potestas à Deo petēda non est, sic nec à magistratu, q̄ minister Dei est, & vt à Deo benefaciendi potestas petenda est (nihil enim possumus sine illo) ita etiam à magistratu bene agēdi, id autem est, ordine agendi potestas petenda est. aliter enim in agendo nihil ritè fiet. Hæc demum est argumenti huius recta explicatio, proportionē prioris, ac posterioris constans. quam tamē cōfundit Stancar, & quasi Deus, & magistratus cōtraria duo essent, inter se, ita illis, non paria paribus, quod debebat, sed cōtraria, quod non licebat, attribuit. Tantum huius hominis in Dialecticis est acumen. Sed id tamen instituto suo

facit

facit Stancar. quandoquidem eius se-
 ctæ vltimus finis est fallere, ac veras
 sententias falsis inficere, easq; vt aco-
 nita fucō oblita, specie veri cōtectas,
 porrigere incautis: vt his infatuati, à
 veritate desciscant: & quod prædixit
 Paulus, posthabita doctrina sana, ad
 fabulas se conuertant: ac veri fame e-
 necti, pereant. Quod si in aliquo sin-
 gulari homine priuato ab istis pecca-
 retur, res indigna, & intoleranda vi-
 deretur omnibus: nunc cùm peccetur
 ab illis contra remp. maiestatemq;
 regni, quo tandem animo esse debe-
 mus in hæc monstra, prodigiaque na-
 turæ: quæ nisi in vita mortalium es-
 sent, nullus Regum esset vsus. quorū
 officium illud est summum, Ecclesiam
 Catholicam aduersus istiusmodi Chi-
 mæras, sartam, tectam tueri. Hæc fi-
 nis, hæc calx, ad quam decurrant
 reges est, vt regnum Christi sartum
 & tectum (vt aiunt) ab omni de-
 trimento contra regnum Diaboli

Hæresis
 prium fal-
 lere.

Reges crea-
 antur ad
 fugandas
 hæreses.

con-

In Idolo
latræ lo-
cum suc-
cessit hæ-
resis.

Iudæi hæ-
retici.

Turcæ.

conseruent. Quod regnum, diaboli
inquam, ex hæresibus cōstat totum.
Neq; enim Idololatræ iam supersunt
vlli, quos vniuersos radicitus è terra
extraxit Aduentus Christi: quod fu-
turum Zacharias propheta tanto an-
tè promiserat. Quicquid igitur in hu-
ius seculi insolentia verè pietati ad-
uersat, & cum Ecclesia pugnat, omne
id hæresis dicitur, quã scriptura parit
perperam intellectu. Quid em̄ aliud
sunt Iudæi obstinati, quàm hæretici
quidã, ex Mosis lege procreati? Quid
Agareni efferati, & immanes, totũq;
genus Turcicum, quod affectatores vete-
rum hæreticorũ, quos ab Arrio gene-
ratos accepimus? Omnib; ergo hæ-
reticis cum Ecclesia, à qua defecerũt,
acerrimum bellum est susceptum: quod
in belligerando ei rei student vni, vt
ordinem Ecclesiæ peruertant: vt quæ
eo ex Ecclesia sublato, ne reip. quidẽ
locum vllum in hominum vita relin-
quãt. Aduersus hos sceleratos, & im-
pios

pios Dei & hominum hostes, duces
 p̄stantissimi, reges ipsi diuinitus sunt
 cōstituti, qui pro Ecclesia Ch̄ri cōtra
 cuiusq; modi hæreses acriter propu-
 gnent, ciuitatemq; Dei, contra ciui-
 tatem diaboli, omnibus suis opibus
 defendant.

Ac regum quidem ipsorum Chri- Causa Re-
 stianorum cōstituendorū, causa lōgè gum con-
 alia fuit, q̄ regum barbarorum. Nam stituendo-
 apud barbaros ipsi reges sunt, quasi rum.
 quidā fines, quō referuntur, & quo-
 rum causa omnia in regnis fiūt. Itaq;
 in Barbaris caput regni, Rex: placi-
 tum Regis, lex: iustum verò id, quod
 regi est vtile. At in Ecclesia Ch̄ri, cō-
 trà sunt omnia: vt enim rex regni, ita
 regis Ecclesia est caput: placitum Ec-
 clesie, regis lex est: id iustū regi, qd̄
 Ecclesie vtile. Postremò, in Barbaris
 dominantur Reges, in Ecclesia mini-
 strant: ibi reges sunt domini, hīc ve-
 rò reges sunt serui seruorum Christi.
 Quis dicit hoc? Rex regum, & Dñs
 domi-

STANISLAI ORICHOVIÏ
dominātium Christus, qui apud Lu-
cam illo edicto Ecclesiæ suæ, sanxit di-
sciplinam : Lucæ XXII. REGES
gentium dominantur eorum, & qui
potestatem habent super eos, bene-
fici vocantur. Vos autem non sic:
sed q̄ maior est in vobis, fiat sicut iu-
nior: & qui præcessor est, sicut mini-
strator. nam quis maior est, qui recū-
bit, an qui ministrat? nōne qui re-
cumbit? Ego autem in medio vestrū
sum, sicut qui ministrat.

In politijs ergo gentiū excellentiæ
Regum sunt, ac dominatus infinitæ
potestatis, quæ nihil aliud est, q̄ acer-
ba Tyrannis: quā Chrs Rex è regno
vt tolleret suo, oēs curatores regni
sui Pōtiffices, p̄sides atq; reges vniuer-
sitati regni sui subiectos esse voluit:
iunioresq; atq; ministros appellauit:
q̄ hi, nisi ad cōmodū, vtilitatēq; reg-
ni Chri referant, nullius amplius es-
sent vsus. Et vt forma, atq; species, &
quasi effigies Christiani Regis ante
oculos

oculos omnium regum atq; gentiū proponatur, tuosq; in primis, q̄ tanq̄ alter Dauid bella Domini, domine mi Rex tu, præliaris aduersus cuiusq; generis hæreses: ipsum te, tibi ostendam, excelsum p̄ cunctis Regibus terræ: vt vel ex te vno clarissimo, Christianissimoq; Rege intelligatur, quina plenus atq; perfectus Rex est, hoc tam graui dignus nomine: & quod regibus ipsis à Deo assignatū sit munus. Idque ego faciam, non vt te tibi demonstrarem, optimè em̄ ipse te nosti: quàmq; iunior, ministratorq; in Ecclesia Christi sis, tua sponte meministi. Sed ne fortè subitò aliquis hæreticorum auctore Stancaro te amare incipiat, aut assentatione Stancari te delectari putet, ex ipso sacramento coronationis tuæ ostendā proprium atq; perpetuum regum munus esse, cum hæreticis bellum acerbū, atq; asiduum p̄ Ecclesia catholica gerere: ita, vt nisi hæreses oppugnarent Ec-

clesi-

Poloniæ
Rex, regū
exemplū.

clesiam Christi, regum ipsorū nullus
prorsus esset vsus. Peto autē abs te,
domine mi Rex, quò mihi per te li-
ceat contra istos fures atq; latrones,
regniq; tui hostes, coronationis tuæ
capita explicare paucis, vt aliquando
latrones isti desinant venenatis sen-
tentijs, & inconditis scriptis regales
tuas aures offendere: cū illis à no-
bis fuerit demonstratum, vt Christo
cum diabolo, sic veris regibus cū hæ-
resib; sempiternas inimicitias inter-
cedere. Quod si Stancaro, Mátuâ fu-
gitiuo, & alienigenæ, funestos regno
tuo Canones, maiestati tuæ obtru-
dere licuit, cur non liceat mihi eque-
stris ordinis viro, ac fideli tuo subdi-
to, pro salute patriæ, eminentem effi-
giem regalis præstantiæ, ex armario
Ecclesiæ depromptam, contra Stan-
carum, reliquasque regni tui pestes,
in oculis atque in auribus tuis collo-
care? mihi verò licet, ac semper lice-
bit, egregiam meam erga maiestatem
tuam

tuam fidem, omnibus meis dictis, scriptis, factis, testificari.

CORONATIO
REGIS.

Quamobrem pone tibi illum ante oculos diem, cum viro Sigismundo patre optimo, atque glorioso rege, oim ordinum consensu designato Poloniae Rex, à Patribus conscriptis, equitibusque Polonis, ad Ioannem Lascium Metropolitanum, in ædem Stanislai deducere Cracouiae coronandus. Redi in memoriam, ut tum sacrario tenus comparueris in illa multitudine Baronum, Equitumque: unde à Pontificibus exemptus è militari coetu, ad Metropolitanum Gneznensem, ut minor ad maiorem, ut filius ad patrem, fueris deductus, & altaribus religiosissimis admotus. Quo quidem tempore ex deductoribus Episcoporum alter, pro te supplicem ad Metropolitanum veniebat, atque hæc illum postulabat.

M Postu-

POSTVLATIO.

Reuere[n]de pater, postulat S. mater Ec-
clesia, vt præsentem egregium mili-
tem, ad dignitatem Regiam subleuetis.

Rex sup-
plex sacer-
doti.

Hæc postulatio docet, Regum cõ-
stituendorum Ecclesiam causam esse,
quos ipsa ad vsus suos à Metropolita-
no postulat creari, qui solus egregios
milites ad regium honorẽ subleuan-
di summam habet potestate[m]. Non er-
go summus sacerdos subiectus est Re-
gi, vt mentitur Stancar : sed rex ipse
supplex est sacerdoti: quem etiã pro-
pterea à aperto capite stans, vt minorẽ
decet, more patrio patrem appellat,
ac dignitatem regalem à Metropolita-
no postulat, & expectat : quam illi
nisi Metropolitanus dederit, aliunde
regnandi copiam Polonus rex non
possit petere. Porrò aut̃ audiat Stan-
car, audiant hæretici, audiãt Ecclesiæ
hostes, quàm sublimi vertice Metro-
politano hoc loco feriat sidera : dũ
qui-

quidem quasi in regum censu, ex auctoritate in regem inquit coronandum, illud à deductoribus Episcopis rogans.

METROPOLITANVS.

SCitis, illum esse dignum, & vtilem ad hanc dignitatem. RESPONDENT. Et nouimus, & credimus eum esse dignum, & vtilem Ecclesiæ Dei, & ad regimen huius regni.

En vsus regum, finisq; regiæ celsitatis Ecclesiæ utilitas est, quæ tantopere ad Ecclesiam refertur: vt nisi deductores Episcopi testificarent, militè illū dignū, & vtilè in regnando Ecclesiæ Dei futurū, egregius ille miles ꝑ Corona, à Metropolitano sine dubio referret repulsam. Nolo exaggerare verbis hoc in loco Pontificiale munus, rerum omnium præstātia excellens: malo id ex ipsius Metropolitanani cohortatione cognosci: in qua plurima præcepta, eaq; salutaria, bene viuendi ac bene regnandi regibus

Finis Regalis celsitatis.

STANISLAI RORICHOVII
traduntur : quam ad verbum infrà
scripsi.

COHORTATIO ME-
tropolitani.

CVM hodie per manus nostras opti-
me princeps, qui Christi saluatoris
nostri vice in hac re fungimur, quamuis
indigni, sacram vñtionem, & regni insi-
gnia sis suscepturus: bene est, vt te priùs
de onere ad quod destinaris aliquantulù
moneamus. Regiam hodie suscipis digni-
tatem, & regendi fideles populos tibi cõ-
missos, curam sumis: Præclarum sanè in-
ter mortales locum, sed discriminis labo-
ris, atq; anxietatis plenum. Verùm, si con-
sideraueris, quòd omnis potestas à domi-
no Deo est, per quem reges regnant, & le-
gum cõditores iusta decernunt: quodq;
de grege tibi commisso ipsi Deo rationē
es redditurus: Primùm pietatē seruabis,
dominum Deum tuum tota mente, ac pu-
ro corde coles: Christianam religionem,
ac fidem catholicam, quam ab incunabu-
lis professus es, ad finem vsq; inuiolatam
retinebis: eamq; contra omnes aduersan-
tes, pro viribus defendes: Ecclesiarũ præ-
latis,

latis, ac reliquis sacerdotibus, cōdignam reuerentiam exhibebis: Ecclesiasticam libertatem non conculcabis: iustitiam, sine qua nulla societas diu consistere potest, erga omnes incōcussè administrabis, bonis præmia, noxijs debitas pœnas tribuendo: viduas, pupillos, pauperes, ac debiles ab omni oppressione defendes: omnibus te adeuntibus benignum, mansuetum, atq; affabilem pro Regia tua dignitate te præbebis: & ita te geres, vt non ad tuam, sed ad totius populi vtilitatem regnare, præmiumque benefactorum tuorum non in terris: sed in cælo expectare videaris. Quod ipse præstare dignetur, qui viuit & regnat Deus in secula seculorum, AMEN.

Hæc cohortatio, quid habet aliud, nisi Metropolitanum in coronando rege, vice Christi regis esse: ipsum vero regem patronum pietatis esse, pugnans pro Ecclesia contra hæreses, tanquam Dei ac summi sacerdotis ministrū: qui propterea ad pedes Metropolitanani sese abijcit, manusq; eius venerabundus osculatur,

Metropolitani vice Christi est.

STANISLAI ORICHOVII
& ab illo regio sacramento pro salute regni obligatur.

SACRAMENTVM.

EGO Sigismūduſ Augustus, Deo annuente futurus Rex Poloniae, profiteor, & promitto coram Deo, & angelis eius, deinceps legem, iustitiam, & pacem Ecclesie Dei, populoque mihi subiecto pro posse, & nosse facere atq; seruare, saluo cōdigno misericordiae Dei respectu, sicut in consilio fidelium meorum melius poterō inuenire. Pontificibus quoq; Ecclesiarum Dei condignum, vt Canonicum honorē exhibere: atq; ea, quae ab Imperatoribus, & Regibus Ecclesijs collata & reddita sunt, inuiolabiliter obseruare. Abbatibus, Comitibus, & Vasallis meis congruū honorem, secundum consiliū fidelium meorum praestare. Sic me Deus adiuuet, & haec sancta Dei Euangelia.

Eat nunc Stancar, ac Polonū Regem

gem tanto sacramento à Metropolitano inauguratum, pelliceat ad sese: atq; hoc iusiurandum, quod in Episcoporum cœtu, tanq̃ in Deorū concilio, ad aras magna voce iurasti, extorqueat tibi de manibus: vt videlicet inductus à Stācaro, & Ecclesiam Dei deseras, quam tu quasi desponsam in fidem tuam recepisti, vt eā pacificam redderes: eiusq; antistites, sicut alteros parentes, obseruares, & coleres: & eosdē Episcopos loco, ac ordine suo moueas, quorum manibus regnum ad te delatum possides. Quo etiam maiore odio sunt digni, qui aduersus hoc verissimū, pulcherrimumq; iusiurādum, libris editis, ac per Poloniam dissipatis, ad manifestū periuriū maiestati tuā adhortantur: vt ei Metropolitano bellū inferas, cui coram Deo, & sanctis angelis eius, fidem dedisti: te Pontificij iuris defensorē, & quasi patrimonij Chri propugnatorē regno suscepto fore.

Hæretici
ad periuriū
reges hor-
tantur.

STANISLAI ORICHOVII

Quid est Rex optime, maiestatem tuam lædere, si hoc non est? aut quo in maleficio vindicando officium tuum extabit regium, si in hoc istorum nefario scelere conticescet? contra quos tu vt athleta fortis oleo vnctus es, tãquam regni Christi regis particeps. Quod vnguentum admoneat te, tibi cum Christo & amicos, & hostes esse communes. Atque huius mysterij illa sunt grauissima verba.

V N C T I O.

DEVUS, Dei filius, IESVS CHRISTVS, dominus noster, qui à patre oleo exultationis vnctus est præ participibus suis, ipse per præsentem sanctę vnctionis infusionem, Spiritus paraclæti super te benedictionem infundat: eãdemque vsque ad interiora cordis tui penetrare faciat, quatenus hoc visibili & tractabili oleo, Dona inuisibilia percipere, & temporali regno iustis moderationibus executo, æternaliter conregnare ei merearis: qui solus sine peccato, REX regum viuit, & gloriatur cum Deo patre in vnitæte Spiritus sancti
Deus,

Deus, per omnia secula seculorum.

Amen.

En vnctor, atque aliptes tuus Me-
 tropolitanus, communicat tecum o-
 leum illud lætitiæ, quo Christū suū Rex Chri-
 stus est.
 Deus vnxit præ participibus eius, vt
 tu veluti Dauid alter spiritu Dei ple-
 nus, miles fortis euadas, ad prælia do-
 mini prælianda. Et quoniã te hîc vn-
 guento mystico similẽ reddidit Chri-
 sto domino: cum Dauide aũt, cū Sa-
 lomone, cum Iehu atq; Azachele, &
 cū alijs veteribus regibus, à sacerdo-
 tibus vnctis, te adæquauit, & omni
 regali præstantia te illis parem fecit.
 An non tollendi, euellendiq; sunt ti- Hæretici
 iure tol-
 lendi.
 bi è regno tuo omnes aduersarij hu-
 ius amplissimæ Metropolitice potesta-
 tis, vnde Regalis tua nascitur pote-
 stas? p̄sertim cū aduersus istos Dei
 & hominū hostes porrigi tibi videas
 ab ipso Deo gladium Metropolitanani
 manu.

STANISLAI ORICHOVII
GLADIVS.

Metropoli
tanus.

Rex Chri-
sti typum
gerit.

Accipe Gladium desuper altari sump-
tum, per nostras manus, licet indig-
nas, vice tamen, & auctoritate sanctorum
Apostolorum consecratus, regaliter tibi
cōcessum: nostræq; benedictionis officio
in defensionem sanctæ Dei Ecclesiæ, diui-
nitùs ordinatum, ad vindictam malefacto-
rum, laudè verò bonorù: & memor esto,
eius, de quo Psalmista prophetauit, dicēs:
Accingere gladio tuo super femur tuum
potentissime: & in hoc, per eundem vim
æquitatis exerceas, molem iniquitatis po-
tenter destruas, & sanctam Dei Ecclesiã,
eiusq; fideles, propugnes atque prote-
gas. Neque minus sub fide falsos, q̄ Chri-
stiani nominis hostes execreris & desper-
das. viduas atque pupillos clemēter adiu-
ues & defendas: desolata restaures, restau-
rata conserues, vlciscaris iniusta, cō firmes
bene disposita: quatenus in hoc virtutū
triūpho gloriosus, iustitiæq; cultor egre-
gius, cum mundi Salvatore, cuius typum
geris, in nomine, sine fine regnare merea-
ris: qui cum Patre & Spiritu sancto viuit
& regnat Deus, per omnia secula seculo-
rum: Amen.

Hæc

¶ Hæc est Regalis præstatiæ summa, quæ tota gladio continetur, quo te, tanquam Imperatorem, populo suo præfecit Deus Opt. Max. ac vitã, fortunãsq; nostras sub imperium, & sub tuam iurisdictionem subiunxit. Quo verò loco, quòue numero gladii regalis tuus esset à nobis habendus, docet Paulus, cuius verba adscripsi :

Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas, nisi à Deo. Quæ autem sunt à Deo, ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit: qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. Nam principes non sunt timori, boni operis, sed mali. Vis autem nõ timere potestatem, bonum fac, & habebis laudem ex illa. Dei enim minister est, tibi in bonum: Si autem malum feceris, time. non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est vindex in irã ei, qui malum agit.

Hoc

De subli-
mioribus
potestati-
bus q̄stio.

Duæ pote-
states tan-
tùm sunt.

Hoc loco ego à Stancaro, & à cæ-
teris hæreticis, qui pontificiæ obtre-
ctant potestati, vt cum ea simul rega-
lis potestas extinguat̄ : Ab ijs inquã
quæro, si omnis anima, id autem est
mortales vniuersi, hoc Pauli edicto
subiecti esse debēt potestatibus sub-
limioribus, quæ nam sunt illę pote-
states sublimiores. Quod cùm consti-
terit, quæram adhuc ab istis, quo or-
dine dispositæ, aut quo graduum di-
scrimine potestates istæ inter se sint
ordinatæ. Nec verò dubium est, cùm
constemus ex animo & corpore, qn̄
potestates quoq; diuinitùs vtrinque
sint nobis datæ, quarum altera cor-
pus, animum tueatur altera. Quoniã
verò in homine præter animum atq;
corpus nihil est tertium, vnde extet
homo: neq; potestas etiam in homi-
ne tuēdo, præter has duas, vlla requi-
ritur tertia. Porrò, quis negauerit? a-
nimos hominum per sacerdotes cu-
rari, eorum aut corpora reges tueri?
in

in hosq; vsus gladios illos duos hominum vitæ esse datos, quos satis esse regno suo administrando Christus apud Lucam definit? Quanta autem cum auctoritate hæc duæ sint in Ecclesia potestates, Christus ipse exemplo nos docet suo, qui & Caiapham sacerdotem, & Pilatum præsidem, moriendo pro nobis sine vlla exceptione agnouit. Sed cum constet duas esse potestates in hominum vita, scire ex Stácaro, atq; ex eius parib; aucto, vtra vtri præstet: nam neutram præstare alteri, nefas est dicere. Etem natura, tametsi quicquid genuit, perfectum esse in suo genere voluit: tamé nunq̃ res duas generat ita equè perfectas, quin in eodem genere altera præstet alteri: quemadmodum in potestatibus ipsis videre licet. Quâuis enim Deus, ac mater (vt ita dicam) rerum omnium natura, in tuendo homine has potestates duas copulauerit: ita, vt altera absq; altera ad cōseruan-

Qui ordo
inter potestates.

uandos homines non satis habeat firmitatis, tamen multum re ipsa inter se distant istæ potestates: longèque sunt diuersæ, atq; seiunctæ auctoritate, gradu, loco, pōdere. Quāta em̄ auctoritate Pontificalē potestatem præditam esse arbitramur, quam Deus ore suo diuino instituit? cū tamen cæteras potestates humano opere, & quasi artificio alieno instituerit. Ac veluti cū hæc vniuersa, atq; omnia Deus crearet, & generaret, in cæteris rebus inanimatis, atq; mutis fingendis, creandisq; edicit illo modo edicta: Germinet terra herbam virentē, Fiant luminaria, Producant aquæ reptile & volatile, Producat terra iumentā, & reptilia, & bestias terræ. At cū ad hominis creationem est ventum, conuersa oratione ipse dicit: Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram, & præsit piscibus maris, & volatilibus cæli, & bestijs, vniuersæque terræ, omniq; reptili:

ita

Potestas
spiritualis
princeps.

Gen. I.

ita proximè homo creatus est à Deo
 cetera verò inanimata atq; muta ope
 re à Deo effecta, atq; edita sunt alie
 no. Ad què modū hęc duę potestates à
 Deo creant̄. Nā cū Saulū regē crea
 ri Deus iubet, hęc de illo creando Sa
 mueli mādāt: Hac ipsa hora quæ nūc
 est, cras mittam virum ad te, de terra
 Benjamin: & ungues eum ducem su
 per populum meum Israel. Itemq; il
 lud, in Dauide ad eundem Samuelē
 ait Deus: Surge, & unge eum: ipse est
 enim. Non tibi hīc creari videntur re
 ges peræquè, vt res terrestres, in qui
 bus creandis ille audiebantur voces,
 Fiat, germinet, producat? At cū ad
 creationem sacerdotis est ventum,
 mox conuersa fit creatio: Ipsūmet
 enim os Dei per se sacerdotem cre
 at: neque in illo creando, vllius alte
 rius vtitur opera. Ait enim ipsemet
 ad Noah, Fac arcam: ad Abraham,
 offer: ad Mosē, imola. quod i
 dem est, ac si diceret, sacerdotio fun
 gitor,

Regis crea
 tio. qualis

1 Reg.

Creatio sa
 cerdotis. ;

gitor, vel esto sacerdos. Sed hæc vetera, veniamus ad nostra: Christus Iesus, Deus, & dominus noster, in euocandis sacerdotibus ad Apostolicum munus, hac voce ipsemet vtitur: Sequere me. Neque verò cum eis, quos euocabat, per alios, quod quidē facit in regibus, sed ipse potestatem suam communicabat. Nā ipsemet potestatem illis eijciendi dæmonia, & egrotos curandi attribuit: ipse claves dedit, ipse cōsecrauit, ipse prædicatum eos misit. Postremò ipse illis vniuersum humanum genus sine exceptione subiecit, atq; auctoritatem ipsorum apud omnes imperatores, atq; reges plebesq; præmio, ac poena sanciuit. ait em̄, Qui crediderit, id est, vobis, & baptizatus fuerit, id est, à vobis, saluus erit. Qui autem non crediderit, id est vobis, neq; baptizatus fuerit, à vobis, condénabitur. Horribilis oratio, quam horreant, & reformidēt reges, atq; Tyranni omnes, ijs in primis, qui

qui hereticorum suafu segregant sese,
 ac sacerdotibus se anteponunt. Ergo
 Rex per hominem fit, sacerdos autē
 proximē nascitur ex ipso Deo: tan-
 tumq; hic præstat regi, quantum ere-
 ctus homo præstat animanti ad pa-
 stum abiectæ. Etenim, vt homo ima-
 go Dei est: ita sacerdos imago Chri-
 sti est: & vt homo tuetur terras, ita sa-
 cerdos tuetur reges, corporatarum
 rerum custodes. Et vt sacerdos inte-
 rioris hominis tutor, ita Rex exte-
 rioris est defensor. Et, vt infinita in pau-
 ca conferam, sic res est: Quantū De-
 us præstat sacerdoti, tantum sacerdos
 præstat regi. Iam si causam, ortumq;
 vtriusq; gladij consideres, Pontificia-
 lem gladium ad reconciliationis mi-
 nisterium exequendum, regalem autē
 ad secessionem populi coercendam,
 ab ipso deo fabricatas esse dices. Nā
 ab Abel iusto, ad Samuelem vsq;, nul-
 lus fuerat Rex in Dei populo. Viue-
 bant omnes sacerdotibus, hoc est, ipsi
 N Deo

Quantū sa-
 cerdos præ-
 stat Regi.

Deo, subiecti. At cùm sacerdotale regnum Israel cõtempfisset, & ad morem gentium barbarorum regé à Samuele flagitasset, audi quid Samu-
 el dicat Deus: Audi vocẽ populi in omnibus, quæ loquuntur tibi. Non em̃ te abiecerunt, sed me, ne regnem super eos, pro qua sanè ratione Samuel acerrimè populum illum reprehẽdit. Inuocabo inquit, dominum, & dabit voces, & pluuias, & scietis, & videbitis, quia grande malum feceritis vobis in conspectu, domini, petentes super vos regem. Hinc planum est, secessionem populi à sacerdote, id aut̃ est ab ipso Deo, regum constituendorum causam fuisse, vt etiam legum, quas propter transgressores latus esse Paulus scribit. Neque verò malum est esse, vt legem, ita quoque regem: sed illud ipsum malum est, quod à rege, atque lege in nobis est vindicandũ, nempe ipsã impietas, atque scelus, ad quæ naturaliter
 feri-

i Reg. 7.

i Reg. 12.

Causa in-
 stituendorũ
 Regum.

ferimur proni : quæ nisi amore iustitiæ, quod sacerdotis instinctu fit, ex hominum animis radicitus tolluntur atque extrahuntur, præstò adfit rex armatus cum gladio necesse est, qui poenarum metu homines ab his malis refrenet : & sub sacerdotis, hoc est, sub Dei potestatem gladio suo redigat, aliter salua hominum vita non erit. Cùm itaque Sacerdos quo præstat Regi. reconciliatio hominis cum Deo sacerdotis procrearit, reges autem ipsos hominum secessio fecerit : tantò sacerdos præstat regi, quanto reconciliatio præstat secessioni. Qui quidem rex diuinitus eò datus est, uti iam diximus, ne homines vi naturæ & ingenij mobilis elati, contempto sacerdote summo, secedant ab Ecclesia, & se à sacerdotibus dei discernant. Ac veteres illi, admodum antiqui, vtramque potestatem speculari, duobus luminaribus, quibus illūminatur terrarum orbis, Duobus luminaribus, duæ potestates similes,

has duas potestates affimulabant: Soli videlicet, sacerdotem: Lunæ verò, regem æquiparantes. Idq; iure & merito: vt enim Soldici, ita sacerdos humanæ præluce menti. Et vt Luna præest nocti, ita Rex præest corpori, quæ habemus cum iumentis commune. Et vt Solis radijs incensa illustratur Luna, ita Pontificali fulgore regalis illuminatur potestas. Deniq; vt Luna, nisi aduersum intueatur Solem, obscura, & cæca fit: ita regalis potestas, nisi sacerdotem respiciat, euanescit, candoremq; suum amittit. Cuius rei exemplum Regibus, vtile in vtranque partem, proponitur in Saulo rege: quæ, quandiu Samueli sacerdoti parebat, quandiu illius dicto audiens erat, tam diu externorum bellorum, hostiumque victor fuit. De quo illud est in libris Regum elogium: *Saul confirmato regno super Israel, pugnabat per circuitum aduersus inimicos eius: contra Moab, & filios Amon, et Edom, & reges Soba, & Philistæos, & quocunq; se uerte-*

1 Reg. 14.

uerterat, superabat. & c. At postquam ille sacerdotem præ se pro nihilo duxit, illiusq; iussa contempsit, protinus abiectus est à Deo, ne amplius rex esset. ita is, dum se à sacerdote segregat, & dum ipse sibi in agēdo auctor est, eodem momento & regno exuitur, & spiritu Dei destituitur. De quo illud horribile documentum regibus extat perscriptum: SPIRITVS autem ^{I Reg. 16.} domini recessit à Saul, & exagitabat eum spiritus nequam à Domino. En Luna auersa à Sole repenti deficit, cādoremq; amittit. En ouis, absq; pastore perit: en ex summo rege euestigio mancipium fit Sathanæ. Quo ex ^{Sacerdos} ^{omnibus} ^{rebus supe} ^{rior Rege} emplo ante oculos posito, quis negauerit verum esse id, quod nos supra diximus, sacerdotem rege præstantiorem esse, Auctōritate, Dei enim creatura est: Gradu, proximus enim Deo est: Loco, auctor enim regis est: Pondere, alter enim Deus regie celsitatis ille est. Iam si dans accipiente (Chri-

sto teste) beator, potiorque est, quomodo sacerdos rege antiquior non erit, cum nihil rex sacerdoti de suo addat munus: contra verò is ipse rex nihil habeat, quod non sacerdoti referat acceptum? Quamobrem qui regem anteponebat sacerdoti, is anteponebat creaturam, creatori: ouem pastori: filium, patri: postremò, hominem Deo ipsi, cui sacerdos pro manu est: qua gladium de suo altari promptum, in manum regi Deus tradit, ut eo ipso rex altare Dei defendat: neque patiatur contra hoc ipsum altare, unde gladium sumit, aliud altare erigi aduersum. Ex qua ratione satis constat, regem nihil aliud esse, nisi defensorem armatum, custodemque altaris: Hoc est, sacrorum, religionum, ceremoniarumque omnium, sacerdotis manu diuinitus constitutum, ob id, ut si quis ipsum hoc altare violare pergerit, praesto adsit vindex cum gladio rexque aduersarium hostemque huius altaris feriat & repellat.

Hic

Rex custos
altaris.

Hic ordo Rex inuicte harū duarū po-
 testatū est inter ipsas, quē ordinē qui
 turbat, aut puertit, ordinationi Dei
 apertè resistit: regio gladio p̄pterea
 feriēd̄. Quod luce palā facit Stācar, ^{Stancar or-}
 cui parū visum fuit, contra ordinatio ^{dinationi}
 nē Dei Regē sacerdoti, hoc est, gla- ^{Dei resi-}
 diū altari antepone, nisi etiā subie- ^{stit.}
 ctę tibi nobilitati, singularē suū attri-
 buisset gladiū, gladio tuo aduersum: ^{Hæretico-}
 q̄ cū ex altari à sacerdote deprōpt̄ ^{rū gladius.}
 nō sit, nō est à Deo hic gladius tertio:
 neq; locum inter duos Chri gladios,
 sublimioresq; ab illo institutas pote-
 states, habet vllum: sed extra ordinē,
 immò contra ipsum ordinem, à dia-
 bolo sumptus, per hæreticos in tuo
 regno distringitur cruentus, vt eo for-
 tior vtatur, vt vis religionibus, legi-
 bus, atq; moribus afferatur: vt sangui-
 ne ciuili Polonia repleat̄: vt gladius
 tuus regius hoc ipso gladio hēbetē.
 Postremò, vt vis hęc omnis, potestas-
 que regalis, quam sumpsisti de Pōtifi

STANISLAI ORICHOVII

ciali manu, eripiatur tibi, extorqueaturq; de manibus, extinguatur ac deleatur. Hic sensus est, hæc mens huius Stancarani gladij Rex inuicte: tuum latus mucro ille petit, quem tu in Rempub. tuam, iam districtū primò quoq; tempore nisi retundis, & nisi illum à iugulis nostris reijcis, omnes sublimiores potestates in Polonia hic gladius peruertet, maiestatem tuam minuet: & hanc coronā, quæ tibi, capitiq; tuo Pontificali manu est imposita, conuellet, ac labefactabit. vt illam in Græcia olim, nuper verò in Germania, atq; in Anglia labefactauit, totamq; conuulsit. Sed vt huius Stancarani gladij aciem omnibus regnis, regibusq; equaliter horribilē, & formidolosam commodius ante oculos maiestatis tuæ, regniq; tui proponam, vt excelsitati tuæ à Metropolitano diadema fuerit impositū, demonstrandum paucis prius est.

DIADEMA REGNI.

ACci-

ACCipe Coronam regni, quæ licet ab **Metropoli**
 andignis, Episcoporum manibus capi **tanus.**
 ti tuo imponitur, In nomine Patris & Fi-
 lij & Spiritus sancti. Quam sanctitatis glo-
 riam, & honorem, & opus fortitudinis in-
 telligas significari. & per hanc te partici-
 pem fieri ministerij nostri non ignores.
 Ita, vt sicut nos in interioribus pastores, re-
 ctioresq; animarum intelligimur: ita, & tu
 contra omnes aduersitates Ecclesiæ Chri-
 sti defensor adsistas, regniq; tibi à Deo da-
 ti, & per officium nostrę benedictionis in
 vice Apostolorum, omniumq; sanctorū
 regimini tuo cōmissi, vtilis executor, per-
 spiciusq; regnator semper appareas: vt
 inter gloriosos athletas, virtutū gemmis
 ornatus, & prēmio sempiternę felicitatis
 coronatus, cum Redemptore, & Saluato-
 re nostro IESV Christo, cuius nomē vi-
 cemq; gestare crederis, sine fine glorie-
 ris. Qui viuit, & imperat Deus, cum Patre,
 & Spiritu sancto in secula seculorū. Amē.

NVNC iam galeatus minister **REX** ad
 Dei es, nunc ad Christum, spinis co- **Christum**
 ronatum regem, propiūs ades, cū nō **pertinet.**
 solū vnctus, verū etiam illius in-

11040154
11040154

star coronatus, Rex in Polonia compareas. Quæ sanè Regalis galea, redimita cruce, à Metropolitano capiti tuo Nomine sanctæ Trinitatis id eo imponitur, vt illud nomen, quod est supra omne nomen, contra eius nominis hostes, hac armatura defendas.

Galea insignis.

Insignis est hæc galea Sigismunde Auguste Rex, & cono suo terribilis tuis, tuorumq; hostibus, quæ in tuo sacrato, & Ecclesiæ Christi dicato capite, illis eximijs virtutibus, quasi gemmarum fulgētibus globis, illuminatur, Sanctitate, Honore, Fortitudine.

Sanctitas.

Quid porrò est sanctitas aliud, quàm scientia Deum colendi?

Honor.

Quid honor, quàm perpetuæ virtutis præmium? Quid fortitudo, quàm

Fortitudo

virtus propugnans pro æquitate? At

Stacar honorē regiū

conuellit.

molliū

11040154

vide, vt in hac ornamenta honoris, regalisque præstantiæ, hæc Chimæra Mātuana inuadat, caudaq; verrat,

ac depascat omnia? iubet enim Stancar Canonibus tibi dicatis, vt Papā,

cæte-

cæterosq; sacerdotes publicos, tanq̃
 idololatrias auertere: quod non est a-
 liud, nisi vt particeps pro eo, ac es p-
 fessus, ministerij Pontificalis ne sis.
 Mandat idem, vt regnum Papæ dese-
 ras, hoc est, vt honore regio careas, à
 Papa seiunctus, qui Sexingentis ab
 hinc annis maioribus nostris ius co-
 ronandorum regum dedit: & ob cæ-
 dem factam, qua Stanislaus Cracoui-
 ensis Episcopus à Boleslao rege est
 occisus, interceptum idem ius Polo-
 nis ab integro restituit. Iam fortitu-
 dini tuæ in eisdē Canonibus, quātas
 insidias hīc struit? qui te à Papa, tanq̃
 à Samuele summo sacerdote per falla-
 cias segregat: & in Saulum impiū im-
 bellem, ac timidum regem mutat, vt
 nullum opus efficere, nullum munus
 officij regij exequi possis, spiritu for-
 titudinis in secessione cassus. Sed ani-
 maduerte huius monstri fallendi a-
 stutias. Hostem enim Stancar sa-
 cerdotibus idololatriæ nomine pro-
 fessus,

Stancar per
 sacerdotes
 Regem pe-
 tit.

fessus, ad honorem tuum regium sen-
sim obrepfit, ac lauream illam maio-
rum nostrorū magnitudinis animi,
& fortitudinis præmium semper virē
tem, atq; in tuo genere maximè insi-
gnem, ad eundem modum depascit:
quo in Oriente, atq; in Occidēte hæc
eadem laurea apud alias gentes, ab hæ-
reticis est depasta. Velim verò Rex
magnanime, vt à te ipso, atq; à tuo re-
gno amplissimo, latissimoq; paulisper
animum abducas, & ipsum orbē ter-
rarum animo, & cogitatione percur-
ras: nullum regnum offendes, quod
specie, atq; vsurpatione pietatis, hære-
sis non vastauerit, afflixerit, perdide-
ritque. Prima ab Oriente occurret ti-
bi Græcia, fabularum (vt ante dixi)
hæreticorumq; mater: vnde extitit
Arrius, hostis ferus & immanis Eccle-
siæ: qui Papam Romanum primus a-
pud Græcos idololatrię reū fecit, qua-
si is Cōsubstantialitatis p̄fessione tres
deos pro vno Deo coleret. Et cū mo-
bilis

Hæretici-
specie pie-
tatis re-
gna euer-
sunt.

bilis Græcia, versutissimi hominis arte ab auctoritate Papæ discessisset, infinitas sectas ex Arriana secta generauit, à quibus vastata, vexataq; & nomē, & ornamēta imperij amisit. Trāsi nunc Occidentem versus, & Germaniam aspice, quæ plausibili oratione Lutheri, primò contra indulgentias, deinde contra iurisdictionem Pontificialem excitata, vsque ad Smacaldicam coniurationem producta fuit: tantumq; simulatio illa, speciesq; Lutheranae pietatis apud Germanos ualuit, ut nisi Deus ipse imperij Romani custos, repugnantibus (ut ita dicam) fatis, Carolum Imperatorem seruasset, in tam exitiosa coniuratione Imperatori Romano fuerat pereundum. Sed tamen & disputatio Philippi Melanchthonis de iure gladij, cuius auctoritate in Canonibus nititur Stan-
 car, fugitiuorum bellum aduersus iustos dominos conflauerat. Quo bello Germania suis penè conuulsa sedibus,

Germaniæ
clades.

Angliæ in-
teritus.

Boëmiæ.

Stācari hæ-
refes fugi-
endæ.

bus, nō procul aberat ab interitu, oc-
casuq; imperij. Quid Anglia? cū il-
li primò Lutheranā pestē Martinus
Bucerus: deinde Zuinglianā Petrus
Martyr inhalasset, non falsæ pietatis
imagine stirpem, veterum Anglię re-
gum è regno suo euulsit? nō ornāmē-
ta regij honoris, coronam, ac sceptrū
amisit? quæ eo statu nunc est, vt non
amplius gens illa regnum, sed confu-
sio aperta sit, atq; dicatur. Mitto Boë-
miam, quam etiam nunc scelere hæ-
reticorum videmus laceratam. Tan-
tum valet hæresis ad regnorum pe-
stem, vt nullum regnum sit, in quo
hæresi aliquid est loci, quod non la-
batur, ruatq; funditū. quæ exempla
documento nobis sint, vt hæreses fu-
giamus, easq; ex Polonia exterminē-
mus prius, q̄ regnum, regniq; coro-
nā amittamus. Et cū cæteras sectas
studiosè vitare debemus, tum Stanca-
ranā maximè, quæ veluti Chimæra,
Draconib; à tergo succincta, atq; mul-
tis

tis feris, & immanibus belluis comitata, oēs, q̄ vsquam viguerunt hēreses, ex toto orbe terrarum collegit, & eas in Poloniā introduxit, totaq; Sarmatia dissipauit. Cui idem propositū est quod & veteribus, recentibusq; hēreticis, vt ne in Polonia sacerdos, nēue rex vllus esset, qui more maiorum, in optimè cōstituta rep. nostra iustè & legitimè imperaret. Aduersus quem regni tui hostem, aut hoc remedium est solum, quod tibi pariterq; cū sceptro à Metropolitano dat, aut si ne hoc quidē contra hanc perniciosam, exitialeq; Chimæram nobis p̄fuerit, profectò nulla medicina inueniri poterit, qua regnum tuum sanetur.

SCEPTRVM.

Accipe virgam virtutis atque veritatis, qua intelligas te obnoxium mulcere pios, terrere reprobos, errantes viam docere, lapsis manum porrigere, disperdere superbos, & releuare humiles: & aperiat tibi ostiū **IESVS CHRISTVS** domi-

BOSTANISLAI ORICHOVIÍ

dominus noster, qui de semetipso ait: Ego sum ostium, per me si quis introierit, saluabitur: qui est clavis David, & sceptrum domus Israel: qui aperit, & nemo claudit: claudit, & nemo aperit. sit que tibi auctor, qui eduxit vincitum de domo carceris, sedentem in tenebris, & umbra mortis, & in omnibus sequi merearis eum, de quo David propheta cecinit: Sedes tua Deus in seculum seculi, virga æquitatis, virga regni tui. Et imitando ipsum diligas iustitiam, & odio habeas iniquitatē: quia propter eam vnxit te Deus, Deus tuus, ad exemplū illius, quem ante secula vnixerat oleo exultationis præ participibus suis, IESVM CHRISTVM, dominum nostrum, qui cū eo viuit, & regnat Deus in secula seculorum. AMEN.

Regū officium.

Rex perit à sacerdote segregatus

HOC Scepro describitur Regium officium, atq; munus, vt eius Sceptri illi amplissimi videantur esse fructus, disperdere superbos, & releuare humiles. Sed tamen hoc Sceptrum nec virebit, nec florebit, nec fructus edet vnquam, nisi regibus Aarōtis, Samuēlisue porrigatur, ac tradatur manu.

Nam

Nam vt sceptrum , siue virga, quamuis arida illa, præter ceteras virgas in folius Aarontis ante Mosen effloruit manu: sic in eorum regum manibus regale sceptrum semper floret tantū, qui in sacerdotis summi sunt fide: à quo mox quàm se reges auerterint, arefcit illorū sceptrum, ac viriditatē suam amittit. E vestigio enim peruerfi, ac præpofteri reges euadunt. Terrent pios, mulcent impios. Errant cū errantibus, labuntur cum lapsis: Difperduntur cum superbis, aduersant̃ humilibus: & vt in pauca conferam, virgines redduntur illæ fatuæ, quæ extinctis lampadibus à ianua cælestis regni repelluntur. Ac re vera reges, qui sese à fide summi sacerdotis segregāt, nil nisi fatuæ virgines sunt: carent enim fide, carēt suorum charitate, nulla spes bona prælucet illis in posterū: diurno ac nocturno torquentur metu, ardent libidine, dum in perditis regnis conscientia illos cruentat, ac

O

perfi-

perfidia lacerat: quorum etiam regū,
 propterea sæpe exitiales fiunt exitus,
 cū nulla certa, stabiliq; cū sibi subie
 ctis coniunguntur fide: idq; iure ac
 meritò. Etenim rex, suum qui spernit
 superiorem, dignus non est, cui obe
 diat inferior. Qui ergo Rex rectè, &
 ordine regnare volet, Sceptrum por
 rectum Pontificali manu tenebit, iu
 stitiam colet, hoc est, eum sacerdotē
 verebitur, venerabiturq;: atq; eius au
 thoritate nitetur, à quo hæc tanta or
 namēta dignitatis, atq; potestatis ac
 cepit. Neq; enim aliud est iustitia, q̃
 affectio animi, suum cuiq; tribuēs: &
 societate cōiunctionis humanæ mu
 nificè, & æquè tuēs. Cū ergo sacer
 dos ille summus succedat apud nos in
 Christi locū, quomodo reges illi sum
 mē iniusti non erunt, apud quos, tan
 quam apud filios, hic sacerdos paren
 tis gravitatem non obtinebit? Neq;
 enim suum tribuent ei, cui oīa sum
 ma debēt: societate etiam cōiunctio
 nis

Iustitia
 quid.

nis humanæ dirimēt, dum ab eius auctoritate discedunt, cui soli mandatum etiam de regibus illud est, *Pasce agnos meos.* Quamobrem, ut reges benè ac beatè regnēt, iusti sint necesse est: id autem est, Ius vnicuique tribuant pro dignitate cuiusq;. In primis autē summo sacerdoti, à quo autorantur atq; in regali solio collocantur infrā scriptis verbis.

IN THRONIZATIO REGALIS.

STA, & retine a modò locum tibi à Deo ^{Metropolitano.} delegatum, per auctoritatem omnipotentis Dei, & per præsentem traditionem nostram, omnium scilicet Episcoporum, cæterorumque Dei seruatorum. ac quantò clerū sacris altaribus propinquiorē prospicis, tantò ei potentiorē, in locis congruis honorē impendere memineris. quatenus Mediator Dei, & hominum, te mediatorē cleri, & plebis, in hoc regni solio confirmat: & in regnum æternum secum regnare faciat, **IESVS CHRISTVS,** dominus noster, Rex regum, & dominus

STANISLAVI ORICHOVII

dominantium. Qui cum Patre, & Spiritu
sancto viuit, & regnat Deus, per omnia se-
cula seculorum. A M E N.

Sedes Da-
uid.

Tria sunt
notanda
Regi.

1.

2.

HIC est ille altissimus Regiæ maie-
statis gradus, in quo reges manibus
Dei ad defensionem Ecclesiæ collo-
cantur: quem sanè gradum, sedē Da-
uid Gabriel angelus apud Lucam ap-
pellat. è qua sede per sacerdotes, atq;
reges Rex regum Christus Ecclesiam
suam gubernat, eamque inter tot ca-
sus, totq; discrimina rerum integram
incolumemq; conseruat. Itaq; sum-
mus sacerdos cōmunicanda sede hac,
cum regibus tria illis præscribit. Pri-
mò enim stare, ac retinere locum à
Deo ei delegatum regem iubet, hoc
est firmum & stabilem, & constantē
in tuēdo regio munere, quod māda-
tum traditione Pontificali habet, re-
gem iubet esse. Deinde idē sacerdos
hac eadē traditiōe regib; demōstrat,
Pontificalē gradū regali gradu altio-
rē esse in Ecclesia Dei. Siquidē ad al-
tare

tare summi Dei Pōtificates, sacerdotes
 q̄; publici oēs cæteri, propius adfunt,
 quā ipsi reges, imperatoresq̄;. Postre
 mò idem sacerdos docet, in Christia-
 no regno regē aliud non esse, nisi Me-
 diatorē cleri, & plebis. hoc est, eò re-
 gem in Ecclesia esse, quo plebs sem-
 per insolēs, & ad errorē procliuis, in
 officio, regalis gladij contineat metu,
 ne ab Ecclesia deficiat, & à veritate
 desciscat: sed vt subiecta sacerdoti
 summo auctoritatē regis sequatur, ad
 vitā sobriè, iustè, pieq̄; degēdā in hoc
 seculo, cōmunionē iuris, & societate
 vtilitatis inter se coniūcta. Idcirco e-
 tiā collocato in regali folio rege, mox
 illa fausta Metropolitanī huic regno
 subsecuta est precatio: *Firmetur manus*
tua, & exaltetur dextera tua, iustitiæ, et iudicium
preparatio sedis tuæ. Ex qua sanè corona-
 tionis precatōne solenni liquet, re-
 gē ita manū esse sacerdotis, vt sacer-
 dos manus est Christi. firmat enī hoc
 loco, & quasi creat sacerdos regis ma-

3.

Fauſta ac
clamatio.Rex man^o
sacerdotis
est.

Sacerdos.

Cōparatur
sacerdos
cū Rege.

nū, & vt exalteť manus hęc, iustitiaq;
& iudicio eluceat in sede hac ipsa Da
uid, vota facit & optat supplex. vnde
apparet ita p̄qua p̄portiōe sacerdo
tē cū rege cōparari, vt Ch̄rs cū sacer
dote cōparat̄. Vt em̄ sacerdos auulsus
à Ch̄ro, ius, nomēq; sacerdotis amit
tit: ita rex segregatus à sacerdote, ni
hil retinet de veri regis lege. Cū em̄
vniuersus Ch̄rianorum cœtus vnum
quoddā sub capite Ch̄ro sit corpus,
in quo inest cor vnū, & aīa vna: vidēt
mihi in corpore hoc, Ch̄riani reges
p̄ manib⁹ esse: sacerdotes aut̄ in eo
dē corpore oculorū instar esse. vt em̄
nisi oculus videat, p̄monstretq;, quō
se manus recipiat, certa nō sit, quā in
partē vergat, aut quo modo sursum,
versus, vtroq; palpitet: sic reges, nisi
prælucente, ac præmonstrante sacer
dote, quō, aut vndē, quomodōue in
stituāt opus suū regium, illudq; per
ficient & absoluant, nō vident: sed in
oībus decretis, actis, sententijs, atque

con-

consultis suis fluctuant: non gentes illis habent fidē, non proceres, atque optimates regni pacē sub illis agitat: vt ita sacerdote, quasi parente perpetuo orbatus rex, facilē incurrat in odium, offensionēq; populi, vnde postea existunt seditiones in regnis insanabiles. vt ergo in Christi corpore, sub capite Christo, omnia sint apta, & inter se conuenientia membra, in explēdo suo munere, vtatur sacerdos rege, p manu: & rex vicissim sacerdotē vt oculum sequatur suum. & vt ad hanc cōiunctionē, & ad naturalē cōmunitatē tuēdā esse natos reges, atq; sacerdotes sciamus, in sacrificio publico summus sacerdos de viuo ac vero Iesu Chri corpore cū rege coronato, & in sede regali iā collocato cōmunicat: quò hac cōmuniōe diuini sacramenti sacerdos ille regem doceat, cer toq; illi persuadeat, regū atq; sacerdotū, vnū & eundem Christū caput esse, & vtrosq; ad p̄dicationē Euāgelij,

Corpus Christi cōmunicatur cum Rege.

STANISLAI ORICHOVII
atque ad propagationem Ecclesiæ di-
vinitus institutos esse. id quod hac
solenni precatone declaratur,
quam adscribam. est enim
diuina, & digna, quæ in
auribus regum
semper ha-
bitet.

EPI-

EPILOGVS

CORONATIONIS, SI

VE DE PRISCA FIDE

RETINENDA.

PARS LIBRI TERTIA.

DEVS, qui ad prædicandú æter- Metropoli
tanus.
ni regni Euāgelium Romanū
imperium præparasti, prætende
famulo tuo SIGISMUNDO
AVGVSTO REGI nostro, arma cæle-
stia, vt pax Ecclesiæ nulla turbetur tempe-
state bellorum: Per Dominum nostrum
Iesum Christum, &c.

¶ Hæc est extrema manus, quæ di Finis Re-
gij mune-
ris vltimus
uinitus inchoato, atq; absoluto regi
à summo sacerdote imponitur, cuius
illa summa est, vt Ecclesia in tutela &
præsidio regum armatorū posita, nul-
la tempestate bellorum turbetur. Ac
re vera imperium Romanum dele-
ctum à Deo est, ad prædicandum E-
uangelium cælestis regni, quo impe-
rio omnes Christiani reges compre-
hen-

henduntur. Nam quo tempore vniuersus terrarum orbis in potestate ac ditione Romana continebatur, dimissi tum erant fortunati piscatores illi, circum omnes cæli plagas, ad diuulgandum, prædicandumq; Euangelium, Domino cooperante, vt scribit Marcus, & sermonem confirmante, sequentibus signis. Nec alio nomine diuulgati Euangelij tū appellabatur fides, quàm fidei Romanæ nomine, de quo præclarè scriptum est illud ad Romanos à Paulo, P R Imùm quidè, gratias ago Deo meo, per Iesum Christum, pro omnibus vobis : quia fides vestra annunciat in vniuerso mundo, &c. Tanta existimatio, aucto-ritasq; vnus vrbs Apostolicis tēporibus fuit, vt ea fides, sine qua impossibile est placere Deo, Romanæ vrbs nomine vulgò esset insignis. idq; ad-ecò, vt si quis ex Iacobo tum quæsisset, quam fidem Hierosolymitanos doceret; Respondisset sine dubiò, Ro-
manam

Fides Ro-
mana.

manam fidem se Hierosolymam docere: idem respōdisset in Achaia, Andreas: in Asia, Ioannes: in India, Thomas: in Perfide, Iudas: in Æthiopia, Matthæus: in Phrygia, Philippus: Postremò in Græcia Paulus idem interrogatus respondisset. Quod ego factum fuisse reor, auctoritate vrbis, & Petri. Nam vt vrbis Romæ inter gentes vniuersas, ita inter Christianos omnes, Petri nomen diuulgatissimum fuit. Quare, vt Apostoli communione fidei, ac religionis societate cū Petro, Apostolorum principe, se cōiunctos esse docerent gentes, id quod etiā Paulus apud Galatas facit, & florentissimæ, potentissimæq; vrbis nomine, maiorem auctoritatē illorū haberet prædicatio, fidem Romanā se tradere gentibus, prædicatores illi rogati respondebāt: vt ita pietatis Christianæ summā, quæ tū primū apud gentes ab illis præferre batur, ad principem Petrum referrent, q̄ in ea vrbe auctor,

auctor, & magister erat publicæ religionis: quæ vrbs omnibus gentibus imperabat, & quæ caput mundi erat.

Vrbis Romanæ præfens amplitudo.

Neq; verò vrbs illa, princeps atq; domina gentium, atq; nationum omnium esse nunc desijt: immò si recta reputemus via, longè pulchrior, florentior, potentiorq; vrbs illa nunc Petri sede est, q̄ fuerat olim Romuli stirpe. Nam regum, consulumq; Romanorum temporibus, Roma omni idololatriæ turpitudine foedata fuit, q̄ nūc sanguine agni abluta, noui luminis candore inter Ecclesias relucet, ac fulgore Christi illustris est. Ita antiquitūs vrbs Roma fornicata cum cūctis regibus terræ, apertè ipsi Diabolo pudicitiam substrauerat: quæ nunc eiecto è ciuitate Sathana, sanctitates omnes, & religiones cunctis regibus terræ vicissim propinat. Spiritum enim sanctum Roma per Patriarchas, Metropolitans, Episcopos, pastores, atq; doctores, à Petri sede profectos, cum

vni-

vniuersis Christifidelibus communi-
 cat: absq; quo, impurum, impudicūq;
 est, quicquid intra hominem, & ex-
 tra illum est. Iam, si maiestatem ipsius
 imperij spectes, nunquam humilitas
 illa regalis, cōsularisue, cum dignita-
 te vrbis præsenti de amplitudine cō-
 tendet. Nam cū duæ sunt res, quæ
 amplitudinem ciuitatū faciunt, nem-
 pe imperij ipsius fines atq; leges, quis
 negauerit vrbem Romam, Regū, Cō-
 sulum, Cæsarumq; seculorum huma-
 norum vniuersitate potitā nunq̄ fuis-
 se? nam & Scythia barbara, magis Ro-
 mana exaudiuit, quàm experta fue-
 rat arma: Et vltima nunquam Roma-
 nis seruiert Thule. Deniq; Romani
 veteres intra Oceani ostium tantum
 imperium quærebant, nihil suspicati
 esse extra hæc, quæ adire poterant, v-
 niuersa. At Christo rege nouo na-
 to, mox vniuersus censetur orbis, &
 in prouincias describitur, additum-
 que à Luca, insigne illud verbum
 est,

Descriptio
 Augusti.

III STANISLAI ORICHOVII
est, πᾶσα οἰκουμένη. quod verbum in omni
habitabili terra ritè ponitur. Quòd si
quis ad imperium Romanum, quod
tùm ab Augusto censèbatur referat,
falsum erit. Nunq̃ em̃ Augustus Cæ-
sar vniuersas regiones habitabiles te-
nuit: id cùm res ipsa, tum magna au-
toritate homines literati, & Histori-
ci testificantur. Et quoniam non po-
test, teste Dño, solui scriptura, ista
descriptio habitabilis orbis, ad futu-
rā propagationem Euangelij, non ad
præsentem, qui tùm sub Augusto fue-
rat Romani imperij statum, referēda
est: ad quam propagationem Euāge-
lij respectans Christus, ad suos hæc di-
cit: ET ERITIS mihi testes in Hie-
rusalem, & omni Iudæa, & Samaria,
& vsque ad vltimum terræ, &c. Huc
itaque respiciēs spiritus Dei, quo im-
pulsore Lucas hæc scribebat, descri-
ptione illa Augusti, vniuersam terrā
habitabilem comprehēdit: quòd ex
illo imperio, quod certis tùm fini-
bus

bus erat circumscriptum, paulò post
oceanò longius Evangelium diuul-
gandum propagandumq; foret. Ita-
que patrum memoria multæ, non-
nullæ nostra, insulæ in oceanò sunt
repertæ, quæ nouus orbis appellan-
tur, veteribus etiam Geographis ig-
notus: in quem nuper vrbs Roma, au-
ctore Romano Petro, Colonias suas
misit, ac nomini, imperioq; Romano
adiunxit, vt iam huic ipsi Petro ma-
gis, quàm Augusto liceat gloriari, le-
gibus Romanis vniuersum habitabi-
lem orbem esse ita subiectum, vt quò
fines, eòdem leges quoq; Romanæ
pertineant. Nam Augusto Cæsare le-
ges vrbs extra Italiam prolatae, nus-
quam valebant. At nunc ijdem fines
Romanarum legū, qui imperij sunt,
ita vrbs Roma ex sacrario Sathanæ, fa-
cta est oraculū commune terrarum
orbis: Vnde instinctu diuino, afflatu-
q; funduntur oracula Deum ritè co-
lèdi: hinc em̄ p̄cepta edūtur iustè, ac
sobriè

Nouus or-
bis.

Roma orb-
culum
orbis.

STANISLAI ORICHOVII

sobriè viuendi: hinc præsidium vitæ
benè, ac beatè degēdæ aduersus hæ-
reses promitur: & ne multis obtun-
dam, quicquid ex illo Petri loco dici-
tur, lex vitæ est, quam fert sacerdos is,
qui non vni vrbi alicui, sed commu-
ni orbis terræ oraculo præpositus pu-
tatur: cuius responsa vetustate nulla
euanescent: quibus in responsis quic-
quid fundatum est, id fixum ac stabi-
le est. Contrà verò quod in Petri Ro-
mani responso non fundatur, id sem-
per erroris vitio variatur. Quamob-
rem, meritò in hac prece solen-
ni Romanum imperium ad prædica-
tionem Euangelij delectum esse dici-
tur, nō illud antiquū, & vetus, quod
ostio oceani partem aliquam clau-
ditur, sed hoc nouum & recens latif-
simum, amplissimumq; : quod extra
ipsum etiam oceanum propagatum
astris terminatur: quòd non Romu-
lum fratricidam, sed Christum, serua-
torem fratrum suorum, habet aucto-
rem:

Romanum
imperium
Euangelio
destinatū.

rem. Iure igit̃ illa Augusti descriptio
 Apostolica prædicatione prolata, am-
 plificataq̃, Romanæ Ecclesiæ defini-
 tur nomine: quòd in vrbe Roma ea
 semper viuat, vigeatq̃; fides, quæ nū-
 quam variatur, nunquã à prima stir-
 pe sua degenerat: ita ex illa celsa Ro-
 mana sede Petrus, gentes, moribusq̃; Fides Petri
 cultuq̃; differentes, communionem fi- perennis
 dei inter se coniungit: nec vnquã pa- in vrbe so-
 titur illum vnum tenorem (vt aiunt) la.
 credendi in Deum, in vrbe Roma in-
 termitti. Quæ laus Romani Petri, æ-
 qualis temporũ Christi Dei est. Nã
 vt semel cœpit, ita semper à sede Ro-
 mana tanquã à fonte, ad hæc vsq̃; tẽ-
 pora fides Petri perennis fluit. Quæ
 vtiq̃; laus haud scio an illi sit cũ cæte-
 ris Apostolis cõmunis. Quære Hiero-
 solymitanos, nũ fides semel apud ip-
 sos p̃dicata à Iacobo, irrupta adhuc
 maneat? eodẽ modo quære Asiã, Phry-
 giã, Macedoniam: postremò, ne sin-
 gula commemorem quære Graciã,

P num

STANISLAI ORICHOVII

num auctorum, magistrorumq; suorum ad hanc diem integram, atq; incorruptā retineant illæ gentes fidē? negabunt, cōtaminatasq; se esse hæreticorum perfidia conquærētur. At pete Italiam, interroga Romam, nū alia vnquam vrbs illa tentata sit fide, præter hanc, quam semel accepit à Petro? Negabit: & à Simone illo Galilæo, vsq; ad hūc Pium Quartū Italū, continua serie succedentiū sibi inuicē Episcoporum Romanorum, demonstrabit, se eandem nunc Pio III. Pōtifice tenere fidem: quam tenuit olim Simonis Petri Pontificatu.

Fidei Romanæ constantia vnde?

Quòd si maiestas tua scire vult, vnde nam ista sit vnus vrbs tanta, tamque incredibilis in fide Christi constantia, Audi Christum dominum, cōfirman-tem Simoni Petro: SIMON, ecce Sathanas expetiuit vos, vt cribraret, sicut triticum: Ego autem rogavi pro te, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos.

tuos. Causa igitur eius cōstantiæ est, Christi oratio pro Petri fide: vt ea (vi delictet) fides, quam Simon Petrus semel docuit, semper maneat in vrbe Roma: & vno quasi tenore nunq̃ interrupta fluat, ad supremū vsq; mundi diem. At cū idem Simon Petrus iubetur suos confirmare fratres, planum est, à cæteris fratribus Petri extra urbem Romam prædicatam fidē, tantopere labasse, vt inde acerbissimi hostes, in ipsummet confirmatorem Petrum, assiduè redundant, vt longè acerbius & olim & nunc à fratribus ueretur Petrus, q̃ à Claudio, Caligula, Nerone, Diocletiano, Decio, Iuliano: & ab alijs immanibus tyrannis, olim vexatus fuerat. omnes enim isti fugitiui, qui bellum Ecclesiæ Christi faciunt, Romani Petri fratres fuerūt, ex eodem Deo patre, & Ecclesia matre generati. Nam vt veteres præmittā illos homines impios, Arrios, Macedonios, Eutycheras, atq; Nesto

Hæretici
assidui in
Petrum
hostes.

STANISLAI ORICHOVII

ras, isti recentiores nostri Lutherus, Philippus, Zuinglius, Calvinus, Bullingerus, Brentius, Lyfmaninus, Stácar, mitto alios: quid aliud sunt, quam Petri, vel infideles fratres, vel filij degeneres? qui à Romano Petro baptizati, instructi, & ornati, non tantum à Petro patre accepta substántia discesserunt, in regionem longinquam: sed etiam opibus, & copijs paternis impium bellum intulerunt suo patri, ut eum de omni gradu honoris, ac dignitatis deturbent ac deiciant. Quære enim ab his paulisper ubinam fuerint baptizati? respondebunt in Papatu, hoc est in Petri Pontificatu: deinde Euágeliũ unde nacti, & quo auctore illud Euágeliũ esse, sint edocti? respõdebunt, à Papatu. Quis enim quæso alter istos degeneres filios ex aqua, & spiritu Christianos genuit, nisi Papatus? Quis librum hunc scriptum, Euangelium esse eos docuit, nisi Papatus? quis concilia, interpretes,

pretes, atque patres veteres illis exhibuit, nisi papatus? Et tamen papatus tantum abest, ut perinde ac de hominum est vita meritis, laudetur, ut ab hæreticis etiam vituperetur: adeò, ut per summum dedecus, homines in papatu degentes, Papistæ ab istis vocentur. In quo tamen ipso stuporem hominum attende, qui papatum magnopere se laudare non intelligunt tum, cum in papatu homines, inuidioso nomine, & infamix subiecto, contaminant. Ut enim Grammatista, atque Sophista apud Græcos in malis non esset, nisi Grammaticus, atque Sophus esset in bonis: is enim Grammatista Græcis dicitur, qui Grammaticum professus, barbarè loquitur: is verò Sophistes, qui non veritatis, sed ostentationis, aut quæstus causa philosophatur: ita, si Papista probri, & criminis est, Papatus, à quo papista dicitur, laudi, ac decori dabitur: ut papista iu

Papistarū
nomen.

re vocetur is, qui in Papatu omne tēpus ætatis impurè, flagitiosè, impie, que viuit: contrà verò papatus, casta, atq; pura, religiosaq; vita definiatur necesse est: vt ita posterius priori cōueniat. Ac per me quidem licet, cuiuis Papistas reprehendere, non secus quàm Grammatistas literatis reprehēdere ius est: id quod à nobis libris etiam editis sæpe est factum. Sed quæ tandem inuidia fuerit, vt ob Grāmatistas, Grammaticum: & ob Sophistas, Sophū: ita ob papistas, malè audire Papatum, ad salutem humani generis diuinitūs in Ecclesia comparatum? Quem si ex Ecclesia tollas, nihilo plus agas, quam si des operam, vt nullum in ciuitate consulem, nullum in regno regem relinquas, qui præsit, ac multitudini moderet: quò minùs plena inconsideratissimæ, ac demētissimæ temeritatis, hæreticorū incitata furore, ruat, ac ferat p̄ceps. Sed hic astus hæreticorū est p̄prios, vt

cum

Papatus
sanctissimi
mū nomē.

cùm reuera Ecclesiam oppugnent, verbo tamen id se agere sedulò dissimulent: tanta est apud omnes Ecclesiæ religio, vt apud hostes quoq; eius sanctum sit nomen. Quamobrem hæretici, ne omniũ sceleratissimi videantur esse, si Ecclesiæ matri suæ, à qua sunt orti, bellum apertè faciant, proprium nomen Ecclesiæ, alio proprio nomine cõmutant. Nam pro Ecclesia, contra Papatum se belligerare affirmant, cùm tam Ecclesia, quàm papatus eiusdem sint rationis nomina, & ad populum Dei æqualiter attineant. sed tamen nomẽ Ecclesiæ est illustrius, Papatus autem est obscurius. Nam hoc nomen nuper admodũ ex contentione Lutherana natum est: cùm alij se Papæ, alij verò Lutheri, studiosi esse profiteretur: itaq; vt papatum, id aut est partes Papæ, non autẽ Ecclesiã ipsam hæretici videantur petere, sub Papatus nomine, Ecclesiam ipsam adoriuntur astutè: idemque faciunt,

Ecclesia & Papat' idẽ.

ciunt, quod faceret is, qui regē è re-
 gno exterminans, regnum se conser-
 uare velle diceret. Quid enim Eccle-
 sia fiet? aut quæ ratio illius erit, Pa-
 patu ex Ecclesia euulso? cùm em̄ Ec-
 clesia ciuitas sit quædam supra mon-
 tem posita, quomodo ciuitatis no-
 men habebit, nullo proprio, ac perpe-
 tuo prædita magistratu. Igitur hære-
 tici Papatum ex Ecclesia dum tollūt,
 Ecclesię magistratum tollunt: postre-
 mò ciuitatem Dei de monte illo ex-
 celso deijciunt: Ita isti dum se videri
 Ecclesiæ patronos student, hostes il-
 lius deprehenduntur esse, per quos
 id agit Sathan, vt Papatu de præsidio
 Ecclesiæ deiecto, fluctibus seditionū
 Ecclesiam Dei obruat: vnaq; cum il-
 la iustitiam, pietatem, religionem, pu-
 dorem, pudicitiam, iura, leges, regna,
 imperia, cæterasq; oēs sanctitates, q-
 bus cōmunis cōtineñ vita, extinguat,
 ac deleat: ipsum deniq; humanum ge-
 nus vniuersū, mādēt, ac tradat orco.

Id

Cum Pa-
 patu Eccle-
 sia perit.

Id ego quàm verè scribam, ex aliorū
 exemplis liquet planissimè. Gēs pul-
 cherrima, florentissima, atq; potentis-
 sima quondā fuit Græcia: ex qua im-
 missis hæresibus Sathan, Papam pri-
 mò eiecit, postea reges expulit, dein-
 de libertatem Græcis eripuit: Postre-
 mò Machometi, quouis orco fœdio-
 ri hosti, Græciam addixit: vnde, qua-
 si ex astris, cùm ea gens cum Sathana
 ima caderet sub tartara, istis gradibus
 conuulsa suis sedibus perijt. Non has
 easdem artes cōtra Romanum impe-
 rium, per Occidentis hæreticos Sa-
 than nūc vsurpat, vt Occidentē quo-
 que ad consimilem ruinam adducat?
 Docet Lutherus Papatum à Sathana
 Romæ esse fundatum, eius autem
 auditor Stancar libris editis, persua-
 det tibi, vt multam salutem, & Papa-
 tui & Romæ dicas. Sit ergo psuasum
 id regibꝫ, in primisq; tibi maximo, po-
 tentissimo Regi, Papam nullum esse,
 qui Simoni Petro in Pontificatu suc-
 cedat:

Interitus
Græciæ.

Occidens
cōuellitur
sectis.

cedat: Nullus etiam sit Archiepiscopus Papæ subiectus, neq; Episcopus Archiepiscopo, neq; presbyter Episcopo: vt ita, quasi incisus in sacerdotio gradibus, ruine periculū sacerdotibus struat Sathā. quæro, num in eo is acquiescet? & eo erit contentus? & num nocendi iam faciet finem? minime oīm. Nam mox sublatis è ciuitate Dei sacerdotibus, ad vos reges, q̄ p̄ximo loco estis, trāsibit, ac vos incautos inter oscitantes opprimet, eueretetq;. Excitabit enim nobilem illum Grammaticum, Philippum Melächthonē, p̄ quē vestras regales vnctiōnes reprehendet: p̄ducet Ioannem Pomeranū, quo auctore probabit, fatali necessitate rerum futurarū, vel ad ferendū, vel ad patiendū hoīes cogi, vt nihil iam sit vestro regio cōsilio apud homines loci. Quid enim de eo deliberas, quod fieri vel nō fieri omnino est necesse? Iam illa Islebica exætra M. Lutherus, impulsore Sathā-

Melächth.

Pomeran.

Entherus.

na contendet, nullum etiã esse vsu
 regalis gladij. Nam neq; foris bellan-
 dum contra Turcas est, ne Deo resi-
 stamus ipsi, qui nos per Turcas flagel-
 lat. Neq; domi malefici, sceleratiq;ue
 regali gladio feriantur. seruum enim
 arbitrium est, necessitate cuncti regi-
 mur: & tam ad bene, quàm ad malè
 agendum externa vi, non etiam arbi-
 trio nostro impellimur. Si ergo istis
 aucto:ibus, Sacramento, vnguento,
 atq; gladio spoliabuntur reges, quò
 erit rex? aut quis illius fuerit vsus? si
 regalis vnctio impia, iurisdictio faci-
 norosa, potestas regum iniuriosa in
 Deũ est? Animaduertis Rex magna-
 nime, vt cum sacerdote, vnà Sathan
 regem per hæreticos euertat: & vt cū
 stante sacerdote, stet Rex: & cum ca-
 dente, pariter cadat. Sed tamen, ter-
 tium gradum ad interitum vt habeat
 Sathan dispositum, ausculta paucis.
 Sublato enim ex Ecclesia sacerdote
 atq; rege, tãq; lupus oues absq; pasto-
 ribus,

quodam
 alio

Cū sacer-
 dote stat
 & cadit
 Rex: Liber-
 tas: Salus:
 Vita æter-
 na.

Anabap-
tista.

ribus, miseram inuadet plebs. Mox enim per Anabaptistas, omnium rerum sine ulla exceptione communitatem in plebem, auidam alieni, introducit: omnes videlicet homines conditione, iure, dignitate esse pares: nihil esse quod priuatim alicuius in ære sit: non esse seruum, non dominum in regno quemquam, vel illa scriptura teste. In diebus illis, non erat rex in Israël, sed unusquisque quod bonum erat in oculis suis faciebat. Qua sententia, quasi flabello, agitatae populi, quid aliud agit Sathan, quam ut plebes committat inter ipsas, ut dum de libertate cum dominis pugnant, libertatem amittant, tetramque seruitutem seruiant: an hoc cuiusmodi esset, rusticano bello Germania experta non est? quo in bello misera plebs, Sathanæ astutijs per hæreticos in dominos incitata, non modo libertatem, sed etiam vitam amisit. Verum enimvero quartus & ultimus restat adhuc gradus exitij, quo

Rusticanum
bellum.

affi-

affiduè colliniat Sathan, ipse nempe mors, vermis, & ignis eternus, in què vt nos nequã ille det præcipites, ante omnia è sacerdotio Christi nos eximit, per Lutherum: docetq; vt sacerdotium, ita neq; sacrificium amplius vllum esse, extra illud sacrificium crucis, quo semel ab omni exempti sumus culpa. postea idem serpit lögus, ac per Zuinglium, illam cælestem alimoniam, neq; corpus, neque sanguinem esse, sed signa corporis, atq; sanguinis pane, ac vino deffinit: vt ad istum modum sublato ex Ecclesia sacrificio, materia quoq; eius sacrificij cum vestigio tollatur, hoc est verum corpus, & verus sanguis Christi. Postremò turbatis, violatisque sacris, ac prophanis rebus oibus, Sathan huc tendit, vt petram illam, supra quã edificata est Ecclesia Christi, expugnet & euertat. Nam per Calvinum ^{Infra} patrem ponit filiũ, sacerdotiũ Christo ab æterno attribuendo: Per Stan-
Lutherus.
Zuinglius.
Calvinus.
Stancar.
carum

carum verò virginem matrem, Dei-
 param non esse definit, Mediatorem
 Christum humanitate tantum esse as-
 seuerando: quorum vterque minuit
 Christum. Nam si ab æterno filius sa-
 cerdos est Dei, par Deo nõ est: Si aut
 Christus Mediator humanitate tan-
 tum est, virgo mater *θετόκος* non est.
 Neq; verò linguæ hæreticorum isto-
 rum audiendæ sunt potius, q̃ senten-
 tiæ, quæ huc tédunt, vt probét Chri-
 stum verum Deum non esse. Iámne
 sentis sapientissime Rex, quibus gra-
 dibus deducimur ab hæreticis in im-
 piorum sedé, & sceleratorum regio-
 nem: vbi iusto Dei iudicio apud in-
 feros impij, & scelerati hæretici perfu-
 diæ suæ æternas dant, & dabunt pœ-
 nas. Nã amisso sacerdote, amittimus
 regem: amisso rege, amittimus liber-
 tatem: amissa libertate, amittimus vi-
 tam æternam.

Idemq; nobis accidit, quod ijs solet,
 qui ex supremo scalæ loco contractis

& incisus gradibus, graui casu ad ima
 reuoluuntur, & afflicti pereunt, spe
 omni salutis sublata. Quamobrem
 cum luce palam videas, in tuo regno
 eò spectare sectas, vt regiam maiesta-
 tem tuam segregatam a sacerdote mi-
 nuant, ac solitariam omnibus regiarum
 potestatis ornamentis nudent: par
 est, vt ipsum te aliquando respicias: Sectarū fi-
 nis est e-
 uertere re-
 gna.
 & insidias, quæ nomini tuo regio ab
 istis comparantur, cognoscas: & abs
 te, regnoq; tuo maturè depellas: ne
 si cunctere, idem tibi eueniat, quod
 alijs regibus euenit, qui dum in hære-
 ticorū sceleribus maximis conuiuēt,
 maxima imperia amiserunt. Habet e-
 nim hoc hæresis, vt à paruis vicijs p-
 perfecta, sensim serpat, viresq; acquirat
 eundo: summis etiam regibus horri-
 biles, quæ nisi à principio extinguan-
 tur, edunt flammæ: quibus defla-
 grare regna, atque imperia est ne-
 cesse. An tu putas aliam rem vllam
 ante supremum mundi diem, regnis
 omni-

CONSTANISLAVI ORICHOVI
omnibus finem allaturū esse, quā
hæreses? quas tantopere miseras atq;
calamitosas fore Christus prædixit,
vt nisi abbreviarentur dies illi, nō es-
set salua vlla caro. Refrigescet enī cha-
ritas, id est catholica fides, teste Do-
mino: & abundabit iniquitas, id au-
tem est hæresis multorū. Appropin-
quat, credas hoc velim mihi, illa Da-
nielis regnorum desolatio. iam lapis
ille absque manibus de monte præci-
ditur, qui conterat atq; comminuat
omnia regna terræ, sacerdotio Chri-
sti saluo. Tum etiam eiusdem Danie-
lis Aries ille, ab oriente sæuū iā cōtra
occidentem vibrat cornu, quo in re-
gnis orbis terræ præparatis, ab hære-
ticis ad interitum, reliquias vastet at-
q; exinaniat. Quod sanè cornu, cū
cæteris regibus omnibus, vehemēter
est pertimescendum, tum tibi in pri-
mis, q̄ huic arietī præter alios reges
primus occurris. Etenim hic aries ab
orientē incurfat in te per Valachiam,

Aries Da-
nielis me-
tuendus
cornu Po-
lono regi.

à Se-

à Septentrione vrget per Scythiam,
 à meridie instat per Vngariam: solus
 occasus restat tibi Germaniã versus
 non vsquequaq; syncerus, sed veluti
 putrida gleba vermibus, vndiq; sectis
 infectus. Quæ sectæ, cum ad illũ Da-
 nielis arietem, in quo Machometes
 designatur, pertineant, eiusdemque
 generis sint, cum Turcica secta, quis
 negauerit, te à tergo, à frontẽ, à lateri-
 bus Turcica secta teneri? Quod si tu
 in his tantis regni tui angustijs, Lyf-
 maninum etiam Arrianum, ac Stan-
 carum Nestorianum incendia hære-
 tica, miscere passus fueris impunè: da
 veniam Rex optime, atq; ignosce ve-
 ra tibi prædicenti: Regnum tuũ triũ
 dierũ est. Nam in his turbinibus atq;
 fluctibus hæreticorum fieri non po-
 test: quin labatur sedes tua, laceretur
 corona, infringatur sceptrum, hebe-
 tetur gladius tuus hæreticorum furo-
 re & audacia. Est enim dira lues hære-

Poloniæ
 Regnum
 trium die-
 rum.

Hæresis di-
 ra lues.

Q. post-

STANISLAI ORICHOVII
positum teneat, nullas horret cruces,
nullos metuit ignes, nullas formidat
secures: sed in ipso cruciatu, atq; mor-
te triumphat, & in aperto latrocinio,
obsequium se præstare Deo simulat:
quæ nisi Pontificali iudicio, atque
regali gladio aliter extinguï, ac dele-
ri non potest.

Auctores
sectarũ reg-
no pellẽdi.

Neq; verò ego nunc auctor tibi
sum, vt sanguine ciuili cruentef rega-
lis gladius: Ne fiat, vt id suadeam do-
mino meo Regi. quã enim id ex sen-
tentia alijs regibus successerit, vide-
mus. Sed tamẽ vt eos regno tuo pel-
las, qui aliunde ob maleficium pulsi,
exules apud nos omnia diuina, atque
humana iura violarũt: id ego auctor
tibi sum. Quantum enim tandẽ hoc
flagitium fuerit? Franciscum Stanca-
rum, fugientem è Mantua, non po-
tuisse sedẽ ac domicilium vitæ alibi
ponere, quàm in Polonia? cur is eui-
tauit Patauium, Mantuæ vicinum?
cur è Venetijs enauigauit, aut cur il-
lam

lam proteruolat urbem florentissimā, potentissimamq; quæ optimorum atq; eruditorum virorum non receptrix solūm, verum etiā altrix est. cur inquam is patria fugiens ad urbē Venetam non flexit iter? cur ad nos potius, quā ad alios in Sarmatiam penetrauit? quid causæ aliud esse q̄s dixerit, nisi quod Stancar Venetorum leges timuit, nostras autem contempsit? An Veneti hunc fugitiuum, in illa seueritate Reipub. Canones reformatorios conscribentem ferrent? an illum in sua ciuitate mandare, iubere, decernere, quicquam sinerent? Ergo nos Poloni præter ceteros idonei visi sumus, quibus Stancar imponeret, & quorum mores, leges, instituta, vniuersamque Reipublicæ disciplinam labefactaret. Cuius insolentiam, incredibilemque audaciam secuti multi, ab vltima Gallia, atque Heluetia, in Poloniam venerunt doctores Arriani, atque Macedoniani

Q 2 do-

dogmatis, vt Blandrata, Lyfmaninus, atque Petrus Statorius, qui in Polonia, tanquã in theatro quodam delecto, atq; libero, hæreticorumq; libidini exposito, ante Maiestatis tuæ oculos de Nestoriana, atq; Arriana hæresi, cum Stancaro inter se decertant, vtra illarum esset potior, hoc est, ad euertendam Poloniam valentior: hos ergo omnes impietatis duces, & magistros, vt agris atque vrbibus nostris extermines, non iã postulat, sed abs te flagitat regni tui salus, regiumque tuum decus.

Quomodo
pacãda
Polonia.

Sed dixerit fortasse quispiam, si istos eijcimus, nũ iam silebunt turbæ? aut dissensiones conticescent? Nequaquã istuc istac ibit via, nisi medicamenta illa Christiana, tanquam de Narthecio abs te promantur, quæ malis ijsce nostris à Maiestate tua adhibeatur: quorum vnum est Cocilium Tridentinum, alterum Concilium domesticum. de vtroq; dicã, si illud prius fue-

ro prefatus. In ciuitate Dei uiuimus,
 & Hierosolymam urbem incolimus,
 magnanime Rex, cuius urbis eadem
 amplitudo est, quæ & orbis terrarū,
 vt supra est demonstratum: ab hac ur-
 be, & ab ista ciuitate, quæ hanc urbē
 incolit, ne discederemus, Christus cæ-
 los ascensurus vetuit, quòd nusquam
 alibi spiritum promissum largiretur
 nobis, quàm in hac ciuitate: quam il-
 le certa iurisdictione præditā, ac ma-
 gistratibus descriptam, nobis hinc ab-
 biens reliquit. Quapropter cùm in
 bene morata, beneq; constituta ciui-
 tate uiuimus, quos alios quæso de cō-
 trouersia, quam habemus cum hære-
 tics, sumemus iudices, præter eos sa-
 cerdotes, quorum labia custodiunt
 scientiam: & de quorum ore, legem
 requirere apud Malachiā Deus nos
 iubet? qui quidē sacerdotes, quoniā
 Tridēti, Pij Quarti, summi pastoris
 vocatu, de quaq; re iudices nūc sunt,
 in Ecclesia sanctissimi, iustissimiq;ue,

Consiū
 Tridētīnū

Malach.

Q 3 æquo

Conciliū
prouincia
le Poloni-
cum,

æquo iure disceptemus, apud illos
quæstiones nostras: & dum illi sentē-
tiam ferunt, & iudicium pronuntiāt,
patienter, quid de iure ambiguo sen-
tiendum sit: expectemus. Quod si lō-
gius esse videtur, & tarditatis conci-
liorū tædet, in promptu est domi al-
terum remedium, quo salutē ægrotæ
Reipublicæ à Maiestate tua subueni-
ri possit. Nam cū vniuersa Christi
Ecclesia in quatuor patriarchales se-
des antiquitū maiorum instituto sit
descripta, in principē videlicet Roma-
nam, in Constantinopolitanam, in
Alexandrinam, & in Antiochenā se-
dem, ea ratio est regni tui, vt præter
Alexandrinam, reliquæ tres in ditio-
ne tua integrę constant sedes. Est cū
Romana, cui subiectum est Polonicū
genus: Est Constantinopolitana, cui
Roxolani parent: Est Antiochena,
quam Armeni venerantur. Iube igitur
vt ex his tribus sedibus Metropo-
lite atq; Episcopi conueniant, vt con-
trouer-

trouersias religionis de cōmuni sententia in tuo regno disceptent: Consensum illorum puta esse Euangeliū. id autem quod ab eorum discrepauerit decreto, existima esse maleficium. Etenim in tam varijs, tamq̄; dissidentibus inter se harum gētium ritibus, quis est tam auersus à vero, qui illud ipsum, in quo hæ gentes moribus atque cultu differentes, conuenerint, verum, integrum, incorruptumq̄;, de lege Dei sensum esse negauerit? vt ita tu mediator in Polonia Cleri, & plebis, pro eo ac iussus es, tuas partes regias exerceas: neq; aliunde accerfitis auxilijs, sed domesticis tuis copijs, tã perniciosos regni tui motus, rectè & ordine componas.

Neq; verò est, quòd quis coitionem illam vulgarem, quam nationale Concilium vocāt, abs te postulet: in quo vulgò plebs etiã ipsa, de summa religionis sententiam ferat, & in qua hæreticus de Catholico pronunciet:

Conciliū
Nationale
perniciosum.

Q4 eius-

eiusmodi enim conuenticula verius,
 quàm concilia, quàm sint pernicioſa, Ger-
 mania nos docuit. quæ cõuenticulis
 eiusmodi exagitata, non imminuit,
 neq; extinxit, ſed amplificauit, atque
 auxit Lutheri hæreſes, idque iure ac
 meritò. Quid enim alieno in mune-
 re recti ipſa per ſe faceret plebs? cui
 ſcripturarũ fontes ſunt clauſi, cui ſcri-
 ptura parabola eſt, nõ procul diſtans
 à fabula: cui etiam tanquàm in petra, ſic
 in ſcriptura, veritas oĩs penitus eſt
 abſtruſa: ita, vt niſi hæc ipſa ſcriptura,
 vt illa Moſis petra, ſacerdotis inter-
 pretatione, quaſi Moſis virga, feriat,
 aperiaturque, nihil inde ꝑfluat, quod
 plebs purum, liquidumque hauriat, ac
 facilius ignem ex aqua, aut aquã è pe-
 tra plebs exprimat: quàm vllum Ger-
 manæ ſcripturæ ſenſum è ſcriptura,
 ſponte ſua exculpat, exprimatque. Nec
 iniuria: nam quæſtiones legis diſcep-
 tare, controuerſias, quæ de ſcripto ſunt,
 dijudicare, de religionibus ſententiã
 ferre,

ferre, tam est Episcoporum, quàm ip-
 forum regum est gladio ferire nocen-
 tes. Igitur Concilia agere, in Conci-
 lijs sententiã dicere, ac decretis Con-
 ciliarum subscribere, Episcoporũ p-
 prium ac perpetuum munus est: nec
 quorumuis, sed eorum tantũ, qui à
 Simonẽ Galilæo, nõ autem à Simo-
 ne Mago proficiscuntur. In hãc rem
 testes dabo Concilia œcumenica, in
 quibus penes solos Episcopos sentẽ-
 tiæ dictio, & subscriptio est, quorũ au-
 ctoritate standum omnibus est, q̄ piẽ
 in Christo volunt viuere. Quamob-
 rem, mirum non est, si conuentus illi
 Germanici, hæreticorum cõtentioni-
 bus fuerũt dissipati. erant enim spi-
 ritu Dei cassi, qui ibi non est: vbi prin-
 ceps abest Petrus, sine quo nõ est ha-
 bendus deniq; nauci, etiam celeberr-
 mus virorum, quamuis clarorũ, quã-
 uis piorum cõuentus: qd enim ouis,
 nisi errare potest absque pastore?

Sed tamen siue hac via, quã dico,

Q 5 siue

In Conci-
 lijs aucto-
 ritas ois pe-
 nes Episco-
 pos est.

STANISLAI ORICHOVII

siue quavis alia, enitēdum tibi est, vt
 pax publica in tuo regnō constituat:
 vtq; talem rempub. successorī post te
 relinquas, qualem à maioribus tuis
 p manus traditā accepisti. Qui cū
 omnibus bellicis laudibus essent cu-
 mulatissimi, tamen in religionib; tu-
 endis, omnium regum suæ ætatis fue-
 runt præstantissimi. quorum in omni
 virtutis, & pietatis laude præstantiā,
 cū in cælum verbis ferret vir clarif-
 simus atq; eloquentissimus Ioannes
 Ocescius, Régni Poloniae Cancellar-
 rius, in Senatu sententia dicenda, nō
 dubitauit apud te Iagellanam gentē,
 quasi diuorū domū, Apostolis, Mar-
 tyribus atq; confessoribus refertā ef-
 se dicere. atqui hæc vir ille omnibus
 rebus excellens magno applausu di-
 xerat assidente Senatu. Quid em̄ per
 Deos immortales, VVladislaus Iagel-
 lo proauus tuus, qui ex Lithuana
 gente in Polonia regnauit primus:
 quid, inquam, aliud fuit, quā gen-
 tium

Iagellana
 gens reli-
 giosissima

Iagello A-
 postolus.

tium Apostolus quidam? qui mox,
 quàm regnum à Polonis vltro delat-
 tum accepisset, introductis in Lithua-
 niam sacerdotibus Romanis, gentem
 illam duram & agrestem, & idolola-
 tria cæcam, baptizauit, in Ecclesiam
 dicauit, ac sedi Apostolicę subiunxit.
 Iam quem martyrē desideramus for-
 tiorem VVladislao, magno tuo pa-
 truo, Jagellonis filio? qui vnum & vi-
 gesimum annum natus, infinita ho-
 stium edita strage, ad Varnam, Vnga-
 rię & Polonię Rex, ab Amurate Tur-
 ca in Vngaria est interfectus. Hūc imi-
 tatus Ludouicus, tuus Auguste pa-
 truelis frater, eodem animo, atque ca-
 su ad Mohatium Rex Vngarię cęsus,
 pro Christi fide, & ab Solimano cum
 exercitu est interfectus. Quid ego
 nunc confessores ipsos commemo-
 rem? quorum tanta copia in tuo ge-
 nere est, vt tua gente maximam par-
 tem cælum ipsum repletum esse vi-
 deatur. Poterat Kazimiro auo tuo in
 regi-

VVladisla-
 us martyr.

Ludouicus
 martyr.

STANISLAI ORICHOVII

Iagellani
cōlectores.

Sigismun-
dus.

Ancho-
rita.

regib⁹ sanctior esse quisq̃? cuius vesti-
gijs dū ingrediē Kazimirus filius, pa-
truus tuus, in diuos est relatus. Iam il-
li summi & præstantissimi regnatores
Sarmatiæ, Boëmiæ, atque Vngariæ,
VVladislaus, Ioannes Albertus, Ale-
xander, patruī tui, nōne eisdē pie-
tatis gradib⁹, quib⁹ auus, & proauus
tuus, in cælum ascenderunt? Sed ta-
men rex ille regum, & exemplū anti-
quorum morum, ac regiæ celsitatis
decus, & ornamentum, Sigismundus
pater tuus, cum sanctitate, pietate,
religione, tum orationibus, ieiunijs,
atque eleemosynis, quæ tria Christia-
nam illustrant vitam: non tibi vete-
res illos Hilarionas, Anchoritasque
cæteros, aut superasse, aut adæquasse
videtur? Neque verò ego verbis tan-
tū gentis tuę pietatem hoc in loco
exaggero, sed etiā leges ab illis latas
proferā, vnde liquet eiusmodi esse ge-
nus tuum, vt dubites amplificando-
rum ne regnorū, an conseruandarū
reli-

religionum causa fuerit diuinitus in Sarmatia procreatum. Audi igitur Iagellonem proauum tuum, quantum ille fuerat Apostolus.

VVLADISLAVS IAGELLO

CONTRA HÆRETICOS.

Vladislaus Iagello Dei gratia Rex Poloniæ & c. Significamus tenore presentium, quibus expedit, Vniuersis presentibus, & futuris, harum notitiam habituris. Quod cum, sub dissimulatione præterire non debemus, immo arcemur diuinæ legis perpetuis institutis, pestiferos hæreticorum errores, quos in Dei contemptum, & in Christianæ fidei detrimentum & enervationem, Politicæq; iacturam, in qua peruersorum corda conflauerunt, etiam quæcunque oporteret nos subire pericula, à finibus nostris propulsare, & in gladio dei iicere, ut qui censura Ecclesiæ non terrentur, humana

Hæresis
eneruat
Politiam

STANISLAI ORICHOVIÏ

na seueritate mulctentur: maturo consilio Prælatorum, Principum, & Baronum nostrorũ habito, & cõsensu, & etiam de certa ipsorum, & nostra sciẽtia præsentibus decernimus, & pro firmo, constanti, atq; irrefragabili edicto teneri præcepimus. Vt quicumque in Regno nostro Polonię, & terris nobis subiectis, hæreticus, aut hæresi infectus vel suspectus de eadẽ, fautor eorũ vel director repertus fuerit, per nostros Capitaneos, Consules ciuitatum, & alios officiales, ac quoslibet subditos nostros siue in officijs, siue extra viuentes, velut Regiæ Maiestatis offensor, capiatur: & iuxta exigentiam excessus sui puniatur. Et quicumq; venerint de Boëmia, & intrant regnum nostrum, ordinariorũ suorum examini, aut Magistrorũ hæreticæ prauitatis ad hoc à sede Apostolica deputatorum, vel deputãdorũ subdentur comprehensi. Si quis autem incolarum Regni nostri cuiuscun-

Hæresis crimen Maiestatis læsę.

Boëmica hæresis.

iuscunq; status, dignitatis, gradus, aut conditionis fuerit, hinc ad festum Ascensionis Domini proximum redire de Boëmia neglexerit, noluerit, vel contempserit, pro conuicto hæretico censeatur, & pœnis subiaceat, quæ hæreticis infligi consueuerunt. Nec amplius ad regnum nostrum reuertatur moraturus. Et nihilominus omnia bona ipsorum mobilia, & immobilia, in quibuscunq; rebus consistentia, publicentur, thesauro nostro confiscanda: prolesq; eorum tam masculina, quàm foeminea omni careat successione perpetuo, & honore. nec vnquam ad aliquas assumatur dignitates, vel honores, sed cū patribus, & progenitoribus suis semper maneat infamis. Nec de cætero gaudeat aliquo Priuilegio Nobilitatis, vel decore. Inhibemus etiam sub eisdem pœnis omnibus mercatoribus, & alijs hominibus, cuiuscunq; cōditionis fuerint, vt à modò,

Hæreticorum proscriptio.

Hæretici confiscantur.

Hæretico-progenies infamis.

Interdictū de iuuadis Boëmis.

& in

STANISLAI ORICHOVII

& in posterum, nullas res venales, p̄fertim plumbum, arma, esculenta, & poculenta, ad Boëmiam ducere præsumant, vel portare. Quocirca vobis omnibus, & singulis Capitaneis, Burgrabijs, Procuratoribus, Magistris ciuium, Consulibus, & alijs Regni nostri officialibus, & subditis quibuslibet, ad quos præsentis peruenerint, Mandamus, quatenus præsens edictū nostrum custodire fideliter, & firmiter debeatis : & vbilibet in ciuitatibus, villis, & alijs quibuslibet locis publicis, & priuatis, & specialiter vbi tractabuntur Iudicia, & vbicunque contigerit aliquam multitudinē hominum cōfluere, palam, vocibus præconum, faciatis proclamari, vt nullus valeat prætereignam præmissorum. Harum, quibus Sigillum nostrum appensum est, testimonio literarum. Dat̄ in Vielun die Domini Iudica me Deus, Anno Domini Millesimo Quadringentesimo 24.

Nec

Nec Paulus Apostolus poterat melius. Hic em̄ proauus tuus legis diuinæ institutis coactum se scribit: hæc edicta in hæreticos edere, à quibus Deum contemni: fidem Christianā vexari: ac politiam tolli verè, & sapiē pronunciat. Quid enim hæresis aliud est, nisi Dei cōtēptrix? An hoc Deū contemnere non est? vicario Christi contra præceptum Dei nolle subijci? An contemnere Deum non est? contra Christi aperta verba, panem in altari, pro corpore: & vinū, pro sanguine Christi reponere? An contemnere Deum non est? legem Dei agnoscere, & eius leges sacerdotem cum sacrificio nullum pati velle? Profectò homines isti verbis Deum se nosse dicunt, factis autem negant. Iam verò, cum præter vniuersales Ecclesiæ sententias, singulares, & vniuersalibus contradicentes sibiipsi nullo exemplo seditiosè sumunt, quid aliud agunt, quàm id quod proauus tuus

Hæresis de
finitio.

R. Aposto-

STANISLAI ORICHOVII

Apostolico spiritu determinat² nē pe
 hæreticos, & Christianā fidē enerua
 re, & plurima detrimēta publicis re
 b⁹ importare. Ac mea q^dē sentētia,
 si princeps ille, & magister definiē
 di Aristoteles, hæresim definiret, nō
 aliter eam explicaret, quā quomo
 do ab auo tuo explicata est: diceret
 enim, hæresim esse opinionem singu
 larem Dei colendi, ex contēptu Dei
 natam, in catholicæ fidei detrimen
 tum, atque in regnorum iacturam.
 Quæ hominum, atq; regnorum pe
 stis, ne in Poloniam vnquam irrepe
 ret, vides vt illi vndiq; à proauo tuo
 intercludantur ad Poloniam aditus?
 & vt etiam acerbissimę impiorū pœ
 næ in fautores eius pestis, ab illo rege
 constituātur: quæ ad ipsos etiam po
 steros, qui nec dum nati erant, atti
 neant? vt videlicet eorum posteritas,
 & in parentum bonis successione ca
 reat: & cum parentibus suis semper
 maneat infamis, remota à dignitati
 bus,

bus, honoribus, & omnibus commo-
dis regni.

At si scire Maiestas tua vult, quæ-
nam illa hæresis fuerit, cui tantis cū
edictis aduentanti in Poloniam Ia-
gello Rex occurrat? Non alia fuit, præ-
ter eam, quæ ex Boëmia ad Germa-
niam auctore Luthero profluxit. De
inde ex Germania Stancaro duce in
Poloniam, nescio quâ per cuniculū
ascendit. Atqui eius sectæ caput, Si-
mō Magus, Simonis Petri grauis ad-
uersarius in vrbe Roma fuit. Sic em̄
primus arbitrium hominis docuit ser-
uum esse, & absoluta necessitate fieri
oīa. Quæ heresis fracta à Simone Pe-
tro, & vrbe pulsa, exticta q̄; post 100
demū annos in Martione reuixerat.
Posteà cū hoc heretico exticta, à Ma-
ne Persa, vnde Manichei, recreata:
multis seculis interpolitis, p̄ Petrū A-
delhardū in Angliā ad Ioannē V Vik-
lesum, cū sese infinitis erroribus col-
locupletasset, puenerat. vnde pulsa p̄

Boëmica
hæresis à
Simone
Mago or-
ta.

STANISLAI ORICHOVIĪ

Ioannes
Hufius.

Sigismun-
dus à Zif-
ka regno
pulsus.

Petrum de Pagine, in Boëmiã fuit
importata: quo in regno Ioanne Hu-
fio duce, quas strages ediderit, quę in-
cendia fecerit, vt reges è regno illo ex-
terminauerit, vt leges, atq; ordines re-
gni euerterit; vt omnia diuina atque
humana sanguine ciuili obruerit: q̄s
est qui scribendo, dicendoue pro co-
ac calamitas illius regni postulat, ex-
plicauerit? huic igitur tantę, tamq; di-
rę pesti summus ille Rex, atq; gentiũ
Apostolus Iagello, proauus tuus ob-
uiam iuerat: paratus adire omnia
pericula, modò ne contagio illa, ex
tam propinquo interuallo pertine-
ret ad Poloniam. Tum enim hæc à
proauo tuo edebantur edicta, cū Io-
annes Hufius miscebat incendia, &
cū à Ioanne Ziska, eius sectæ ante-
signano, Sigismundus Rex è Boëmia
fuerat pulsus: cuius regis acerbissimo
casu permotus Iagello, districtum ha-
bebat gladium illum, quem de alta-
ri à Bodzanta Archiepiscopo Gnez-
nensi

nensi pro altari cōtra hēreticos sum-
pserat: casus pro fide Christi paratus
in omnes. Ita Rex hic memor erat,
iusiurandi Archiepiscopo à se dati.

Jagello ve-
rus Rex.

Quid vnctio, quid gladius, quid co-
rona, quid sceptrum, deniq; thronus
ille Regius, quid valeret, quidūe à se
flagitaret intelligebat. Non libet eua-
gari longius, vt hęc eadem virtus p-
pugnandi pro Ecclesia, clarissimi illi
regis, in Kazimiro filio, auo tuo, exi-
mia fuerit: qui cū arderet Boemia

Kazimiri
pietas.

ex hāresib; ciuili bello, cdieta pater-
na in hāreticos parata semper habe-
bat, quos tantopere oderat, vt Ioan-
nem de Capistrano Senensem, fami-
liæ Franciscanæ monachum, hāreti-
corum Boemicorum grauem aduer-
sarium, ex Boemia, quasi ex acie deui-
ctis hostibus, in Poloniam aduentan-
tem, ad vrbem Cracouiensem obuiā
progressus exceperit, eumq; honorē
illi viro sanctissimo habuerit, vt de
illius manu, præter regni morem,

Ioānes Ca-
pistranus.

STANISLAI ORICHOVII

Elizabetam, auiam tuam, vxorem ac-
ceperit desponsam. Multa extant pu-
blicè exempla illius catholici regis:
quæ, quoniam ad Sigismundum pa-
trem tuū properat oratio, in medio
relinquam: qui sanè Sigismūdu Rex
quàm acer in hæreticos fuerit, nobi-
lis ciuitas Gedanum documento est:
cuius magistratum gladio illo ipso ex
altari sumpto, more maiorum pater
tuus percussit, ob religionem Roma-
nam violatam. Sunt in manibus edi-
cta, atq; consulta huius magni Regis,
quibus maiorum suorum instituto,
contra hæreticos catholicam tuetur
fidem, & in quibus Episcoporum in
hæreticos firmat iudicium. Sed tamē
ne infinita persequamur, vna, & al-
tera lege ab illo rege lata, erimus con-
tenti.

Sigismun-
dus Geda-
nen. gla-
dio percus-
sit.

LEX SIGISMUNDI.

Inprimis ad Spirituale iudici-
um pertinet, iudicare differentias re-
ligionis sanctæ Christianæ: Hæreses
vide-

videlicet, Schismata, Blasphemias cō-
tra Deum, & Apostasias: ꝑ decimis,
septem sacramentis Ecclesiæ, Benefi-
cij, sacrilegij, & simonia.

EDICTVM EIVSDEM

REGIS IN HAERE-
TICOS.

SIGISMUNDUS Dei gratia, Rex Po-
loniæ, magnus dux Lithuanix, Rus-
siæ, Prussixq;, &c. dominus & hæres.
Manifestum facimus omnibus, & sin-
gulis, cuiuscunque status, ac ordinis
subditis nostris, necnon etiam adue-
nis, quibuscūq;. Quia cum humanis
ingenijs, præsertim vulgi ad res no-
uas ac insolentes propēsis, necesse sit
cū alia mala pleraq;, tum verò hæ-
reses emergere: necesse item sit illas
per eos, qui diuinis ac humanis insti-
tutis præpositi sunt, tanquam pe-
stem, aut virus nocentissimum à sub-
ditis ipsorum arceri. Si quidem sola
est religio, quæ legibus ac institutis

R 4 suis,

Religio se
la retinet
in officio
homines.

Nota offi-
cium boni
regis.

Luthera-
norū libri
proscri-
buntur.

suis, homines in disciplina, in virtu-
te ac in fide erga Deum & homines
continet ac regit: quaq; in norma &
observatione sua veteri turbata & dis-
soluta, turbari & dissolui necesse est
vniuersa: quod postcā vt multis exē-
plis cōstat, in seditionem vergere, ac
in perniciem rerum publicarum, ea-
rumq; rectores redundare solet. Nos
pro officio Christiani principis, eam
ipsam religionem à sanctis patribus or-
dinatam, ac per sanctam Romanā Ec-
clesiam directam, nobisq; à maioribus
nostris per manus traditam, ac p nos
deniq;, & gentes nostras multo san-
guine, & clarissimis (Gratia Dei) vi-
ctorijs hæctenus defensam: etiam à la-
be hæretica his temporibus, in vicinia
emergente, integram ac immaculatā
in regno, ac dominijs nostris conser-
uare volentes, publicis edictis māda-
uimus, ne qui libri Lutheri cuiusdā,
eiusq; sequacium quorumcūq;, quos
sua insolentia in reprobum egit sen-
sum:

sum: quiq; prætextu vitiorū ordinis Ecclesiastici & scandalorum, quæ in hominibus fieri necesse est, tanq̃ sub melle virus suum in vulgus spargūt, & scriptis ac sermonibꝫ famolissimis, non solūm mores salubres, ac instituta Ecclesiastica, sed ipsos etiā sanctos patres turpissimè proscindunt, & sacra prophanis miscēt, nequaq̃ ad regnum & dominia nostra inferrētur, & legerentur: néue quis dogma ipsum pestiferum approbare vel tueri auderet: sub pœna capitis, & priuationis bonorum omnium. Ad q̃ postea edicta nostra exequenda, modū etiam opportunum statuere volētes, delegauimus in prætorium ciuitatis nostræ Regiæ Cracouiensis nonnullos primarios nostros, tā spirituales, quàm etiam seculares consiliarios: q̃ cum consulibus ac officialibus ciuitatis sic edicta ipsa nostra exequēda statuerunt. Vt imprimis quandocunq; opportunū videretur, Reuerēdo dño

R 5 Epi-

Pœna in
hæreticos.

Inquisitio Episcopo Cracouiensi, fieret per in-
 quisitores eius cū decurionibꝰ, quos
 consulatus in tota ciuitate ad huius
 negotij, aliorumq; excessuum tollen-
 dorū custodiā delegit, p̄ oēs domos
 testudines, ac cistas diligēs scrutatio:
 & vbi aliqui libri hæretici inueniren-
 tur, illinc pœna edicti exigeret. De-
 inde, vt Impressores librorum, nihil
 p̄sus imprimere, & Bibliopolæ, vel
 alij quicumque exponere, ac vendere
 deinceps audeant, ex libris vndecun-
 que adductis, nisi illos rector Vniuer-
 sitatis prior viderit: & tam imprimi q̄
 vëdi permiserit, sub pœnis prædictis.
 Vt autē & reliquæ ciuitates nostræ
 hoc exemplo insistant, ac vt vnusquis
 que temporius præmoneretur, ne ip-
 sa mandata nostra transgrediatur, &
 ignorantiam prætereundere possit: Nos
 hanc ipsorum consiliariorum simul,
 ac consulatus Cracouiensis ordina-
 tionem, per has literas nostras omni-
 bus testatam esse voluimus: mandan-
 tes

In impres-
 sores li-
 brorum.

tes omnibus alijs ciuitatibus regni,
 & dominiorum nostrorum, vt ad eū
 modum edicta nostra exequendo, q̄
 faciant cum loci ordinarijs, aut eorū
 delegatis ordinationes opportunas;
 easque diligentissimè exequant̄. Pro
 gratia nostra non aliter facturi. Datū
 Cracouiæ die sanctorū Petri & Pau-
 li Apostolorum. Anno Domini
 1524.

Ijs salutaribus præsijs edictorū
 atque legum aduersus Boëmicas hæ-
 reses Poloniã seferant maiores tui:
 hunc murū aheneū regni sui illi vole-
 bant esse: qui ne vnq̄ vi, fraudēue, ab
 hēreticis perrumperetur, in regali cu-
 stodia die, noctuque stabant peren-
 nes, atq; in eo euigilauerūt oēs curæ,
 & cogitationes illorum regum, vt ea
 catholica fides in Poloniã maneret
 salua, quæ à Mieszcone Monarcha
 exorta, per sexingentos annos, vno
 tenore vt semel coeperat, cōtinuò flu-
 ens, in manus illorum peruenerat.

Polonia fir-
 missimain
 Catholica
 fide.

Et

STANISLAI ORICHOVII

Et haud scio an hic sol aliam præter
Poloniam viderit gētem firmiorem
in catholica fide : vt solis maioribus
tuis verè liceat gloriari, se in Christia
na gēte regnasse, ac tibi pro patrimo
nio amplissimo Poloniam, nullis cō
tactam vnquã hæresibus, tanquã vir
ginem incorruptam atq; integrã, per
manus tradidisse: quãta autē aucto
ritate tu virtutum regum illorū, atq;
regni hæres Poloniam ab illis tradi
tam acceperis, Sacramentum, quo co
ronatus iam Rex tuam Reip. obliga
sti fidem, docet.

EGO Sigismūdu Augustus Dei
gratia, Rex Poloniæ, Magnus
Dux Lithuanie, Russiæ, Prussie, Ma
zouix, &c. Dñs & hæres. Iuro, spon
deo & promitto, ad hæc sancta Dei
Euangelia: Quòd omnia Iura, liber
tates, priuilegia, literas, immunitates
Regni mei Poloniæ, Ecclesiasticas &
seculares: Ecclesijs quoque regno Po
lonie, eiusdemq; prælatis, principib⁹,
Baro-

Baronibus, Nobilibus, ciuibus, incolis, & quibuslibet personis cuiuscunque status, ac conditionis existentibus, per Diuos prædecessores meos, Principes, Reges, & quoscunq; hæredes ac Dominos regni Polonię: Præsertim verò per diuos Kazimirũ antiquum, Ludouicum, VVladislaũ proauum, VVladislaum patrum, Kazimirum auum, Ioãnem Albertum, & Alexandrum patruos, necnon Sigismundum patrem meum reges Polonię, iustas & legitimas donatas, manu tenebo, seruabo, custodiam & attendam in omnibus conditionibus, atque punctis, & oĩa illicitè ab eodẽ regno alienata, aut distracta, pro posse meo ad proprietatẽ eiusdem regni mei aggregabo. Terminos etiam regni mei Polonię non minuam, sed p posse meo defendam & dilatabo. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Euangelia.

Hic est ille lapis angularis, qui facit

Lapis in
Polonia
Angularis
qui?

cit in Polonia vtraq; vnū, & qui mediator cleri & plebis est: quo lapide duo regni ordines, ad pares angulos, in vnum apicem, atq; verticem regni Poloniæ feruntur: vnde, si vel momētum minimum de solido dempseris, totam regni structuram facilè destrueris. Neq; enim hoc loco Iouem lapideum, barbarorum ad morem, sed Euangelium Iesu Dei Christianorū instituto tenens, iurasti, te Ecclesiastico atq; seculari ordini in tuēda libertate fidem æqualiter seruaturum: quod cū iuratum abs te ita sit, vt mens conceperit fieri oportere, id Euangelij decreto obseruandum est. In quo illud præcipitur, sit verbum vestrum, est, est: non, non: aliter si sit, periurium est. quod non est aliud, q̄ mendacium iureiurando firmatum. Atq; id cuiusmodi sit, in seculari parte videam⁹ prius, vt inde de Ecclesiastica parte facilius sit existimatio. *p-*
mittis em̄ iuratus, iura, libertates, pri
uile-

Ius secula-
ris partis.

uilegia, literas, atq; immunitates secu-
 lares te seruatorū: quid ius aliud est?
 quàm æquitas constituta ijs, qui eiuf-
 dem sunt ciuitatis, ad res suas obtinē-
 das: quid libertas? quàm potestas vi-
 uendi, ac iure tuo vtendi vt velis: qd
 priuilegium? quàm priuata lex, lire-
 ris publicis, & immunitatibus consi-
 gnata. Ergo si quis quærat, secularis
 pars quonam statu in tuo regno sit?
 dicam eo statu illā esse, quo, quæ est
 optimo. est enim rerum suarum do-
 mina, viuit legum præscripto, vt vult,
 gaudet priuilegio, deniq; literis publi-
 cis, atq; immunitatib; est illustris: ita,
 vt si aduersus eius partis iura quid fe-
 ceris, libertatem partis secularis læse-
 ris, & Sacramentum violaris. In hac Ius spiritus
 parte hæc sunt: vide nunc quæ sunt alis partis.
 in altera, quæ spiritualis dicitur.
 Quæ sanè pars, hanc eandem iureiu-
 rando deuinctam auctoritatem tu-
 am retineat necesse est, qua illius ni-
 tatur salus, sic sacramentum tuum
 iustum

instum iudicandum est. Quid autem in Iure Ecclesiastico tam descriptum & comprehensum est, quàm religio? quàm Iurisdictio? quàm antiquior in repub. nostra locus? Quæ verò libertas eius ordinis alia fuerit? quàm ne sacerdos, ab ipso Deo generi humano præpositus, vnquam hominibus subiectus sit? Iam priuilegia huius ordinis, quæ maiora firmioraq; dici possunt? quàm quæ omnibus diuinis & humanis legibus, à primo generis humani exortu sunt lata atque sancita, quorum illa priuilegia summa & sin-

Priuilegia
Sacerdotu

gularia sunt: Ne quis primam sedem iudicet, Ne sacerdos in ius ad regem ambulet, Ne causam apud regem dicat, ne militet, ne stipèdia mereat, ne tributum pèdat: Petri statere ab omnibus tributis, vt supra est dictum, so-

Stater Pe-
tri in per-
petuū libe-
rauit à tri-
butis cle-
rum.

lutus ac liber. Stater enim à stando Græcis dictus: in principe Petro regum stare fecit tributa, id est finē Pōtifficialibus attulit tributis: id quod etiam

etiam antiquo seculo sanctè obseruatum semper fuit. Nam & Ioseph in Ægypto, fame dominante, terram sacerdotalem vectigalibus regijs liberauerat: & Moses, præcepto Dei Leuitas non tantùm à bello, & à tributo immunes esse iusserat: verumetiã vndecim tribus Læuitis volebat esse vectigales ex parte decima: adeò vt illa decumana tribus, vndecim tribubus, nouem partes reliquas cùm fecisset, duabus partibus in agrorum fructibus, omnes cæteras tribus superabat. Vt ergo Ecclesiastica pars pro eo, ac iurasti vndiq; perfecta, nihil abs te requirat, ius suum teneat oportet: sit libera, priuilegia habeat, sit apud te immunis, vt ad hũc modum, quasi libratis ponderibus; Polonia ordinibus, tanquã radicibus suis, nixa, se de in sua semper hæreat, immobilisq; maneat. At audaciam hæreticorum specta, qui Ius Ecclesiasticum in secularem partem traijciunt: Insticiũ

Heretici
Ius spiritũ
alium viõ
lant.

S indi-

STANISLAI ORICHOVII

indici, iurisdictionem Pontificialem
intermitti: deniq; sub tuum ius atq;
potestatem subiungi Ecclesiasticum
ordinem abs te postulant: itemq; sa-
cra, religiones, atq; ceremonias, non
ab Ecclesiastica, sed à seculari parte
administrari volunt: ministros Eccle-
siarum, non à Pontificibus, sed ab in-
fima plebe creari ius esse dicunt: sa-
cerdotes legitimos regno pellunt, &
in eorum locū fugitiuos substituunt,
Ecclesias diripiunt. Postremò omni-
bus, priuilegijs, literis, atq; immuni-
tatibus contra tuum sacramentum
Ecclesiasticam partem nudant. quod
quid aliud est? quàm vt alieno iure p̄
grauata, onerataq; secularis pars, in
hac inæquabili varietate iuris, depres-
sa, oppressaq; intereat. Nam cùm tua
regia maiestas, in Polonia non con-
stet aliter, nisi illa duabus hisce regni
æqualiter nitatur partibus, vtram-
cunque partem tibi quis subtraxe-
rit, sedem celsitas tua regia non habe-
bit:

Regia Ma-
iestas niti-
tur iuramē-
to.

bit : sed vtracunque pars regni partem alteram vicerit, tamen tecum vna perituri sumus. Quid enim aliud est hoc iusiurandum, quod sanctissimum pulcherrimumque mox à coronatione regno tuo dedisti, nisi petra quædam solida, supra quam ædificata est Polonia? quam si hæretici, ita vt sperant, & optât, perrumpunt, vide ne in nos quoque Polonos satis fit id, quod de Saulo rege à Samuele dicit. Quòd si pseueraueritis in malitia, & vos, & rex vester pariter peribitis. Quid autem aliud est malitia, quàm versuta, & fallax nocèdi ratio, per quam insidiæ téduntur iuri alieno? quæ in republica iusto Dei iudicio & regni & regis interitu vindicatur. ac profectò, si recta nobiscum reputamus via, hæc malitia, quæ nuper in Polonia exorta, spolijs Ecclesiasticis secularem ornat partē: ad eū interitū tendit, quem nobis Samuel sacerdos minitatur, quæ vt nos iam ducat

Qua malitia perit Polonia.

STANISLAI ORICHOVII

ad occasum, videmus. Quæ enim est illa obsecro ratio. Metropolitanus in Polonia ne sit id, quod est, & quod semper fuit. Tum, Episcopus, sacerdos, clerus, ne habeatur apud nos vltimus: sed Lysmaninus, ac Stancar cum Blandratis, Statoriis, Scebrefinisque fugitiuis in parte seculari eius cleri fungantur munus. Iam illa dementia quanta tandem est? Mortuo Polono rege, ne renunciandi noui regis, Comititia Metropolitanus edicat: sed vnus aliquis de plebe vltimus id ius habeat, vt non idem, qui regij honoris deferendi, comitiorum quoque deligendi regis habeat potestatem. id scilicet Deus vult? aut id iusiurandum abs te datum postulat? Quid ego nunc illam labem, & ignominiã regni conquerar? solenne Conciliorum œcumenicorum, ad Petricouenses conuentus transferri? & intermissis comitialibus consultationibus, Synodales quæstiones Petricouitiae

Poloni p-
posteri.

piæ in conuentu agitari? Ex hac tam præpostera, tamque peruersa ratione comitiorum, quis expectauerit vllos fructus huic regno salutare, & non potius acerbos & pestilentes? Alia enim est ratio Conciliorū, alia Comitiorū. In Cōcilijs q̄stiones disceptantur diuinæ legis, in Comitijs ad summam regni cōsulitur: quæ auctore Aristotele in partes quinque distribuitur. Aut enim de pace, & de bello Comitijs deliberatur: aut de rebus exportādis, & importādis: aut de vectigalibus regni augendis, minuendisque: aut de legibus ferendis, antiquandisque: aut de præsidijs regni firmandis, tollendisque. Hæc est materia conuentibus agendis subiecta, quam tractet, & de qua deliberet cum suis regnicolis Rex. At cum à nobis hæc, quæ nostra sunt Comitijs repudiantur, fit vt neque illa quæ Consiliorum sunt assequamur. Vetat enim Deus sator, ordinisque cu-

Comitia
& concilia
differunt.

Contra
ordinem
nil recti sit

STANISLAI ORICHOVII

stos, aduersus ordinem rerum à se institutū rectè aliquid fieri. qui id mandat nobis, in qua vocatione quis vocatus est, in eadem permaneat. Ad militiam vocatus es, Pontificiam laudem ne appetas. pontifex es, regum decus ne requiras, sed in statione à Deo tibi assignata permanecas: neque inde iniussu imperatoris, id est Dei, decedas. Quæ ratio, atque hominum vocatio, quoniam turbatur passim, vides vt regna pereant, & vt nihil iam certi, neque explorati hominum vita retineat: vtque nulla regnorum sit fides, nulla etiam regum stabilis sit in regnis beneuolentia: nec propter aliam causam, nisi quia vel sublatis, vel turbatis sunt regnorum ordines, diuinitus ad salutem hominum directi. Quapropter idem in regnis euenit, quod in nostris corporibus euenire solet. quandiu enim proportione æqua quatuor qualitatum nostra cōstant cor-

po-

pora, tamdiu integra & sana sunt.

At vbi qualitas aliqua in corpore extra modum prodit, mox æstu, febriq; nostrum iactatur corpus. Sic quamdiu ordines regni in statu sunt suo, integrum atq; saluum est regnum. At si aut ordo, ordine commutatur: aut altero opprimatur ordine, nihil est quod ibi præter motum, atq; interitum rerum communium expectes.

Quod cum viderent diuini illi reges, maiores tui, edictis atq; interdicitis heresim, id aut est opinionis malitiam, quæ vult videri se esse Catholicam fidem, sed ab ea distat plurimum, ad Poloniã verabant accedere, quæ eò spectat, atque eminent tota, vt ordine in ciuitate turbato, vitam hominũ perturbet, euertatq;.

Antiqui
Polonorũ
reges, cur
obstabant
heresibus.

Horum summorum regum maiorũ tuorum, vt memor esse velis, non mihi cohortandus, sed magis collaudandus esse videris, quòd vestigijs patris, aui, proaui ingressus, decori illo-

S. Regis Augusti laus.

rum nulla in re vnquam defueris: nō
in re bellica, in qua quantus sis impe-
rator, repressa tuis armis Scythia, ac
Moscuouitica seruitute liberata Ly-
uonia testatur: pace verò, quis maio-
rum tuorum illas singulares, & præ-
stantissimas virtutes, continentiam,
grauitatem, fidem, iustitiam, atq; libe-
ralitatem in te requirat? quæ libera-
litas non tanta tamq; incredibilis in
te Polono rege est, vt cum cæteri re-
ges vulgò, quòd nimium accipiant, ac-
cusentur: tu quòd nimium das, à no-
bis accusaris. ita reges alij pecuniarū
captarum rei, apud suos fiunt: tu pec-
uniarum distributarum in tuos cri-
men subis. At hæc Iagellana in te na-
tura liberalissima, munificētissimaq;
cum tantopere munificentia auari-
tiæ crimen obterat, ac sese omnibus
beneficijs in omne genus bonitatis
& beneficentiæ effundat, quæ virtu-
tis eximiæ laus ab illa abesse potest?
num iustitia in homines? num pietas
in

in Deum? num erga temetipsum sanctitas? quæ cum Dei pio contineatur cultu, si munificus es de alieno, quid non facies de tuo? Nam diuitiæ, honores, copiæ, caduca sunt fortunæ, & temporum munera: quorum munerum non tam facultas vnquam, & copiæ expetuntur, quàm in vtendo ratio, & in carendo patientia laudantur. At in summa potestate tenere rerum omnium modum, in opibus humilem esse, in delicijs castum, in seueritate comem: deniq; in rerum oim affluentia, sobrium, iustum atq; piũ, id quoniam tuum est totum, si rectè dispenses, maius decus maioremque laudem habebis, quàm de effuso ærario, elargitoq; fisco regio nũc habes. Et quoniam huius tuæ eximię atque regiæ laudis, sancta religio fidei Christianæ summa est, ad eã tuendã quantum cõniti animo potes, quantum labore cõtendere, tantum fac efficias: vt quasi lumẽ aliquod eluceat, in tuo

regno pietas, atq; sanctitas tua. quæ
 vnâ cum regno à maioribus tuis per
 manus tradita est tibi. Qui si q̄s mor-
 tuis inest sensus, ad te supplices ma-
 nus tendunt: tibi Poloniam, commu-
 nem nostram patriam, ex illustri cæ-
 lorum loco ostentant, te orant atque
 obsecrant, vt Sarmatiam more insti-
 tutoque illorum pro tua fide, contra
 hæreses defendas: & ne illud flagitiū
 regni tui admittas, vt Polonia te rege
 fornicata, cum dijs alienis esse videa-
 tur: quæ, vt suprâ est demōstratum, à
 Miescone Monarcha, sexingētos am-
 plius annos, castè, piè, religioseq; ve-
 rum Deum colēs, in tuas manus inte-
 gra peruenit. Hic ergo officium tuū
 regium extet in exterminandis hære-
 sibus oportet, quæ per cuniculos dor-
 mitantib; nobis obrepserunt ad nos,
 vt successori (vtinam verò ex te nato)
 talem Poloniã tradas, qualem à ma-
 ioribus accepisti: imò sanctiorem e-
 tiam, si id dictu fas est.

Sed

Sed id tamen postulat nomen tuum, S. Augusti nomen.
 ab augendo ductum: quod tibi puero
 Calendis Augusti, Anno ab hinc
 XLI. impositum fuit parentum omni-
 ne. Quam in te non tantum tu poste-
 ritati seruias, verum etiam apud Deum
 severum Iudicem tibi prospicies, a-
 pud quem in illo horredo, districto-
 que iudicio dicetur illud tibi: Redde Horrendum iudicium dei manet re- ges.
 rationem villicationis tuæ Regiæ, cum
 quidem abs te fuerit quæsitum, ubi
 pietas? ubi Polonorum prisca fides?
 Deinde, quid Stancar in Polonia e-
 gerit? cur fidem catholicam vitiaue-
 rit? cur Lysmanini, Blandratæ, Statorij,
 & cæterum Arrianum vulgus gras-
 sarum, te rege in Polonia fuerit? cur
 Ecclesiæ direptæ? cur prophanata tē-
 pla? cur altaria eversa? cur sacramen-
 ta contaminata? cur mysteria viola-
 ta? cur Iura, leges, libertates, & im-
 munitates Pontificiales sceleri da-
 ta? cur distractus senatus? cur diuisus
 populus? cur te rege, non eadem
 in

STANISLAI ORICHOVIJ

in Polonia fuerit fides plebis atq; re-
 gis? Postremò illud quoque ab ipso
 Deo in eodem iudicio requiret abs
 te: Vbi est Auguste fides mea Polo-
 nis tradita, à Romano Petro p Adal-
 bertum Boëmum propagata, & per
 Stanislauum Polonum cuncta in Le-
 chia prædicata: deniq; per Roxolaniã
 atq; Scythiam ab Apostolis, Prophe-
 tis, Euangelistis, Pastoribus item, at-
 que Doctoribus Polonicis tot secu-
 lis culta, doctaq;. Vbi ea est? cur eua-
 nuit? cur ab hostibus meis Arrianis
 atq; Nestorianis sub te rege extincta
 atq; deleta fuit? cur in Iure meo tuen-
 do gladius cessauit tuus? cur in vagi-
 na, tempore belli impij, mansit con-
 ditus? cur altare meum pro eo ac iu-
 rasti, non defendit? cur nomē meum
 blasphemari passus fuit? cur añas meo-
 rum sub tartara mitti permisit? Vbi
 est iusiurádum tuum? vbi vnctio? vbi
 gladius; vbi Corona, Sceptrum, thro-
 nusq; tuus regius? O acerbam mihi

Au-

Auguste rex memoriam harum rerū
 omnium, tristesq; atque acerbas ra-
 tiones tuas? nam hæc ad te scribens,
 in memoriam redeo illius Poloniæ,
 in qua Deū coluerunt, & in qua mor-
 tui sunt veteres Poloni, maiores no-
 stri, qui in Polonia erant tanquā vir
 vnus, in quibus etiam vna, erat fides
 mentium; & vna voluntas actionum:
 qui si nunc reuiuiscerēt, & hæc Chi-
 mæras Arrianas, Nestorianasq; viue-
 re in Polonia viderent, quæ illorum
 fuit pietas, hæc opinor ad nos genus
 suum dicerent.

Polonorū
 consensus
 in fide.

Hæccine est Polonia? aut hoc na-
 tale solum nostrū est, in quo tot in-
 sunt vestigia moris alieni? quocunq;
 enim oculi inciderint, veterem reipu-
 blicæ disciplinam requirunt. Quæ e-
 nim hæc est licentia? quod nouarum
 rerum studium à nostris institutis a-
 lienum? quorum non gloria bellica
 magis, quàm fide catholica nomē in
 hæc quōdam terrā floruit. Nos enim
 Illyrij

Polonorū
 veterū ad
 posteros
 oratio:

Polonorū
origo.

Illyrij quondam, cū natale solum
nos non caperet, ex Macedonia, at-
que Dalmatia, Cecho atque Lecho
ducibus profecti, in has septentrio-
nis oras, ad Vandalum flumen, per
Pannonias penetrauimus Philippo
atque Alexandro, Macedonum re-
gibus, cū domi militiæque strenu-
am prius nauassemus operam. Sed
angustia patrij soli coacti, patriam e-
gressi, Cechum minorem natu fratrem
in Boëmia, quæ erant Bauarorum ab
origine sedes, collocauimus. Ipsi Le-
chum, maiorem natu fratrem, ducem
secuti, in hæc Sarmatiæ vacua ad Vā-
dalum, id est ad Istulam flumen ve-
nimus, desertaq; loca, ac littus Van-
dali relictum incoluimus, multis an-
te Christum natum tempestatibus.
Nā in hæc loca nos peruenimus, Ale-
xandro magno iam Asiā tenēte. Nec
Dalmatæ, neque Macedones patrio
nomine, sed Vandali, à flumine ad
quem primo aduentu confedimus:
dein-

Vandalus.

Vandali.

deinde Polachi, à Lecho, à quo in
 hæc Sarmatiæ ad Vandalum vacuum
 introducti sumus, dicti fuimus: inde
 Vandalia ab amne Vandalo: & Po- Polonię
nomen vn
de dictum
 lachia, à Lacho: deinde Polonia leni-
 ter inflexa voce, hæc regio, non à Po-
 le, id est à planicie appellata fuit. In-
 tuleramus autem nobiscum ex Illy-
 ria in has oras, non solùm Macedo-
 nicum, illud gloriosum gētis robur,
 sed etiam Græcorum, in Illyrico cul-
 tos Deos: Lædam videlicet, & eius fi-
 lios Ioue factos, vt tum credebamus
 stulti, Castorem, atque Pollucem fra-
 tres Helenæ, scientes pugnæ. Ad hæc,
 Cererem, quam Pogodam: atq; eius
 filiam Proserpinam, quam Poguis-
 dā de nomine patrio appellabamus:
 tum Martem pugnandi: Mercuri-
 um verò, furandi deos ab eisdem Sermo po-
lonorū
Græcus-
 Græcis, è quorum stirpe orti sumus,
 vt etiam ipse indicat sermo, corrup-
 tus licet, accepimus. Hi fuerunt an-
 tiquitus dij nostri, verbo quidem plu-
 res,

res, re autem vera vnus. Et idē Deus
 erat noster, quem postea ad verum
 Deum conuersi, & ab Ecclesia catho-
 lica edocti, Diabolum fuisse compe-
 rimus: in cuius superbissimo domi-
 natu positi, iugum acerbissimū pertu-
 limus seruitutis: Athei, qui eramus il-
 lo in tempore, sine Christo, alienati à
 conuersatione Israēl: & hospites te-
 stamentorum, promissionis spem nō
 habentes, & sine Deo in hoc mūdo:
 quidnam esset peccatum, quid mors;
 quid vita æterna; ne suspicati quidē
 vnquam sumus: tamq; horribili cæ-
 citate à Tyranno Diabolo excæcati
 fuimus, vt ne Christo quidem iā na-
 to, illum solem iustitiæ aspiceremus
 exortum, qui iam dudum ætatē gen-
 tibus nobis vicinis illuxerat. Soli nos
 ad Vandalum flumen Vandali ac Po-
 loni siti, cum reliquis, qui septétrio-
 nes spectant, tetra errorum cooperti
 caligine, sub Domino Diabolo triste
 agitabamus æuum. Sed post tot de-

Poloni
 Athei.

num secula, Anno Christi Dei nostri, 1465. nostri quoque misertus Deus, Miescone Monarcha, tetigit corda nostra, errorumq; admonuit, ac fœditatem Sathanæ intolerabile nobis apertè ostendit: peccatum quã vim haberet, docuit: viam ad salutẽ è seruitute fugientibus ostendit: idq; non ex operibus iustitiæ, quæ fecim⁹ nos: quid enim boni quis agat in crudeli diaboli dominatu? in ira Dei? & in rerum omnium desperatione positus, atq; in ipsius materni vteri custodia in Diaboli familiam dicatus? misericordia ergo sua ipse Deus saluos nos fecit, offerendo nobis vltro, ac p̄suadendo animis nostris fidem illam in Christum, sine qua nemo placet Deo. quæ illa est? Christum verum Deum, & verum hominem, pacificatorem hominis, cum Deo mortuum esse propter peccata nostra: & resurrexisse propter iustificationem nostram. cur autem, tot iam labentibus

Poloniã
quo tems
pore fidẽ
recepit.

Gratis ius
stificamur

Fides in
Christum
quæ.

T annis,

annis, nos Deo fuerimus visi idonei, quibus penè in regnorum genere vltimis, fides hæc ad extremum illucesceret, certum nescimus. id vnum scimus, iustitiam Dei in causâ fuisse, cur tâdiu careremus hac tam salutari fide: misericordia autem eiusdem Dei credimus vicissim esse factum, quòd ex filijs iræ, filij gratiæ: & ex mancipijs Diaboli, Miescone Monarcha liberti facti sumus Christi. Quam ad rem non vlla fatali vi coacti, sed libera voluntate, ac sponte nostra, liberum arbitrium secuti, persuaderi nobis ab intimo Dei sermone passim sumus libertatem, seruitute: vitam, morte: denique Deum, diabolo longè meliorem, antiquioremque esse: imò seruitus, mors, Sathan, mala vltima, malorum esse omnium: vt ex contraria parte libertas, vita, Deus, summa bona essent bonorum omnium, ita propter se expetenda, vt illa mala, propter se sunt reijcienda. Quòd

Liberum
Arbitrium

Quòd ergo fidem Deus eam, quæ in Christum est, nobis obtulerit, in animosq; nostros ingesserit, id non meriti nostri, vti iam diximus, sed gratiæ eius fuit. Nihil nos dedimus illi, vt hanc ab illo acciperemus fidẽ. quis em̃ dedit illi, & retribuet̃ ei? aut quorum tãdem bonorum nostrorum indigens ille est? cæterum cum ad Dei vocantis voces nõ obsurdesceremus, nec ea, quæ monebamur aure surda præteriremus, adiuuante eodem nos Deo credidimus: libertatem, vitam, spem atque salutem nostram Christum esse. Et quoniam hæc fides, quam aborigenes nostri Græci, non à cogendo, sed à persuadendo ap-
 pellant *πισις*, sedem, ac domicilium vi-
 tæ in eorum animis non potest po-
 nere: qui Adæ, primi parentis, culpa deprauati natiuo eius subiecti sunt peccato: iccirco admonitu piorum virorum quorundã, Miescone illo ipso Monarcha, cum audiuissemus esse

Polonia
 baptiza
 tur.

STANISLAI ORICHOVYI

ciuitatem quandam Dei, cuius Antistes esset Romano Petrus, penes quē auctoritas esset summa, ex seruitute Diaboli, in libertatem Christi, homines vindicādi, ab hoc ipso, istius ciuitatis Antistite, Miescone Monarcha, opem aduersus Diaboli vim implorauimus. Itaque Ioannes XIII. Vicarius, Iesu Christi, Simonis autem Petri successor, exoratus à Monarcha, Senatu, ac populo, doctissimos viros Italos, videlicet, Villibalmum, Prochorium, Iordanum, Gotfridum, Lucidum, Angelotum, Octauianum, Iulinum, ad nos Vandalos, ac Lechitas doctum misit: qui & Miesconē Monarcham, & genus nostrum, illi subiectum, sacri baptismatis vndis ab originali culpa abluerent: & ex ciuitate Diaboli ablutos ac mundatos, in ciuitatem Dei transferrent: in Christiꝫ Ecclesiam dicarent. quod etiam est factum: Nam illi viri sanctissimi, Vandalia, siue tu malis Poloniam dici, ingres-

Polonorū
Apostoli
primi.

ingressi, prædicabant nobis Christū:
 & gratiam eius, qua nos in commu-
 nionem suorum Deus conuocauerat
 celebrabant: homines turmatim
 ad flumina confluentes baptizabant,
 idola ex Vandalia exterminabāt: mo-
 numenta Ledę, Castoris, atque Pol-
 lucis insignia, humo obruebant. Mer-
 curiales statuas è triuijs, viatoribus i-
 ter demonstrantes, tollebant, & pro
 his Christi cruci affixi collocabant.
 Deinde, templa falsorum Deorum,
 vero Deo adscribebant: eaq; sancto-
 rum cum Christo triumphantium no-
 minibus insignia esse volebāt, vt Gnes-
 nę, quę gentis nostrę caput erat,
 Metropolim virginis matris nomi-
 ne habebāt insignem, vt alteram Me-
 tropolim Cracouię, quam Vences-
 lai martyri dicabant: vt Vratislouię,
 Ioanni Christi & Baptistę, & præ-
 cursori summo: vt Posnanię, Petro,
 & Paulo principibus Apostolorum:
 vt in Płocko, Sigismundo regi, &

Ex Polonia
 Idola
 exterminā-
 tur.

In Polonia
 Ecclesie
 fundantur

STANISLAI ORICHOVII

martyri : vt Vladislauia, maria Iesu Christi matri, templa consecrabant. longum est enumerare, vt ab illis Italis, à Romano Petro in Poloniã missis è terra nostra tam pruatim, quàm publicè eiectus fuerit Sathan, idola sublata, ac falsorum Deorum cultus vrbibus, atq; agris nostris fuerat exterminatus. Atqui ne princeps ille mundi huius, in primisq; quondam noster Sathan, semel è terra nostra pulsus, reuerti in Poloniam, atque ad nos aspirare vnquam posset: illos ipsos Italos, à quibus baptizati sumus, in p̄sidijs contra Sathanam circum Vandali fines collocaueramus: Vilbalmum Metropolitanum, Gnesnæ, septentrionem versus: Prochorium, Cracouia, ad meridiem: Iordanum, Posnania: Gotfridum, Vratislauia, occasum versus. Lucidum verò, Vladislauia. Angelotum, in Plocko, ad orientem Diabolo opposuimus: cui adiuximus Octavianum

in

in Culmia : Iulinum , in Camienia :
 Iacinctum, in Lubucia . quos omnes
 Ægidius Cardinalis, Episcopus Thus-
 culanus, Ioannis XIII. iussu cōsecra-
 uerat: & illos, in hac vigilia, atque cu-
 stodia gentis nostræ, in ciuitate Chri-
 nouitiæ, ex auctoritate consecratos,
 collocauerat. Qui sanè summi & ex-
 cellentissimi viri, ab vrbe Roma pfe-
 cti, illam ipsam diuinitus datã, & obla-
 tam nobis fidem, absq; operibus bo-
 nis emori facilè posse, nos docebant.
 neq; fidem absq; bonis operibus, ne-
 que opera absq; fide quicq̃ valere a-
 pud nos prædicabant. neq; enim so-
 litariam fidem, bonis operibus cas-
 sam, Deo placere: neq; opera sine fi-
 de, ad salutem aliquid momenti ha-
 bere nobis suadebant: discrimen etiã
 operum nobis tradebãt. opera enim
 illa, quæ antecedunt fidem, quamuis
 ad speciem bona, sancta que sint, si o-
 stentatione, venditatione que fiunt,
 peccata esse: si verò simpliciter, & cã-

Episcopi
 consecran-
 tur.

Fides abs-
 que operi-
 bus mor-
 tua.

Discrimen
 operum.

didè fiant, sine fide tamen, mortua est
 se: qualia fuerunt in Cornelio illo
 Romano, cuius orationes, & ieiunia,
 atq; eleemosynæ nulla connixa fide,
 ascendebant tamen ad Deū. Sed quæ
 patrocínio carebant apud Deum fi-
 dei, nihil proderant oranti, ieiunāti,
 atque eleemosynas danti Cornelio.

Ex operib.
 solis nemo
 iustus ap-
 pud Deū.

Quapropter iussus erat Petrum ab
 Ioppe accersere, à quo disceret fidē il-
 lam, sine qua placere Deo nemo po-
 test. Itaq; docebant præfules illi nos,
 quamuis opera ante fidē inter se dif-
 ferrent, tamē in eo paria essent, quæ ex
 illis iustificetur nemo ante Deū. Cō-
 trā verò illa opera quæ ex fide, vt flā-
 ma ex igne, relucet, vehemēter Deo
 placere, iustitiæq; nostræ ante Deum
 partem maximam esse, illi ijdem do-
 ctiores nostri docebant: idq; iustissi-
 mis de causis. opera enim hæc, quæ vt di-
 ximus, tanquam è fonte, erumpunt
 ex fide, instinctu Spiritus sancti fiūt,
 habent promissiones adiunctas, ha-
 bent

Quæ ope-
 ra iustifi-
 cant.

bent liberum arbitrium nostrū, operanti hæc in nobis Christo, assentiēs: habent difficultatem promerendi, habent dignitatem Christi interueniētis pro nobis: habent obsequium nostrum fideliter obtemperās Christo: habent charitatem, quæ nobilitat illud in nobis Christi opus. Atqui hæc ipsa opera sunt nostra, & non nostra. Nostra, quia sine nobis nō fiunt: Nō sunt nostra, quia sine Deo non sunt. Cū igitur opus verè bonū ex agente Deo, & ex libero nostro arbitrio consentiente, in idq; operam dante existat, quomodo suum munus, atq; suum opus quod operatus est in nobis, non coronabit, non etiam amplexabitur Deus: aut quomodo eiusmodi opus non valebit nobis ad salutē, quod ipsa manus Dei in nobis fouet & exosculatur: vt ergo illa opera ante fidem, & sine fide sunt pannus mulieris menstruatæ ante Deum, ita hæc, quæ nascūtur è fide, sunt puræ stolæ,

T 5 quas

Deus suū
opus in no
bis coro-
nat.

Fides for-
mata

Doctrina
apostolo-
rum.

Traditio-
nes.

quas sancti Dei homines in sangui-
ne agni lauerunt. Hanc talem fidem
per charitatem operantem, baptiza-
tores illi nostri primi, formatam fidē,
hoc est, charitate instructam, appella-
bāt: ad quam vt paratiores essemus,
proponebant nobis traditiones san-
ctorum Apostolorū, qui ab vrbe Hie-
rosolyma, ad diuulgandum Euange-
lium à summo sacerdote Christo to-
to orbe terrarum dimissi, hanc talem
fidem prædicabant: quorum institu-
ta, mores, disciplinamque per manus
traditam, diligēter nobis explicabāt:
tum etiam traditiones scriptas, ab eis-
dem traditas, nobis exhibebant, ac
auribus nostris inculcabant. vt le-
gem Mosis, quæ vim peccati, ac vindi-
ctam Dei hominibus ostentat: vt p-
phetas, qui eius peccati solutionē de-
monstrant: vt Euangelium, quod re-
demptorē eius peccati iam aduenisse
nūciat: vt Apostolorū scripta, quibus
Euangelium declaratur. Atq; hæc oīa
non

non ex singulari, propriaq; sententia doctores illi explanabant nobis, sed ex sensu ipsius Ecclesiæ communi: quam Ecclesiã, quatuor mûdi plagis extêto digito nobis demõstrabãt: in qua multitudo hominũ cuiusq; generis, esset maxima, in qua laterent pauci illi, quos Deus ipse sibi tantum notos esse voluit. In qua sanè Ecclesia, vt olim, ita nunc essent quoque Apostoli, Prophetæ, Euangelistæ, pastores atq; doctores, in opus ministerij, ad cõsummationem sanctorũ, ab ipso summo sacerdote Ecclesiæ Iesu Christo dati. Insuper proferebãt sanctorum patrum primũ Cõcilia, in quibus ex auctoritate repressæ sunt hæreses, quas in Ecclesiam vndique immittebat Sathan, vt ex animis hominũ euelleret Christũ, atq; beneficia CHRISTI, tam ex auribus, quàm ex oculis hominum exterminaret, sempiternaq; obliuioẽ obrueret: Deinde patrum decreta, & quasi

com-

Intellectus
scriptura-
rum.

Ecclesia
maxima.

Ministri ec-
clesiæ.

Cõcilia cõ-
tra hæreses
facta.

Doctores
Ecclesiæ.

Doctorū
consensus
Lex vitæ.

communia cōsulta, in quibus fuerūt
illa præcipua Ecclesię lumina, Augu-
stinus, Hieronymus, Ambrosius, Gre-
gorius, mitto alios Latinos, ab istis
profectos. Ex Gręcorum autem par-
te, tanq̄ ex Spiritu sancti eadem scho-
la, vnde & Latinos producebant A-
thanasium, Cyrillum, Chrysoptomū,
atq; Gregorium theologum. nā alios
enumerare longum est: qui sanè Grę-
ci, & Latini vt sanctissimi, ita doctissi-
mi viri nō singularem aliquam suam
doctrinam, sed illam cōmunem, atq;
vniuersalē, qua spiritus Domini per
Apostolos, gentium patres, repleuit
orbem terrarum: literarū monumen-
tis, posteritatis memoriæ reliquerūt:
vt doctorum illorum consensus, non
sit aliud, quàm lex certa Christianæ
vitæ, qua standum, viuendumque est
oībus his, salui qui volunt fieri. atque
hec doctorū nostrorum ratio doctri-
næ fuit. Et quoniā fides fit per audi-
tum, auditus per verbum, vt illi pri-
mi

mi doctores nostri verbum nobis tra-
 diderint, diximus: vt autem fidem in
 nobis excoluerint, dicendum est. vt
 enim fides constet, duobus ad eam rē
 opus esse, illi ipsi nobis suadebāt: ver-
 bo, quo in nobis inseratur fides: sa-
 cramento, quo hæc eadem in nobis
 alatur, foueaturq;: Itaq; septē sacra-
 menta, quibus sanctificaretur homo
 interior noster, diuinitus instituta es-
 se dicebant. vt sacramentum Baptis-
 mi, quo vetus homo noster crucifigi-
 tur, & consepelitur cum Christo, cū
 omnibus actibus, & concupiscentijs
 suis: vt Confirmatio, qua homo no-
 uus, ex aqua & Spiritu recreatus, cō-
 firmatur in nobis ad pugnam: vt Pœ-
 nitentia, qua primū horremus pec-
 catum: deinde, apud legitimū sacer-
 dotem, tanquam apud iudicem, cōfi-
 temur peccatum. Postremò, satisfac-
 tione castigamus ipsum peccatum.
 Peccati enim hæc lex, & conditio est,
 vt castigetur ac vindicetur, aut ab ip-
 so

Sacramēta
 Ecclesiæ.

1

2

3

obis
 taur

so

4 so peccante, aut à Deo vindicante.
 Iam, homini peccatis defesso, quid tã
 5 necessarium est, quàm vt is reficiatur
 carne illa, quæ dat vitam mundo? Tũ
 6 matrimonium, principiũ generis hu-
 mani, & quasi seminarium cælestis
 regni, fide, prole, sacramento nobis,
 ab illis viris commédabatur. Et quo-
 7 niam absque peccato in hoc caduco
 non viuitur corpore, cùm hinc mi-
 graremus, sacro vngebamur oleo,
 quò peccatis leuati, paratiores esse-
 mus ad emigrandum. Et quia hæc,
 quæ adhuc diximus, dispensatore e-
 gent iusto, ideo illi ipsi viri Itali, sacer-
 dotium ad sacramenta aggregabant,
 quod ordinis nomine appellabant:
 nam ordo est continuatio, seriesq; mi-
 nisterij Ecclesiastici, in quo alius ex
 alio, & omnes inter se apti, & colli-
 gati sunt ministri ad ædificationem
 corporis Christi, quæ est Ecclesia
 Dei viui, columna, & firmamentum
 veritatis. Nec hic ordo aliter constat,
 nisi

Ordo
quid?

nisi à Christo summo sacerdote, per Romanum Petrum deriuetur ad vltimum clerum. In hoc sacramento docebant illi nos hæc tria reciproca esse, videlicet, legem, sacerdotem, & sacrificium: vt lex non sit sine sacerdote: neq; sacerdos sine sacrificio. Nam & naturalis illa lex, sacerdotes habebat: Abelum, Noah, Abrahamum, Isaac, atque Iacob. & lex Mosis suum habebat cum Leuitis Aronta: & lex noua, Christum habet sacerdotem summum: qui ipsum se quotidie in Missa, quod Hebræis nomen mortis est, offert pro Ecclesia sua, per Romanum Petrum, & per eius Petri socios, sub panis atque vini specie. Hæc ergo sunt sacramenta, per quæ gratis à Deo dantur nobis bona omnia. Comprehendi autem septenario numero hæc, iccirco edocti eramus, quòd eo numero, vt peculiari suo gauderet spiritus Dei. Nam, & septem Sigillis lex obsignata fuerat Mosis: & septem tubis

Ordinis æ
cidentia.

Missa.

Septenari
numerus.

tubis in Apocalypsi angeli cantant:
 & septem panibus satiantur turbę: &
 septem lucernis inflāmatis apud Za-
 chariam tabernaculū illustratur. De-
 niq;, Naaman Syrus, septies in Iorda-
 ne lotus, ex vndis purum liquidum-
 que se recepit. Per hęc igitur septem
 sacramēta, illa gratis data fides, in no-
 bis viuebat, vigebatque. Ad quam au-
 gendam, vegetandamq;, cū ea quę
 diximus, tradebant nobis doctores il-
 li, tum etiam rebus externis infirmi-
 tatem nostram adiuuabant. Primò e-
 nim annum in mysteriorum tempo-
 ra describebant. Nam mensem Decē-
 brem, cōmemorabilem habebant na-
 tali die Christi, Dei nostri: sic Ianua-
 rium, Circumcisione: Februariū, Pu-
 rificatione: Sacrum ver passione, Re-
 surrectioneque: Maium, Ascensione: Iu-
 nium Paracletō: Triade itē, ac Chri-
 sti corpore celebratissimos volebant
 esse menses. quos inde subsequēbāt
 Iulius, visitata Elizabetha: quem po-
 nē

Mysterio-
 rū tēpora.

nè sequebat̃ Augustus, p̃clarus assum-
pta Dei matre in cælū Mēsis: tū Sep-
tēber Natalem diem referebat nobis
eiusdem virginis, vnus in Christo,
multorum Deorum matris. Postre-
mò, Calendæ Nouembres, diuorū
cælestium ferijs, sub capite Christo,
celeberrimę fiebant virorum, & mu-
lierum conuentu. Hi erant anniuersarij
apud nos festi dies, quo in me-
moriam nos redibamus, beneficiorū
erga nos Christi. Insuper ipsius anni
circulum, ijdem illi, diebus festis san-
ctorum Dei hominum, cum Christo
iam triumphantium, quasi notis, atq;
punctis quibusdam distinguebāt: nō
vt homines coleremus pro dijs, sed
vt statis diebus memoriam illorum
repeteremus, quorum similes nos ef-
se vellemus. Sed quid opus est ver-
bis? septimanam ipsam quotidianam,
atque assiduam, ad pietatis studium
exaggerandum, alternis diebus stru-
ctam, dabant nobis in manus: nam

Sanctorū
feriæ:

Septimanę
Mysteriū.

STANISLAI ORICHOVII

feriam secundam ieiunabamus, quod eo die Christus Hierosolymam, vili vectus a fello, aduenerat, pro nobis moriturus: hunc diem quarta feria insecuta, nos docebat ieiuna, hac die à Iuda proditore, Christum pro nobis Iudæis esse venditum. Ipsa verò sexta feria, cinerem, tanquam panem manducabamus, & poculum nostrum cum fletu miscebamus, recordati nobiscum, illo die cruci affixum, ac felle potatum fuisse Christum. Sed hic tamen ad vesperam demorabatur fletus: nam ad matutinum, hoc est, ad dominicum diem, subsequabatur læticia ingens, ex resurrectione Christi concepta: qua die ieiunare fas non erat, neque opus rusticum facere: sed totus is dies dicebatur pietati, ac liberiore vitæ, ob quam etiã eius diei summiã & incredibilem celebritatẽ, patria voce hic dies appellabatur, Niedziela: quod in ea opus, rusticum mechanicumue, fieri ius non erat. Iam illa religio-

Dominica
dies festus
Polonis.

Niedziela.

gionis Christianæ insignia, in tem-
 plis, locisque publicis, apud nos pas-
 sim visebantur, stabat fixus templo in
 medio Christus passus, vt eo visendo
 referremus oculos, & animum, ad il-
 lum verum Christum, natum, circū-
 cisum, oblatū, mortuū, ac rediuuū,
 domitorē Sathanæ: quem doctores
 illi nostri, non tantum dictis, atque
 scriptis, sed etiam templorum imagi-
 nibus, atq; figuris exprimebāt. Quas
 rerum species, atq; figuras viri illi ꝑ
 codicibus nobis volebant esse, vt qđ
 literatis codex siue liber, id idiotis
 imago rerum esset: vt ita in ratione
 pietatis literatus, ante idiotam nul-
 las haberet partes priores. Sed tamē,
 non solum hisce externis rebus pie-
 tas nostra qualis esset, declarabatur:
 verū etiā hæc eadē erūpebat, & effun-
 debat sese in ministros Dei. nā quāti
 apud nos esset dominus, id in eius ser-
 uis apparebat: quos cēsibus, atq; ꝑmi-
 js volebam⁹ esse in hac terra nobiscū

Imagines
 & earum
 vsus.

Ecclesiarū
 dotes.

STANISLAI KORICHOVII
opulentissimos, beatissimosq;. Quapropter, fundos, villas, vicus, atque vrbes, sacerdotibus, seruis Christi, attribuimus, non vt eleemosynas, quas auferre postea liceret à populo, sed vt fundos, quibus viuerent, & ad vsus vitæ degendæ necessarios, Ecclesiarum ministri suo arbitratu vterentur. Aspiciate Gneznam, Metropolitim vestram, contuemini Cracouiam, itemque VVladislauiam, atque Ploc-kam, & cæteras Episcopales sedes in Polonia, conspiciate: quæ gens, quæ natio Episcopalibus sedibus florentior? aut opulentior intra Oceanum est? atqui, ad tam maximas pecunias, non per fraudes, neque per fallacias sacerdotes in Polonia venerunt, sed summa voluntate nostra, de communi patrimonio, pro sacerdotum rata parte, hæ pecuniæ ad sacerdotes peruenerunt. Docebamur enim, & Christum dominum suos habuisse loculos, nec quæstorẽ illi domesticũ desuisse:

Episcopatus in Polonia ditissimus.

esse: quibus loculis patrimonium Ec-
 clesiasticum designari, eramus edo-
 cti. Itaque cum proportione æqua, ^{Polonorum}
 huius istius terræ partem sibi vendi- ^{cõcordia.}
 caret rex, partē sacerdos, partē plebs,
 vt de communi diuidendo partem
 suam quisque ratam, certamq; habe-
 ret; tutissimam vitam omnes vixim⁹,
 atq; in optima Repub. eum vitæ cur-
 sum tenuimus, vt domi beatè. i. cū vir-
 tute, cū mutua charitate, viueremus:
 & foris, gloriosi essemus: in omnes ^{Polonica}
 partes semper victores: nulli vnquã ^{bella.}
 gēti, nisi laceffiti bellum fecimus: at-
 que illum gladium regium, quem vn-
 nà cum corona, sceptroq; à Benedi-
 cto VII. Pontifice Max. acceperam⁹,
 non ad inferēdum, sed ad propulsan-
 dum bellum, nobis datum fuisse, ab
 illis doctoribus nostris docebamur.
 Quapropter, Boleslaus Chabri, pri-
 mus Rex noster, à Roxolanis laceffi- ^{Poloniae f-}
 tus bello, regnum suum ad Boristhe- ^{nes.}
 nem promouit. Idem postea multis

detrimētis à Germanis affectus, Albi
 flumine Poloniã terminauit : Deïde
 Pruffiæ, atq; Liuoniæ latrocinijs coa-
 ctus, Athlantico mari regnum suum
 definiuit . Neque verò Vngaria paca-
 ta illi prius fuit, quàm Carpathi mon-
 tis, illas infanas moles, irruētibus Vn-
 garis, obieciffet. Nec aliter alijs quo-
 que regibus in hac terra viximus; re-
 gnumq; hoc nostrum Poloniæ, post
 Christiana regna , Septentrionem
 versus, vltimum ideò collocatum ef-
 se duximus, vt pro fide Christi, & pro
 Petri fede, contra Scythiam, Mosco-
 uiam, Valachiam, atque Turciam p-
 pugnaret genus nostrum. Nec vlla
 circumcirca Poloniæ extat ora, neq;
 regio, quæ aduersus Schysmaticas, at-
 q; Scythicas gentes, nostro non fit re-
 sperfa sanguine. Ibamus in aperta pe-
 ricula pro Christi fide, & pro Petri fe-
 de, vnde interdum sciebamus, nos nõ
 esse redituros. Ad Varnam Vngariæ,
 dum cum Amurathe Turca confli-
 gimus,

Polonia
 sola pro-
 pugnat
 pro Petri
 fede assi-
 duè.

Polour.
 clades ad
 Varnam.

gimus, regem VVadislaū amissimus:
 è quo bello, ex Polonorum XL mil-
 libus, tres tantummodò nostrum su-
 perstites in Poloniam nuncij fuerūt,
 tantæ cladis. Iam, sanguis Poloni-
 cus, rex Ludouicus, num, non ad
 Mohatium occasu suo, Turcico in p-
 lio, legiones nostras obtriuuit? quas
 ab Sigismūdo patruo, rege nostro ac-
 ceperat. Quid Bucouina strages, &
 in Socalio accepta calamitas, parūm-
 ne testantur, quam præstantes fueri-
 mus pietate & armis? quam pietatē
 tantopere nos coluimus, vt in sacri-
 ficio, dum Euangelium legeretur, di-
 strictos gladios tenuerimus: nec pri-
 ūs in Vaginam illos dimiseramus,
 quàm Euangelium à sacerdote de-
 situm esset legi. Qua sanè ceremo-
 nia solenni demonstrabamus, nos
 pro fide Christi emori esse paratos:
 quod cū aliàs sæpe, tū vel maximo
 illo die testatum nos fecimus, quo
 parua manu, & exiguis copijs, hoc

Ludouic.
 ad Moha-
 tiū perit.

Bucouina
 strages.

Rit^o Polo.
 in audi-
 endo Euan-
 gelio.

STANISLAI ORICHOVII

Joan. Tarnouio,
nouski.

ipso Ioanne Tarnouio, Cracouiensi Castellano, summo imperatore, qui vestras hæreses detestatus, ex vestra, non iam vita, sed morte, huc ad nos concessit: Valachiam, magnis copijs Roxolaniæ minitantem ad Obertinum, repressimus, fregimus, ac sub nostrum iugum misimus. Deinde, hoc eodem duce, Moscouiam, Starodubo expugnato, multis incommodis, detrimētisq; affectam, pacem petere à Polono rege impulimus. Quod ut Valachi, ex Roxolania, sic Mosci ex Lithuania, Romanum nomen, Petriq; sedem expugnare, delereq; conabatur. Neq; verò in alienigenas hostes Dei, acerbiores nos fuimus, quam in domesticos, atque nostros, si quis contra eam fidem fecisset, quam Miescone Monarcha, ab vrbe Roma acceperamus. Quamobrem cum Husiana hæresi arderet vicina, & consanguinea nobis Boëmia, & cum stirps Miesconis Monarchæ, in Cazimiro magno defe-

Polonia
hæresibus
infesta.

defecisset, VVladislaum Iagellonem, Iagello, Rex ex Lithuania clarissimum bello ducem, ex Lithuania acciueramus: cui non prius Poloniam tradideramus, quàm is iuratus rex polliceretur nobis, se armatū obuiam hæresibus Boëmicis nobiscum vnà iturum. Ac fuerunt quidem & aliæ graues causæ, VVladislaui in Poloniam accersendi. nam & Prussia renouabat pristina bella; & Germania, viribus Romani imperij, hanc eandem ereptum nobis veniebat. Sed tamen hæc leuiora præ heresi videbantur esse nobis incommoda. Nam arma, armis facilè refellunt: hæreses verò vbi semel influxerint, & radices egerint, sine conuersione rerum cōmunium, vix, aut ne vix quidem extirpantur. Hæreses difficilè extirpantur. Causa igitur Iagellonis accersendi, Boëmica hæresis fuit, aduersus quam præstantissimus rex ille, vt munitam Poloniam habuerit, nō armis solū, verumetiam legibus, sunt in manibus leges in hæreticos ab illo rege promulgatæ.

STANISLAI ORICHOVII
gata. Extant etiam edicta, vnde id li-
quet. Cuius excellentem pietatem,
studiumque religionis tuendæ, qua
fide, & quanta conspiratione coniu-
rationeque fuerimus obsecuti, confœ-
deratio nostra docet, quæ in statutis
regni, ita ad verbû extat præscripta.

Confœde-
ratio.

CONFOEDERATIO PRINCI-
PVM TAM SPIRITVALIVM, QVAM SE-
cularium, Baronum, Procerum, Mi-
litum, & Nobilium, &c. Regni Polo-
niæ, contra regnicolas inobedien-
tes iuri, & contumaces, &
hæreticos eorumque
fautores.

NOs principes, Spirituales, & Se-
culares, Barones, & Comites,
Proceres, Milites, Nobiles, ciuita-
tes totaque communitas regni Polo-
niæ: singulariter singuli & vniuersa-
liter vniuersi eodem animo, eadem
volun-

volūtate, sciētia, consensu, & ratiha-
 bitione, omnes vnanimiter, significa-
 mus, tenore præsentium: quibus ex-
 pediat vniuersis, præsentibus & futu-
 ris, notitiam præsentium habituris:
 Quomodo consideratis nonnullis
 disordinationibus, quæ in ipso re-
 gno Poloniæ suboriri inceperant:
 visis literis prædecessorum nostro-
 rum: Posnaniæ, Petricouïæ, & in
 Gedlna factis, circa easdem literas &
 earum articulos (sub quacunq; for-
 ma verborum extant confecti) re-
 manere volumus, vsquequaque, &
 spondemus, & præcipuè circa hunc
 articulum. Quod quicumque exi-
 stens indigena regni Poloniæ, ha-
 bens in ipso regno Poloniæ bona,
 vellet aliquas inobedientias, contra
 Ius terreſtre, commune, aut etiam
 guerras nobis & eidem regno Polo-
 niæ damnosas alicui mouere sine li-
 cētia domini nostri Regis gratissimi,
 & consilij sui, & in Iure terreſtri com-
 muni

STANISLAI ORICHOVII
muni nolet contentari: aut etiam he-
reticales errores facere, vel promoue-
re vellet: contra talem seu tales, cu-
iuscunque status, gradus, cōditionis,
& præminentiaë fuerint: siue spiri-
tuales siue seculares, & in eorum de-
structionem consurgere volumus &
promittimus, sub fide & honore no-
stris, absque dolo & fraude, nec ipsis
auxilio, cōsilio vel fauore patrocina-
ri volumus, sub fide & honore no-
stris: etiam si sanguine, affinitate, &
quacunq; propinquitate forent no-
bis, aut alicui nostrum cōiuncti, nec
pro eis loqui volumus aliquod ver-
bum: sed eos, & eorum talem quem-
libet punire volumus, & promitti-
mus. Iura tamē nostra ducalia & ter-
restria in nullo per hoc violādo, nec
ab eisdem recedentes. Harum qui-
bus sigilla nostra cum subscriptione
nominatim nominū nostrorū in pen-
dulis Sigillorum sunt appensa testi-
monio literarum. Scriptum & datum

in

in noua ciuitate Korczyn, feria sexta ipſo die ſancti Marci Apoſtoli & Euangeliftæ generali tunc Parlamento celebrato. Anno Domini 1438.

Hoc fœdus feceramus inter nos, ſanguine iſtum noſtro: contra homines audaciſſimos: qui ſibiſiſis præſidentes, ius, atque fas omne peruertunt: dùm imperare legibus malunt: quàm illis parêre. Et quoniam extra hoc fœdus noſtrum, in deteriorem plrtem conuerti hîc apud vos in Polonia videmus oîa: ô Polona gens, noſtrum genus inclytum: reſpondeatis nobis, ſi vobis idonei videamur. Primùm de nomine ipſo, vnde nam hoc traxiſtis nomen? vt non Chriſtiani, quemadmodum nos: ſed Euâgelici, vt Chriſtianorum nemo, appellari vos malueritis. quî, aut vnde nomen id inueniſtis? Deinde, ſi Euangelicum nomen complacitum eſt vobis: cur Euangelium à nobis traditum, deſeruifſtis? & in aliud Euangelium

Euangeliorum nomen nouum.

Hæretici in Polonia commutant Euangelium veteris noui

STANISLAI ORICHOVII
angelium, inauditum nobis, patribus
que nostris, translatus estis? nam Chri-
stum ab æterno sacerdotē apud De-
nm Patrem fuisse: Diuinitatem in
Mediatore Christo, frustra esse: fidē
solam iustificare: opera fidelium pan-
num menstruatae mulieris esse: ad be-
ne agendū vi homines cogi: non au-
tem sponte duci: Ecclesiā absq; sacri-
ficio esse: coenā absq; corpore & san-
guine Christi. Hæc, & alia intra hos
quatuor & decē annos, à Sigismundi
regis morte, noua & capitalia fieri,
alienum est à nostro Euāgelio: quod
antiquitus prædicatū in Polonia no-
bis fuerat. Atque huius rei vel in pri-
mis testes sunt hi duo sanctissimi, &
doctissimi Episcopi: quos coram adef-
se videtis: videlicet, hic Adelbertus,
Metropolitanus Gnezneñ: & Sta-
nislus. Episcopus Cracouiēsis: quo-
rum vterque, pro hoc ipso Euange-
lio nobis prædicato, cæsus ab impijs
est. hi em̄ ex Euāgelio vetere nos do-
cebant

cebant eam fidē, quam à persuadendo Gręci vocarunt *πισις*, id est persuasionem: quæ nixa metu, ad illam charitatem pertineret, quę edificat: cū tamen vestrum Euangelium doceat vos scientiā, quæ inflat. Dicitis enim vobis certum, exploratumq̄, esse: vos esse in gratia Dei. Ergo vestrum Euangelium scit: nostrum autem credit: nos esse in gratia Dei. vestrum Euangelium dicit scio: nostrum autem dicit, Credo remissionem peccatorum, & uitam æternam. Vestrū Euangeliū est sine spe, scientia enim spem excludit: nostrum autem totū spe nititur, & præsentem Dei gratiam hominibus ostentans, ac pollicens: admonebat nos peccati, habebatque illo nos sollicitos semper: Qui se putat stare, caueat ne cadat. & breuiter, nostrum Euangelium anxios, suspēsos, perturbatos, laboriosos ex peccatorū cōsciētia nos faciebat: vestrū Euangeliū securum, solutū, & à cura liberatum

Scientia
spem ex-
cludit.

Euangeliū
heretico-
rū quale.

Signū cru-
cis deletur

ratum est. Non est igitur Euangeliū hoc, quo nunc nitimini vos, illud quod ab initio in Polonia Euangelizatum fuerat nobis. Cui Euangelio vestro nulla debentur Euangelia: id est, læti nunciij præmia. Est enim iners, ignauium, & somniculosum Euangelium hoc vestrum: caret exercitationibus virtutum: non orat, non ieiunat, non eleemosynas dat: non castigat, neque in seruitutem corpus suum redigit: sed somni, vini, stupri plenum est. Quod si quis illud interpellet, & è somno excitet: mox concitatur ad iram: ac bellicum cantans, pastores inuadit, oues dispergit, templa diripit, altaria euertit, Prophetas occidit, omnē beneficiorum Christi memoriam obliterat. Denique, illam salutarem notā, qua percussus est grex Christi, è templis, è triuijs, à frontibus denique uestris tollit, extinguit, delet. Non enim frons vestra signo crucis teritur: non crux in templis lu-
cet:

cet: non à prætereuntibus in triuijs,
 illo solenni salutatur: Adoramus te,
 Christe, & benedicimus tibi: quia p
 crucem tuam redemisti mundum. Itã
 signum illud filij hominis, quod su-
 premam mundi diem præcedet: &
 quod apparebit in cælo: & super quod;
 olim plangent omnes Tribus terræ:
 agris, & vrbibus vestris nunc externi
 natur, Euāgelij vestri p̄scripto. Quod
 Euāgelium ex Germania huc ad vos
 in Poloniam importatum, eò impie-
 tatis adegit vos, vt nos procreatores
 vestros ideo deuoueat, ac despon-
 deatis orco, quòd præscripto Euan-
 gelij, ab vrbe Roma nobis prædicati,
 vestro Euangelio Germanico vixe-
 rimus aduersi. Nam in orationibus,
 in ieiunijs, in elemosynis, seruientes
 Deo nocte & die, non discedebamus
 à templo: sed media nocte, etiam an-
 telucanis temporibus, surgebamus
 ad confitendum nomini domini. Ho-
 ra item Prima, Tertia, Sexta, Nona,
 X. Ves

Poloniæ
 veteris pie-
 tas.

Vespertina, atq; Sera, meditationem
 mortis Christi, quasi gradibus qui-
 busdam, dum penetramus in cælum:
 habebamus diuisam. A sacrificio om-
 nia nostra priuata, & publica opera
 inchoabamus. Sine crucis signo, ne-
 que domi, neque foris, neque pace,
 neque bello, neque priuatim, neque
 publicè agebamus, neque transigeba-
 mus quicquam. Sic ergo vita erat: sic
 lux nostra hominibus lucebat barba-
 ris, vt Roxolanis: qui nostri æmula-
 tione commoti, è Constantinopoli
 fidem catholicam sibi accersendâ pu-
 tauerunt: vt Prutenis, qui nostra pie-
 tate capti, ciuitate Dei sunt donati:
 vt Lithuanis, qui fidi emulatores no-
 stri, & imagines nobilitatis, & religio-
 nes pietatis à nobis acceperunt: Et ta-
 mē adhuc vobis à primo fatu nostro
 natis, idololatræ visi sumus: quorum
 tanta extant in omni genere pietatis
 documenta? Hęcine est pietas? hęc-
 cine Euangelica vox? ô parentū ve-
 strorum

Imitatio-
 ne Polo-
 nę barba-
 ri fidem ac-
 cipiunt.

strorum desertores filij. Pater, & mater mea pro perfidis damnati: aui, & proaui nostri hinc ad Sathanam profecti. vixerunt enim absque Euangelio. Heu pietas, heu prisca fides, & inuicta bello dextera. quò vobis, abierunt p̄cepta illa, q̄ in hac terra, quòdā stare solebāt? Honora patrem, & matrem tuam, vt sis longæuus super terram. Et illud: Qui maledixerit patri, & matri suæ, morte moriatur. Denique illud: Interroga patres tuos, & dicent tibi, maiores tuos, & annuntiabunt tibi. Vos verò, non tantum non interrogatis nos, vt ex lege annunciemus vobis bona, quæ ipsi antiquitus ab alijs patribus tradita per manus acceperamus: sed tanquam sceleratos, ac sacrilegos æternis nos etiam deuotetis supplicijs? nec solos? sed genus Christianū vniuersum: atq; adeò, ipsam sanctam Dei Ecclesiam Catholicam. A cuius consensu semel renati, nunq̄ recessimus: sed in eius gremio,

Hæretici
blasphemant
in patres

Quædam
sunt
verba

Interrogatis
nos
vt

Veteres
Patri
loni fide
constantis
simi.

STANISLAI GRICHOVII

vt viximus, ita em̄ sepulti sumus. Par
 autem erat, non nos, à vobis: sed vos
 filios, à nobis patribus vestris iudica-
 ri. Quanto enim propius abfuimus
 ab illo primo Euangelij fatu: tanto
 exploratiora de Euāgelio habuimus
 omnia: quàm habeatis vos, qui intra
 hos xiiij annos, in Polonia nunc de-
 mum de Euangelio garrere cœpistis,
 quicquid in buccam venit. Et quo-
 niam hæc impia fraus, non est in Euā-
 gelio, vobis per nos tradito, cuius p̄-
 cipua est pietas in parentes, ex alio E-
 uāgelio hæc impia vos deriuastis om-
 nia, quod ex Germania in Poloniam
 ad vos hæreticorum primus intulit
 Stancar: in quo sunt omnia sceleri p̄-
 piora, quàm religioni. Quod sanè E-
 uangelium Stancari, non est sacramē-
 tū illud, quod manifestum est in car-
 ne: iustificatū est in spiritu: quod ap-
 paruit angelis, prædicatum est gēti-
 bus: creditum est in mundo: assump-
 tum est in gloria. Sed est hoc Stan-
 cari

Quo tem-
 pore hære-
 sis in Polo-
 niā venit.

Euangelium
 Stancari
 quale.

o 7 11 11
 shi hno
 hno hno
 hno hno

cari Euangelium laqueus ille paratus vestris pedibus, quo vos Sathan captat, ac de ciuitate Dei vos illo in ciuitatem Diaboli transportat. Nam vitio deprauatæ voluntatis, cùm degenerassetis à grauitate nostra: i hūc laqueum vltro collum inseritis, vt ob torta gula, Sathanas sub tartara facilius det vos ꝑcipites. qui hoc ipso Euangelio Stancari nunc propinat vobis dulcia, vt ingerat amara: ostentat vobis violas, porrigit spinas: pollicetur panem, dat vobis scorpionem: ꝑmittit vitam, inculcat vobis mortē. Et, si conferendum exemplum est, vt Euangelium nostrum, quod ab initio in Polonia annuntiatum fuerat nobis, vni fonti, in quatuor paradysi flumina erumpenti, assimilatur: ita Euangelium hoc Stancari, ex Ger

Euāgeliū
Germani-
cum.

mania ad vos importatum, ex vno patre Diabolo erumpens, quatuor fluminibus, ab inferis manantibus, simile est. Vni enim, Acheronti si-

mile illud est: cruentat enim ob secessionem, & lacerat vos conscientia. Alteri Cocyto: contentione enim pleni estis. Tertio Stygi: torquet enim vos inuidia. Phlegethonti quarto: ardetis enim libidine, quæ vos ad omne facinus impellit. Et nisi resipiscitis, & nisi nos, patres vestros respicitis, Euangelium hoc Germanicum, Stancaro duce, referet vos ad priscam illam nostram Macedonicam, atque Illyricam vitam: ut pro Christo, Mars: pro Maria virgine, Læda, Iunonis pellex: Pogoda item, atque Poguisda, sint vobis in Poloniam ab integro recipiendi. Tum etiam Mercuriales illæ statuæ, omnibus triuijs erunt vobis reponendæ: quandoquidem Christi, cruci suffixi simulacrum comparare in triuio viatori fas apud vos non est. Etenim, si pudori Christianum nomen nostrum vobis est: sit sanè honori, barbarum illud nomen: quo inter Macedonas, atque Dalmatas,

matas, sub dño Diabolo, olim fuimus illustres. Et si Ecclesiam catholicam non vultis habere matrem: sit mater vestra Cęthra, id est, Macedonia: vt ita, cüm nostris vestigijs in has cęlestes sedes penetrare vos pudet, hæreticorum vestigijs, vt Lutheri, vt Caluini, vt Bullingeri, vt Vergerij, vt Brentij, vt Stancari, vt Lysmanini, vt Blandratæ, vt Statorij Galli, penetretis in Acherontia templa, alta orci, pallida leti, obnubila, obsita tenebris loca: vbi huius Germanici Euangelij, ac Stancarani dogmatis, cū impijs sempiternas sustineatis pœnas, vestra voluntate susceptas: vt iure, ac meritò, cüm ex Euangelio Euangelizato nobis, haurire non vultis vitam: ex Stancari Euangelio hauriatis mortem: quod non est aliud, quàm Chimæra quædam, ex Græcorum poëtarum fabulis exorta. quę vulgò in Polonia Obsuda patrio nomine, dicebatur. est enim hoc

Euangeliũ
hæretico-
rum chi-
mæra est.

siue Stácaranum, siue Germanicum
 Euangelium: phantasma quoddam
 eiusmodi: quale delirantium est som-
 nium. Vt enim homines deliri, som-
 nio beatos, atq; reges se esse arbitran-
 tur, cùm reuera miseri sint atq; inglo-
 rij: sic vos Germanico Euágelio, Stá-
 caronoq; capti, in bonis vos esse arbi-
 tramini, cùm sitis omnibus rebus mi-
 ferrimi. Sed si iam à nobis patribusq;
 vestris alieni esse vultis, & si etiam pa-
 trium animum, pietatemq;, auctore
 Stácaro, excutitis: agite, vt lubet: vos
 sentietis posterius. Sed tamen reddi-
 te nobis, quæ nostra sunt, & quæ tra-
 dita à nobis adhuc possidetis, vt bap-
 tismum: vt nouam & veterem legé:
 vt Cõcilia, decreta, patres, & cæterũ
 Ecclesiasticum instrumentum. Hæc
 enim ad Stancari Euangeliũ nõ per-
 tinent: aliena ab illo sunt, nostriq;ue
 sunt Euangelij propria. Et quoniam
 Petrus Romanus, sacerdos ille sum-
 mus, cum omni vi, potestateq; sua

Hæresis om-
 nia diui-
 na & hu-
 mana per-
 dit

à vobis pellitur, ne regius quidē ho-
nos, magnis nostris laboribus, cruen-
tisq; prælijs, pro fide atq; sede Petri
susceptis, penes vos maneat. corruat
cū sacerdote pariter in Polonia thro-
nus ipse regius: infringatur Sceptrū:
laceretur corona: cōteratur gladius:
Postremò, concidat regalis apex atq;
vertex, vt ita spreta atque ex Polonia
pulsa à vobis Pontificalis potestas:
regalem quoq; potestatem, tanquam
administrā atq; famulam suam, hinc
secum abducat, Polonia hac vestra, il-
lis execrationibꝫ Mosaicis obnoxia,
derelicta: quæ in desertores Ecclesiæ
catholicæ illæ sunt execrationes acer-
bissimæ.

DEUTERONOMII

XXVIII. CAP.

QVòd si audire nolueris vocē Do-
mini Dei tui, vt custodias, & fa-
cias omnia mandata eius: & ceremo-
nias, quas ego præcipio tibi hodie, ve-

STANISLAI ORICHOVII

nient super te omnes maledictiones istæ, & apprehendent te. Maledictus eris in ciuitate, maledictus in agro. Maledictum horreum tuum, & maledictæ reliquæ tuæ, & maledictus fructus ventris tui, & fructus terræ tuæ, armēta boum tuorum, & greges ouium tuarum. Maledictus eris ingrediens, & maledictus egrediens. Mittet Dominus super te famem & esuriem, & increpationē in omnia opera tua, quæ tu facies: donec conterat te, & perdat velociter, propter adinuationes tuas pessimas, in quibus reliquisti me. Adjungat tibi Dominus pestilentiam, donec consumat te de terra, ad quam ingredieris possidendam: Percutiat te Dominus egestate, feбри, & frigore, ardore, & estu, & aëre corrupto ac rubigine, & persequatur donec pereas. Sit cælum, quod supra te est, æneum: & terra quam calcas, ferrea. Det Dominus imbrem terræ tuæ puluerem, & de cælo descendat super te cinis, donec

donec conteraris. Tradat te dominus corruentem ante hostes tuos: & per vnā uiam egrediaris contra eos, & per septem fugias, & dispergaris per omnia regna terræ, sitque cadauer tuum in escam cunctis uolatilibus cæli, & bestijs terræ: & non sit qui abigat. Percutiat te dominus hulcere Ægypti, & partem corporis, per quam stercola egerūtur. Scabie quoque, & prurigine, ita ut curari nequeas. Percutiat te dominus dementia et cæcitate, ac furore mentis, & palpes in meridie sicut palpare solet cæcus in tenebris, & non dirigas uias tuas. Omniq̄ tempore calumniam sustineas, & opprimaris uiolentia, nec habes qui liberet te. Vxorem accipias, & alius dormiat cum ea. Domum ædifices, & non habites in ea. Plantes vineam, & non vindemies eam. Bos tuus imoletur coram te, & non comedas ex eo. Asinus tuus rapiat̄ in cōspectu tuo, & nō reddat̄ tibi. oues tuę
dentur

dentur inimicis tuis, & non sit qui te
adiuuet. Filij tui, & filia tua tradan-
tur alteri populo, videntibus oculis
tuis, & deficientibus ad conspectum
eorum tota die, & nō sit fortitudo in
manu tua. Fructus terræ tuæ, & om-
nes labores tuos comedat populus
quem ignoras, & sis semper calumniā
sustinēs, & oppressus cunctis diebus,
obstupens ad terrorem eorum quæ
videbunt oculi tui. Percutiat te do-
minus hulcere pessimo in genib⁹, &
in suris: sanariq; non possis, à planta
pedis vsque ad verticem tuum. Du-
cetq; te dominus & regem, quem cō-
stitues super te in gentem, quā igno-
ras tu & patres tui: & seruiēs ibi dijs
alienis, ligno & lapidi. Et eris in stu-
porem, in prouerbiū ac fabulā om-
nibus populis, ad quos te introduce-
rit dominus. Sementem multam ia-
cies in terram, & modicum congre-
gabis: quia locustæ deuorabunt om-
nia. Vineam plantabis & fodies, & vi-
num

num nō bibes, nec colliges ex ea q̄p-
 piam, quoniam vastabitur vermibus.
 Oliuas habebis in omnibus terminis
 tuis, & non vngeris oleo: quia deflu-
 ent, & deperibunt. Filios generabis,
 & filias, & non frueris eis: quoniā du-
 centur in captiuitatem. Omnes arbo-
 res tuas, & fruges terræ tuæ, rubigo
 consumet. Aduena, qui tecum versa-
 tur in terra, ascendet super te, eritq̄;
 sublimior: tu autem descēdes, & eris
 inferior. Ipse foenerabit tibi: & tu nō
 foenerabis ei. Ipse erit in caput, & tu
 eris in caudam. & veniēt super te om-
 nes maledictiones istæ, & persequen-
 tes apprehendēt te, donec intereas:
 quia non audisti vocem domini Dei
 tui, nec seruasti mādata eius, & cere-
 monias, quas præcepit tibi. Et erunt
 in te signa atque prodigia, & in semi-
 ne tuo vsq̄; in sempiternum: eò quod
 nō seruiers domino Deo tuo in gau-
 dio, cordisq̄; lætitia, propter rerum
 omnium abundantiam. Seruiens ini-
 mico

STANISLAI ORICHOVII
mico tuo, quem immittet tibi dominus, in fame & siti, & nuditate, & omni penuria : & ponet iugum ferreum super cervicem tuam, donec te conterat. Adducet dominus super te gentem de longinquo, & de extremis terræ finibus, in similitudinem aquilæ volantis cum impetu : cuius linguam intelligere non possis : gentem procacissimam, quæ non deferat seni, nec misereatur paruuli : & deuoret fructum iumentorum tuorum, ac fruges terræ tuæ : donec intereas, & non relinquat tibi triticum, vinum, & oleum, armenta boum & greges ouium : donec te disperdat, & conterat in cunctis vrbibus tuis, & destruantur muri tui firmi, atque sublimes, in quibus habebas fiduciam in omni terra tua. Obsideberis intra portas tuas in omni terra tua, quam dabit tibi dominus Deus tuus : & comedes fructum vteri tui, & carnes filiorū tuorū & filiarū tuarū, quas dederit

rit tibi dominus Deus tuus, in angustia, & vastitate, qua opprimet te hostis tuus. Homo delicatus in te, & luxuriosus valde, inuidebit fratri suo, & vxori, quæ cubat in sinu suo, ne det eis de carnibus filiorum suorū, quas comedet: eò quòd nihil aliud habeat, in obsidione, & penuria, qua vastauerint te inimici tui intra omnes portas tuas. Tenera mulier, & delicata, quæ super terrā ingredi non valebat, nec pedis vestigiū figere, propter molliciem, & teneritudinem nimiam, inuidebit viro suo: qui cubat in sinu eius, super filij, & filix carnibus, & illuue secundinarum: quæ egrediuntur de medio feminum eius: & super liberis qui eadem hora nati sunt. comedent enim eos clam, propter rerum omnium penuriam, in obsidione, & vastitate, qua opprimet te inimicus tuus intra portas tuas. Nisi custodieris, & feceris oīa verba legis huius, quæ scripta sūt in hoc volumine, & timue-

STANISLAI ORICHOVI
timueris nomen eius gloriosum &
terribile, hoc est dominum Deū tuū,
augebit dominus plagas tuas, & pla-
gas seminis tui, plagas magnas, & p-
seuerantes, infirmitates pessimas, &
perpetuas, & conuertet in te omnes
afflictiones Ægypti, quas timuisti, &
adhærebunt tibi. Insuper & vniuer-
sos languores & plagas, quæ nō sunt
scripta in volumine legis huius, indu-
cet dominus super te, donec te con-
terant, & remanebitis pauci numero,
qui prius eratis sicut astra cæli, p̄ mul-
titudine: quoniam non audistis vocē
domini Dei vestri. sicut ante lætatus
est dominus super vos bene vobis fa-
ciens, vosque multiplicans: sic læta-
bitur disperdens vos, atq; subuertēs:
vt auferamini de terra, ad quā ingre-
dimini possidendā. Disperget te do-
minus in omnes populos à summitate
terræ, vsq; ad terminos eius, & ser-
uies ibi dijs alienis, quos & tu igno-
ras: & patres tui lignis & lapidibus.

In gentibus quoque illis non quiesces, neque erit requies vestigio pedis tui. dabit enim tibi dominus ibi, cor pavidum, & deficientes oculos, & animā consumptā mœrore, & erit vita tua, quasi pēdens ante te. timebis, nocte & die: & non credes vitę tuę: mane dices, quis mihi det vesperum? & vespere, quis mihi det mane? propter cordis tui formidinem, qua terreberis, & propter ea, quæ videbis tuis oculis reducet te dominus classibus in Ægyptum, per viā, de qua dixi tibi, vt eam amplius ne videres, ibi venderis inimicis tuis in seruos, & ancillas, & non erit qui emat.

Y HA-

STANISLAI ORICHOVII
HABES SIGISMVNDE

A Vguste Rex inclyte, à fideli subdito, Stancari sectam, hoc est, Regum, & regnorum pestem: nouo licet, vero tamen argumento tibi exhibitam. Nulla hîc est venditatio ingenij, Auguste Rex, nulla doctrinæ ostentatio: sed pura fides, atque charitas ardens illa, quæ prophetat, futura præmonstrat, salutaria nunciat. Quæ quidem valere apud te debet, non verborum nostrorum: sed rerum ipsarum pondere: quarum illa sit apud te summa. In rerum natura hæc tria esse inter se nexa, & iugata. Altare, Sacerdotem atq; Regem, hoc modo, atq; ordine, vt saluis rebꝯ regni, sacerdos semper seruiat altari. Rex autem, semper ministrat sacerdoti. Quòd si hæc in tuo regno contrà, ac dico fiunt, regnum tuum dispereat necesse est. Nam, qui Rex, hæreticorum suasu, cum sacerdote pugnat de loco, ac primas ante illum petit, id vtique agit, vt sacerdote

amo-

amoto, altari ipse seruiat: & vt postea
 ne in secundis quidem, neq; in tertijs
 consistat: sed tam ipse Rex, quā om-
 nes regni ipsius opes corruant. Deus
 autem omnipotens, qui gloriosum
 genus tuum Iagellanium, ad conser-
 uandam Sarmatiā, & vniuersam Sep-
 tentridinis vicinitatē delegit, dirigat
 vias tuas, in omni consilio, opereque
 tuo regio: teq; ad imitandū cunctis
 regibus terræ proponat rebus gestis,
 magnificū, religionibus, gloriosum,
 pietate, illustrem: sanctitate autem,
 imitabilem regem. vt tuo conspectu,
 reges stupeāt: imitatione tui, discāt:
 exemplo autem de te sumpto, regifi-
 cē viuant. Quod quidem prestare di-
 gnetur nobis subiectis tibi, Rex

ille regum, Christus: Cu-

ius regnum, & im-
 perium sine fi-
 ne perma-
 net.

A M E N.

RE-

RERVM MEMORABILIVM IN HOC LIBRO INDEX.

A		B	
Abiatharis exemplum falso profert Stancarus. fol. 67		tas regni.	53
Abiatharis exemplū docet, quod sit munus regiū. 68		Augusti nomen unde?	142
Academia Cracouien: quibus disciplinis potissimū floret. 32		C	
Agrestium tumultus in Germania. 77. 118		Canonum à Stancaro editorum summa.	24
Apostolorum doctrina 149		Canonum Stancari medulla.	43
Ariana hæresis negat Deū 16		Cardinaliū nomen unde?	73
Aries Danielis metuendus cornu Polono regi. 120		Catholica fides in Græcia primū floruit.	82
Archiepiscopus Gneznensis in Polonia libertatis custos. 59		Causæ libri scripti.	4
Archiepiscopus exauthorat, excommunicat, & iudicat regem. 55. 56. 58		Cazimiri regis Poloniæ pietas.	131
Archiepiscopi Gneznensis summa auctoritas. 57		Charitatē qui habet omnia habet.	7
Archiepiscopi & Episcopi in Polonia cur viluerint. 60		Chimæra descriptio 2.	85
Archiepiscopi & Episcopi Poloniæ moderni. 60. 61		Christus ubiq; est.	20
Archiepiscopo sublato tollitur etiam rex. 45. & libertas regni.		Christus rex coronatus.	46
		Ciuitatum amplitudinē duo faciunt.	111
		Comitia & Concilia differunt.	138
			Con-

I N D E X.

Concilium arbori simile.	39	D
Concilium Tridentinum.	11. 123	Descriptio ab Augusto Cæsa- refacta explicatur. 111
Concilium prouinciale Po- lonicum.	123	Diaboli regnū ex hæresibus constat. 86
Concilium nationale perni- ciosum.	124	Dialectica Stancari qualis. 35. 36
Concilia Oecumenica Stan- car pbat, quomodo?	38. 39	Dij Polonorum olim. 144
Concilia contra hæreses fa- cta.	150	Doctores ecclesiæ. 150
Conciliorū summa fides.	39	Doctorū consensus lex vitæ. ibid.
In cōcilijs auctoritas omnis penes Episcopos est.	135	Dominica dies Polonis Ne- dela dicta, cur? 153
Confœderatio omnium or- dinum Polonię contra re- gnicolas inobedientes & hæreticos, &c.	157	E
Constātini Magni erga Epi- scopos reuerentia.	66	Ecclesia & Papatus idem. 116
Coronatio regis Pol. ad Ar- chiepiscopū Gnesneñ per- tinet.	45. 52	In Ecclesia vera omnes vnū dicunt. 9
Coronatio regis quomodo peragitur.	89 & deinceps.	Ecclesiæ de Mediatore sen- tentia. 19
In coronationis iuramento duo regibus proponun- tur.	50	Ecclesiarum Polonicarū do- tes. 154
Corpus Christi communica- tur cum rege.	108	Ecclesiarum bona in Polo- nia multis in locis direpta. 30
Crucis signum hæretici hor- rent.	160	Electiōum sublatarum cul- papenes reges. 59
		Episcopus regem repellit ab ærario. 58
		Episcopi nunquam regibus subiecti. 65
		Episcopi primi in Polonia. 146

I N D E X.

Episcoporum in Polonia au-	Gymnasia edificare opus re-
ctoritas magna. 30	gium est, 32
Episcopatus in Pol. ditissi-	Gymnasium Cracouiense à
mi. 154	Vladislao Jagellone cõ-
Euāgelium hæreticorū qua-	ditum. 32
le. 160. 164	H
Euangeliū Stācari quale. 162	Hæreses viperis similes. 80
Euangelistæ Stācari, qui. 16	Hæreses è fabulis ortæ. 82
Euangelicorum nomen no-	Hæresis definitio. 129
uum. 159	Hæresis est fabula. 82
Exemplum horribile con-	Hæresis pœna peccati. 83
tempus sacerdotū. 71	Hæresis finis, fallere. 89
F	Hæresis pestis & labefactatio
Fides Romana. 109	regnorum, 103
Fides Petri perennis in vrbe	Hæresis dira lues. 103. ener-
sola, 113	uat Politiam 127. crimen
Fides in Christum quæ. 145	maiestatis læsæ. Ibidem.
Fides absque operibus mor-	Semper speciē pietatis præ
tua. 148	se fert. 83
Fides formata. 149	Hæresis è scriptura malè in-
Fidei Romanæ cõstantia vn-	tellecta. 86
de. 113	Hæresis omnia Diuina & hu-
Fucus Stācari. 34	mana perdit. 164
G	Hæresis quo tempore in Po-
Galea insignis. 101	loniam venit. 162
Germaniæ Boemiæ & Angliæ	Hæretici hoīs definitio. 40
calamitas. 78. 103	Hæretici ad periuriū reges
Gladius hæreticorum perni-	hortantur, 92
ciosus. 27. 100	Hæretici iure tollendi. 92
Græcia Fabulosa. 81	Hære. assiduiiā Petrum ho-
Græciæ interitus, 117	stes. 114
	Hæretici blasphemii in pa-
	ren-

INDEX.

rentes.	162	peritia rei militaris clarif- simus &c.	156
Hæretici ius spiritualiū vio- lant.	137	Iustitia quid?	105
Hæretici in Poloniacōmutāt Euāgeliū vetus nouo.	159	Iustificamur gratis.	145
Hæreticorum licentia pereūt regna.	27	L	
Hæreticorū spirit ⁹ qualis.	40	Lapis angularis in Pol. qui.	135.
Hæreticorum mos in citan- dis scripturis.	39. 67	Ludouicus rex Vngariæ ad Mohatium perit.	126. 156
Hæreticorū intentio.	75. 86	Luminaribus duobus duæ potestates similes.	98
Hæreticorū proscriptio.	128	Liberum arbitrium.	145
eorū pgenies infamis. ibi.		Lutherana hæresis de cœna extincta.	80
I		Lutherana hæresis auctor omnis calamitatis.	77
Iagellana gens religiosissi- ma.	125	Lutheranorum libri per Si- gismundū regem Pol. pro- scribuntur.	132
Iagello Apostolus.	ibid.	M	
Iagellani Confessores.	126	Magistratus negligentia per- niciosa.	25
Iesus nomē, Dei nomē est.	20	Missæ cum titulo commuta- tur.	13
Imagines & earum vsus.	154	Missæ quid?	152
Imago Stancarane septe.	78	Metropolitanus vice Christi est.	91
In Idololatriæ locum succes- sit hæresis.	86	Mysteriorum tempora.	152
Iniustitiæ proprium.	42	N	
Interdictum de iuuadis Boe- mis.	128	Nobiles exequat regi Stan- car.	28
Iudæi hæretici.	86	Nouus orbis.	112
Iudicium Dei horrendū ma- net reges.	142	Y 4	
Ius secularis & Spiritualis partis quod?	135. 136	Occi-	
Ioannes Comes in Tarnovy			

I N D E X.

O		Petri summa potestas nulli subiecta.	69
Occidēs cōuellitur sectis.	117	Petri stater in perpetuum liberavit clerum à tributis.	
Officiū boni regis, nota.	132		136
Orator qualis esse debeat.	41	Pinczouieſis familiæ laus.	23
Ordo quid?	151	Pinczouientes cōuincuntur Arianismi.	23
Ordinis accidentia.	152	Pius iiii. Pont. max. Concilium Tridenti indixit.	11
Contra ordinem nil recti fit.		Pœna in hæreticos: in Impressores librorū & bibliopolas.	82
139		Plato pellit poetas ciuitate sua.	133
Operum discrimen.	148	Poloni veteres in fide constantissimi.	162
Quæ opera iustificant. ibid.		Poloni præpøsteri.	138
Opus suum Deus in nobis coronat.	149	Polonia quo tempore fidem accepit.	145
Orichouij natio.	9	Polonia firmissima in catholica fide.	134
Orichonij de Mediatore sententia.	18	Polonia hæresibus infesta.	156
Osculum sacerdotis.	50	Polonia sola propugnat pro Petri sede assidue.	155
Oscula pedum pont. max. quid signent.	51	Polonia quomodo pacanda.	122
P		Polonia qua malitia perit.	138
Papa vnde dictus.	10.72	In Polonia regalis potestas per hæreticos euanescit.	76
Papatus salutaris res.	12		
Papatus sanctissimum nomen.	115		
Papatus à Concilijs cohonestatus.	39		
Papæ auctoritas.	10		
In Papatu solo lux.	14		
Papistarum nomen.	115		
Cū Papatu ecclesia perit.	116		
Petrus cur osculum pedū recusauit.	51		
Petrus liber à tributis.	70		

INDEX.

In Polonia solus Rex gladiū portat.	28	Potestas spiritualis princeps	ibid.
Poloniæ nomen vnde.	144	De sublimioribus potestati-	
Poloniæ Rex, regum exem-		bus quæstio.	96
plum.	88	R	
Poloniæ veteris pietas.	161	Religio sola retinet in offi-	
Poloniæ imitatione barbari		cio homines.	132
fidem accipiunt.	161	Religionibus præesse opus	
Polonię periculū ex sectis.	77	pontificium.	42
Polonorum origo	143	Res non verba spectanda.	34
Polonorum sermo Græcus.		Rex Christus est	93
144		Rex Christi typū gerit.	ibid.
Polonorum Apostoli primi.		Rex in Polonia absq; Archie-	
146		episcopo non est.	52
Polonorum consensus in fi-		Rex supplex sacerdoti.	89
de. 143. concordia, bella,		Rex perit à sacerdote segre-	
finis.	155	gatus.	107
Clades ad Varnam	155	Rex manus sacerdotis est.	107
ad Bucouinam.	156	Rex custos altaris	99. ad
Polonorum reges cur obsta-		Christum pertinet.	ibid.
bant hæresibus.	140	Rex Polo. nititur iuramento	
Polonorum ritus in audien-		137	
do Euangelio olim	156	Regia maiestas ex Polonia	
Polonorum veterum ad po-		per Stācarum tollitur.	74
steros oratio.	143	Regis auctoritas apud Polo-	
Pontificalis auctoritas ma-		nos magna.	28
gna.	63	Regis coronatio ad Archie-	
Pōtifex Romanus imperium		piscopū Gneznensem per-	
abrogauit Græcis.	71	tinet.	45
Pontifices è Polonia per Stā-		Regis creatio qualis	96
carum tolluntur.	29. 38	Regi notanda tria	106
Inter potestates ordo qui 95		Reges quare coronētur.	46

INDEX.

Reges christiani differunt à	Sacerdotum Priuilegia.	136
Paganorum regibus.	Cum sacerdote stat & eadit	
Reges Episcoporum mini-	rex.	118
stri.	In sacerdotibus cōmunis vi-	
Reges absq; sacerdote nihil	olatur libertas.	31
sunt.	Sacramenta Ecclesie	151
Reges creantur ad fugandas	Sanctorum feriae	153
hæreses.	Sbigneus Episcopus Craco-	
Regalis celsitatis finis.	uien regē repellit ad æra-	
Regium officium.	rio.	58
Regum instituendorum cau-	Scientia inflat.	160
sa.	Scientia spem excludit.	
Roma oraculum orbis.	ibid.	
Romæ vrbis præsens ampli-	Scripturarū intellectus vn-	
tudo.	de.	150
Romano Imperio omnes chri-	Sectarum finis, euertere re-	
stiani reges comprehen-	gna.	120
duntur.	Sectarum auctores regno	
Romanorū Imperium Euan-	pellendi.	121
gelio destinatum.	Sectæ Stancari & aliarum di-	
S	crimen.	2
Sacerdos cum rege compa-	Sedes Dauid,	106
ratur.	Septenarius numerus.	152
Sacerdos quantum præstat	Septimanæ mysterium.	153
regi.	Sigismūdu primus, Rex Po-	
Sacerdos omnibus rebus su-	loniæ religiosissimus.	126
perior.	Sigismundus Gedanēses pro-	
Sacerdotis creatio qualis.	pter violatam religiōem	
Sacerdotes semper præstan-	gladio percussit.	131
tiores regibus.	Sigismundus Imperatur à	
Sacerdotes veri à Petri sede.	Ziska regno Boëm. pulsus	
63	77. 130	

Sigif-

INDEX.

Sigismundi edictum in hereticos. 132 Sigismundi Augusti regis iuramentum.. 133 Sigismundi Augusti regis laus. 140 Stanislai Episcopi sancti mors. 59 Stancar ecclesie hostis, 7. Cōtumeliosus in Orichouiū Asinus 8. Patria pulsus 1. 2. 9. ex ecclesia 12. 14. hostis Papatus. 11 Hæreticis inuisus 15. calumniator, 18. Arianus, 15. Nestorianus. 17 Stancar Cracouiæ docet. 22. capitur, 23. Pinczouio pellitur 25. Dubecium profugit 26. legislator Maiestatis reus. 26. 53 Stancar scholam in Polonia condit 32. cæcus in dialecticis. 36 Orator qualis 41. tyrannidem in Poloniam inducit 44. primus in Poloniam intulit Arianismū. 22 Stancar Archiepiscopum opugnatur? 64. abutitur mansuetudine Poloni re-	gis 72. Anabaptista, funestus 79. honorem regum conuellit. 101. per sacerdotes regē petit. 102. Ordinationi Dei resistit 100. cœnas aliorum damnat, suam extollit 79. phittacus in scriptura. 66 Stancari hæresis nocentissima, fugienda. 103 Stancari vxor. 6 Stancari cœna. 13. 79. furor 30. paralogismus. 35 Stancari Sophismata contra Sacramentum altaris, 37. fucus. 34 Stancarenæ sectæ imago. 78 T Theologia vera quæ. 32 Theologia Stancari qualis. 33 Traditiones. 149 Tyrannidis origo. 49 Tyrannos nunquam experta Polonia. 45 Tyrānorum dominatus qualis 48 V Vandali à Vandalo flumine. 143 Venceslai Regis Boem. ignominia

INDEX.

<p> 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 </p>	<p> 127 126 50 Z 77 131 77 </p>
--	---

FINIS INDICIS.

Typis Godefridi Ceruicorni.

AD LECTOREM:

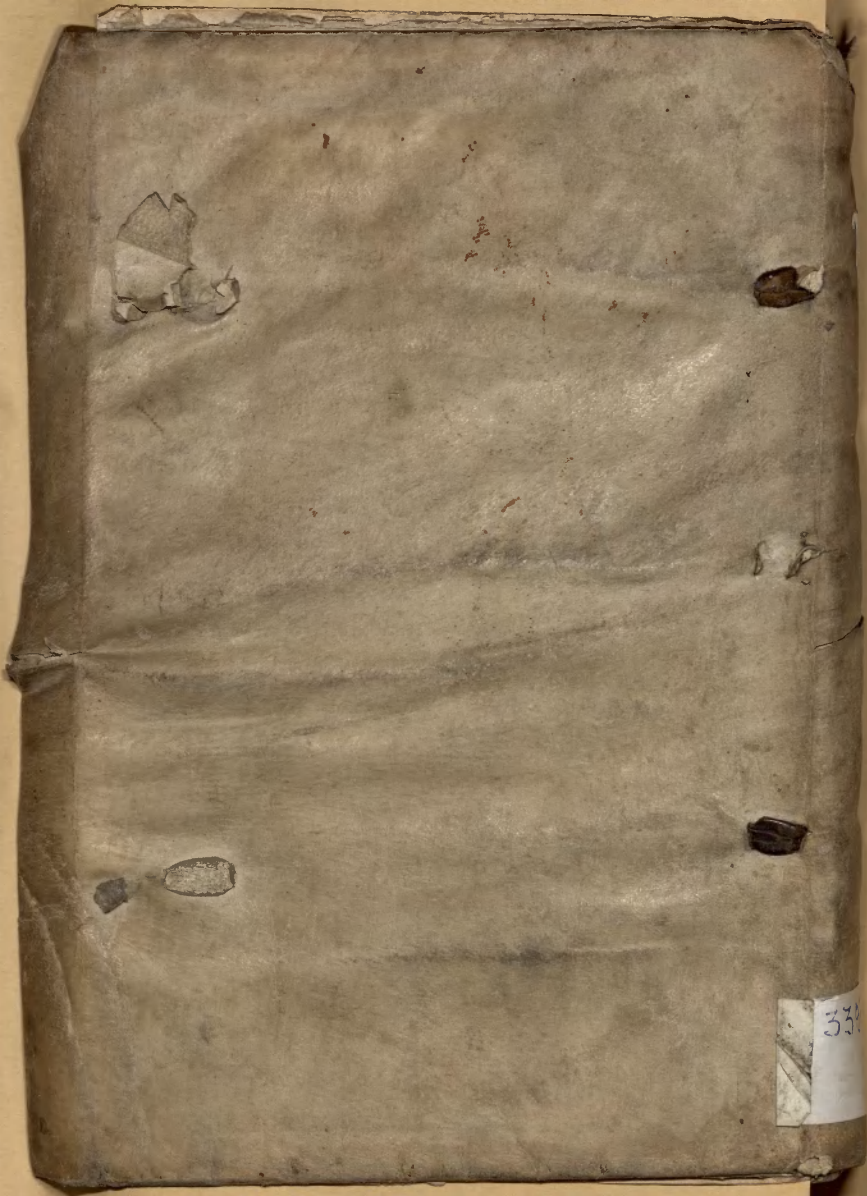
MATTHIAS PLO-
CENSIS.

SIte dogma iuuat uerum, si mente quieta
Esse cupis, uerses hæc pia scripta manu.
Detegit auctor enim fraudes, quas Stancarus ore
Clamoso spargens, scindit ouile dei.
Castigatq; etiam magnorum Orichouius acri
Annosæ Regum sæpe dolore moras.
Esse sacerdotis per dignum munus honore
Affirmat summo: Christus ut ipse docet.
Hic uerò spretus nunc est honor, attamen æquus
Turari hunc uita, quisq; paratus erit.
Qualis hic est præsens auctor, q dogmata sternit
Hereseos: illum uincere nemo potest.
Stancare terg: dabis, quondam ut Catilina mali-
Eloquio uictus qui Ciceronis erat. (gnus,
Eloquio, pietate uiri, sic uinceris huius,
Qui modò te contra fortia tela iacit.
Est igitur nobis Orichouius iste sequendus,
Instituens scriptis pectora nostra pijs.

ADLECTORUM
DE THEATRO
1782

Inw. 19.12.96 43
Oprac. 20.12.96 MN
Katalog 12.02.97 80
Magazyn 27.01.97 W

33

20

3397.1996

XVIN